

צ'בזטי מזהר"ן תנינא

דף ז: ח: ט: י: יא: יב.

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה ה

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

מדבר פנתם כח (כו) ובינים
הכורים בהקריבכם מנחה
תקשה לידוד בשבעותיכם
מקרא קנש יתנה לכם כל
מלאכת עבדה לא תעשו:
מלאכי ג (ג) וישב מצרף
ומטור ספר וטור את בני
לוי וזקק אתם פוקב וקפן
יהי לידוד מגישי מנחה
בצדקה:
תהלים פט (ג) כי אפרתי
עולם חסד יבנה שמים תבן
אמונתך נהם:
ישעיה סא (ה) ועמדו ירים
וירעו צאנכם ובני נכר
אכריכם וכרימכם: (ו) ואתם
כהני יודו מקראו משרתי
אלהינו יאמר לכם חיל גוים
תאכלו ובמקדם תתיריו:

תורה ה
תהלים פא (ד) תקעו בתוש
שוקר בפה ליום תגנו:
דברים כי תבוא כח (נט)
והפלא יודו את מכתך ואת
מכות ויעך מכות גדולת
ונאמנות ותלים רעים
ונאמנים:
תהלים פה (יב) אמת מארץ
תצנח וצדק משמים נשקה:
שמות יז (יב) ויהי משה
כבדים וקחה אבן וישמינו
תחתיו וישב עליו והארץ
וחרו ממכו בקדיו מנה את
ומנה אחר ויהי ידיו אמונה
עד בא השמש:
תהלים לו (ג) בשח בידוד
ועשה טוב שכן ארץ ויעה
אמונה:

כמכירה. ואיזהו התחלה, בהקריבכם מנחה חדשה לח'. היינו התחלת הצדקה, כשמתחילין מחדש ליתן צדקה. וזה בחי' מנחה חדשה, בחי' צדקה חדשה, בחי' התחלת הצדקה. כי מנחה בחי' צדקה, כ"ש [י] מגישי מנחה בצדקה. וע"י הצדקה נתתקן בחי' זקן כנ"ל. וזהו בשבועותיכם, זה בחי' זקן, כי בסני נדמה להם כזקן, (כשפרשי' בפ' אנכי [י]) כי ע"י בחי' מנחה חדשה, שהוא בחי' התחלת הצדקה, נתתקן בחי' זקן, שהוא בחי' שבועות כנ"ל. ואזי נתבטל נימתו של מצח הנחש שיונק מזקני הדור שאינם כתקונו כנ"ל, ונשמע קול הקריאה של יו"ט שמגלה את הרצון כנ"ל. וזהו מקרא קודש יהי לכם, היינו קול הקריאה של יו"ט, שהוא התגלות הרצון, שזה בחי' מקרא קודש כנ"ל. שהוא נשמע עתה ע"י הצדקה שמכניע את מצח הנחש חכמת הטבע כנ"ל. ואזי ע"י התגלות הרצון, כל מלאכת עבודה לא תעשו. כי ע"י התגלות הרצון נעשה יראה, וע"י היראה נשפע חסד. ואזי אין צריכין לעשות שום מלאכה, כי נתקיים העולם בהסוד, בבחי' עולם חסד יבנה. ואזי ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו' ואתם כהני ה' תקראו כנ"ל [י]. וזהו כל מלאכת עבודה לא תעשו, כי אין צריכין לעשות שום מלאכה ושום עסק, כי נתקיים העולם בהסוד בחי' ואתם כהני ה' תקראו כנ"ל :

יש חילוק בין החיות רעות ובין המצח הנחש. כי חכמי הטבע שהם בחי' חיות רעות, הם החכמים שאוחזים בחכמת הטבע להנאתם, כי יש להם הנאה מזה, כדי להחזיק דעת ושקר שלהם וכיוצא. אבל החכם שהוא בבחי' מצח הנחש, הוא רשע וכופר בלי שום הנאה, שאין לו שום הנאה מחכמתו, רק הוא (כמו רשע ירא [י]) שהוא רשע וכופר בלי שום הנאה כנ"ל [י]. כלל המאמר כולו אחד וכולו קשור זה בזה, שהצדקה היא קשה מאד בהתחלה, אבל התועלת של הצדקה גדול מאד, כי ע"י הצדקה אין צריכין לעשות שום מלאכה ועסק כי נתקיים העולם בהסוד. כי ע"י הצדקה מוציאין ניקת מצח הנחש שיונק מזקני הדור, ואזי נשמע קול הקריאה של יו"ט שמגלה את הרצון, ואזי נתגלה יראה. כי עיקר היראה ע"י התגלות הרצון. וע"י היראה נעשה כלי וצנור לקבל על ידו השפעת החסד. כי בלא הכלי והצנור א"א לקבל את החסד. רק ע"י היראה שהוא צנור וכלי ע"י מקבלין את החסד. ואזי מתקיים העולם בהסוד, ואזי אין צריכין לעשות שום מלאכה, כי נתקיים ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו' כנ"ל :

ה' [י] (תהלים פא) תקעו בחודש שופר בכסא י ליום חגיגו, כי חק לישראל הוא משפט ילאלקי יעקב.

א העיקר הוא האמונה [י], וצריך כ"א לחפש א"ע ולחזק א"ע באמונה. כי יש סובלי הלאים שיש להם מכות מופלאות. והם סובלים החולאים רק בשביל נפילת האמונה,

בבחי' (דברים כח) והפלא ה' את מכותך מכות גדולות ונאמנות וחלאים רעים ונאמנים, ונאמנים דייקא, כי הם באים ע"י פגם אמונה, כי ע"י נפילת האמונה באים מכות מופלאות, שאין מועיל להם לא רפואות, ולא תפלה, ולא זכות אבות. כי כל הרפואות הם ע"י עשבים, והם גדילים רק ע"י אמונה, כשארז"ל (תענית ח) אין הגשמים יורדין אלא בזכות אמונה, שנאמר [י] אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקה, שכשיש אמונה אז יורדין גשמים וצומחים עשבים, ואזי יש רפואות. אבל ע"י נפילת האמונה אין גשמים, ואזי אין רפואה. גם עיקר כח הרפואה שיש בכל עשב ועשב, הוא ע"פ הסדר שיש להזרעים לפי המקום ולפי הזמן. כי יש עשב שעיקר כחו לרפואות הוא רק כשקוצרין אותו עד שלא הביא שלישי, ואח"כ אין כח לאותו עשב לרפואות. וכן יש עשב שכוהו רק כשנגמר עד שנופל מאליו, וכיוצא בזה כפי הסדר של הזמן שיש להם. וכן יש סדר לפי המקום, שבמקום זה גדל זה העשב, ובמקום אחר גדילים עשבים אחרים. ועיקר כחם לרפואות, הוא רק ע"פ הסדר שיש להם לפי הזמן והמקום. וסדר הזרעים הוא ע"י אמונה, בבחי' אמונה זה סדר זרעים (שבת ד' לא), שע"י אמונה נעשה הסדר של הזרעים לפי הזמן והמקום, שע"י יש להם כח לרפואות. וע"כ ע"י נפילת האמונה אין מועיל רפואות. וכן תפילה הוא ג"כ בחי' אמונה, כ"ש (שמות יז) ויהי ידיו אמונה ותרנומו פרישת"ו בצלו. וכן זכות אבות נתגלה ג"כ רק ע"י אמונה. בבחי' (ש"ה ב) הנצנים נראו בארץ, הנצנים אלון אבהן כ"ש בווה"ק (בהקדמה ד' א' ע"ב) הם נראין ונתגלין בארץ, שהיא בחי' אמונה כ"ש (תהלים לו) שכן ארץ ורעה אמונה, בחי' עפר מאנא דכולהו (ת"ז תי' ע' ד' קך ע"ב [י]). ע"כ ע"י נפילת האמונה אין מועיל לו לא רפואה ולא תפלה ולא זכות אבות. כי כל אלו הם בחי' אמונה כנ"ל. וגם אין מועיל להחולה קול צעקת של אח ונניחות, שלפעמים, מועיל להחולה אלו הקולות שמרחמין עליו ע"י קולות הללו. אבל ע"י נפילת האמונה גם זה אין מועיל. כי הגניחות וצעקת אח הנ"ל, הם קול בלא דיבור, וקול זה בחי' אבהן [י]. כי הקול כולו מאש מים רוח ותיקון סמ [י], שהם בחי' תלת אבהן [י], והם נראין ונתגלין רק ע"י אמונה, שהיא בחי' עפר מאנא דכולהו. וע"כ ע"י נפילת האמונה אין מועיל לו גם הקולות הנ"ל [י]. וגם ע"י בעצמו אין מועיל לו רפואה, כי עיקר הרפואה היא ע"י התמוזגות היסודות. כי יש ד' יסודות, אש מים רוח עפר. וצריך לזה חכם גדול שידע עפ"י [דאקטוריי] למוג היסודות שיש בכ"א וא' מן העשבים כפי הרפואה שצריך זה החולה לפי קילקול היסוד שנתקלקל ונחלש אצל זה החולה. [י] (גם בהכרעת הקול יש בחי' התמוזגות היסודות). וע"כ ע"י פגם אמונה, שע"י נפגם בחי' הד' יסודות, כי כולם מתגלין רק ע"י בחי' עפר שהיא מאנא דכולהו, ע"כ אין לו רפואה :

¹ גם בדפוס ותרגו - פרישת. ומתורג - פרישן (באונקלוס פריסן) וע"י לעיל תורה ז' אות א' (דף ח) ותורה ט' אות ה' (דף יב) ותורה כ' אות ה' (דף כח) ולקמן תורה יט' תנינא, גם שם רבינו כתב פרישת ובתרגו תיקן פרישן.
² בדפוס שלנו דף קלב.
³ במנוקדים - צעקה, ובקרו הורוביץ תשסו - צעקת
⁴ ע"י לעיל תורה מב וע"י אבניה ברול (הנדפס בככ"ב אור) אות טו דף קד:
⁵ ע"י זוהר ח"ג לה: ורפג.
⁶ ע"י כאן ביאור הלקוטים את ז' מובא בשיש"ק ח"א סימן תפו
⁷ נמצא כבר בדפוס
⁸ בדפוס - (דאקטוריי) בתקפא - ראשון מחוק ונשאר נקודה, בתרגו - (דאקטוריי) ומתורג - (דאקטוריי)
⁹ נמצא כבר בדפוס

¹ בדפוס מכאן ועד סוף התורה באות מרובע
² תורה זו (הארכה ביותר בספר) נאמרה בראש השנה שנת תקע (תי"מ גט) חל בימים ב' ג' (פלי"ח) וע"י חיי מוהר"ן סימן מא. וע"י ימי מוהר"ג סעיף לו.
³ מתרגו - בכסה (כלשון הפוסק, וכפירוש רבנו בסוף התורה שהוא לשון כיסוי) ועפרשיי על פסוק זה שכתה רוחו לכסא ע"ש. וע"י לעיל ריש תורה יד מה שורשם בזה
⁴ גם בתרגו - אלקי, ומתורג - לאלהי
⁵ ע"י לק"ה נדה ב' ב' וערובי תחומין ה' ד'.
⁶ מתרגו - וחולאים. במנוקדים - חלים, ובקרו הורוביץ תשסו - וחולאים
⁷ תהלים פה יב
⁸ מתרגו - עפ"י

⁹ מלאכי ג כנ"ל אות י'
¹⁰ בתקפא - שבועותיכם, בתרגו - בשבועותיכם
¹¹ מתרגו - כשפירשי'
¹² שמות כ' ב' (שם הלשון ונגלה כאן כוקן. והמקור במכילתא יתרו ופסיקתא זוטרות ולקח טוב) שמות פס"ו. ומדוש שכל טוב שמות פס"ו. ולשון נדמה להם הוא באוצר המדרשים אינשטיין פסיקתא עמ' (488)
¹³ מתרגו - יראה
¹⁴ ישעיהו סא כנ"ל אות ג' [דף ה]:
¹⁵ הוספה זו נמצאת כבר בדפוס בוסגוריס
¹⁶ לשון רבינו היה - "אזי ווי א פרומער רשע" (שיש"ק ח"ה אות ד')
¹⁷ ע"י לק"ה ברכת השחר ב' אות עב, שבלעם מצח הנחש ובלק חיות רעות.

ליקוטי

ב והתיקון לזה הוא, שצריכין להתור ולמצוא המים שמישם גדילה האמונה. ואלו המים הם בחי' עצות, שמהם^[1] גדילה האמונה^[2]. בבחי' (ישעי' כה) **אודה שמך בי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן**, שע"י העצות גדילה האמונה. ועצות הם בחי' עומק הלב, היינו כשנתקלקל ונופל האמונה עד שאין מועיל אפי' קול צעקה שהוא קול בלא דיבור כנ"ל, אוי צריכין לצעוק מן הלב לבד. בבחי' (איכה ב) **צעק לבם אל ה'**, שהוא צעקת הלב לבד בלי קול. בבחי' (תהלי' קל) **ממעמקים קראתך ה'**, מעומקא דלכא. ועומק הלב זה בחי' עצות, בבחי' (משלי כ) **מים עמוקים עצה בלב איש**. וע"כ כשאין מועיל קול צעקה מחמת נפילת האמונה, אוי צריכין לצעוק מן הלב לבד בלי קול רק מעומקא דלכא. ועי"ז נתגלין העצות כנ"ל שהם בחי' **מים עמוקים עצה וכו'**. וע"י העצות שנתגלין בעולם,^[3] (דהיינו שידעין בעולם ליתן עצה לנפשם כ"א וא' מה שצריך) עי"ז גדילה האמונה, בבחי' **עצות מרחוק אמונה אומן כנ"ל**. ואוי חוזר ונתתקן כל הכחי' הנ"ל. כי העצות הם בחי' פלא, בחי' **אודה שמך בי עשית פלא עצות מרחוק וכו'**. ועי"ז נתתקן ומקבל רפואה להמכות המופלאות שהם בחי' **הפלא ה' את מכותך וכו'**. גם תפילה היא בחי' פלאות, בחי' (שמות טו) **נורא תהלות עושה פלא**. וכן זכות אבות, בבחי' (תהלים עח) **נגד אבותם עשה פלא** :

וזהו (הושע יא) **ואנכי תרגלתי לאפרים**, זה בחי' עצות, כ"ש (שמות יא) **העם אשר ברגליך ההולכים אחר עצתך**^[4]. **קחם על זרועותי**^[5] זה בחי' זכות אבות, שהם **זרועות עולם**^[6]. **ולא ידעו כי רפאתים**^[7], כי כאמת עי"ז נעשה רפואה כנ"ל :

וזהו בחי' בריאת העולם, ברישא חשוכא והדר נהורא^[8]. חשך זה בחי' העדר העצה בבחי' (איוב לח) **מי זה מחשיך עצה במלין**. ואח"כ כשנתגלה העצה שהוא בחי' עומק בחי' **מים עמוקים**, זה בחי' (שם יב) **מגלה עמוקות מני חושך**. וכל מה שנתגלה יותר האור, דהיינו העצה, ונדהה החשך⁹ שהוא העדר העצה, נתגדל האמונה ביותר כי עיקר גידול האמונ' הוא בבחי' (תהלים צב) **ואמונתך בלילות**, דהיינו כל מה שנדהה והולך חלק מהלילה ונתקרב אל אור היום, נתגדל האמונה ביותר וכן הולכת ונגדלת מעט מעט כפי מה שנדהה מהלילה ונתקרב יותר אל היום. עד שבאור היום אז נתגדל האמונה בשלימות, בבחי' (איכה ג) **חדשים לבקרים רבה אמונתך**. ואז באור היום הוא עיקר צמיחת הרפואה, בבחי' (ישעי' נח) **אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מחרה תצמח**. נמצא שע"י התגלות העצה שהיא בחי' התגלות האור מן החשך, דהיינו שנדהה החשך שהוא בחי' לילה, ונתגלה האור בחי' יום, עי"ז נתגדל האמונה כנ"ל. ועי"ז עיקר הרפואה, בבחי' **אז יבקע כשחר אורך וארוכתך וכו'** :

וזהו משארז"ל (שבת עז ע"ב) **מאי טעמא עיזי מסגן ברישא והדר אמרי, כברייתו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא: עיזי**, זה בחי' אמונה. בחי' (תהלים

תקעו אמונה ה

(צג) **לבש ה' עוז התאזר, בחי' (ישעי' יא) וזיה צדק אזור מתניו ואמונה אזור וכו'**. **והדר אמר, אמרי בחי' הרפואה, בחי' (שם נז) אמר ה' ורפאתיו**. וזהו **לאמר ר"ת אלש לזים רוח** שמישם הרפואה. היינו מפני מה עיקר הרפואה ע"י אמונה, כי צריך להקדים אמונה בתחילה, ואח"כ זוכין לרפואה. והשיב, **כבריינתו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא**, היינו כי זה הוא בחי' בריאת העולם, שברישא חשוכא וכו'. כי עיקר גידול האמונה ע"י העצה שהיא בחי' **מגלה עמוקות מני חשך**, כי אין האמונה נגדלת בשלימות רק באור היום. וע"כ צריכין לקבל הרפואה רק ע"י אמונה, כי צמיחת הרפואה היא רק באור היום, בבחי' **אז יבקע כשחר אורך וכו' כנ"ל** :

ג ולדלות ולגלות המים הנ"ל, דהיינו העצות, לזה צריכין איש תבונות^[10], בבחי' **מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ילנה**^[11]. וז"ש (דברים לב) **מי גוי אבר עצות המה ואין בהם תבונה**, כי כשאין תבונה עצתו אבודה. כי התגלות העצה ע"י איש תבונה כנ"ל. ואיש תבונות הוא מי שיש לו נשמה, בבחי' (איוב לב) **ונשמת שדי תבינם**. וצריך לזכר ולצהצח הנשמה. וזה נעשה ע"י שממשיך המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים^[12], שזה בחי' שדי שהוא בחי' צמצום. כי שדי על שם שאמר לעולמו די (כמובא בפירש"י פ' מקץ^[13]) וע' כ"ר פ"ה^[14] (י"ז) **ופ' מו**^[15] (היגיה יב), ועי"ז מצהצח הנשמה. וזהו **ונשמת שדי תבינם**, שע"י בחי' שדי, דהיינו המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים, עי"ז מצהצח הנשמה ואזי הוא איש תבונות כנ"ל. כי ע"י המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים, דהיינו לתוך גופים, עי"ז נכפל ונתרבה פרנסתו. כי כשממשיך רוחניות אלקות לתוך צמצומים דהיינו לתוך גופים, זה בחי' בריאה. כי נעשה עתה בריאה חדשה ע"י חבור¹⁶ רוחניות אלקות עם הגוף והצמצום, שזה עיקר הבריאה. ואזי תיכף כשנעשה איזה בריאה אוי הש"י נותן פרנסה תיכף^[17]. הש"י מפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים (עי"ז ג:)^[18], ותיכף שיש בריאה, תיכף הש"י נותן פרנסה. כי הנשמה לבד אינה צריכה פרנסה, וכן הגוף לבד אינו צריך ג"כ פרנסה, ועיקר צורך הפרנסה הוא רק כשנתחבר הנשמה עם הגוף, דהיינו שיתופא דנפשא ובישרא^[19], אז צריכין פרנסה, וע"כ ע"י שממשיך רוחניות אלקות לתוך צמצומים וגופים, שזה בחי' בריאה, בחי' שיתופא דנפשא וגופא, עי"ז נתרבה ונכפל פרנסתו, כי תיכף כשיש בריאה נותן הש"י פרנסה כנ"ל. וזה בחי' (ברכות סג) כל המשתף שם שמים בצערו, דהיינו שממשיך ומשתף רוחניות אלקות² לתוך הצמצום, שהוא בחינות צער, אוי כופלין לו פרנסתו^[20]. כי על ידי זה נתרבה הפרנסה כנ"ל, שנאמר (צ"ג) **וחי' שדי בצריך וכסף תועפות לך**. שדי זה בחינות הצמצום בחינות המשכת רוחניות אלקות לתוך הצמצום,

ה.

מוהר"ן תנינא

תורה אור 22 פסוקים

ישעיה כה (א) וְיָדָד אֲלֵהֶי אָמְנָה אֲרוֹמְמֶךָ אֹדֶה שְׁמֶךָ כִּי עָשִׂיתָ פְּלֵא עֲצוֹת מִרְחוֹק אֲמִינָה אֲנִי: איכה ב (יח) צַעַק לִבִּי אֶל אֲדָנָי חֲמֹת בַּת צִיּוֹן הִרְדִּי כַּמְהֵל דִּמְעָה יוֹסֵם וְלִלְוָה אֶל תַּמְנִי מִפְּנֵי לֶךְ אֶל תִּדְמֵם בַּת עֵינַיךָ:

תהילים קל (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמִּצְעֵמַי קְרָאתֶיךָ יְיָ:

משלי כ (ה) מִיִּם עֲצָמַי עֲצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָגָה:

ישעיה כה (א) וְיָדָד אֲלֵהֶי אָמְנָה אֲרוֹמְמֶךָ אֹדֶה שְׁמֶךָ כִּי עָשִׂיתָ פְּלֵא עֲצוֹת מִרְחוֹק אֲמִינָה אֲנִי:

דברים כח (נט) וְהִפְלֵא יְיָדְךָ אֶת מִכְתָּבְךָ וְאֶת מִכְתוֹת וְרִצְפְּךָ מִכּוֹת גְּדֻלַּת וְנֶאֱמָנוֹת וְתוֹלָיִם רְצִיעִים וְנֶאֱמָנִים:

שמות טו (יא) מִי בְּמִכְה אֲבָלָם יְיָדְךָ מִי בְּמִכְה נֶאֱרָד בְּקִדְשׁ נִדְרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פְלֵא:

תהילים עח (יב) נִגְדַּ אֲבוֹתַם עָשָׂה פְּלֵא בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם שְׁוֶה צִעְוֶיךָ:

הושע יא (ג) וְאֲנֹכִי תִרְגַּלְתִּי לְאַפְרַיִם קָחֵם עַל יְדוּעֵתוֹ וְלֹא יָדְעוּ כִּי רָפָאתִים:

שמות בא יא (ח) וְיָדְדוּ קֵל עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה אֵלֵי הַשְּׁתַחֲוִי לִי לֵאמֹר צֵא אֲתָה וְאֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאֶתְרֵי כָל אֲצַא וְצֵא מִעַם פְּרִעָה בְּהָרֵי אֶרֶץ:

דברים וזאת הברכה לג (כו)

פענה אֵלֶיךָ קוֹם וּפְתַח רֵעֵת עֵלַם וְיָרַשׁ מִשְׁפַּחְךָ אוֹיֵב וְיִאֲמֵר שְׁמַיִם:

איוב לח (ב) מִי זֶה מַחְשִׁיךְ עֲצָה בְּמִלִּין בְּלִי דַעַת:

איוב יב (כב) מְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת מְנִי חֲשֶׁךְ וְצֵא לְאוֹר צִלְמוֹת: תהילים צב (ג) תִּלְהַיִּד בְּבִקְרָה חֲסָדְךָ וְאֲמִינָתְךָ בְּלִילוֹת:

איכה ג (כג) תִּדְרִישׁ לִבְקָרִים רְבָה אֲמִינָתְךָ:

ישעיה נח (ח) אֵז יִבְקַע כְּשַׁחַר אֲרוֹךְ וְאַרְכָּתְךָ מִרְחָה תִצְמַח וְיִקְלַךְ לִפְנֵיךָ צִדְקָךְ כְּבוֹד יְיָדְךָ יֵאֲסֹפֶךָ:

תהלים צג (א) יִקְוֶךָ קֶלֶךְ גִּאֲתָ לִבְשׁ לִבְשׁ יִקְוֶךָ עַד הַתְּאֵדָה אֶף תִּמְוֹן תִּבְלַב בַּל תִּמְוֹס:

ישעיה יא (ה) וְתָהִה צִדְקָ אוֹר וְתִגְוִי וְהֶאֱמִינָה אוֹר וְתִלְצִי:

ישעיה נז (יט) בּוֹרָא נֹב וְנִיבֹ) שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרִחוֹק וְלִקְרוֹב אֲמַר יְיָדְךָ רָפָאתִים:

משלי ב (ה) מִיִּם עֲצָמַי עֲצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָגָה:

דברים האיניו לב (כח) כִּי גוֹי אֲבָד עֲצוֹת הָמָה וְאִין בָּהֶם תְּבוּנָה:

איוב לח (ח) אֲבָן רִחַ הִיא בְּאֵגוֹשׁ וְנִשְׁמַת שְׁדֵי תְבִינִים:

איוב כב (כה) וְתָהִה שְׁדֵי בְּצִדְדֵי וְכֶסֶף תִּוְּשַׁפֹּת לָךְ:

¹ בתרלז - אלקית

² ל"ע לכס מה הכפל למה לךך יורר ומכדי חימוו ועיין לקמן סוף תורה מ ולעיל תורה כג ששפע דקדושה הוא עם (מוחין) מנה ההסתפקות נקחל כסול להבדיל משפע שטוא בחי' עשק השמור לערעו בחי' יו לו מנה כולה מלמדים להיניו שפע על חסוקו.

³ איוב כב כה (ע"ש רלב"ג- או יהיה מעניין הכפל כדמטרגמינין וכפלת ותועף.)]

⁴ משלי כ' ה'. ע"ש הלשון איש תבנה. עיין עץ חיים שער טו פ"ד מה פ"ה איש תבונות

⁵ עיין לק"ה ערובי תחומין הל' ה' אות טו

⁶ בראשית מג יד מקורו בתנחומא מקץ אות י' והיי שרה ג'

⁷ אות ח'

⁸ אות ג'

⁹ מתרצו - חיבור

¹⁰ עיין נדה לא: בא זכר בעולם בא ככרו בידו

¹¹ עיין גם שבת קז: ומדרש תהלים מזמור כב וז"ע לזהו מזון לךך הקין על ראש ובינה כינה כי הקין זמחה בלאשו ובינה אינה כיהה אלף הכינה שכתובה נזות מניה ובינה עד שילאח. ואם הם שמות בע"מ מה הכותא הכי ממייה גם חילק ועוד כלאוה כותא יורר שמייה כשע בעל כחיה ומוז' שגכעל בענייה.

¹² * עיין הקדמת התקונים (דף יד:)

¹³ מתרצו ובכל המנוקדים - שמישם

¹⁴ עיין לק"ה הפקר ובכסי הגר ד' יז

¹⁵ הערה זו בסוגריים נמצאת בכר בדפוס

¹⁶ פרש"י שם

¹⁷ המשך הפסוק הג"ל בהושע יא

* דברים לג כז [ע"ש צרור המור ע"ה"ש שהם האבות, וע"ש אלשיך עה"ת, ועיין תנחומא וישב אות א', ואגדת בראשית פרק נה שורועות עולם אלה הם הצדיקים. עיין לעיל תורה נה אות ד (דף סח.)]

¹⁸ המשך הפסוק הג"ל בהושע יא

¹⁹ בראשית א' פסוקים ב' ג'

²⁰ מתרצו - החושך

²¹ עיין מבוא שערין שער ד' ח"ב פ"ז

משלי יג (כח) צדיק אבל
 לשבע נפשו ויבטן רשעים
 תהקר:
 ישעיה נח (יא) ונתן ידו
 תמיד והשביע בצחצחות
 נפשך וצמתיך יללין ויהיה
 כגן זה וכמוצא מים אשר
 לא יקבנו מימיו:
 איוב לב (ז) אכן רות היא
 בגאוש ונשמת שדי תבינם:
 יחזקאל כו (ב) הן אדם יצו
 אשר אמרה צר על ירושלים
 האם נשברה דלתות העמים
 נשבה אלי אקלאה הנהיה:
 מלאכי א (יא) כי ממורה
 קמש ועד מבוא גדול שמי
 בגוים ובכל מקום מקשר
 משלש ומנהי שוהיה כי
 גדול שמי בגוים אשר ידו
 צבאות:
 ויקרא יג (ב) אדם כי יהיה
 בעור בשרו שאת או שפת
 או בנתו ויהיה בעור בשרו
 לנגע צרעת והביא אל אהרן
 הכהן או אל אחד מנגידי
 הכהנים:
 ירמיהו יג (יז) ואם לא
 תשקעו בטקטקים תבכה
 נפשי מפני יגה וימש תדמע
 ותרד עיני דמעה כי נשעה
 עזר יקצק: ס
 דברים לג (כט) אשר יך
 ישראל מי קמוץ עם נחב
 בידו קמן עזרף ואשר תרב
 גאונך ויבטשו איביך לך
 ואתה על בנותימו תדר:
 ויקרא כה (ה) את ספיה
 קצירך לא תקצר ואת ענבי
 גידך לא תקצר שנת שבתך
 יהיה לארץ:
 תהלים סג (יא) יגידוהו על
 ידי תרב מנת שצלים יהיו:
 אסתר ח (טו) ליהודים יהיה
 אורה ושמחה וישון ויקר:
 משלי ו (כו) כי בעד אשה
 זונה עד כפר להם ואשת
 איש נפש יקרה תבד:
 ויקרא מצרע טו (ג) וזאת
 היתה סמאנו כובו בר בשרו
 את זובו או התמים בשרו
 מוזבו סמאנו הוא:
 איוב מא (ו) אנה אפיקי
 קננים סגור חותם ער:
 שיר השירים ח (ו) שימני
 כחותם על לבך כחותם על
 ידועך כי עצה כפות אהבה
 קשה כשאל קנאה רשפיה
 רשפי אש שלקבתות:
 אסתר ח (טו) ליהודים יהיה
 אורה ושמחה וישון ויקר:
 שמות ג (א) ושמע יהוה רעה
 את צאן יתרו חתנו כהן מדבר
 וינגח את האנן אשר הפדדו
 ויבא אל הר האלהים חרבה:
 משלי כט (ג) איש אתה
 תכנה ישפת אביו ורעה
 זונות יאבד הו:
 מיכה ה (ד) ויהיה זה שלום
 אשר כי יבוא בארצנו וכי
 ידרך בארצנו יתנו ונקטנו
 עליו שבועה רעים ושמנה
 נטיי אדם:

בחי' משתף שם שמים בצערו. עיי' וכפף תועפות לך היינו
 ריבוי הפרנסה כנ"ל. ועיי' הפרנסה הוא מצחצה נפשו, כי
 אכילת הצדיק הוא רק בשביל הנשמה, כ"ש (משלי יג) צדיק
אוכל לשובע נפשו. ושבועת הנפש זה בחי' הצחצחות
שמצחצה נשמתו עיי' אכילתו [א] בבחי' והשביע בצחצחות
נפשו (ישעי' נח) ואזי כשמצחצה נשמתו אזי הוא איש תבונות,
בחי' ונשמת שדי תבינם כנ"ל. ועיי' נתגליו העצות כנ"ל,
 ומשם גדילה האמונה וכו' כנ"ל :

ד ודע שעיי' נפילת האמונה, עיי' נעשה ונתחוק האמונת
 כזביות, אמונת העיי' וכיוצא. כ"ש (יחזקאל כו) **אמלאה**
החרבה כשזה קם זה נופל וכו' (ע' מגילה ז[ו]). כי עיקר קיום
 והיוזק אמונות כזביות¹ הוא מנפילת האמונה הקדושה.
 וכשמעלין האמונה הנפולה מזה נעשין גרים. כי עיי' שנלקטין
 ונבררין נפילת האמונה שמשם יניקת אמונתם, עיי' נחלש כח
 אמונתם. ואזי הם חוזרים לאמונתנו הקדושה ונעשין גרים.
 ולפעמים נעשין גרים בכח, ולפעמים נעשין גרים בפועל. היינו
 או שנעשין גרים ממש בפועל, שבאין עכו"ם ומתגירין. או
 שנעשה רק בכח, שעל ידי שמעלין אמונה הנפולה ונחלש
 אמונתם, עיי' נתגלה להם במקום שהם האמונה הקדושה,
 ומאמינים שם במקום שהם שיש יהוד קדמון ית', בבחי' **בכל**
מקום מוקטר ומוגש לשמו (מלאכי א). "הזה תלוי כפי הזוק
 האמונה כזביות שהיה מתחילה, היינו כשהאמונה כזביות
 היתה הזוקה בתחילה, אזי אח"כ כשמשריין אותה ומעלין
 האמונה הנפלה דקדושה משם ונעשין גרים, אזי נעשין גרים
 בפועל ממש. וכשהאמונה כזביות² לא היתה הזוקה כ"כ
 בתחילה אזי כשנשברת ומהפכין אותה אל הקדושה אזי אין
 נעשה ממנה רק גרים בכח :

ה והנה הכלל שעיי' שמעלין אמונה הנפולה עיי' נעשין
 גרים. ומהמת שאלו הגרים נעשין מלקימת נפילת האמונה, ע"כ
 הם מוזיקין לישראל, בבחי' (קידושין ע' ע"ב) קשים גרים
 לישראל כספחת [א]. **ספחת** [א], היינו מכות בחי' מכות מופלאות
 הנ"ל שנעשין עיי' נפילת האמונה כנ"ל. ומהמת שאלו הגרים
 נעשין מלקימת נפילת האמונה, ע"כ הם קשים כספחת כנ"ל :
ואלו הגרים הם מכניסין גאווה בישראל. כי ארז"ל (הגיגה ה
 ע"ב) **במסתרים תבכה נפשי מפני גזר** [א] מפני גאותן של
 ישראל שניתנה לעכו"ם. נמצא שהגאווה³ דקדושה של ישראל
 נפלה אליהם. וע"כ כשהוזרים עכו"ם ומתגירין הם מביאין
 עמהם גאווה שהיתה אצלם כנ"ל ומכניסין בישראל גאווה :
ועיי' נטלין חרב הגאווה מנהיגי הדור שמתגאים על הדור
 כהנם [א]. כי יש מנהיגים שמתנהגים ברכנות ומושלים על עם
 דל. והם מתגאים על הדור כהנם, כי לא ניתן להם גדולה מן
 השמים כלל, רק הם מתגאים מעצמם על הדור כהנם. והם

מקבלין חרב הגאווה, בבחי' (דברים לג) **ואשר חרב גאותיך**, עיי'
 הגרים הנ"ל. שהם מכניסין גאווה בישראל כנ"ל, ומושלים על
 עם דל כהנם. ויש להם כח אפי' להעניש את מי שאינו רוצה
 להכניע עצמו תחת ממשלתם. וכל זה עיי' חרב הגאווה הנ"ל.
 ובאמת אין זה נקרא מעניש אלא מוזיק, כי הן מוזיק עלמא. וזה
 קשים גרים לישראל כספחת, בחי' **ספחים** [א] שגדילים מאליהם.
 היינו שעיי' הגרים נטלין גאווה מנהיגי הדור שגדילים מאליהם
 ומתגאון מעצמן על הדור כהנם, כי לא ניתן להם גדולה מן
 השמים כלל כנ"ל : וע"כ נקראים גרים על שם (תהלים סג)
יגירוהו על ידי חרב, כי עיי' הגרים נעשה חרב הגאווה כנ"ל :

ו ועיי' הגאווה של אלו המנהיגי הדור, עיי' הם מגבירים
 תאוות ניאוף בעולם. בבחי' (משלי ו) **ואשת איש נפש יקרה**
תצוד, שעיי' גאווה מתגבר תאוות ניאוף [א], שהיא בחי' הותם
 דסמ"א, בחי' (ויקרא טו) **החתים בשרו מזובו**. כי עיי' חרב
 הגאווה דקדושה מתגברים על תאוות ניאוף, בבחי' (תהלים מה)
הגור חרבך על ירך. אבל עיי' חרב הגאווה של אלו המנהיגים
 הנ"ל שמקבלין מהגרים כנ"ל מתגבר ח"ו תאוה זו כנ"ל :

ז ולהנצל מזה, הוא עיי' המנינים שבדור. כי יש מניני
 ארץ [א] שהם מגינים עלינו ומצילין אותנו. כי הם מכניעין
 הותם דסמ"א שנעשה עיי' הגאווה כנ"ל. בבחי' (איוב מא)
גאווה אפיקי מגינים סגור חותם צר שהם סוגרין ומכניעין
 הותם דסמ"א שהיא בחי' תאוה הנ"ל שנעשה עיי' גאווה כנ"ל.
 ועיי' שהם מכניעים זאת התאוה שהוא בחי' הותם דסמ"א, עיי'ז
 נעשה בחי' תפילין מוחין, שהם בחי' הותם דקדושה, בחי' (ש"ה

ח) **שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך** (ע' תיקון א' [א])
 ותיקון כב [א]). כי עיקר תיקון המוחין עיי' שבירת תאוות
 ניאוף. כי עיקר המוח עיי' ליהות הגוף, כי המוח הוא כמו נר
 דולק, והליחות שבגוף הם עולים⁴ להמוח ונעשין שמנים אל
 המוח [א]. נמצא שעיקר המוחין עיי' ליהות ושמוננית הגוף. ע"כ
 עיי' שמכניעין תאוות ניאוף ואין יוצאין ליהות ושמוננית הגוף
 לחוץ, עיי' עולין הליחות אל המוח ונעשה שמנים שזה עיקר
 המוחין. ע"כ עיי' המנינים הנ"ל, שמכניעין תאוה זו, ע"כ הם

עושין עיי'ז בחי' תפילין מוחין כנ"ל. כי הם מעלין ליהות הגוף
 מבחי' **החתים בשרו** ועושין מזה מוחין בחי' תפילין, כי תפילין
 הם התנצצות המוחין. וע"כ נקראו התפילין יקר כשרז"ל
 (מגילה יו:י) **ויקר** [א] אלו תפילין. כי התפילין נעשין עיי' תיקון
 תאוות ניאוף שהיא בחי' **אשת איש נפש יקרה תצוד** כנ"ל.
 וע"כ נקראין התפילין פאר [א], כי נעשין עיי' תיקון הגאווה
 וההתפארות שמביאין הגרים כנ"ל. וזה בחי' (שמות ג) **ומשה**
חיה רועה, **מושה** הוא הדעת [א], בחי' מוחין תפילין, הוא
 רועה דקדושה, היפך **רועה זונות** (משלי כט). וזה בחי' **שבועה**
רועים [א] דקדושה, בחי' **מושה**

¹ דף יח. ועיין שער הכוונת תפילין דרוש ה' ד"ה ועתה צריך שנבאר. ופרי עץ חיים תפילין פ"ז. ולעיל
 תורה לה אות ד'
² דף סה:
³ מתרצו - עולין
⁴ עיין לעיל תורה רכה [דף קיד.] תורה ס' אות ג' [דף עא:] ותורה ה תנינא אות ו' [דף קיד.] ותורה ח'
 תנינא אות יב [דף יח:] שבילי אמונה נתיב ד' שביל ב' ד"ה הריאה - המוח כפתילה שבנר.
⁵ אסתר ח' טז
⁶ * סוכה כה: [וגם בברכות יא. טז: תענית טו. כתובות ו: ב: ס' דכתיב ביהוקאל כז יז פארך חבוש
 עליו]
⁷ זוהר ח"ב רכא. חסד לאברהם א' טו. שער הפסוקים בלק. מגלה עמוקות וארא. ועוד הרבה. נזכר הרבה
 בלק"מ עיין תורה ו' אות ז', תורה טו אות ז', תורה כ' אות י', תורה כא אות יא, תורה לו אות ב', תורה
 מג תורה נו אות ח' תורה קטו.
⁸ מיכה ה' ד' ועיין סוכה נב: מי הם

⁹ עיין תורה עז תנינא לעת האוכל גשי הלום, ועיין תורה ז' תנינא אות י' שיש הארת הרצון בשעת האכילה
 דייקא, ועיין לק"ה כלאי הכרם ב' א' שהארת רצון זו היא מאור הצחצחות בחי' והשביע בצחצחות נפשך בחי'
 צדיק אוכל לשבע נפשו.
¹⁰ בדפורי-אמונות. בתקפא ותורלו-אמונות. ומתורלו-אמונות
¹¹ * עיין רש"י פרשת תולדות ע"ה פ' ולאם מלאם יאמץ [ועיין לעיל תורה א' קמא ודף א. וגם בדפים לו: טט:
 סה:] ושם נרשם עוד מ"מ] [ועיין ע"ה שער מה פ"ג שעל זה נאמר במסתרים תבכה נפשי הנזכר לקמן]
¹² גם בדפורי ותורלו-כזביות, ומתורלו-כזביות
¹³ בדפורי מכאן עד סוף הקטע הוא בסוגרים
¹⁴ בתחשט - שבכחשברין
¹⁵ בדפורי ותורלו-הנופלה, בתקפא - הנופלה, ומתורלו - הנופלה
¹⁶ גם בדפורי ותורלו-כזביות, ומתורלו - כזביות
¹⁷ לעיל תורה יז אות ה', ותורה ח' תנינא אות ג', ועיין שער הגלגולים הקדמה לר', ולקוטי הש"ס להאריז"ל
 על יבמות שנפס הכר האלפונה שגניומו מחטילה לנפש הכר ישלכית שמקבל כשמתגיי.
¹⁸ ל"שה"כ ויקרא יג ב'
¹⁹ ירמיהו יג יז
²⁰ בתחשט - שהגאווה
²¹ ובלק"ה ר"ח ו' ח' מננה אותם מפורסמים של שקר, עיין שיש"ק ח"ו סימן רסד
²² ל"שה"כ ויקרא כה ח' ועיין משנה שקלים פ"ד מ"א עיין ברטנורא שם
²³ * עיין סוטה ד: [אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן: כל אדם שיש בו גמות הרוח לבסוף נכשל באשת
 איש, שנא' ואשת איש נפש יקרה תצוד, ועיין לעיל תורה יא אות ג' ותורה קל]
²⁴ תהלים מז' ה' [ועיין ימי מוהר"ג' סימן לו והיי' מוהר"ן סימן מא המעשה מהמתנגד סכינה את מוהר"ג' ודכי נפסלי
 מגיני ארץ על שגנו על רכס וגרמו כלן כמה שמגיני ארץ הם המנינים על העולם מפנה"כ. דהיינו הך]

ליקוטי

חי' רועה, [י] בחי' תפילין, שין של ג' ראשים שין של ד' ראשים [כ], שהם' בחי' שבעה רועים הנ"ל. וזה בחי' **שדי** של תפילין, זה בחי' הצימצום, שצריך כ"א וא' לצמצם את מוחו ושכלו, שלא להניח את המוח לצאת הוין לגבול שיש לו, שלא יהי משוטט המוח כמה שאין לו רשות לפי מדריגתו, בבחי' (הגיגה יג) במופלא מנך אל תדרוש במכוסה מנך אל תחקור [י]. שזהו בחי' שדי, בחי' צמצום, כי **שדי** שיש די באלקותו לכל כרי' וכמובא בפירש"י פ' לך [י], היינו שכל כריה יש לו די וגבול באלקותו ית', שאסור לו לילך בשכלו כ"א עד הגבול לא יותר. כי כ"א וא' יש לו גבול וצמצום בשכלו, לפי ערכו, שאפי בקדושה אסור לו לצאת הוין לגבול שיש לו, בחי' במופלא מנך אל תדרוש וכו', בחי' (שמות יט) **פן יחרסו אל ה' לראות וכו' י** [כ]. וזה בחי' (שם לג) **ושמתוך בנקרת הצור הנאמר במשה בעת שזכה לראות ולהשיג מה שהשיג**. היינו שהבטיחו השי' להגן עליו שיהי' נסתר בנקרת הצור, דהיינו בחי' צמצום, שלא יצא המוח לשוטט הוין לגבול שהי' לו :

ח ועי"ז נעשין דיבורים כשרים להחיות ולהשיב את הנשמות הנפולות. כי יש נשמות שנפלו, שצריכין להחיות ולהשיב אותם ככל מיני מטעמים המשיבין את הנפש, בבחי' (ש"ה ב) **ממזוני באישיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני**. ועי' תיקון וזיכך המוחין שנעשה עי' מגיני ארץ כנ"ל, מזה נעשה אמרות מהורות להחיותם. כי עיקר התגלות המוח הוא בהדיבור [ג], כ"ש (משלי ב) **מפיו דעת ותבונה**. ועי' כשהמוחין זכים, נעשין דיבורים כשרים. ובהם משיבין את הנשמות הנפולות, בבחי' (שם כו) **שבעה משיבי טעם**. היינו עי' תפילין מוחין, שהם בחי' **שבעה** רועים, על ידם נעשין **שבעה משיבי טעם**. היינו בחי' דיבורים כשרים הנ"ל, שבהם משיבין הנשמות שנפלו, שהם בחי' **שבוע יפול צדיק וקם**. וזהו בחי' (תהלים יב) **אמרות ה' אמרות מהורות מזוקק שבעתים**, היינו בחי' **האמרות מהורות שנעשין עי' זיכוך המוחין בחי' תפילין**, שהם בחי' **שבעה** רועים, שעיי"ז נעשה **שבעה משיבי טעם** כנ"ל, וזהו מזוקק **שבעתים** כנ"ל :

ט וזה בחי' חלום עי' מלאך [כ]. כי אלו האמרות מהורות הם בחי' מלאך, בחי' חלום עי' מלאך, כי הדיבור הוא הרשימה של המוח, כי מה שנרשם ונעלם במוח בחקק ונרשם בהדיבור. וכשהמוחין זכים, שעיי"ז נעשין אמרות מהורות כנ"ל, אוי גם כשנפתלק המוח בשעת שינה ואין נשאר רק הרשימה של המוח שהוא בחי' דיבור, אוי גם הרשימה זכה בבחי' חלום עי' מלאך. וזה בחי' שאחר הסתלקות משה, בא **שר צבא ה'**, ואמר **עתה באתי** (יהושע ה) הסתלקות משה זה בחי' הסתלקות הדעת, בחי' שינה, שאז הדעת מסתלק, ואין נשאר רק הרשימו. אוי הוא בחי' **ויאמר וכו' אני שר צבא ה'** דהיינו מלאך. **עתה**

תקעו אמונה ה

מוהר"ן תנינא

באתי, כי אז נשאר הרשימו בבחי' מלאך, בחי' חלום על ידי מלאך כנ"ל: **וזה בחי' (תהלים סח) ה' יתן אומר המבשרות צבא רב. ה' יתן אומר**, זה בחי' אמרות מהורות הנ"ל, בחי' הרשימה של המוח, שזה בחי' מלאך כנ"ל. וזהו **המבשרות צבא רב**, היינו מלאכים כנ"ל: **וזה בחי' מה שמובא בכתבי האר"י ז"ל [כ] שצבאות הוא הנעלם של שדי, כי הנעלם של שין דלת יוד הוא בגימ' צבאות** עם הכולל כמבואר שם. היינו שהנעלם של שדי, דהיינו כשבחי שדי שהוא המוחין נסתלק, בחי' הסתלקות המוחין בשעת שינה, ואין נשאר רק הרשימו שהוא בחי' נעלם של שדי, אוי זאת הרשימו שהיא בחי' נעלם של שדי, היא בבחי' **צבאות, בחי' מולאך** כנ"ל: **וזה בחי' (דניאל ז) ושער ראשיה פעמר נקי [כ]**. שער ראשיה, זה בחי' התנוצצות המוחין. כי השערות יוצאין מן המוחין [כ], וכשהמוחין נקיים וזכים, אוי נעשה גם מהרשימו בחי' מלאך. וזהו **פעמר נקי, עומר ר"ת עושה מלאכיו רוחות** (תהלים קד). בחי' מלאכים שנעשין עי' הרשימו כשהמוחין נקיים וזכים כנ"ל: **אבל כשאין המוחין נקיים וזכים, אוי נעשה מבחי' שערות בחי' (ישעיה יג) ושעריהם ירקדו שם**, [כ] בחי' חלום עי' שד [כ]. וזה בחי' **אדם ובהמה [כ]**, בחי' חלום עי' מלאך, וחלום עי' שד. כי חלום עי' מלאך, זה בחי' **אדם**, בחי' (בראשית א) **נעשה אדם בצלמינו כדמותינו**, זה כח המדמה שהוא בצלמינו, בבחי' מלאך, בחי' חלום עי' מלאך. כי בשעת שינה המוח מסתלק, ואין נשאר רק בחי' כח המדמה. וכשהמוחין זכים, אוי גם כח המדמה שנשאר, הוא בבחי' מלאך. בחי' **כדמותינו בצלמינו**, שהכח המדמה הוא בצלמינו, בבחי' מלאך כנ"ל, בחי' חלום עי' מלאך. וזה בחי' אדם כמ"ש **נעשה אדם וכו'**. אבל חלום עי' שד, זה בחי' בהמה, בבחי' **ישד בהמות יחיתן** (חבקוק ב). וזה בחי' (תהלים מט) **אדם ביקר בל ילין**, היינו כשאינו לן וישן ביקר בבחי' תפילין כנ"ל, היינו שאינו מוכך המוחין בבחי' תפילין, אוי [כ] **נמשל כבהמות נדמו**. היינו אז הכח המדמה בבחי' בהמה, בחי' חלום עי' שד, שזה בחי' בהמה כנ"ל: וזה אותיות **מולאך** ר"ת **י"כי לאלקים מגיני ארץ** (שם מז), כי עי' מגיני ארץ, נעשה המלאך. עי' שמתקנין המוחין והתפילין כנ"ל, שעיי"ז נעשה בחי' חלום עי' מלאך כנ"ל: **י אבל** יש גם להמאכלים חלק בחלום, כי מן המאכלים עולים עשנים אל המוח ונצטיירין מהם חלומות בשינה [כ]. עי' צריכין לחזק את המלאך, כדי שלא יהי' נפגם החלום עי' המאכלים. כי כשאין חיווק בהמלאך אוי נפגם החלום עי' המאכלים, בבחי' חלום עי' שד ח"ו :

כי יש שבעה איקלימים [כ], ועל כל איקלים יש מלאך ממונה,

תורה אור

שמות ג (א) ומשה הנה רעה את צאן יתרו חתנו כהן מדן ויבנה את האון אחר המדבר ויבא אל הר האלהים הרבה: בראשית ז (א) ויהי אברהם בן השנים שנה ותשע שנים ויבא יצחק אל אברהם ויאמר אליו אני ישי התלף לפני ויהי תמים:

שמות יט (כא) ויאמר יתרו אל משה רב העד קום פן יחרסו אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות לג (כב) ויהי עבד כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושמי כפי צלך עד עברי: יחסי אל יתרו לראות וגפלו ממנו רב:

שמות ג' א' ש"ע או"ח לב מכ, וזהו פנחס דף רנה: והקדמת תקוני וזהו דף ט. בתקפת ש' נראה ב' מתורה - הצמצום ה' היא מיטרא שם מספר בן סירא (הובא לעיל תורה ל' אות ל' דף ג'). בראשית יו א' (עפ"י ב"ר מו ג) הובא לעיל בתורה יא אות ג' [דף יד:]: בתורה - באלקים ה' העדה זו נוספה בתורה בסוגרים בפנים (ולשם כך הכביר שתי שורות מראש העמוד הזה לתקפת עמוד הקודם, ושמונה שורות בסוף הדף לעמוד הבא), ובתורה נוספה הוספה זו בסוגרים למטה ובמקום אות יש סימן דומה לזה (:) גם בפנים וגם בהנחה (פ' כל אחד וא' יש לו גבול וצמצום (בתורה - צמצום וגבול) בידיעת

אדם ואדם (בתורה - תיבת ואדם נחתק) לפי מדרגתו נמצא שכלל אדם וכל בריה יש לו צמצום וגבול מיוחד בהנשג ממדרגתו וצריך לצמצם שכלו שם זה אצלו (בתורה - אינו נחשב מחשבתו להשיג (בתורה - לידע ותיבת להשיג נחתק) ממנו ית' לא יותר וזה בחי' שדי שדר'ל שיש די באלקותו לכל ברי' היינו שכל ברי' וברי' יש לו די וגבול וצמצום באלקותו היינו בידיעת אלקותו היינו שכל ברי' וברי' יש לו די וצמצום וגבול מיוחד בפ"ע בידיעת אלקותו כפי מדרגתו וזהו שיש די באלקותו לכל בריה (בתורה אין כאן לא סוגר ולא נקודה ובתורה יש כאן סוגר כזה) ספר הבית ח"ב יג פ"ג עיין ברכות נה:

ספר הלקוטים ישעיהו פ"ט לשון הפסוק נקא, אבל בהרבה מדרשים ובוחר נטשו גם לשון נקי כגון הנחומא קדושים א. מדרש תהלים צג. ילקוט שמעוני ישעיהו רמו שפה. תיקון סט דף קיב: וזהו חזק יתרו נו. ועוד הובא לעיל תורה ט ובסוף תורה כט שד נקרא שיער עיין גם ויקרא יז ד, ומהותו עי"ש רמב"ן ופרדס יוסף, ועיין מעשה מחיגר שפיתו אותו וסבר שלבו מיצעו. ובספר חסידים אות תשתנה משמע שרק שד זכר נקרא שיער הובא יתרו דף קט: וזהו רע"ה ח"ג רלד: מהרש"א ברכות ג. ונה: שו"ת תהש"ן ח"ב קכח. הציור הזה נמצא יא פעמים בנביא ופעם בתהלים לו ו' המשך פסוק תה"ל

שמות ג' א' ש"ע או"ח לב מכ, וזהו פנחס דף רנה: והקדמת תקוני וזהו דף ט. בתקפת ש' נראה ב' מתורה - הצמצום ה' היא מיטרא שם מספר בן סירא (הובא לעיל תורה ל' אות ל' דף ג'). בראשית יו א' (עפ"י ב"ר מו ג) הובא לעיל בתורה יא אות ג' [דף יד:]: בתורה - באלקים ה' העדה זו נוספה בתורה בסוגרים בפנים (ולשם כך הכביר שתי שורות מראש העמוד הזה לתקפת עמוד הקודם, ושמונה שורות בסוף הדף לעמוד הבא), ובתורה נוספה הוספה זו בסוגרים למטה ובמקום אות יש סימן דומה לזה (:) גם בפנים וגם בהנחה (פ' כל אחד וא' יש לו גבול וצמצום (בתורה - צמצום וגבול) בידיעת

תורה אור
זכריה ד (י) כי מי בו ליום
קצנות ושמחו ויראו את האבן
הכדיל ביד ויבבל שבעה
אלה עיני ירוך הקדש
משוטטים בכל הארץ:
דניאל די (יז) אינא די חיות
די דרה ותיקו וירמיה וימא
לימא וחותיה לכל ארצה:
(יח) ויעשה שפיר וינאפה
שגיא ויחון ויבא לכלא בה
חתונה וירד חיות קרא
ובעפורה ישכנן צפרי שמאי:
(יט) אנתה אנתה הוא מלאך
די רבית ורבית ויתקפת
ויובקע רבת ומסת לשימאי
ושלשן לטוף ארצה:
קהלת ה (ח) ויתרון ארץ
בכל היא והואו) פךך לשדה
עצב:

בחי' **שבעה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ** (זכרי' ד), וע"כ
בכל אוקלים גדילים פירות אחרים כפי הממונה. וע"כ הם
נחלקים לשבעה אקלימים, כנגד בחי' שבעה רועים, שהם בחי'
תפילין, שמשם נעשין בחי' המלאכים כנ"ל. והשפע כשיוורדת,
מקבל אותה תחילה המלאך הממונה שם. ואח"כ יורדת דרך
השדים השוכנים באויר, שהם מקבלים את השפע בדרך מעבר
לבד, ואין יונקים ממנה רק כדי היותם לבד. ואח"כ יורדת
השפע למטה לאותו המקום והשדה שהשפע הולכות לשם.
ואח"כ מקבל המלך את השפע (ז), בבחי' (דניאל ד) **אנת הוא**
מלכא וכו' שנאמר שם על האילן המזון לכולא בני וכו'. וזה
בחי' (קהלת ה) **מלך לשדה נעבר,** שהמלך מקבל השפע מן
השדה. דהיינו כשהשפע באה למטה, אז מקבל אותה המלך (ז).

ואז נתחדש כל ההתמנות של כ"א וא', ואז נותנין לכל
המלאכים ההתמנות שלהם. ואזי נתחדש הרצון של השי' בחי'
(דניאל ד) **וכמצביא** [טז] **עבד בחיל שמיא,** כי אז נותנין
לכולם ההתמנות שלהם כרצונו ית'. ואז יש להמלאכים שמחה
ונתחוקין. כי אז בניסן הוא זמן הגאולה, כי בניסן נגאלו [יז]. וזה
ידוע שעיקר גלות מצרים הי' לתקן הטא אדה"ר [יח], שהיו
שדים מהממין אותו והוליד שדין וכו' [יט]. והחימום הוא ע"י
חלישות המלאך כנ"ל ומהמת זה הי' גלות מצרים. ובניסן נגאלו
ונתתקן הטא אדם הראשון אז. נמצא שבניסן נתחזק כח
המלאך שזה בחי' תיקון הטא אדה"ר שנתתקן בניסן בעת
גאולת מצרים כנ"ל. וז"ש (שמות ז) **והוצאתי את צבאותי,**
בחי' מלאכים שיצאו ונגאלו בניסן (ז), כי אז נתחזקו ונתתקנו
כנ"ל. וע"כ עיקר התחדשות הרצון בחי' **וכמצבי' עבד בחיל**
שמיא הוא בניסן, כי אז הוא זמן תיקון והיווק שלהם כנ"ל. אבל
גם בכל השנה יכולין לחדש הרצון ע"י השמחה. כי ע"י השמחה
נותנין חיווק בהמלאכי' כנ"ל, ואזי נתעורר שמחה בהמלאכים
כאלו נתחדש הרצון בחי' **וכמצבי' עבד בחיל שמיא** באותו
היום, כאלו קיבלו ההתמנות שלהם באותו היום. אבל עיקר
התחדשות הרצון הוא בניסן ואזי הוא עיקר חיווק שלהם. ואזי
בניסן הי' ראוי שיתבטל הטומאה הנ"ל לגמרי מאחר שנתתקן
ונתחזקו כח המלאך כנ"ל :

והיה שם שדי, וכן שדה ע"ש שדי, וכן העובד השדה נקרא
ע"ש שדי כ"ש (ישעי' כח) **יפתח וישדר אדמתו.** וכשבחי'
המלאך חזק, אזי אין השדים מקבלין השפע רק דרך מעבר
לבד, ואין יונקים ממנה רק כדי היותם לבד. אבל כשנחלש ח"ו
כח המלאך, אזי הם מקבלין לעצמן את המלאך. ואזי המלאכים
הגדולים על ידם נתערב בהן כח השי', כי הם קיבלו לתוכן
ממש את כח המלאך, נמצא כשגדלים המלאכים הם הגדלים
ע"י תערובת כח השי', וכשאוכלין אלו המלאכים נעשה מהם
הלום ע"י שד ח"ו. ולא זו אף זו [י] כי גם הם יכולין למאז את
האדם ח"ו בשינה בטומאה הידוע ח"ו. כי המלאך הוא בחי'
אש, כ"ש (יהוקאל א) [יא] **מראיהם כנחלי אש בוערות כמראה**
הלפידים. וכשנחלש כח המלאך, ואזי השדים מקבלין לעצמן כח
המלאך, אזי הם מהממין ע"י האש הזה ומטמאין ח"ו בטומאה
הנ"ל. וע"כ צריכין לחזק את המלאך, והיווק המלאך הוא ע"י
שמחה, בבחי' (משלי טו) **לב שמח ייטיב פנים,** זה בחי'
המלאך, בחי' (ישעי' סג) **ומלאך פניו הושיעם,** שנתחזק ע"י לב
שמח. וע"כ מקום המלאכים נקרא שחקים [יב], ע"ש שהוק [יב]
ושמחה. כי עיקר חיווק המלאכים ע"י שמחה כנ"ל :

ואזי הוא זמן האש יוצא בקר:
לא (ללו) צד וינלאך פניו
הושיעם באהבתו ובחמלתו
הוא גאלם וינשלו וינשאם
כל ימי עולם:
תהלים ז (טו) שפתו כימות
עציונו שנות ראינו רעה:
קהלת ט (ו) לך אבל בשמחה
לחקך וצחה בלב טוב ייך
כי יתן רבית האלהים את
מעשיך:
דניאל ד (לב) וכל דארי
דרי ארצה פלה וישיבו
וכמצביה עבד בחיל שמיא
ודארי ודרי ארצה ולא אימי
די ימא בידה ויאמר לה קה
עצבת:
שמות וארא ז (ד) ולא ישמע
אלכם פרעה ונמתי את ידי
במצרים והוצאתי את צבאתי
את עמי בני ישראל מארץ
מצרים בשפטים גדלים:
תהלים קכב (ה) כי שפחה
ישבו כסאות למשפט כסאות
לביט דוד:
שיר השירים ג (י) עמודי
עשה קפר רפידתו וזכ
מוקבו ארזקן תוכו רצון
אוקב מנות וירושלם:
ויקרא טו (ג) וזאת הנה
שטאנתו בובו רך בשרו את
זבוב או החתים פשרו מיובו
הטאנתו:
הבקוק א (ד) על פן מפגז
תורה ולא יצא לנצח משפט
כי רשע מכביר את הצדיק
על פן יצא משפט מצקל
מלכים-ג (כח) וישמעון כל
ישראל את המשפט אשר
שפט וייראו מפני
המלך כי ראוי כי תחמת
אלהים מקרב ללשות משפט:

וזה בחי' השמחה של תפילין, כמו שאמרו רז"ל ש"רוב הוה
בדה טובא ואמר תפילין קא מנחנא (ברכות ל: וע' תר"י [יג])
שם. היינו כי ע"י תפילין מוחזין נעשה בחי' המלאך כנ"ל, וע"כ
צריך שמחה, כדי ליתן חיווק להמלאך כנ"ל. וע"כ כשהלם לאדם
הלום לא טוב, התיקון הוא תענית [יג]. כי תענית הוא בחי'
שמחה, כ"ש (תהלים ז) **שמחינו כימות עיניתנו,** שע"י תענית
נעשה שמחה [יד]. וע"י השמחה נותנין חיווק להמלאך, ומתקנין
ומכניעין את בחי' החלום רע שהוא בחי' הלום ע"י ש"ד, שבא
ע"י שאין חיווק בהמלאך כנ"ל. וע"כ מי שאין רוצה להתענו'
על החלום, אומרים לו המטיבין לך **אכול בשמחה לחמדך** (קהלת
ט) [טז] היינו שיהי' אכילתו בבחי' שמחה, שע"י מוחזק את
המלאך, ומכניע את השדים שעל ידם נתקלקל החלום ע"י
המלאכים כנ"ל :

ואזי הוא זמן האש יוצא בקר:
לא (ללו) צד וינלאך פניו
הושיעם באהבתו ובחמלתו
הוא גאלם וינשלו וינשאם
כל ימי עולם:
תהלים ז (טו) שפתו כימות
עציונו שנות ראינו רעה:
קהלת ט (ו) לך אבל בשמחה
לחקך וצחה בלב טוב ייך
כי יתן רבית האלהים את
מעשיך:
דניאל ד (לב) וכל דארי
דרי ארצה פלה וישיבו
וכמצביה עבד בחיל שמיא
ודארי ודרי ארצה ולא אימי
די ימא בידה ויאמר לה קה
עצבת:
שמות וארא ז (ד) ולא ישמע
אלכם פרעה ונמתי את ידי
במצרים והוצאתי את צבאתי
את עמי בני ישראל מארץ
מצרים בשפטים גדלים:
תהלים קכב (ה) כי שפחה
ישבו כסאות למשפט כסאות
לביט דוד:
שיר השירים ג (י) עמודי
עשה קפר רפידתו וזכ
מוקבו ארזקן תוכו רצון
אוקב מנות וירושלם:
ויקרא טו (ג) וזאת הנה
שטאנתו בובו רך בשרו את
זבוב או החתים פשרו מיובו
הטאנתו:
הבקוק א (ד) על פן מפגז
תורה ולא יצא לנצח משפט
כי רשע מכביר את הצדיק
על פן יצא משפט מצקל
מלכים-ג (כח) וישמעון כל
ישראל את המשפט אשר
שפט וייראו מפני
המלך כי ראוי כי תחמת
אלהים מקרב ללשות משפט:

ועיקר חיווק המלאך הוא בניסן, כי ניסן ר"ה למלכים (ר"ה

המלאכים כנ"ל :

* בתרלד-איקלימים
ב'דפור-הולכת, ובתקפא-הולכות, בתרלד ומתורלו -
הולכת
ג' **עין זוהר תרומה קנג.**
ד' עין לקנן תורה טו תנינא וסג תנינא. ועין תורה
ה' תנינא אות י', וזוהר וירא קו. שהפירנס ע"י
המלכות
ו' גם בתרלד-גדלים, מתורלו-גדילים
ז' התיבוי הוה נמצא ו"פ ב"ש עין עירובין עה. פ'
לא רק בזה אלא אף דבר המור מננו.
ח' כ'פ המצודות דוד שם אבל הרד"ק ומלבי"ם פ'
שהאש מתולכת בין החיות.
ט' אלישע ע"ת דברים לג כו
י' עין קהלת יעקב עקב דרשון חשוק
י' כך הגרסא גם בדפור' ובתרלד'. בתרלד-שר' ירמי'
(בגרסת הגמ' בברכות דף ז). ומתורלו- (שרב' שר' ירמי'
במשך הלוח והקורן הורוביק-שרב (ירמיה) ובתורת נצח-
(שרב) שר' ירמיה). (צ"ע כי שם בגמ' לא מפורש מי
בדח האם רבי ירמיה או רבי יודא ועין פרי צדיק לר'
צדוק פירשת מטעי את ט' שלמד שרבי יודא בדח טובא

ואז רבי ירמיה, ועין גרסת ר"ף על עין יעקב שגרסת
רב במקום רבי יודא, וא"כ אפשר שזו גם גרסת רבינו.
עוד נמצא בהגהות ר' אלעזר טעמליקער שהגיה ע"י
כתי' מוהרנית בלק"ה גרס שם רב בדח טובא. (לכב
זחה קשה על מהדור תולד כי שם בגמ' מסופר מעשה
דומה באב"י ורבא ומנא ליה שמונות רבינו רבי ירמיה.
א" (גם המהרש"א כאן כתב לעין בזה באורך בתר"י)
והכוונה לפרש תלמידי רבינו יונה שם והוא פירוש
רבינו יונה על הר"ף ע"ש בדף גז. בדפי הר"ף
(עוד והדר)
ב' * עין שבת יא.
ג' כנ"ל בסוף תורה קטט
ד' עין בסידור סוף סדר הטבת הלום. פ"ע"ה שער
הזרת העמידה פ"ו. ספר הסידים אזהרות נוספות
כתב"י לצוואת ר"י החסיד אות יב
ה' בדפור' וכמצבי', ובתרלד ותורלו- וכמצביא,
בתחשכט - וכמצביה (כשטון הפסוק והוא לשון צבי
דהיינו רצון, וכן מובא בכתוב רוב שמדב' מהתחשכט
הרצון) אבל עין נוסדת ישראל למיני מתקנין פרשת
מטעי ובליקוטים שם שם שם הוא נקם כמצביא וכתב בשם
הזוהר שהוא מלשון צבא)

ט' עין ירמיה נב כה ובמצודות דוד שם שמצביא
הוא שר צבא, ועין זוהר ח"ג דף תנת.
י' ראש השנה יא. ועין שמות יב ב'.
יא פ"ע"ה שער המצות פ"א ושער הפסוקים ריש
פרשת שמות
יב * עירובין יח: ובראשית רבה פרשה כ' פסקא יא
יג **עין מכללת פרשת בא** [מכילתא דרבי
ישמעאל פרשת בא מסכתא דפסחא פרשה ט' שם
השרת שיצאו רמנו בשמות יב מ - יצאו צבאות
ה'. וכן מביאר בפסיקתא וזוטרטא ולקח טוב) שמות
פרק יב אות יז. אמנם עין מדרש שכל טוב (בובר)
וארא פ"ו אות ד' והוצאתי את צבאותי. אלו צבאות
מלכי שרת שירדו עם הקב"ה למצרים: את עמי בני
ישראל מארץ מצרים. כשמועו:]
יד עין לק"ה ר"ח הל' ו' אות יא שברך כלל הוא
ע"י דיינים (בכתובות קת: ע"י שוחד ובסוטה מא:
ע"י חופה) אבל בוודאי גם כל אדם ע"י עיוות
המשפט גורם ניאוף ובעיקר ע"י גזל. ושם אות יג
ע"י שנאת חינם.

יז בסוף האות מביאר שגם עיוות המשפט של הדינים
כאן הוא ע"י גאות הגרים ת"ל כי גרים לניאוף
שע"ז עולה שמנונית פסולה למח ונעשה תפילין
רעים וע"ז עיוות המשפט ונפולות אהבות מהמרכבה
ונטמא שבינה, והיא בחי' אחרת מאות ל' ששם
הטומאה ע"י המאכלים מחמת חולשת המלאך, וגם
אחרת מדלעילי אות ו' שגאות המנהיגות הגבירה
ניאוף בכלל ישראל ויצאה השמנונית טובה לבטלה
ולא עלתה למח וע"ז נפגם התפילין מוחין.
יח בתרלד-נוט
יט מתורלו-נפלים
כ' עין שבת קמו. ותיקון ע' דף קכת: שזוהמה
שהטיל נחש בחוה יצא בעשו וישמעאל ע"ש.
כ' עין לק"ה פורים ג' ו'
כ' המשך פסוק הג"ל
כ' בתרלד-קילקול, מתורלו-קילקול
כ' בתרלד-קילקול, מתורלו-קילקול
ל' מתורלו-קילקול

שמות בשלח טו (לה) וכן ישראל אכלו את הפסח ארבעים שנה עד באם אל ארץ נחשת את הפסח אכלו עד באם אל קנה ארץ כנען: תהילים לו (ג) בטה בידוד ונעשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה:

ירמיה ב (ב) הליך וקראת באוני ירושלים לאמר מה אמר ידוד וקראת לך חסד נעורך אהבת כלליתך לקמך אתני בחדרך ארץ לא ורעה:

תהלים קא (ו) עיני בגאמי ארץ לשבת עפודי הלך בדרך תמים הוא וקראת: במדבר בלק כד (כא) וירא את הקניז וישא קשלו ויאמר אינו מושקר וישו מפלע קניז:

ישעיה ל (כ) ונתן לכם אדני להם צר ומים לחץ ולא יפנו עוד מוריד וקניז עיניך ראות את מוריד:

איוב לו (י) ויגל אונם למוסר ויאמר פי ישבנו ביאון: שיר השירים ז (ט) אפתיה אעלה בקמך אהבה כסמניו ויהיו גא שדך כפאשכלות נקנן רות אפך כמפחיתים: קהלת ב (ט) ויגדלתי וחספתי מכל שקה לפני ביושקם אף כקמתי עפודה לוי:

ישעיה ח (טו) צור מעונדה חתום תורה בלפני: (שייך להערה) נחום א (ג) ידוד ארץ אפים ויגדלו ויגדלו) כח נקמה לא נקמה ידוד בסופה ובשקרה דרבו וקנו אבק ורגליו:

תהילים צג (א) ידוד קלך גאות לבש לבש ידוד על התאזר אף תכון תבל על תפוס:

תהלים קלט (טו) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יתבנו ימים יצרו ולא ולו אהך קהם:

ויקרא מצרע טו (ג) וזאת תהיה טפאתו מובו רך בשורו את זובו או החתים בשורו מובו טפאתו הוא:

מדרש סנהדרין נח ט (טו) ויתנה תקשת קענן וראיתיה לומר ברית עולם בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל אשר אשר על הארץ:

תהלים מז (י) גרבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כי אלהים קנני ארץ מאד בעלה:

וע"כ נקרא לימוד הרב עם התלמידים ישיבה, על שם קיבוץ חלקי האמונה, שהוא בחי' ארץ נחשת (שמות יו) בחי' שכן ארץ ורעה אמונה (תהלים לו). היפך ארץ לא זרועה (ירמי' ב) שהוא בחי' פגם אמונה כנ"ל. כי הרב הוא משגיח על חלקי האמונה של כ"א וא' לקבצם ולהעלותם, בבחי' (תהלים קא) עיני בגאמי ארץ לשבת עמדי. לשבת עמדי, בחי' ישיבה, בחי' ארץ נחשת וכנ"ל. וע"כ הגרים שנעשין ע"י קיבוצי האמונה כמבואר לעיל, ע"כ הם נקראים על שם ישיבה, כ"ש (במדבר כד) וירא את הקיני ויאמר איתן מושבך. וזהו איתן תניא דמסייע לך כמוכא בתיקונים (תי' כא ד' מג [ג]). כי לימוד הישיבה הוא מסייע לגרים, כי הם נתיגורין ע"י בחי' הישיבה כנ"ל. כי ע"י רבי עם תלמידים שהוא בחי' ישיבה, ע"י נעשין גרים, על ידי שנתקבצין ונתלקטין חלקי האמונה כנ"ל. נמצא שבחי' אמונה נתתקן ע"י רבי עם תלמידים. גם נתחדש ונתתקן המוח, כי מוח התלמידים נתתקן ונתחדש ע"י הרב, וגם מוח הרב נתחדש ע"י התלמידים, כמ"ש ומתלמידי יותר מכולם (מכות י). ועיקר זמן הקיבוץ הוא ברה"ה, שהוא בחי' ראש [ג], שאז הוא בחי' תיקון המוחין כנ"ל. והם מאירין ומחוקין זה את זה. היינו כי גם בהרב עם התלמידים כשמתקבצים, יש כל בחי' הח' הושים של המוח. חוש הראי' זה בחי' מה שרואין את הרב [ג], בבחי' (ישע"י ל) והיו עיניך רואות את מוריך שהוא דבר גדול: שמיעה, הוא בחינות (איוב לו) ויגל אונם למוסר, דהיינו מה שכ"א וא' שומע המוסר של הרב: ריה, זה בחי' המירחות והיגיעות שיש לכ"א וא' בשביל לנסוע ולילך ולבא אל הרב. וזה בחי' ריה, בחי' (ש"ה ז) וריח אפך, בחי' (קהלת ב) אף חכמתי עמדה לי חכמתי שבאף עמדה לי (מ"ר קהלת סדר ב" ע"ש במ"כ [ג]), דהיינו ע"י מירחות ויגיעות כי אי אפשר לקבל מהרב כי אם על ידי מירחות ויגיעות [ג], וזהו בחי' חוש הריח: טעם, זה בחי' מה שכ"א טועם ומרגיש טעם¹⁷ מתיקות אמרי נועם של הרב : מושוש זה בחי' ידים כנ"ל [ג]. זה בחי' ההוצאות שיש לכ"א, מה שכ"א מוציא יגיע כפו על הוצאות לבא להרב. וזה בחי' מושוש בחי' ידם, בחי' יגיע כפו כנ"ל. נמצא שגם כאן נתתקן בחי' הח' הושים כמו ברה"ה, והם מאירין ומחוקין זה את זה, שלפעמים נחלש בחי' הח' הושים של ר"ה, ונתחזקין ע"י אלו הח' הושים של הרב עם התלמידים, וכן להיפך. גם בחי' תפילין שהוא חותם דקדושה נתתקן על ידם, בבחי' (ישע"י ח) חתום תורה בלימודי: וזה בחי' משאדו"ל (כתובות קו ע"ש)¹⁸ כד הוו קמו רבנן ממתבתא דרב הונא הוו נפצי גלימיהו, וסליק ענני (ג') וכסי ליומא (דהיינו שמשא [ג']) : היינו כשהיו קמים התלמידים מהישיבה של רבם רב הונא, הוו נפצי גלימיהו דהיינו הלבושין, בחי' גדלות, כ"ש (תהלים צג) ה' מלך גאות לבש. היינו שהיו מנפצין ומסלקין בחי' הגאווה, כי ע"י הישיבה של

הרב עם התלמידים נתתקן חותם דקדושה שהוא היפך הגאווה כנ"ל. וזהו גלימיהו גלמי [ג'] ר"ת י"י מלך גאות לבש, בחי' הגאווה כנ"ל, שהם הכניעו וסלקו אותה. וזהו וסליק ענני, זהו בחי' תיקון הברית. שמסלקין ומעלין בחי' החתים בשרו לבחי' מוחין תפילין כנ"ל. וזהו וסליק ענני, בחי' (בראשית ט) והיתה הקשת בענן, בחי' תיקון הברית [ג'] כנ"ל. וזהו ענן ר"ת גרבי ע"מם נאספו (תהלים מז) בחי' גרים [ג']. כי ע"י תיקון הגרים נעשה תיקון הברית כנ"ל. ואזי כשנעשה תיקון הברית, דהיינו שמעלין בחי' החתים בשרו, לבחי' מוחין, אזי נעשה בחי' תפילין דמכסין¹⁹ על מוחא וע' תיקון סט דף קמז: וזהו וכסי ליומא דהיינו שמשא. היינו בחי' תפילין דמכסין על מוחא שהוא בחי' שמשא, בחי' משה, בחי' פני משה כפני המה (כ"ב עה). כי משה הוא הדעת, וכנ"ל [ג']:

וכשנתתקן

המוח בבחי' משה בחי' משה בחי' תפילין כנ"ל, אזי גם בבחי' הסתלקות משה, דהיינו כשנסתלקין המוחין, אזי גם הרשימה שנשאר שהיא בחי' שינה, היא טובה ג"כ מאד, בבחי' (קהלת ה) **מתוקה שנת העיבור** ר"ת **מושג** [ג']. כי לפעמים נסתלקין המוחין אצל הרב, וכן אצל התלמידים, כי אין המוחין קבועים תמיד [ג']. ובשעת ההסתלקות, אזי הוא בחי' הסתלקות משה שהוא הדעת, בחי' שינה. וע"י תיקון המוחין ע"י הישיבה כנ"ל, אזי גם בשעת ההסתלקות הדעת שהוא בחי' הסתלקות משה, בחי' שינה, אזי גם בחי' השינה מתוקה וטובה, כבבחי' **מתוקה שנת העיבור**, בחי' תיקון המוחין אצל הרב, וכן אצל התלמידים, כי אין המוחין קבועים תמיד [ג']. ובשעת ההסתלקות, אזי הוא בחי' הסתלקות משה שהוא הדעת, בחי' שינה. וע"י תיקון המוחין ע"י הישיבה כנ"ל, אזי גם בשעת ההסתלקות הדעת שהוא בחי' הסתלקות משה, בחי' שינה, אזי גם בחי' השינה מתוקה וטובה, כבבחי' **מתוקה שנת העיבור**. מתוקה דייקא, בחי' מיינ מתיקין, בחי' תיקון הברית שהוא בחי' מיינ מתיקין²⁰ (כמוכא במ"א בליקוטי הראשון בסי' נ'). היפך פגם הברית שהוא בחי' מיינ מרידן²¹ שהוא בחי' פגם טומאה הנ"ל ח"ו. אבל ע"י תיקון המוחין כנ"ל, ע"י השינה מתוקה בבחי' מיינ מתיקין, בבחי' תיקון הברית כנ"ל. וזהו [ג'] **אם מעט ואם הרבה יאכל**, היינו שאין מוזיק לו האכילה שעל ידה בא ח"ו טומאה הנ"ל בחלום בשינה כנ"ל [ג']:

כי נתתקן בחי' השינה ע"י תיקון המוחין כנ"ל. כי ע"י תיקון המוחין, גם השינה שהיא בחי' הסתלקות הדעת, היא ג"כ טובה ומתוקה מאד כנ"ל :

כי באמת צריכין דייקא לסלק את המוח, כי צריכין להשליך כל החכמות ולעבוד את ה' בפשיטות. כי צריך שיהיו מעשיו מרובין מחכמתו [ג'], ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה [ג']. וע"כ צריכין לסלק כל החכמות, ולעבוד את ה' בפשיטות בלי שום חכמות. לא מבעיא²² חכמות של שמות של סתם בני אדם. אלא אפי' חכמות גמורות, אפי' מי שיש לו מוח גדול באמת [ג'], כשמוגיע לאיזה עבודה, הוא צריך להשליך כל החכמות, ולעסוק בעבודתו ית' בפשיטות. וצריך אפי' להתנהג ולעשות

¹⁷ ע"ש פרש"י על המשך הפסוק עם אלקי אברהם שהיה נדיב לב ראשון תחלה לגרים. והמקור בסוכה מט: ותנינה ג. וסיפא דפסוק מגיני ארץ שעל ידם נעשה התיקון.
¹⁸ בתשכט - דמכסין
¹⁹ באות ז' [דף זה]:
²⁰ ע"ש בפרש"י משה פרנס את ישראל
²¹ עיין שער הפסוקים ויצא ד"ה והנה גם יעקב היו בו ב' בחינות, ועיין לקי"ה ערובי תחומין ו' זו ששמו מרובן בשבעת הנסיון ולקחים מהאדם את דעת ועיין בזה בעש"ט וירא את יג. ועיין תורה סה אות ג' כשרוצים לתת לאדם יסורים ולקחים ממנו הדעת. עיין גיטין סו. מה שביאר המרי"ן חיות על ד"ה רבי יהודה חכם לכשריצה.
²² בתרלז - בבבחי'
²³ בדפוד"ר (מכובא במ"א) ובתקפא ציין היכן והשאר תיבת במ"א ובתשכט הוסיף סוגריים (במ"א) וכי אחרי ציין היכן לא מובן מדוע השאר תיבת במ"א
²⁴ גם בדפוד"ר ותרלז - מרידן ומתלדו - מרידן
²⁵ המשך הפסוק הנ"ל מתוקה שנת העיבור
²⁶ באות ז' [דף ט].
²⁷ * אבות פ"ג
²⁸ * שם פ"א
²⁹ מתרצו - מיבעיא
³⁰ עיין לקי"ה יום כפור הלכה ב' אות ג'

²⁴ בתרלז - מושבין
²⁵ בדפ"ס שלנו דף מד.
²⁶ עיין תורה צד תנינא
²⁷ עיין כאן פל"ח אות כו הובא בשיש"ק ח"ה סימן כה
²⁸ בתרלז כתוב סדר א' כי יש ספרים בקהלת רבה שכתובו א' (ועדין נמצא גם בספרים שלנו) ובתשכט תיקון סדר ב' פירשה ב' פסוק ט' אות ג' ובביאור המגנות כהונה שם. ובמדרש זוטא קהלת פירשה ב' אות ט' וילקוט שמעוני קהלת פ"ב רמז תתקסח
²⁹ עיין תורה מז תנינא
³⁰ גם בדפוד"ר ותרלז - טעם מתיקות, ומתלדו - מתיקות (תיבת טעם נמחק)
³¹ באות יד כמ"ש ידיהם ולא ימישון
³² בדפוד"ר - מה שאמרו ר"ל בגמרא, ובתקפא נמחק תיבת גמרא, ובתרלז ציין לכתובות.
³³ בתרלז - (כתובות קל) ואזי שם דף כה) ובתשכט תוקן
³⁴ **במ"א איתא וסליק אבאק אך המכוון שהאבק כסה על אור החמה כמו ענן וע' בחידושי מהר"ט כתובות שכתב שם וד"ל ונראה דה"ק דכי מיכסי יומא במערבא מחמת עננים וכו' הוו אמרי קמו ממתבתא דר"ה, כלומר דמו כמאן דקמו ומזכירין אותו לשבח לומר שהיה לו תלמידים הרבה (ואפשר שהוא על דרך כמו וענן אבק ורגליו נחום א')**
³⁵ הערה זו בסוגריים נמצאת כבר בדפוד"ר. ושם מתחילת הקטע עד תיבת והיינו באות גדולה
³⁶ ע"ש פרש"י מאפיל על החמה והיה ניכר בא"י
³⁷ תהלים קלט טו
³⁸ ברית נקרא קשת כמ"ש בראשית מט כו ותשב באיתן קשתו, וכן לשון חז"ל בגדה מג. יורה דכח.

ליקוטי

תקעו אמונה ה

מוהר"ן תנינא

יא.

דברים שנראה כמושג בשביל עבודת ה', בבחי' (משלי ה) **באהבתה תשנה תמיד**. שבשביל אהבת ה' צריכין לעשות דברים הנראין כשגועין [א], כדי לעשות מצוותיו ורצונו ית'. כי צריכין להתגלגל בכל מיני **רפש וטיט** [ב] בשביל עבודת ה' ומצוותיו ית' [ג]. ולא דווקא מצוה ממש, אלא כל דבר שיש בו רצון הש"י נקרא מצוה. כי יש תרי"ג מצוות, ואלו התרי"ג מצוות יש להם ענפים רבים. וכל דבר שיש בו רצון הש"י שעושה בו נחת לאביו שבשמים הוא בחי' מצוה. וצריך לגלגל עצמו בכל מיני **רפש וטיט** כדי לעשות איזה רצון ונחת להש"י. ואזי כשהחבתו חזקה כ"כ להש"י עד שמסלק כל חכמתו ומשליך עצמו ל**רפש וטיט** בשביל עבודתו ית' כדי לעשות לו ית' איזה נחת, אזי הוא טובה להמוחין. כי אזי זוכה להשיג אפי' מה שהוא למעלה מהמוחין מה שגם משה בחי' לא השיג [ד]. היינו, בחי' צדיק ורע לו רשע וטוב לו (ע' ברכות ז.א.), שזה בחי' עוות המשפט, כי זה נראה כעוות הדין ה"ו, שגם משה בחי' לא השיג זאת [ה]. היינו גם כשהמוח בשלימות ואינו נסתלק, שזה בחי' משה בחייו. כי הסתלקות המוחין בחי' שינה זה בחי' הסתלקות משה כנ"ל. וקיום המוחין בעת שהמוחין קיימים ואינם נסתלקין זה בחי' משה בחייו. וגם אז אין יכולין להשיג השגה הנ"ל, דהיינו להשיג מפני מה יש צדיק ורע לו וכו'. אבל ע"י שאחבתו חזקה כ"כ להש"י שמשליך ומגלגל עצמו **ברפש וטיט** בשביל עבודתו ית', ועושה עבודתו כעבד ממש בשביל אהבתו ית', אזי זוכה להשיג גם מה שבחי' משה בחי' דהיינו בעת קיום המוחין אין יכולין להשיג, דהיינו צדיק ורע לו רשע וטוב לו. כי יש בחי' בן, שהוא מחפש בגנוייה דמלכא [ו] כמו בן (ע' זוהר בהר קיא: [ז]). ויש בחי' עבד, שאין לו רק לעשות עבודתו לעבודתו, ואסור לו לשאול שום מעם והקירה על עבודתו, כי הוא מחויב רק לעשות את שלו דהיינו עבודתו שנתנו לו לעשות. אבל יש בן שהוא אוהב כ"כ את אביו עד שמחמת האהבה הוא עושה מעשה עבד מה שעבד פשוט צריך לעשות. והולך וקופץ בתוך **הסוללות** [ח] הגדולה (שקורין פאסי) בתוך קשרי המלחמה [ט], ומגלגל עצמו בכל מיני **רפש וטיט** כדי לעשות נחת רוח לאביו, מה שאפי' עבד פשוט לא ה"י עושה עבודתו כאלו. ואזי כשאביו רואה אהבתו החזקה כ"כ, עד שמשליך עצמו לעבודתו גמור בשביל אהבתו, אזי הוא מגלה לו גם מה שאין נמסר אפי' לבן. כי אפי' הבן שהוא מחפש בגנוייה דמלכא, אעפ"כ יש מקומות שגם הבן אסור ליכנס לשם, היינו שיש השגות שגם הבן אינו משיג אותם. אבל ע"י שהבן מסלק כל חכמתו ומשליך עצמו לעבודתו כנ"ל, ע"י אביו מרחם עליו, ומגלה לו, מה שאינו נמסר אפי' לבן. היינו שנתגלה לו בחי' צדיק ורע לו רשע וטוב לו שגם משה בחי' לא השיג זאת: וזהו בחי' (מלאכי ג) **וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו**, העובד אותו דייקא, היינו בחי' בן שמשליך עצמו לעבודתו. שמסלק כל

חכמתו ועושה מעשה עבד. וזהו **בנו העובד אותו**, היינו בן ה"עושה מעשה עבד כנ"ל, ע"י **וחמלתי עליו**. כי ע"י הש"י מרחם עליו, מחמת שרואה אהבתו חזקה כ"כ, ומראה ומגלה לו בחי' צדיק ורע לו רשע וטוב לו כנ"ל. וזהו (מיש שם) **ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע וכו'**, דהיינו שזוכה להשיג ע"י צדיק ורע לו רשע וטוב לו כנ"ל: וזה בחי' תיקון המשפט [י], כי זוכה להשיג צדיק ורע לו רשע וטוב לו, שזה נראה כעוות המשפט, ועכשיו כשזוכה להשיג ולהבין זאת, זה בחי' תיקון המשפט: נמצא שע"י רבי אמת עם תלמידים, נעשין ונתתקנין כל הבחינות הנ"ל.

מזו וזהו בחי' הריאה [יא], כשהריאה בשלימות נעשין ג"כ כל הבחינות הנ"ל. כי הריאה היא קר ולח, קר זה בחי' **וקר רוח איש תכונה**, בחי' תיקון האמונה ע"י **איש תכונה** כנ"ל. לח זה בחי' החלחולית והשמנונית העולה אל המוח, ונעשה בחי' מוחין תפילין כנ"ל. גם כשהריאה בשלימות, זה בחי' תיקון השינה. כי השינה ע"י הריאה, כי הריאה היא קר ולח, וע"י קר ולח ע"י עיקר השינה [יב]. וע"כ בשעת גשמים אז הוא זמן שינה, כי אז ערב לאדם השינה מאד. וזה מחמת שהגשמים הם קר ולח קרירות וליחות. וכן בבוקר השינה עריבה ג"כ, כי אז יורד הטל ואזי ג"כ הוא קר ולח, וע"כ השינה עריבה אז ג"כ. נמצא שע"י הריאה שהיא קר ולח הוא בחי' תיקון השינה. גם ריאה, ע"ש שהיא מאירת עינים כשארז"ל (הולין מט.). וזהו בחי' שמחה, בחי' **מאור עינים ישמח לב** (משלי טו), היינו בחי' תיקון השמחה שהוא חיזוק המלאך כנ"ל. גם הריאה בשלימות זה בחי' תיקון המשפט. כי מקום המשפט הוא בלב, כמו"ש [יג] **ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו**. ועל ידי קילקול המשפט, שע"י נפלין אהבות נפולות מן המרכבה כנ"ל, על ידי זה בא חימום הלב כנ"ל. נמצא שהיחום הלב, זה בחי' קילקול המשפט. והריאה מנשבת על הלב ומקררת החימום שזהו בחי' תיקון המשפט. וזה בחי' (תהלים קמו) **ישב רוחו יזלו מים**, היינו ע"י נשיבת הרוח של הריאה שהוא² מנשבת על הלב ומקררת החימום הלב, ע"י נעשה בחי' תיקון המשפט. וזהו **יזלו מים**, בחי' **ויגל מים משפט** (עמוס ד) שהיא³ בחי' תיקון המשפט כנ"ל. וזהו ריאה, ע"ש שהיא מאירת עינים כנ"ל, זה בחי' (סנהדרין ו' ע"ב) **אין לדיין אלא מה שעיינו רואות**, שזהו בחי' תיקון המשפט. וזהו **מאירת ר"ת**²² **התוכו רצוף אהבה לבנות ירושלים** [יז], היינו בחי' תיקון המשפט, שהוא תיקון²³ המרכבה, ששם האהבה דקדושה, בבחי' **מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה לבנות ירושלים** כנ"ל. וזה בחי' (הושע ו) **ומשפטך אור יצא** וכמו שאנו אומרים [יז] **ותוציא כאור משפטינו**. היינו ע"י הריאה שהיא מאירת עינים, על ידי זה היא בחי' תיקון המשפט, בחי' ותוציא כאור משפטינו:

תורה אור

משלי ה (יש) אלת אהבים וצלת מן דדיה ידך בכל עת פאתמה תשנה תמיד: ישעיה נז (כ) וקרשעים פנים נגרשו פי תקטט לא יוכל וקרשו מידי רפש וטיט: דמיוה לב (כד) תמה הסללות באו העיר ללכה והעיר נתנה ביד תקשדים הגלחמים עליה מפני התרב והרעב והרעב והרעב ואשר דברת היה והתק

מלאכי ג (יז) והיו לי אמר ידוך צבאות ליום אשר אני עשה סגלה וחמלתי עליכם כאשר חמלתי איש על בנו העבד אתו: (יח) ושבטם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלהים לאשר לא עבדו: משלי יז (כו) חושף אפך יודע דעת וקר ויקר רוחו איש תכונה: משלי טו (ל) כאור עינים ישמח לב שמועה טובה תרשן עצם: שמות תצוה כח (ל) ונתת אל חשן המשפט את האזניים ואת תפנים והיו על לב אהרן בבאו לפני יקוק ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני יקוק תמיד: ס תהלים קמו (יח) ישלח דברו וימטט ישב רוחו יזלו מים: עמוס ה (כד) ויגל מים משפט וצדקה כנול איתן: שיר השירים ג (י) צמדי וקשה כסף רפיקתו וקב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה לבנות ירושלים: הושע ו (ה) על פן תבטי בניאיים ורגלים באמרי פי ומשפטך אור יצא:

¹⁰ דהיינו להשליך כל החכמות ולעיל באות יא ביאר שתיקון המשפט ע"י שמגדש סיפת עשו ושמעאל ועיין לק"ה י"ב ה"ל ב' אות ד' שכולו חד

¹¹ עיין שיחות הר"ן אות קנו

¹² שבילי אמונה נתיב המשי בתחילת שביל השישי שמות כח ל'

¹³ גם בדפדפרי ובתולד - שהוא, ומתולד - שהיא

¹⁴ גם בתולד שהיא אבל בדפדפרי - שהוא וכן תוקן בתולד - שהוא (וצ"ע אפשר דקאי הריאה)

¹⁵ ת' דגושה בתקפת ותולד

¹⁶ שיר השירים ג' י'

¹⁷ בתקפת נראה שכתוב תיקון

¹⁸ לשון הבקשה היום הרת עולם שאומרים בתקיעות ר"ה

¹ עיין לעיל סוף תורה יג ד"ה ואי דלינן טפי
² ע"ש בגמ' ברכות בתלכו לדעת רבי יוסי השיג ולר"מ לא השיג.
³ בתקפא - א

⁴ פ"י באוצרות הגנויים של המלך

⁵ ד"ה בתרין זינין (נ"א שמהן אליו) אקרון ישראל לקב"ה ע"ש גם דף קיב. ועיין תורה ערה ובסוף שיר ידירות של רבינו

⁶ דמיוה לב כד ע"ש רד"ק יונתן תירגם הא מליאת עלו על קרתא למכבשה והוא תל עפר שצוברין סביב החומה לעלות משם על החומה וכן בדו"ל מליא בנצא. וירמיהו לג ד' ע"ש מצודת ציון

⁷ נמצא בכר בדפדפרי

⁸ לשון המשנה בסוטה מה. עה"פ הירא ורך הלבב רע"א שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ועיין לקמן תורה מג

⁹ גם בדפדפרי ותולד - הנושה, ומתולד - הנושה

¹⁰ כאן מפרש תשנה לשון שגועין ועיין לעיל סוף תורה יט (ויש דף כז: פירש שגינות לשון שגג מעשה רע וכוונת טובה והכל אחד להיטו בלא דעת. ומשגוע מאלכד לעתו נבתימה וסוגג בטעות)

¹¹ בתולד - מצוותיו

¹² לשה"כ ישעיה נז כ', ע"ש מצודות ציון ופרש"י ב"ק ל'. שרפש הוא טיט (בוץ עפר עם מים). וע"ש פרש"י הרשעים סריותם בפייהם, ולפי' לולי רוחו רבינו לקרוב לחוקים אל"פ שפיהם רפש וטיט ועיין לק"ה נזיקין

ה' ס' עיקר רפש וטיט הוא שבשביל צער השכינה משליך עצמו לתרומות להעלות נפשות נפולות מלולכות ברפש התאות ועוונות.

¹³ בתולד ומתרו - עבודות

¹⁴ עיין פסחים סה: שבה הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם. וע"ש מנחת בכורים וחזון יחזקאל על התוספת ד' י' שמראים בכך שעוסקים באמונה בעבודתו של מקום ואינה נמאסת בעיניהם בגלל הדם.

¹⁵ ועיין פל"ח איך אפשר להשיג יותר ממשה בחי' ¹

יא:

ליקוטי

תקעו אמונה ה

מוהר"ן תנינא

תורה אור
 ירמיה ב (ב) הלך וְקָרַאת
 בְּאָזְנוֹ יְרוּשָׁלַם לְאֹמֶר כֹּה
 אָמַר יְהוָה וְקָרַאת לְךָ חֶסֶד
 נְעוּרָיִךְ אֶהְיֶה כְּלִילֶיךָ
 לְמִתְּךָ אֶתִּי בְּמִדְבָּר בְּאֶרֶץ
 לֹא זְרוּעָה:
 יחזקאל מד (ו) בְּהַבְּיָאֵכֶם בְּנֵי
 בְּשָׂרִי לֵב עֲרֵלִי בְּשָׂרִי
 לְהִיטֵף בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְלֵנִי אֶת
 בְּיַמִּי בְּהִקְרִיבְכֶם אֶת לְחַמִּי
 חֶלֶב וְדָם וְיָפְרוּ אֶת בְּרִיתִי
 אֲלֵי כָל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:
 ויקרא מצרע טו (ג) וְזֹאת
 תִּהְיֶה שְׂמֵאלוֹ בְּזוֹבֵב רַר בְּשָׂרוֹ
 אֶת זוֹבֵב אוֹ הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ
 מִזוֹבֵב שְׂמֵאלוֹ הוּא:
 שְׂמֹת תִּצְוֶה כֹּחַ (לו) וְעֵשֶׂת
 צִיץ וְהָבַ שְׁהוֹר וּפְתַחַת עֲלֵיו
 פְּתַחַת הַחֵם קֹדֶשׁ לַיהוָה:
 שְׂמֹת כִּי תִשָּׂא לֵג (כב) וְהִנֵּה
 בְּעֵצֶיךָ בְּבִדִי וְשִׁמְתִיךָ בְּקִרְתִּי
 הַמִּצּוֹר וְשִׁמְתִי כְּפִי עֲלֵיךָ עַד
 עֲבֹרִי:
 בְּרֵאשִׁית נַח ט (ג) כָּל רִמְשׁ
 אֲשֶׁר הוּא חַי לִכְסֵּי יִהְיֶה
 לְאֶלְכָה כִּרְעָב עֶשֶׂב גְּמָתִי
 לְכֶסֶם אֶת כָּל:
 דְּבִיאַל ד (לכ) וְכָל דְּרֵאדִי
 דְּרֵאדִי אֶרְעָא פְּלָה חֲשִׁיבִין
 וּבְמַצְבֵּיהּ עֲבַר בְּחֵיל שְׂמִיא
 וְדֵאדִי וְדְרֵאדִי אֶרְעָא וְלָא אִיתִי
 דִּי יִמְטֵא בִידֵהּ וְאִמְרַר לֵה מֵה
 עֲבָדֵת:
 מִיכָה א (יג) רַתֵּם הַמְּדַבְּרָה
 לְרִכְשׁ יוֹשֵׁבֵת לְכִישׁ רֵאשִׁית
 חֲסֵאתָ הִיא לְבַת צִיּוֹן כִּי בָךְ
 נִמְצְאוּ פִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל:
 שִׁיר הַשִּׁירִים ג (י) עֲמֻדוֹתַי
 עָשָׂה כֶּסֶף רִפְּיֵתוּ וְהָבַ
 מְרַבְּבוּ אֶרְצֵיךָ מִתּוֹכֵךְ רִצּוֹן
 אֶהְיֶה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַם:
 עֲמוֹס ג (ו) אִם יִמְקַע שׁוֹפָר
 בְּעֵיר וְעָם לֹא יִתְרַדוּ אִם
 תִּתְּנָה רִצָּה בְּעֵיר וְיִדְוּ לֹא
 עֲשֶׂה:
 מְשִׁלִּי י (כז) הוֹשִׁיעַ אֶפְרַיִם
 יוֹדֵעַ דָּעַת יִקְרַר וְיִקְרַר יוֹתֵם
 אִישׁ מִבְּנוֹתָ:
 מְשִׁלִּי כ (ה) מִיִּם עֲמֻקִּים
 עֲצָה בְּלֶב אִישׁ וְאִישׁ מִבְּנוֹתָ
 יִדְלָהָה:
 תְּחִלִּים פֹּא (ד) תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ
 שׁוֹפָר בְּכֶסֶף לְיוֹם חַגְגֵי:

אִזְוָה פִּירוּשׁ (כ"ב עד): אָמַר רַב אֲשִׁי אָמַר לִי הוֹנָא בַר נַתָּן זִימְנָא חֲדָא הוּוּ קְאָזְלִינִין בְּמִדְבְּרָא, וְהוּוּ אֲטֻמָּא דְבִשְׂרָא בַּהֲדָן. פִּתְחָנָא וּנְקִרִינָא וְאַנְחָנָא אֵעִישְׁבָא. אֲדַמְיִיתִינִין צִיבִי חֲלָם אֲטֻמָּא, וְטוּיִנִין. כִּי הֲדָרְן לְבַתֵּר תְּרִיסַר יִרְחֵי שְׂתָא, הוֹיִנְתְּו לְהַנְהוּ גּוֹמְרֵי דְהוּוּ קָא מִלְחָשִׁי. כִּי אֲתֵינָא לְקַמִּיָּה דְאֲמִימַר, אֲמַר לִי, הֲהוּוּ אֵישׁבָא סַמְתֵּרִי הוּוּ. הַנְהוּ גּוֹמְרֵי דְרִיתְמָא הוּוּ [1]:

הִיִּינוּ שְׂמִיפֵר שְׁפַעַם אַחַד הֵלֶךְ בְּמִדְבָּר, זֶה בַּחַי' תִּיקוֹן הָאֲמוּנָה, בְּבַחַי' (וּרְמִיָּה ב) **לִכְתֹּךְ אַחֲרָי בְּמִדְבַר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה**. אֲרִץ לֹא זְרוּעָה, זֶה בַּחַי' פְּגַם הָאֲמוּנָה, שְׁעִיזוֹ נִתְקַלְקְלוּ הַזְרוּעִים כְּנִל"ל [1]. **וּלְכַתֹּךְ אַחֲרָי בְּמִדְבַר**, זֶה בַּחַי' תִּיקוֹן הָאֲמוּנָה, שְׁהֵאֲמִינוּ בּוֹ יִת' וְהִלְכוּ אַחֲרָיו בְּמִדְבַר, וְתִיקְנוּ בַּחַי' אֲרִץ לֹא זְרוּעָה, דְּהִיִּינוּ נְפִילַת הָאֲמוּנָה כְּנִל"ל. **וְהוּוּ אֲטֻמָּא דְבִשְׂרָא בַּהֲדָן**. אֲטֻמָּא בִשְׂרָא, זֶה בַּחַי' גְּרִים שְׁהֵם עֲרֵלִי בִשְׂרָא [2], שְׁעַל יָדָם כֹּא בַּחַי' הַחֲתִים בִּשְׂרָו כְּנִל"ל. **וְהוּוּ אֲטֻמָּו בִּשְׂרָא**, בַּחַי' עֲרֵלִי בִשְׂרָא וּבַחַי' הַחֲתִים בִּשְׂרָו כְּנִל"ל. כִּי עִיזוֹ עֲלִיוֹת' הָאֲמוּנָה הַנְּפֹלָה נְעִשִׂין גְּרִים, שְׁעַל יָדָם מִתְגַּבֵּר חַי' חוֹתֵם דְסַמְיָא, בַּחַי' הַחֲתִים בִּשְׂרָו כְּנִל"ל. **וּפְתַחֲיִנִין**, הִיִּינוּ שְׁתַּקְנֵנוּ בַּחַי' הַחֲתִים בִּשְׂרָו, וְנַעֲשֶׂה בַּחַי' חוֹתֵם דְקְדוּשָׁה, שְׁהוּוּ בַּחַי' פִּיתּוּחֵי חוֹתֵם קוֹדֶשׁ לַחַי' (שְׂמֹת כח) [1] הִיִּינוּ בַּחַי' תִּיקוֹן הַמוֹחִין כְּנִל"ל. **וּנְקִרִינִין**, זֶה בַּחַי' וְשִׁמְתִיךָ בְּקִרְתִּי הַמִּצּוֹר [2], בַּחַי' צִמְצוּם הַמוֹחִין שְׁלֹא לְצִאֵת חוּץ לְגִבּוֹל כְּנִל"ל. **וְאַנְחָנָא אֵעִישְׁבָא**. **עִישְׁבָא**, זֶה בַּחַי' כְּלָלִיּוֹת הַמַּאֲכָלִים, כְּמַ"שׁ (בְּרֵאשִׁית ט) **כִּירַק עֶשֶׂב נִתְתִי לְכֶם אֶת כָּל**, נִמְצָא שְׁכָלִיּוֹת הַמַּאֲכָלִים הֵם בַּחַי' עִישְׁבָא. **וְזֶה וְאַנְחָנָא אֵעִישְׁבָא**, הִיִּינוּ אַחַר שְׁהִיִּינוּ מִתְקַנִּים אֶת הַמוֹחִין כְּנִל"ל, הַנְּחָנוּ עֲצֻמְנוּ אֵעִישְׁבָא, הִיִּינוּ עַל הַמַּאֲכָלִים, לְתַקֵּן אֶת הַמַּאֲכָלִים שְׁלֹא יוּיָקוּ וְיִפְגְּמוּ אֶת הַחֲלוּם חַי'. וְתִיקוֹן זֶה הִיִּינוּ תִיקוֹן הַמַּאֲכָלִים, נַעֲשֶׂה עִיזוֹ חִיוּק הַמַּלְאָךְ, שְׁנִתְחַזַּק עִיזוֹ הַתְּחַדְּשׁוֹת הַרְצוֹן עִיזוֹ הַשְׂמַחָה כְּנִל"ל. **וְהוּוּ אֲדַמְיִיתִינִין צִיבִי**, זֶה בַּחַי' **וּבְמַצְבֵּיהּ עֲבִיד בְּחֵיל שְׂמִיא** [2], בַּחַי' הַתְּחַדְּשׁוֹת הַרְצוֹן. הִיִּינוּ שְׁהִיִּינוּ רוֹצִים לְהַבִּיא הַרְצוֹן, בַּחַי' הַתְּחַדְּשׁוֹת הַרְצוֹן, שְׁזֶהוּ חִיוּק הַמַּלְאָךְ, שְׁעִיזוֹ הוּוּ תִיקוֹן הַמַּאֲכָלִים כְּנִל"ל. **וְהוּוּ אֲדַמְיִיתִינִין צִיבִי חֲלָם** הִיִּינוּ שְׁבַתוֹךְ שְׁהִיִּינוּ עוֹסְקִים בְּתִיקוֹן הַמַּאֲכָלִים עִיזוֹ הַתְּחַדְּשׁוֹת הַרְצוֹן, חֲלָם לָנוּ חֲלוּם, וְהוּוּ **חֲלָם לְשׁוֹן חֲלוּם**. גַּם **חֲלָם** הוּוּ לְשׁוֹן הַתְּקַשְׁרוֹת וְהַתְּחַבְּרוֹת. כִּי הַחֲלוּם הִיָּה מְחוּבֵר מִשְׁנֵי כַּחוֹת מִכַּח הַמַּלְאָךְ וְכַח הַשֵּׁד, מַחְמַת שְׁעִדִּין לֹא נִתְתַּקְּנוּ הַמַּאֲכָלִים כְּנִל"ל וְהוּוּ **וְטוּיִנִין**, לְשׁוֹן תְּעִנִית (ע' דְּנִיאָל ו [1] פְּסָחִים קז), הִיִּינוּ שְׁהִיִּינוּ מִתְעַנִּים. כִּי הַתְּעִנִית מְבִיא שְׂמַחָה, שְׁהִיא" תִיקוֹן הַחֲלוּם כְּנִל"ל [2]. **כִּי**

הֲדָרְן לְבַתֵּר תְּרִיסַר יִרְחֵי שְׂתָא, הִיִּינוּ כְּשֶׁחֹרְנוּ וּבִאֲנו לְחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁהוּוּ אַחַר י"ב חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, כִּי נִיסָן תְּחִלַּת הַחֲדָשִׁים. וְהוּוּ ר"ה לְמַלְכִים, וְזֶה הוּוּ חִיוּק הַמַּלְאָךְ כְּנִל"ל [2]. **וְאֵעִיפ"כּ הוֹיִנְתְּו לְהַנְהוּ גּוֹמְרֵי דְקָא מִלְחָשִׁי**. דְּהִיִּינוּ שְׂגַם לְבַתֵּר תְּרִיסַר יִרְחֵי שְׂתָא, שְׁהוּוּ נִיסָן, אִז ג"כ עֲדִינִין הִיוּ בּוֹעֵרִים הַגְּחָלִים, הִיִּינוּ בַּחַי' חִימוּם הַלֵּב, שְׁעִיזוֹ הַחֲמִימוֹת כֹּא טוֹמָאָה הַנִּל"ל חַי'. **וּבִאֲמַת בְּנִיסָן הוּוּ חִיוּק' הַמַּלְאָךְ כְּנִל"ל**, וְהִיָּה רֵאוּי שִׁיתְכַּמְל אוֹ הַטוֹמָאָה הַנִּל"ל לְגַמְרֵי. **כִּי אֲתֵינָא לְקַמִּיָּה דְאֲמִימַר**, אָמַר הַנְּהוּ **עִישְׁבָא** [1] דְסַמְתֵּרִי הוּוּ, הִיִּינוּ שְׁהֵאֲכִלִים הַנִּל"ל שְׁהֵם בַּחַי' עִישְׁבָא כְּנִל"ל שֶׁל סַם תְּרֵי הוּוּ, שְׁהִיָּה כְּלוּל בְּהֵם שְׁנֵי כַּחוֹת סַם חַיִּים וְסַם מוֹת, דְּהִיִּינוּ כַּח הַמַּלְאָךְ וְכַח הַשֵּׁד כְּנִל"ל. כִּי קוֹדֵם תִּיקוֹן [1] הַמַּאֲכָלִי אִזוּ נִתְעַרְבַּ בְּהֵן כַּח הַשֵּׁד כְּנִל"ל. וְזֶהוּ סַם בַּחַי' סַמְתֵּרִי, סַם תְּרֵי. כִּי הֵם כְּלוּלִים מִשְׁנֵי כַּחוֹת כַּח הַמַּלְאָךְ וְכַח הַשֵּׁד כְּנִל"ל, וְזֶהוּ הַנְּהוּ **עִישְׁבָא דְסַמְתֵּרִי הוּוּ כְּנִל"ל**. הַנְּהוּ **גּוֹמְרֵי דְרִיתְמָא הוּוּ**. **רִיתְמָא**, הִיִּינוּ רוֹתֵם כְּשִׁפְרָשִׁי, זֶה בַּחַי' תִּיקוֹן הַמְּרַכְבָּה [1], בַּחַי' **רַתֵּם הַמְּרַכְבָּה**. הִיִּינוּ שְׁהוֹדִיעַ לוֹ אֲמִימַר, שְׁהַחֲמִימוֹת כֹּא מִפְּגַם הַמְּרַכְבָּה עִיזוֹ עוֹוֹת הַמִּשְׁפָּט כְּנִל"ל, שְׁלֹחַ אִין תִּיקוֹן כ"א עִיזוֹ קִישׁוֹר הַמְּרַכְבָּה, בַּחַי' **רַתֵּם הַמְּרַכְבָּה** (מִיכָה א). **וְזֶהוּ רִיתְמָא רִית תּוֹכּוּ רִצּוֹף אַהֲבָה לְבִנּוֹת יְרוּשָׁלַם**, שְׁמִנְפִּילַת הַאֲהַבָּה הַזֹּאת כֹּא הַחֲמִימוֹת הַנִּל"ל, וְאִין תִּיקוֹן כ"א עִיזוֹ בַּחַי' **רַתֵּם הַמְּרַכְבָּה**, הִיִּינוּ קִישׁוֹר הַמְּרַכְבָּה, בַּחַי' **מִרְכְּבוֹ אֲרַגְמָן תּוֹכּוּ רִצּוֹף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּנִל"ל** [1]: **"וְזֶהוּ תִקְעוּ** כְּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר. **תִּקְעוּ**, זֶה בַּחַי' הִיתַקַע שׁוֹפָר **בְּעִיר וְעַם לֹא יִחַרְדוּ** [2]. בַּחַי' חֲרַדַּת הַגּוֹף, בַּחַי' וְקָרַ רֹחַ אִישׁ **תְּבוּנָה**. הִיִּינוּ בַּחַי' **אִישׁ תְּבוּנָה**, שְׁעַל יָדוֹ נִתְתַּקֵּן הָאֲמוּנָה כְּנִל"ל [2]. **כְּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר**, הִיִּינוּ בְּהַתְּפָאֲרוֹת [2] חֲדָשׁ, דְּהִיִּינוּ הַתְּפָאֲרוֹת וְגֹאוּהַ חֲדָשָׁה שְׁנִתְגַּלְהָה. הִיִּינוּ בַּחַי' גְּרִים שְׁהֵם מְכַנְּסִין גֹּאוּהַ בִּישְׂרָאֵל שְׁנַעֲשִׂין עַל יָדֵי שְׁמַעֲלִין הָאֲמוּנָה הַנְּפֹלָה [2] כְּנִל"ל [2]. **וְזֶהוּ בְּכַסָּא לְיוֹם חַגִּינוּ**. **בְּכַסָּא**, זֶה בַּחַי' תְּפִלִּין כְּנִל"ל [2]. **וְזֶהוּ לְיוֹם חַגִּינוּ**, הִיִּינוּ ר"ה, שְׁהוּוּ בַּחַי' תְּפִלִּין עַל יָדֵי הַמַּגִּינֵי אֲרִץ שְׁהֵם מִתְקַנְּיִן וְמוֹעֲלִין פְּגַם הַגֹּאוּהַ שְׁהִיא בַּחַי' **הַחֲתִים בִּשְׂרָו** וְעוֹשִׂין מוֹזֵה בַּחַי' חוֹתֵם דְקְדוּשָׁה בַּחַי' תְּפִלִּין כְּנִל"ל [2]. **וְזֶהוּ לְיוֹם חַגִּינוּ**, הִיִּינוּ ר"ה, שְׁהוּוּ בַּחַי' רֵאשׁ וּמוֹחִין, שְׁאִז נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינּוֹת הַנִּל"ל. **כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל הוּוּ**, חֵק לְיִשְׂרָאֵל דְּמוֹנָא (בְּצִיָּה מו) בַּחַי' תִּיקוֹן הַמַּאֲכָלִים כְּנִל"ל. **מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב**, זֶה בַּחַי' תִּיקוֹן הַמִּשְׁפָּט, הַכֵּל כְּנִל"ל:

שִׁידָ לְעִיל לְפָסוּק וְחַמְלַתִי עֲלֵיהֶן וְכו':

וּבִאֲמַת הוּוּ דְבַר גְּדוּל מְאוֹד לְהַשְׁלִיךְ מֵאֲתוֹ כָּל הַחֲכֻמוֹת, וְלְהַתְּנַהֵג בְּפִשְׁיּוֹת לְעִשׂוֹת מַעֲשָׂה

1 באות י' (דף ט:)
 2 שם
 3 בתקפא - חיוק, ובדפדפרי תורלד ומתורלו - חיווק
 4 בתורלד - רסמחור
 5 בתורלד - המאכל
 6 בתורלד - המרבה
 7 בתחילת אות יא (דף ט:)
 8 בתורלד - הוסיף כאן אות יח
 9 עמוס ג' תנ"ל תחילת אות יג (דף י')
 10 אות ג' (דף ה') וגם שם כתב איש תבונות ולא איש תבונה כלשה"כ
 11 קהלת יעקב ערך שופר ורקנטי עה"ת האוינו סוד ר"ה
 12 בתורלד - הנפילה
 13 אות ה' (דף ה:)
 14 תהלים פא הנ"ל בתחילת התורה וגם שם שינה מכסה לכסא
 15 משן הנחל תיקן בכסה ליום חגיגו, בכסה (כלשון הפסוק, וכפירוש רבנו כאן שהוא לשון כיסוי) ונפרש"י על פסוק זה שכסה רומח לכסא. (ועיניו לעיל מה שנתרם בריש תורה י"ב)
 16 אות ז' (דף ה:)

א בתורלד - הוסיף כאן אות יז
 ג בתורלד - קאזלינין, ובדפדפרי - קא אזלינין, ומתורלו - קאזלינין
 2 תרגום - אמר רב אשי אמר לי רב הונא בר נתן פעם אחת היינו הולכים במדבר והיה ירך של בשר עמנו פתחנו וניקרונו והנתנו אותו על העשב ולפני שהספקנו ללכת להביא עצים לצלותו ראינו שהירך נתחבר כבתחילה, וצלינו אותו וכשחורנו לאחור יב חודש ראינו את הגחלים שהם שעדיין מלחשות. וכשבאתי לפני אמירר אמר לי שהעשב שעליו הנתנו את הירך הוא עשב סמטרי (שהוא סם מיוחד שמחבר מה שנוגע בו) והגחלים שצלינו בהם היו של עץ רותם.
 7 באות א (דף ז:)
 8 * יחזקאל מד ז' [הלשון שם בני גבר ערלי לב וערלי בשר והכוונה שם לכהנים שלבם אטום מדעת את ה' ושלא מלו מחמת אונס כמבואר שם במצודות דוד ועיין ובהים כב: וכאן ערלי בשר רומח למה שנתבאר הגאווה שמביאים הגרים לעיל באות ד' ה' (דף ה:)] עוד שערל פירושו אטום עיין פרש"י שמות ו' יב.
 9 ג בתדפדפרי ותורלד - עליות, ומתורלו - עליית
 10 ושמות לט ל'
 11 שמות לג לב כב הנ"ל בסוף אות ז (דף ט.)
 12 דניאל ד לב הנ"ל אות י (דף ט:)
 13 דניאל ו ט ובת טות פרש"י לן בתענית
 14 גם בתורלד ותורלו שמה, בדפדפרי ומתורלו - שהוא

מאמר תקעו אמונה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה

נאמרה בראש השנה שנת תקע (ח"מ)
(נט) חל בימים ב' ג' (פל"ח)

פתיחה

תורה זו נאמרה שנה לפני הסתלקות רבנו, וכדרכו מאז שחלה מדבר בה על האמונה כיצד מחזקים אותה. ומרחיב בזה לעוד כמה ענינים הקשורים לזה. והאמונה מבואר שהיא בחי' רשימו של האמת שנשאר בחלל הפנוי, ויסוד זה חוזר כאן בתורה בכמה וכמה פנים.

שכפי חוזק המוחין כך גם חוזק הרשימו הנשאר בהסתלקותם, וכגון בשינה שהיא בחי' הסתלקות המוחין והחלום שבה הוא כפי חוזק הרשימו שנשאר שאם הוא חזק אזי החלום ע"י מלאך ואם הוא חלש אזי החלום ע"י שד.

והמוחין הם כפי תיקון הברית ושיבור הגאווה שהן עניין אחד.

בכליות נראה שהתורה מתחלקת לשני חלקים האחד כיצד מחזקים את האמונה והשני מורכב מכמה סיבות הגורמות לטומאת המקרה לילה בשינה, וזה קשור הדק היטב לעניין האמונה שעל כן נקראת טומאה זו מקרה דהיינו הפך האמונה בהשגחה. כי פגה"ב הוא פגם הקשר והברית שיש לאדם עם הקב"ה ועי"ז נופל לתפיסה שהכל מקרה בלא השגחה. וכן מבואר בתורה לא שהאמונה תלויה בתיקון הברית ע"כ א"א לזכות לתיקון האמונה כראוי עד שיתקן כל בחי' פגה"ב המבוארות כאן (כמובא בלק"ה ע"ת ה' לא)

ומבואר כיצד מחזקים את האמונה, ע"י איש תבונות שהוא צדיק בעל נשמה ע"י שממשיך אלוקות לתוך צמצומים, ומצחצח אותה באכילה בקדושה, ואזי ע"י צעקה בלא קול דולה עצות מעומק הלב, ומגלה עמוקות מני חושך, וע"י עצות גדלה האמונה, ועי"ז נעשים גרים.

ובשלב זה מתחיל החלק השני של התורה העוסק בסיבות לטומאת המקרה, כי הגרים מביאים עמהם אמונות כוזביות וגאווה. ועי"ז נעשים מנהיגים של שקר המושלים על ישראל בגאווה ובכח ועי"ז מתגבר הניאוף בעולם ושומרי הברית הם מגיני ארץ ומצילים את ישראל מזה. ואזי אדרבה זוכים לתיקון המוחין בחי' תפלין. ואזי זוכים לאמרות טהורות, בחי' מדמה מבורר ואזי החלום אמיתי ע"י מלאך, אבל כשהמוחין אינם זכים אזי גם בהסתלקותם בשינה המדמה אינו מבורר ואזי החלום ע"י שד. ולפעמים גם ע"י אכילה שלא כראוי אפשר לפגום במוחין ויהיה החלום ע"י שד וגם אפשר שיגרום לטומאה בשינה. אבל ע"י שמחה מחזק את המלאך וזוכה לחלום ע"י מלאך. עוד גורם הגאווה שהביאו הגרים לזה שפסולת השמנונית שבגוף במקום ליצאת לחוץ היא עולה למח ומתערב שם וגורם לעיוות המשפט ועי"ז לניאוף דהיינו נפילת האהבה ועי"ז לטומאה בלילה. והתיקון ע"י קישור המרכבה.

ראשי פרקים לפי סדר האותיות

ה- הגרים קשים כספחת כי מכניסים אמונות כזביות וגאווה בישראל ועי"ז נעשים מאליהם מנהיגים המתגאים על הצבור

כיון שהגרים נעשים מלקיטת נפילת האמונה לכן הם קשים ומזיקים לישראל כספחת שחלישים את ישראל מהאמונה ועי"ז אין רפואה

ספחת היינו מכות מופלאות הנ"ל שע"י נפילת האמונה אלו הגרים מכניסים גאווה בישראל כי גאוות ישראל הקדושה נפלה לגויים וחזרת נפולה על ידי הגרים ועי"ז נוטלים מנהיגי הדור חרב גאווה ומושלים על עם דל בלי שניתן להם גדולה משמים

ומענישים מי שלא נכנע תחתם והם מזיקי עלמא והגרים גרמו לזה וזהו קשים גרים כספחת שגורמים שגדלים מנהיגים בעלי גאווה כספיחין הגדלים מאליהם גרים על שם שעל ידם נעשה חרב גאווה הנ"ל כמ"ש יגיריהו ע"י חרב

ו- ע"י מנהיגים הנ"ל מתגבר ניאוף בעולם ע"י גאות מנהיגי הדור מתגבר תאות ניאוף בעולם תאות ניאוף היא בחי' חותם דסט"א בחי' החתים בשרו מזובו

עד כאן באר את הפגם וכאן מבאר כיצד מתקנים את הפגם הנ"ל ולקמן באות יא חזר לבאר עוד מה גורם פגם הנ"ל.

ז- מגיני ארץ הם המשברים את התאוה ונעשה תפלין מוחין

מגיני ארץ מצילים מתאוה הנ"ל עיקר תיקון המוחין ע"י שבירת תאות ניאוף כי המח כמו נר דולק ע"י שמנונית הגוף ותאות ניאוף מוציא השמנונית לחוץ בבחי' החתים בשרו וע"כ מגיני הארץ ע"י שמכניעין התאוה עושים בחי' תפלין מוחין שהם חותם דקדושה תפלין נקראים יקר הפך נפש יקרה תצוד ונקראים פאר הפך הגאווה והתפארות שמביאין הגרים משה הוא הדעת בחי' מוחין תפלין, רועה דקדושה הפך רועה זונות.

שין של ד' ושין של ג' בתפלין רומז לז' רועים קצת משמע שדייקא ע"י שבירת הניאוף זוכה למוחין מה שלא היה לפני שנפל לתאוה וצ"ע. שם שדי שבתפלין רומז שצריך לצמצם המוח שלא לצאת מגבול שכלו בבחי' במופלא ממך אל תדרוש וזה בחי' ושכותי ידי עליך שהבטיח הקב"ה למשה בנקרת הצור

(משמע שהפגם הנ"ל של גאווה שהביאו הגרים איז נוסף לניאוף שגורם כנ"ל גם גורם לאדם לרצות להשיג למעלה ממדרגתו)

ח- ע"י תיקון המוחין כנ"ל נעשה אמרות טהורות ע"י תיקון המוחין שנעשה ע"י המגיני ארץ כנ"ל נעשין אמרות טהורות דבורי אמת להחיות ולהשיב את הנשמות הנפולות כי עיקר התגלות המח בדיבור.

כאן נשלם ביאור ביאור השגת המוחין לגדל את האמונה, ומכאן מבאר עניין הסתלקות המוחין (דהיינו בחי' אמונה שהיא היכן שנפסק השכל)

ט- עי"ז נעשה חלום ע"י מלאך, ובלא זה החלום ע"י שד

אלו המאמרות הטהורות הן בחי' מלאך וזה בחי' חלום ע"י מלאך

כי הדיבור רשימת המח וכשהמוחין זכים אזי גם בהסתלקותם דהיינו בחי' שינה החלום ע"י מלאך

א- חיוב האמונה ועונש פגם האמונה

העיקר היא האמונה

צריך לחפש את עצמו כיצד אוחז באמונה

צריך לחזק את עצמו באמונה

ע"י נפילת האמונה באים מכות מופלאות שלא מועיל להן

תפלה ורפואה וזכות אבות

הרפואה ע"י עשבים

עשבים גדלים ע"י אמונה כי הגשמים ע"י אמונה

כח הרפואה שבעשב דווקא כשגדל במקום זמן מיוחד

הרפואה ע"י התמזגות היסודות

הרופא יודע למזג את היסודות שבעשבים

התגלות היסודות ע"י יסוד העפר שהוא אמונה

ב- תיקון האמונה ע"י עצות

תיקון לאמונה הם מים שעליהם גדלה האמונה והם העצות

עצות בחי' עומק הלב

מחוסר אמונה אין התגלות לקול כי חסר לו יסוד העפר

שמגלהו

לכן לגלות את העצות, הצעקה היא בלא קול

כשיודעין בעולם ליתן עצה לנפשם עי"ז גדלה האמונה

העצות בחי' פלא

ולכן על ידן זוכה לאמונה שהיא רפואה למכות מופלאות

תפילה וזכות אבות בחי' פלאות

התגלות העצות בחי' בריאת העולם תחילה חושך ואח"כ

אור

וכן התגלות האמונה מתחיל מחושך

ג- העצות הן בעומק הלב ומתגלות ע"י צעקה בלא

קול של איש תבונות שנעשה ע"י המשכת רוחניות

אלקות לצמצומים ואזי נמשך פרנסה וכשאוכל

לשבע נפשו מצחצח נשמתו

לגלות את העצות מעומק הלב ע"י צעקה בלא קול כנ"ל

צריך איש תבונות

כי בלא תבונה העצה אבודה

איש תבונה הוא מי שיש לו נשמה

צריך לזכך ולצחצח את הנשמה ע"י המשכת רוחניות

אלוקות לתוך צמצומים

המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים בחי' שם שדי

שהוא בחי' צמצום

המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים עי"ז נברא בריאה

חדשה

כשנברא בריאה חדשה דהיינו נשמה וגוף תיכף לקיומם

שולח הקב"ה פרנסה

נמצא שע"י המשכת רוחניות לתוך צמצומים נכפל ומתרבה

הפרנסה

ע"י הפרנסה אזי ע"י האכילה לשבע נפשו מצחצח את

נשמתו ונעשה איש תבונה

ד- ע"י שמעלים את האמונה מאמונות כוזביות

לאמונה הקדושה נעשים גרים

אמונה קדושה ואמונות כוזביות כשזה קם זה נופל

כשמעלים את האמונה מנפילתה אזי נעשים גרים ע"י

שמתגלה להם היכן שהם האמונה

כפי חוזק האמונה הכזבית כך כשמפיל אותה כך נעשים

גרים יותר בפועל

ע"כ באר כיצד מחזקים את האמונה ומכאן מבאר את הפגם

שבהכרח נגרם עי"ז

ועי"ז נופלות אהבות מן המרכבה ונעשה ניאוף בעולם

עוד סיבה לטומאה הוא עיוות הדין ע"י דיינים שאינם כשרים

כי ע"י אהבה נפולה באה הטומאה

ואהבה הקדושה היא במרכבה

ועוות המשפט מפיל אהבות מהמרכבה

כי יש בגוף שמנונית רעה שהיא טיפת עשו וישמעאל שהיא פסולת שצריכה לצאת

ואצל הדיינים שאינם כשרים עולה שמנונית הרעה הנ"ל בחי' החתים בשרו, לחותם דקדושה שהוא התפלין מוחין ומתערב ומסבב המח ונעשה תפלין רעים ועי"ז עוות המשפט ונופלות אהבות מן המרכבה ונעשית טומאה.

ונפילת הדיינים לזה היא כנ"ל אות ה' ע"י הגרים שמכניסים גאוה בישראל ובפרט למנהיגי שעי"ז מגבירים תאוות

ניאוף בעולם כנ"ל אות ו' (כי הגאון וניאוף תלויים זבי"ו כמבואר גם בתורה קל ותורה יא אות ג')

וע"כ עמלק סמוך בתורה לקיני שהם בני יתרו הגר

כי הטומאה בחי' עמלק בחי' אשר קרך בדרך ומגיע לישראל ע"י הגרים

יב- ע"י קישור המרכבה שומר שלא יפלו האהבות ממנה

וע"כ כשהטומאה ע"י עיוות המשפט אזי התיקון הוא קישור המרכבה

וע"כ תיקנו חז"ל לומר קודם השינה קישור המרכבה דהיינו מימיני מיכאל ומשמאלי גבריאל וכו'

עד כאן מהלך התורה

ומכאן ההלבשה וכיון שתורה זו נאמרה בר"ה מבאר בה את התקיעות ואח"כ כיצד נעשים התקונים הנ"ל בכל ימי החגים, ואח"כ כיצד נעשים ע"י הקבוץ של התלמידים עם הרב בר"ה.

יג- תקיעה שברים תרועה

וזה בחי' תקיעה שברים תרועה

תקיעה גורם חרדה וצעקת הלב בלא קול בחי' קר רוח איש תבונה

תרועה בחי' משה היה רועה הוא הדעת בחי' תפלין הפך רועה זונות (עין תורה עב תנינא שהיה פרוש ביותר בחי' ואתה עמוד עמדי)

שברים בחי' חלום צודק ואמיתי (מלשון שובר שעושים על שטר פרוע)

גם שברים בחי' תיקון המשפט, בחי' לב נשבר המקרר את הלב מחימום התאוה שנעשה ע"י עוות המשפט כנ"ל.

יד- תיקון המח בר"ה וחותרם ביוה"כ והמלאך בסוכות והמשפט בשמיני עצרת

וכל זה נעשה בר"ה יו"כ סוכות ושמיני עצרת

ר"ה בחי' תיקון האמונה כי ע"י שמתקבצים הקהילות הקדושות מתקבצים חלקי האמונה ונעשה תיקון המוחין תיקון הראש.

וזה בחי' ה' חושים שכולם נמצאים בבחי' ר"ה

כי ר"ה בחי' ראש וה' חושים נמשכים מהמח לכן ר"ה בחי' תיקון המוחין

חוש ראייה בר"ה כי בר"ה משגיח ורואה מה יהיה בכל השנה

שמייעה היינו מה ששומע בר"ה את קול צעקתינו

ריח בחי' יראה בחי' תן פחדך וכו' על כל מעשיך וכו'

טעם הוא מה שהקב"ה טועם בר"ה כל המעשים טובים של ישראל.

מישוש זה בחי' שידו פשוטה לקבל שבים מר"ה עד יוה"כ.

גם עשרת ימי תשובה בחי' תיקון המוחין בחי' תוציא יקר מזולל ותפלין נקרא יקר

כשהמוחין זכים אזי שינה דהיינו בחי' הסתלקות משה היא בחי' המלאך שבא ליהושע ואמר אני שר צבא ה' עתה באתי

זה בחי' שהנעלם של שדי דהיינו הסתלקות המוחין הוא צבאות דהיינו מלאך

אבל כשהמוחין לא זכים אזי החלום ע"י שד

שער הראש בחי' התנוצצות המוחין וכשהם זכים אזי השער כעמר ר"ת עושה מלאכיו רוחות.

וכשאינם זכים אזי השער בחי' שעירים ירקדו שם

חלום ע"י מלאך זה בחי' נעשה אדם כדמותינו כצלמינו דהיינו שהמדמה כמו הצלם דהיינו מלאך.

יז- המאכל משפיע על החלום וע"י שמחה מחזקים

את המלאך וניצול מזה (אפשר שרומז בזה לאכילת האיש תבונות הנ"ל או שרומז לאות א' שהמאכלים תלויים באמונה כמאחז"ל אמונה סדר רועים)

יש גם למאכלים חלק בחלום

לכן צריך לחזק את המלאך כדי שלא יהיה החלום נפגם ע"י המאכלים

שבעה שמיני ה' משוטטים הם בח' ז' מלאכים ממונים שיש על ז' אקלימים והם כנגד ז' רועים בחי' ג' ד' ראשין של

תפלין שמשם המלאכים

כשהשפע יורד לאקלים מקבל אותו המלאך הממונה עליו ואח"כ עובר דרך השדים השוכנים באויר היונקים כדי

חיותם בלבד ואח"כ יורד לשדה שאליו מיועד השפע

והמלך מקבל מהשדה

וכל זה כשכחו של המלאך חזק בחי' שדי ע"כ כולם נקראים ע"ש שדי דהיינו שד ושדה ועבודתו נקרא ישדר אדמתו.

אבל כשנחלש כח המלאך אזי הם מקבלין כוחו ואזי מתערב במאכלים כח השד והאוכלם חלומו ע"י שד

ועוד גם יכולים לטמא את האדם בשנתו בטומאה הידועה

כי מלאך הוא אש וכשהשדים מקבלים כוחו הם מחממים את האדם בחלום.

חיזוק המלאך ע"י שמחה.

ע"כ מקום המלאכים נקרא שחקים לשון שחוק שעל ידו מתחזקים.

וזה בחי' שמחה של תפלין (כדאיתא בגמ' שאמוראים ע"י שהיה תפלין בראשם לא חששו ששמחה יתירה תביא

לקלות ראש)

ע"כ על חלום רע מתענים כי ע"י תענית נעשה שמחה ועי"ז מתחזק המלאך

וע"כ אם לא רוצה להתענות אומרים לו המטיבין לך אכול בשמחה בשמחה דייקא

עיקר חיזוק המלאך בניסן כי הוא ר"ה למלכים כי אז מתחדש התמנותם ע"י הקב"ה ושמים ומתחזקים.

ובניסן נגאלו מגלות מצרים שהיתה על חטא אדה"ר ששדים חיממוהו והוליד שדים.

והחימום ע"י חלישות המלאך כנ"ל וזה גרם את הגלות, ובניסן נתתקן החטא הזה ונגאלו נמצא שאז נתחזק כח

המלאך, (וכן חוזר בכל ניסן)

אבל גם בכל השנה אפשר לחזק את המלאך ע"י שמחה כי עי"ז כאילו נתחדש הרצון וכאילו קבלו התמנות שלהם

היום

אבל העיקר בניסן לכן בניסן ראוי שתתבטל הטומאה הזו לגמרי

כאן חוזר לבאר ה גודם פגם הגאוה שהביאו הגרים דלעיל אות ה' נתבאר שגודם למנהיגי שקר ובאותו ו' שמנהיגי שקר גורמים לניאוף, וכאן מבאר גודם לדיינים לעוות את המשפט ועיוות המשפט גודם לניאוף

יא- ע"י הגאון שמכניסים הגרים עולה פסולת השמנונית למח אצל הדיינים ומעוותים את הדין

ביאור הפסוק וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו
 דהיינו שיש בן שכל כך אוהב את אביו עד שעושה מעשה עבד דהיינו שמסלק שכלו וקופץ לתוך קשרי המלחמה ומגלגל עצמו ברפש וטיט וכשאביו רואה גדול האהבה ומסירות נפש מגלה לו גם מה שלא מגלה אפילו לבן דהיינו כיצד יתכן שצדיק ורע לו רשע וטוב לו הוא דייקא תיקון המשפט נמצא שע"י רבי ותלמידים נתתקנים כל הבחינות הנ"ל (דהיינו גם עיוות המשפט דהיינו צדיק ורע לו עולה וניתקן ע"י בן שעושה מעשה עבד)

תורה זו נאמרה בר"ה תקע שהיה חולה מאד על הריאה וממנה נסתלק רבנו בשנה שאחריה ביח תשרי תשנא. ועל כן מדבר כאן מריאה להמשיך לעצמו רפואה ע"י התורה הזו, ובאמת כבר בתקסס סבר שיסתלק ומאז בכמה תורות דיבר על הריאה (חי"מ) ואמר שג' שנים אלו חי בנס.

טז- ריאה שלימה היא בחי' כל התיקונים הנ"ל
 כשהריאה בשלימות יש בה כל הבחי' הנ"ל כי היא קר ולח בחי' קר רוח איש תבונית שעל ידו תיקון האמונה היא בחי' תיקון השינה כי השינה בחי' קר ולח וכן הריאה והיא מנשבת על הלב שזה בחי' תיקון המשפט והיא מאירת עינים בחי' שמחה ובחי' משפטיך כאור יצא מאירת ר"ת תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים בחי' תיקון המרכבה ששם האהבה

כאן מבאר כיצד רמוז כל הנ"ל במעשה שטיפר רב אשי בב"ב עד והן המעשיות שאחרי מעשיות רב"ח שם ואותן מבאר רבינו בכמה תורות בח"א תורה טז י"ז יח ובח"ב תורה ב' ד' ה' ז'

ביאור מאמר רב אשי
אזלינן במדברא - דהיינו עסקנו בתיקון האמונה בחי' לכתך אחרי במדבר והיה **אטמא דבשרא בהדן** - דהיינו שתיקון האמונה גרם שיתגירו ערלי בשר שעל ידם בחי' החתים בשרו בזובו ופתחינן - דהיינו תיקננו מהחתים לחותם דקדושה בחי' חותם קדש לה' תיקון המוחין ונקרינן - בחי' נקרת הצור בחי' צמצום המוחין ונאחזנו **אעישבא** - זה תיקון המאכלים ע"י שמתקן את המלאך ע"י שמחה **אדמיתנן ציבי** - זה התחדשות הרצון שעל ידו מתקנים את המאכלים

חלים - חלמנו חלום והיה מחובר ממלאך ושד **וטינן** - לשון תענית כדי להביא שמחה לחזק המלאך **כי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא** - כשהגיע חודש ניסן שאז הוא חיזוק המלאך **חזינהו להני גומרי דקא מלחשי** - דהיינו שאעפ"כ ראינו שעדיין לא בטלה חמימות הטומאה (דהיינו שלא הואיל לא השמחה שלנו ולא הזמן של ניסן לחיזוק המלאך לבטל הטומאה שנגרם מהמאכלים) **כי אתינא לקמיה דאמימר אמור הנהו עישבי דסמטרי** הווי - דהיינו שאמר לנו שהמאכל הזה כבר היה בו שני הכוחות של מלאך ושד **הנהו גומרי דריתמא הווי** - דהיינו שהודיע לנו שהפגם הגיע מפגם המרכבה שע"י עוות המשפט וע"כ התיקון ע"י קישור המרכבה

ביאור הפסוק תקעו בחדש שופר וכו'
תקעו - בחי' קר רוח איש תבונה
בחדש שופר - התפארות חדש דהיינו הגאווה שמכניסים הגרים הבאים ע"י עלית האמונה

יום הכפור גמר חיתום חותם דקדושה בחי' תפילין סוכה גמט' מלאך והוא זמן שמחתנו בחי' תיקון המלאך שלא יוכלו המאכלים להזיק את החלום, כי בסוכות זמן אסיף האוכל שמיני עצרת בחי' מלכות בחי' תיקון המשפט בחי' יחוד הקדוש הפך הקרי שהוא בחי' החתים בשרו.

טו- כל התיקונים הנ"ל נעשים גם ע"י רבי ותלמידיו
 כי הקבוץ שלהם בחי' שמתלקט חלקי האמונה ונעשה גרים גם מתחדש המח דהיינו של התלמידים ע"י הרב ושל הרב ע"י התלמידים בחי' ומתלמידי יותר מכולם. עיקר זמן הקבוץ שלהם בר"ה. ומחזקים הר"ה והקבוץ זה את זה ומאירים זל"ז.

כי גם ברב ותלמידים יש כל ה' החושים ראייה - וראו עיניך את מוריך שמיעה - ששומעים מוסר מהרב ריח - בחי' הטרחות שטורחים להגיע לרב. כי א"א לקבל מהרב כ"א ע"י טרחות ויגיעות בחי' מאחז"ל חכמתי שבאף עמדה לי

טעם - מה שטועם ומרגיש מתיקות אמרי נעם של הרב מישוש - בחי' ההוצאות יגיע כפיו שמוציא להגיע לרב לפעמים נחלש ה' חושים של ר"ה ומתחזקים ע"י ה' חושים של הרב ותלמידים ולפעמים להפך.

גם חותם דקדושה בחי' תפילין נתתקן ע"י רבי ותלמידיו כמ"ש חתום תורה בלמודי

מבאר שמעשה בתלמידי רב הונא רומז להנ"ל
 כד קמו וכו' הווי מנפצי גלמיהו - רמז שע"י שלמדו אצל רב הונא שיברו את לבושי הגדלות דהיינו שתיקנו פגם הגאווה שבא ע"י הגרים

וע"י תיקון הגרים (נראה כוונתו לתיקון הפגם שנעשה ע"י הגרים) נעשה תיקון הברית וע"י תיקון המוחין תפלין.

ואזי גם בשעת הסתלקות משה נשאר הרשימה ואזי מתוקה שנת העובד ר"ת משה דהיינו רשימו של משה הוא הדעת נשאר בשינה.

והכי נמי גם כשלפעמים שמתלקים המוחין של הרב או התלמידים, כי המוחין אינם קבועים, אזי ע"י תיקון המוחין אזי גם בהסתלקותם מתוקה שנת העובד.

מתוקה דייקא בחי' מיינן מתיקין בחי' תיקון הברית כמבואר בתורה נ'

באמת צריכים דייקא לסלק את המח להשליך את החכמות אפילו חכמות ממש ולעבוד את ה' בפשיטות

אפילו מי שיש לו מח גדול כשמגיע לאיזה עבודה צריך להשליך החכמות (לכאורה לפי הנ"ל צ"ל שדייקא מי שיש לו מח גדול ע"י יש בכוחו גם בסילוק המח שהוא בחי' הסתלקות משה הנ"ל להשאר עם רשימו טוב בחי' חלום ע"י מלאך לכן רק הוא יכול לעבוד את ה' בסילוק החכמות כראוי ולהיארות כמשוגע בלי להיות משוגע באמת) ואפילו לעשות דברים שנראה כמשוגע

כי את רצונו ית' צריך לעשות אפילו אם נראה כמשוגע כי צריך להתגלגל בכל מיני רפש וטיט בשביל לעשות כל איזה רצונו ית' וכשמוכן לזה אזי הוא טובה למוחין כי ע"י זוכה להשיג מה שלמעלה מהמוחין מה שגם משה לא השיג בחייו דהיינו צדיק ורע לו רשע וטוב לו דהיינו להשיג כיצד יתכן שאין זה עיוות המשפט.

כי ע"י בחי' משה א"א להשיג זאת, כי זה למעלה מהשכל לכן כדי להשיג זאת צריך בחי' הסתלקות משה דהיינו בבחי' סילוק הדעת ע"י שמרוב אהבת ה' מגלגל עצמו ברפש וטיט כעבד ממש.

כי לבן מרשים לחפש בגנזיא דמלכא אבל עבד יש לו לעשות רק מה שמצוים אותו בלא לשאול שום טעם וחקירה

סתרי תורה הם יורדין עד התהם ומעלין את המשפט
מנפילתו
וזה בחי' תהם אל תהם קורא שהתהומות קוראים זל"ז
שיחזירו את המשפט שנפל אליהם.
הערה – נראה שסילוק המוחין עד בחי' שהבן עושה מעשה עבד
עד שנראה כמשוגע, זה המבחן לתיקון המוחין כנ"ל שחלום ע"י
מלאך הוא אות שהמוחין כל כך מתוקנים עד שגם בהסתלקותם
נשאר רשימו מתוקן מדמה מבורר שהוא בחי' מלאך ולא שד. הכי
נמי רק מי שיש לו מוחין יכול להתנהג כמשוגע בלי שיהפך לשד.
ומי שזוכה למדרגה כזו זוכה לסתרי תורה שהן השגת צדיק ורע
לו דהינו זוכה להשיג תיקון המשפט היכן שנראה כעיוות
המשפט.

בכסא ליום חגנו – דהיינו שע"י המגיני ארץ נעשה מהגאון
תפילין המכסה על המוח, כמו שנעשה ביום חגיגו דהיינו
ר"ה.

כי חק לישראל הוא – תיקון המאכלים
משפט לאלקי יעקב – תיקון המשפט

השמטה השייך לסוף אות טו עה"פ והמלתי וכו'
עבודת ה' בתמימות בלא חכמות שם נסתר ונעלמת
התורה הנסתר. ועי"ז נעשה תיקון המשפט
כי סתרי תורה בחי' חמוקי ירכיך בחי' השיתין שמחוללין עד
התהום בחי' משפטיך תהם רבה. לכן עובדות הנ"ל שהם

ליקוטי הלכות

או"ח ח"ג דף ו. שבת ד'
או"ח ח"ג דף נה: ע"ת ה' (מב אותיות) כוונות הארז"ל לק"ש יסודות חשובים בביאור המשכת רוחניות אלוקות לצמצומים וסוד האמונה
וגידולה. (לא) כל התיקונים הנ"ל של פגה"ב בהם תלויה האמונה כמבואר בתורה לא שהאמונה תלויה בתיקון הברית
או"ח ח"ג דף קו: ר"ח ו'
או"ח ח"ג דף ריט: יוהכ"פ ב'
או"ח ח"ג דף רכד: סוכה ג'
או"ח ח"ג דף רלט: הו"ר א'
או"ח ח"ג דף רנד: פורים ג' (יב אותיות) (ו) מבאר עניין טפת עשו וישמעאל בחי' הצאן של עמלק שביקש שאול להקריב
י"ד ח"א דף ל: חלב ודם ב'
י"ד ח"א דף עו: דגים ה'
י"ד ח"ב דף לד: כבוד או"א א'
י"ד ח"ב דף ר: כלאי בגדים ב'
י"ד ח"ב דף רכב בכור בהמה טהורה ג' (יח אותיות)
ח"מ ח"ב דף עח הפקר ונכסי הגר ב'
ח"מ ח"ב דף פ הפקר ונכסי הגר ד' (לה אותיות) (ו) תפלין של יד ע"י שמעלה מהחתים לחותם, ותפלין של ראש ע"י תיקון המרכבה
בחי' רוכב בשמים המבואר בתורה לח (יז) בעניין המבואר באות ח' שבעה משיבי טעם שהם דבורי אמת להחיות נפשות נפולות (כא)
טפת עשו וישמעאל שמנונית פסולה שאין לה תיקון זה בחי' גרים שאסור לגיירם כגון הערב רב
ח"מ ח"ב דף רנ: נזיקין ה'
ח"מ ח"ב דף ער: מאבד ממון חבירו ומסור ד'

שיחות השיבות לתורה

קודם שאמר התורה הגדולה "תקעו אמונה" בליקוטי מוהר"ן ח"ב בסימן ה' בראש השנה תק"ע, דיבר עימנו קודם אותו ראש
השנה וסיפר שהרבה אנשים קבלו לפניו בקובלנא רבא על חסרון אמונה וכמה סובלי חולאים היו מהם שקבלו גם-כן לפני
על חסרון אמונה. אחר-כך אמר התורה הַנְּזַקְר-לְעֵיל שמדבר מכל זה. גם קודם ראש השנה הַנְּזַקְר-לְעֵיל בעת החזרה
מהטיוול היה משיח עימנו מענין המגיני ארץ שקרא אותנו הזקן הידוע וכו'. וגם זה נזכר בהתורה ההיא עיין שם באות ז. ואז
ראיתי מרחוק נפלאות ד' אשר עדיין אני רחוק מלהשיגם אפס קצתם. גם בראש השנה קודם שאמר התורה הַנְּזַקְר-לְעֵיל
הלך לומר תשליך ונפל על הרפש ואחר-כך נכלל זאת בהתורה בדרך נפלא שלא נשמע מעולם. עיין שם באות טו. ומה
שאמר שם שצריך לגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט כדי לעשות נחת רוח לאביו שבשמים ומה שזוכין על-ידי זה עיין שם.
ואחר ראש השנה סיפר מאיש שנפטר ובה אליו והגביה עצמו עד החמה. כמבואר במקום אחר: (חיי מוהר"ן, סימן מ"א).

ידוע שכל עסקו של רבינו זכרוננו-לְבָרְכָהּ גם בחיים חיותו היה העיקר להכניס מידת האמונה הקדושה בישראל לגדלה
ולהשלימה בבחינת "ורעה אמונה" וכו': (פל"ח תו' זו; מובא בשיש"ק ח"ה, סעיף כ"ט).

אחר שבא מלמברג (לשם נסע כשחלה בשחפת בסוכות ונסע מכ"ג תשרי תקסח עד אמצע תמוז תקסח (דיימ קיט)) שחי אחר כך שתי שנים היה
מדבר בכל פעם הרבה מאמונה, והבנו מדבריו שכל דבוריו שמדבר כל כונתו היה הכל בשביל להכניס אמונותינו האמתיות
בלב כל אחד ואחד מישראל. והיה רגיל להזכיר כמה פעמים גדל עצם נפלאות הטובה שעשה לנו משה רבנו עליו השלום,
שנתן לנו את התורה ופתח בה (בראשית א א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", וגלה לנו האמונה הקדושה
בלי שום חכמות וחקירות. וגנה הרבה את ספרי המחקרים והפילוסופים והתלוצץ מהם בכמה מיני ליצנות. וברר לעינינו
שאינם יודעים כלום והאריך בשיחות כאלו הרבה מאד בכמה וכמה מיני לשונות של חכמה אמתית נפלאה ונוראה אשר
כל דבור ודבור היה מתוק מדבש ונפת צופים ונכנס בעמק הלב בכל אחד ואחד:
וכבר תבנו מהם הרבה כאשר כבר נדפסו קצתם אבל עדין לא נכתב חלק אלף מהם. וגם אי אפשר לבאר תמונת הדבור
הקדוש והנורא הנעים והמתוק בתכלית הנעימות שיצא מפיו הקדוש בקדושה ובטהרה באימה וביראה ברתת וזיע, שהיה
לו כל מין חן שבעולם כאשר יעידון ויגידון כל מי שזכה לדבר עמו אפלו במלי דעלמא. וכפי המובן מדבריו בסוף בשתי

השנים הנ"ל שחי אחר שבא מלמברג, שכל דבוריו, הן במלי דעלמא הן בדברי תורה הכל כאשר לכל כדי להכניס אמונה בעולם שהוא יסוד כל התורה והמצוות, כמו שכתוב (תהלים קיט פו): "כל מצותיך אמונה": (שיחות מוהר"ן – אות ריט)

שצריכין לצעק מעמק הלב

ודברנו קצת דברי-תורה בפרט מענין אמונה. והזכרנו קצת מה שכתוב בהתורה תקעו אמונה (ליקו"מ ח"ב, סי' ה') שצריכין לצעק מעמק הלב, בהינתן: "מעמקים קראתיך ה'" כפי לחותר המים, שמהם גדולה האמונה הקדושה, כי באותו היום ובעת הסמוך נכנס בלבי בעמק מאד מאד אלו הדבורים, ששמעתי מפיו הקדוש, כשגלה התורה הנוראה הנזכר-לעיל, "אז מען מוז דעפיווין דאס וואסער וואס פון דארט וואקסט אמונה" וכו', מה אומר לך, בני חביבי, מה שמתנצץ בלבי בענין זה: (-) על"ת מכתב (סוד) שפט; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף קנ"א).

כשמאבדים את הקול כבר לא עוזר אפילו זכות אבות

מה ששמעתי מאחד מאנשי-שלומוני ששמע מרבי אברהם מפעטערבורג, בזאת העת שאחר בא רבנו זכרוננו-לברכה מלעמבערג, רכב פעם אחת רבנו זכרוננו-לברכה לחוץ לעיר לשאיבת האויר שהיה מוכרח לו, וזה האיש רבי אברהם מפעטערבורג הלך אחריו רגלי במרוצה באופן שישתנה אתו, ורבנו זכרוננו-לברכה ספר לפני את צערו במחלתו (מחלת הריאה) שנתקלקל קולו מחמת המחלה. ואמר אז לפני שהאובד את קולו במחלתו, אין מועיל לו אפילו זכות אבות. ואחר כך אמר לו שפשיהיה איש פשר יבין את דבריו. - "אז דוא וועסט זיין איין ערליכער יוד וועסטו פאר שטיין וואס איך זאג". וכפי הנראה שזאת המעשה היתה בסוף הקיץ תקס"ט, שבראש השנה תק"ע שאחר זה אמר רבנו זכרוננו-לברכה זאת התורה (היינו תורה ה' חלק ב), ובזאת התורה מבוואר דבריו הקדושים הנזכרים-לעיל שבאבוד הקול אין מועיל זכות אבות ופי הקול הוא מאש מים רוח שהם תלת אבהן כמובא-בפנים וזה האיש רבי אברהם הנזכר-לעיל היה רחוק מלהעמיק בדבריו הקדושים. וכפי הנראה מכל זה שהצדיק משתתף לישראל בצרתם, ומקבל על עצמו בשבילם המחלות שאין מועיל להם לא רפואות וכו', ושזאת היתה מחלתו בהריאה. וכאשר ביאר אחר-כך כל דברי התורה הזאת בענין הריאה, וגם בשעת אמירת תורתו שהיה עוסק תמיד באלה התקונים שהוציא מפיו, הבנתי מאבי ושקבל ממורנ"ת זכרוננו-לברכה גם תנועת רבנו זכרוננו-לברכה שבאמירת תורתו שבלשונו הקדוש ותנועותיו, שהוציא מפיו אלה התיבות: "דארף מען שרייען פון דעם הארץ", וצריך לצעוק מתוך הלב, שמשך מאד תיבת "הארץ" (= לב), וכן בתיבת "מעמקים" ותיבות "מעומקא דלבא": (ביאור-הליקוטים תו' זו, ס"ז; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף תפ"ו).

סיפר רבי אברהם'ל פטערבורגר לפני ידידו הרב אהרן ליפאוועצקי ע"ה, איך שרבינו זכרוננו-לברכה בסוף ימיו בתוקף חולשתו באומן - היה דרכו בכל יום לנסוע חוץ לעיר כדי לשאוף אויר צה. ואנשי-שלומוני המציאו לו לזה עגלה רתומה. פעם לא היה להם עגלה רתומה, והמציאו לו סוס לרכב עליו. אני שהייתי סוחר ומלומד בכל עניני העולם, ראיתי שרכב על הסוס בלי שום פחד כמו רכב מובחר ומלומד. ואני הייתי מן המקדימין וזרזים לרוץ אחריו בכדי להיות מן הראשונים אצלו. פתאום שאל רבינו זכרוננו-לברכה: מי הוא הרץ כל-כך מיווע. וער לויפט דאס מיר נאך אזוי אסטיג?" ואמרתי, אני! ואמר לי בזה הלשון: אני כל-כך חלוש שכבר איבדתי את הקול. אין לי כבר שום קול, כשמאבדים את הקול כבר לא עוזר אפילו זכות אבות. כשתהיה יהודי כשר תבין זאת. איך בין אזוי שלאף אז איך האב שוין אנגעווארן דאס קול, איך האב שוין גאר קיין קולניט און אז מען ווערט אהן דאס קול העלפט שוין ניט קיין זכות אבות, אז דוא וועסט זיין א הערליכער יוד וועסטו דאס פארשטיין": (-) שיש"ק ח"א, סעיף רח"צ).

מגיני ארץ

אמר רבנו זכרוננו-לברכה למורנו הרב רבי נתן ולרבי נפתלי שיהיה נעשה מהם מלאכים בעולם העליון לאחר פטירתם, וגם גלה להם את השמות שיהיו נקראים בהם, וכתבו אותם בפנקסיהם. ואף על פי שנשמות ישראל מושלים על המלאכים, אין הכוונה על אותם המלאכים שהם בעצמם היו בזה העולם, והמובחרים שבישראל. כי גם אותם בעצמם, קרא רבינו זכרוננו-לברכה בשם מגיני ארץ הנזכר-לעיל, כמובן בזה משיחותיו שבעל פה ושכתב (עיין חיי"מ סמ"א המובא לעיל): (-) ביאור-הליקוטים תו' זו, ד"ה: "הסתלקות משה"; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף תפ"ה).

חוש הראיה והשמיעה והטעם

נתתן עכשיו על-ידי שמשכתלין על ציונו הקדוש ועל כלל הציבור הקדוש המתאספים ומתקבצים אליו לימי ראש השנה והכל בכחו וזכותו הקדוש זכרוננו-לברכה: (-) פל"ח תו' זו; מובא בשיש"ק ח"ה, סעיף כ"ח).

על על אלו המנהיגים "השולטים על עם דל בהינם וכופין אנשים תחות שעבודיהו",

המבואר בליקוטי מוהר"ן ח"א סימן כ"ב, ס"ד, וח"ב סימן ה, ס"ה -

היה אומר רבי אברהם ברבי נחמן זכרוננו-לברכה בצחות בלשון הכתוב "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" (שופטים יז, כא). שכשאינן נמצא הצדיק הגדול הזה שראוי באמת להיות מושל ומלך אזי לפחות 'חאטשע' שיניחו לאיש לעשות הישר בעיניו ולא יכופו אותו להתנהג כרצון השולט והכופה, אחר שאינו יודע ומכיר בשורש נשמתו של האדם שתחת מרותו: (-) שיש"ק ח"ו, סעיף רס"ד).

שהארם צריך להשליך עצמו לתוך רפש וטיט וכו'

בשנת תק"ע אמר בראש השנה התורה "תקעו אמונה", והוא המשך גדול מאוד אשר לא נמצא בספריו תורה ארוכה כזאת. ואז היו כמה מעשיות, בתחילה דיברנו עימו מענין ה"מגיני ארץ" שהזכיר המתנגד שלו וכו', גם באותו הראש השנה כשהלך לומר "תשליך" נחלק ונפל הוא זכרוננו-לברכה ונשאר יושב על הרפש ולכלך בגדו וידו ותיכף הביאו לו בגד אחר ומים והחליפו בגדו ורחצו ידו. ולא דיבר על זה מאומה והלך ואמר תשליך סמוך לבית הכנסת כי ראו הנהר משם כי לא היה לו כח לילך להנהר הגדול כדרכו תמיד:

אחר-כך אמר התורה "תקעו" הנזכר-לעיל, ושם בסוף התורה הנזכר-לעיל הזכיר על פסוק וחמלתי עליהן וכו', שהאדם צריך להשליך עצמו לתוך רפש וטיט וכו', בשביל לעשות רצון השם יתברך ועל-ידי זה זוכה להשיג בחינת צדיק טוב לו וכו'. עיין שם הענין הנפלא והנורא הזה היטב, ותבין נפלאות השם איך בכל דבר שארע אצלו היו בו פלאי פלאות: (-) ימי מוהר"ן, סעיף ל"ז).

הריאה

שמעתי בשמו שאמר. שכבר אמר כמה תורות על חולאת שלו (שכו). כי אחר שבא מלמברג הזכיר כמעט בכל תורה מענין הראה שזה היה החולאת שלו כי היה לו חלי ההוסט (שעול, שחפת) רחמנא לצלן שהוא חלי הראה. ואמר שכפי רובי התורות שאמר על זה כבר היה ראוי להתרפא אך החסרון הוא מחמת חסרון אמונה של השומעים שאין אמונתם חזקה כל כך: (שיחות מוהר"ן - אות קנז)

חלום שחלם רבנו סמוך לאמירת תורה זו

יום ה' וילך בין כסה לעשור תק"ע לפרט קטן פה ברסלב. סיפר לנו שחלם לו ואינו יודע הפירוש. שאיש אחד שהיה מאנשינו נפטר לעולמו והוא מת באמת אך הוא לא ידע עד אותו היום ונדמה לו בחלומו שכל העולם עומדים סביבו ונוטלים רשות ממנו לנסוע לדרכם כנהוג אחר ראש השנה. ואותו האיש הנפטר היה גם-כן עומד שם ושאל אותו מדוע לא היית על ראש השנה השיב לו הלא כבר נפטרתי לעולמי. אמרתי לו בשביל כך? ואם האדם נפטר אינו רשאי לבוא על ראש השנה, ושתק. ומחמת שכמה בני אדם דיברו עימי מאמונה דיברתי עימו גם-כן מזה (ונראין הדברים שרבינו זכרוננו-לברכה הבין שנפל מן האמונה). ואמרתי לו וכי אין בעולם רק אני? אם אין אתה מאמין בי התקרב לצדיקים אחרים. מאחר שנשאר לך אמונה עדיין באחרים התקרב אליהם. ואמר למי אתקרב. וכו' ע"ש. שאחרי הפטירה קשה מאד להתקרב לצדיק. (חיי מוהר"ן אות קא)

ועי"ש לשונו - ופעם אחת אמר שהאדם צריך להתחזק בהאמונה בהצדיק האמת בהתחזקות גדול עד שיהיה חזק כל כך שאפילו אחר מיתתו יהיה חזק באמונה ולא יוכלו להטעותו שם בשום אופן, כי גם שם צריכין להתחזקות גדול להאמין בהצדיק: עיין בתורה שלנו שזה הענין המרכזי החוזר בכל תורה זו שצריך לחזק את המוחין כדי שזעזעת הסתלקותם יסלקו רשימו חזק כל כך שגם הוא נקדקד גדולה. כגון חלום ע"י שד ואמונה שיהא הסתלקות הדעת וכו'.

וזה הענין של האתרוג שנדפס בספר "שיחות-הר"ן" (סימן פ"ז), נאמר בסמוך מיד אחר מאמר "תקעו" הנזכר-לעיל, שנאמר בראש-השנה, ותקף אחר יום-הכפרים, ואז לא היו אתרוגים מצויים באותה השנה. אז אמר רבנו זכרוננו-לברכה ענין הנזכר-לעיל של האתרוג, שלפי הימים נוראים שהיה לנו, ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה, כי אז בכו הרבה באותן הימים נוראים וכו': (-ליקו"ה אורח ח"ג, הל' יוהכ"פ ב', אות ב'; מובא בשי"ש ח"א, סעיף ס"א). ועיין בלק"ה הנ"ל ביאור הקשר של שיחה זו לתורה שלנו.

עד כאן השיחות

*

הקדמה

מהות ענין האמונה מה היא

מבואר בלק"ה נדה ב' אות ב' ג' שהוא סוד הרשימו הנשאר בחלל הפנוי והוא כח פלאי שברא הקב"ה כח באדם להאמין באמת אחרי שנסתלקה, דהיינו רק מכח הרושם שנשאר ממנה הוא מאמין שזו האמת בלא שמבין בשכל.

הביאור נ"ל עפ"י לק"ה הנ"ל שהאמונה מורכבת משני יסודות האחד ביטול דהיינו שעושה עצמו כלי לקבל מידע ממקום אחר, והשני שיודע להיכן לכווין את הביטול הזה. ושרשן של שתי יסודות אלה הוא בשרש הבריאה שהקב"ה צמצום א"ס אלוקותו, כדי שיהיה מקום לעולם הגשמי, שבו הבחירה לחפש ולהמליך אותו ית' מתוך ההעלם והחושך דייקא כדי לקבל שכר עוה"ב בלא בושה.

ובחלל הפנוי הזה נשאר רושם מאמיתת מציאות אלוקותו ית'. דהיינו שאחר שסילק אור אמיתת מציאותו הא"ס נשאר רושם מהאור הזה.

כי באור האמת יש שתי בחי'. יש בחי' של אור הגנוז שהוא אמת המתגלית להדיא שזה בחי' של אור א"ס בעצמו שאין לו חוצץ וגבול. ויש אור אמת שלא מגלה כלום רק מברר היטב את הכיוון אליו צריך לכווין את הביטול וזה אור אמת עצום המחיה את האמונה והוא הרשימו מאור א"ס. ועל זה אומר מוהר"ן שהוא פלא שהקב"ה ברא כח באדם לדעת באיזה אמת להאמין אע"פ שלא יודע מהות האמת.

נמצא שכח הביטול שבאמונה נמשך מסוד צמצום הא"ס לצדדים, והאמת המאירה לדעת במה להאמין נמשך מהרושם שנשאר בחלל הפנוי.

ועיין באות ז' המבואר שם עה"פ שימני כחותם שאור התפילין הוא הרשימו ולא מוחין בעצמם.

בהגדרת האמת המחיה את האמונה (מה שכתבתי שהיא השכל לדעת להיכן לכוון את הביטול) ראיתי מבארים (בחב"ד) שזה בחי' וראית את אחורי, דהיינו ידיעת מציאותו ולא מהותו, כמי שלא רואה אותו רק יודע שהוא נמצא.

סוד הבחירה על ראשית האמונה ועל חיזוקה

כצד מחזקים את האמונה מבואר נפלא בלק"ה ערובי תחומין ה' עפ"י כוונות האריז"ל למצוות ק"ש בסוד היחוד החיצון התדיר שמכוחו מאירה האמת בעולם בבחי' מרחוק נראה לי ה', שע"ז יש בחירה לכל אדם בעולם לחזק אמונתו אם ירצה ע"י שיעורר יחוד פנימי שע"ז יושפע לו הארת אמת חזקה יותר.

ולפ"ז צריך לבאר עומק כוונת רבינו שכתב שזוכים לאמונה ע"י המשכת אלוקות לתוך צמצומים ואזי נמשך פרנסה ואזי מצמצח נשמתו ע"י אכילה בקדושה ואזי נעשה איש תבונות שכשהוא צועק מעומק הלב צעקה בלא קול דולה עצות מני חושך שמהן גדלה האמונה.

ונתבאר בלק"ה ע"ת ה' הנ"ל שהעצות הן השפעה הנשפעת מיחוד הפנימי הנ"ל.

ולפי דברינו הנ"ל שהאמת המחיה את האמונה היא רשימו מאור א"ס נמצא דהיינו השפעה הנשפעת מיחוד הפנימי. ולפ"י הנ"ל שהרשימו הנ"ל מתגלה ע"י סוד הצמצום אור א"ס לצדדים צ"ל שהצעקה בלא קול של איש תבונות הנ"ל דייקא, היא סוד הסילוק שכל בחי' צמצום האור לצדדים. והעצות שהן אור הנשפעת מהיחוד הפנימי הוא אור האמת המגלה כיצד לדלג על החלל הפנוי שנוצר מהצמצום הזה.

ולפ"ז מובן סוד העצות מני חושך דייקא כי מדובר בעשיית בחי' צמצום אור א"ס לצדדים ועשיית חלל פנוי שהוא תכלית החושך, ומהחושך הזה צריך להמשיך אור הרשימו של צמצום הנמצא בחלל הזה, שהוא העצות כיצד לדלג על החלל הפנוי, דהיינו ע"י אמונה.

ולפ"ז יתבאר נפלא סוף התורה, מה שמבאר שם ענין התמימות שהוא סילוק השכל שהוא בחי' בן העושה מעשה עבד הנראה כשגוען ע"ש, שע"ז מגלים לו סוד צדיק ורע לו וכו'. ונאמר עפ"י הנ"ל שסילוק השכל הוא בחי' חלל הפנוי שבו מתגלה הרשימו של השכל דהיינו אמונה, כי את סוד צדיק ורע לו בוודאי אין הכוונה שמגלים לו בבחי' קו דהיינו שכל פנימי כי הוא סוד שא"א להשיג בגוף, אלא מגלים לו בבחי' מקיף, דהיינו שע"י סילוק השכל ומעשה העבדות הנ"ל במסירות נפש עושה חלל פנוי, שעל ידו זוכה לאמונה כזו שממילא מתבטלת אצלו הקושיא על צדיק ורע לו.

ובזה יבואר גם מדוע באות ז' בענין התפילין מציין לפסוק שימני כחותם שמבואר בכוונות האריז"ל שהוא רק רשימו של המוחין ולא המוחין עצמם.

החוט הקושר את כל התורה הזו

נראה לי שהוא היסוד הנ"ל שהאמת המחיה את האמונה הוא רשימו מהשכל. ויסוד זה חוזר בתורה זו בכמה דוגמאות של רשימו.

דהיינו באמונה ובגרים ובחלום, ומלאך, ובטומאת קרי, ובניאוף ובהסתלקות משה, במנהיג של שקר, בדיבור, בעיות המשפט, ובחמישה חושים, ובתפילין.

והיסוד הוא, שחזוק הרשימו תלוי בחזוק מוחין שהיה לפני הסתלקותו. ושלימות השכל הוא בחי' תפילין ובחי' משה שהוא הדעת. וסילוק הדעת דהיינו הסתלקות משה הוא בחי' אמונה, בחי' שינה.

גם התפילין הם רק רשימו של המוחין שזוכים בשעת התפלה כמבואר בכוונות האריז"ל לתפילין. אלא שביחס לשינה הם מוחין.

וכשהתפילין אינם בשלימות אזי בהסתלקותם היא אמונה חלשה הנקראת צדק.

וזה בחי' גרים שכיון שזה מקרוב באו לכן עפ"ר אמונתם חלשה לכן נקרא גר צדק דייקא.

וכשהאמונה חלשה אזי מתגברים מפורסמים של שקר שמתגאים על הציבור. ומתגבר הגאוה וע"ז מתגבר התאוה הידועה.

וזה בחי' חלום ע"י שד שגורם לטומאה בשעת השינה. כי שינה היא הסתלקות השכל (בחי' תרדמה תרד-מה, מ"ה גמט' אדם דהיינו שינה היא ירידה מגדר אדם/י² (ריצ"ח)), ונשאר רק רושם שהוא תלוי בחזוק המוחין שהיה לו לפני השינה.

ומי שאור התפילין מאיר לו בחזוק, דהיינו שאמונתו חזקה, אזי גם בשינה החלום ע"י מלאך שהוא שכל.

ומי שלא חיזק אמונתו, אזי בשעת השינה, מחמם אותו השד בטומאה.

וצריך להתגבר בשמירת הברית, בבחי' מגיני ארץ, דהיינו שומרי האמונה, לשמור שמנונית הגוף, שע"ז נעשה תפילין, דהיינו הארת אמת לחיזוק האמונה, ע"י שם שדי הנמצא בתפילין, שהוא הכח לצמצם את השכל, ולא להרוס למעלה ממדרגתו ע"י הגאוה הנ"ל.

ומאור התפילין נעשה אמרות טהורות. ונראה שגם האמרות טהורות, הן מהעניין הנ"ל, דהיינו שגם בזה חוזר ליסוד הנ"ל, של המוחין והסתלקותם, דהיינו התפילין מוחין והדבור הוא רושם המוחין, כי הדבור הוא מדרגה נמוכה, בחי' מלכות של המוחין, דהיינו מה שכבר ברור אצלו. וכדאיתא בספרים הלשון קולמוס השכל, בחי' רגלי הדעת, כידוע, שרגל לשון הרגל התלוי בחזוק המוחין שחוקקים בו את ההרגל.

² עיין שבועות כו. "האדם בשבועה" פרט לאנוס. הרי לנו ששם אדם הוא כשהוא בדעת, וזהו שינה נקרא תרד מה שהיינו שיווד מהדעת למדמה. ואמנם אדם מועד לעולם אפילו ישן אבל אדרבה זה מבואר כאן שעד כמה שהוא אדם כך הוא לא אנוס כשהוא ישן, דהיינו שבניזקין חייב אדם גם כשאין בו אלא רשימו של דעת. כי צריך בעניין הזק חבירו להיות כל כך מופקע מזה עד שגם שלא נשאר בו אלא רשימו של דעת לא יזיק.

באות י' מבאר עניין שהמאכלים משפיעים על החלום, ובוזה קושר את אות א' ליסוד שלנו, כי שם מדבר מהרפואה, שהיא ע"י העשבים, והיא מכח המלאך או כח שד המתגבר בהם. וכמו בחלום שיש ע"י מלאך ויש ע"י שד, וזה תלוי בחוזק המוחין שלפני הסתלקותם בשינה והחלום, כך גם בעשבים יש כח מלאך וכח השד, ותלוי בשמחה שהיא מוחין הנ"ל של חיזוק האמונה, שלפ"ז עיקר השמחה המחזק את המלאך היא לא מתוך מהלכי שכל, אלא עצם הקרבת אלוקים¹ שמרגיש בבחי' אור המחיה את האמונה הנ"ל, שהוא אור התפליין. עיין גם תורה לח שתפליין בחי' דבקות דהיינו אור המחיה את האמונה כנ"ל. וזה בחי' המסופר בגמ' על ההוא דבדח טובא ולא חשש כי תפליין קא מנחנא, כי ע"י תפליין השמחה היא מאור האמונה, רשימו דאור א"ס העצום הנ"ל שמחיה את האמונה. ואדרבה כשמנח תפליין צריך לשמוח כדי לחזק את המלאך, דהיינו את ההסתלקות התפליין כשיסלקם ממנו.

באות יא חוזר לפגם שנעשה ע"י הגאווה שהביאו הגרים. שגם גורם לדיינים לעוות את הדין, ועי"ז עולה שמנונית הפסולה ומסבבת את המח ופוגמת באור התפליין, ועי"ז נעשה טומאה בשינה, והיינו כנ"ל שגאווה ועיוות המשפט פוגם באור המחיה את האמונה, ועי"ז בהסתלקות האור, הרשימו פגום בחי' שד וטומאה.

באות יג מבאר עניין התקיעות בר"ה, שתקיעה היא צעקת הלב הנ"ל, ותרועה בחי' אור התפליין, ושברים בחי' חלום ע"י מלאך, וזה ממש עפ"י יסוד הנ"ל, כי צעקת הלב היא צמצום האור לצדדים, שע"ז מתגלה אור הרשימו, שהוא אור האמת המחיה את האמונה, ועי"ז גם בהסתלקות האור, הרשימו הנשאר הוא בחי' מלאך. ויש בזה מהלך כפול, כי המוחין עצמם הם רשימו של אור א"ס, וכפי גודל הרשימו, כן הוא חוזק הרשימו שנשאר בהסתלקות הרשימו הראשון.

באות יד מבאר כיצד גדלה האמונה ע"י הימים שמר"ה עד שמיני עצרת, שר"ה הוא תיקון הראש והמוחין, וע"י הקיבוץ שבו מתחזקת האמונה, ועשי"ת ויהי"כ הם תיקון המוחין תפליין, וסוכות ושמני עצרת הם בחי' חלום ע"י מלאך ויחוד השלם.

החמישה חושים

באות יד מרחיב רבנו לבאר עניין ראש השנה, שלבד ממה שהוא תיקון האמונה ע"י התלקטות הקהלות הקדושות אצל רבם, הוא עצמו בחי' ראש דהיינו מוחין כי בו נתתקן המוחין. וזה בחי' החמישה חושים של המח שכולם נמצאים בר"ה. כי מכל חוש נמשך גיד אל המח. והחושים הם להביא את ישראל שהם גשמיות על המח שהוא בחי' הקב"ה, חוש הראיה הוא שהקב"ה רואה מה יהיה עם ישראל בסופה. שמיעה שומע צעקות ישראל, ריח שנותן פחדו על ישראל טעם שטועם המעשים טובים של ישראל. מישוש שידו פשוטה לקבל שבים. נמצא שבר"ה תיקון המוחין ועי"ז תפליין.

הקשר בין חוש מח ותפליין

החמישה חושים הם כלי השכל להשיג גשמיות שהיא מהות אחרת לגמרי בלא יחס. ועל כן בהכרח שגם יהיה מקשר ומתרגם ביניהם שהוא כח המדמה. נמצא המח שולח את המדמה לברר מה קורה בחוץ והמדמה בודק בחמשת הכלים שהם החושים ומתרגם את שפת החושים לצירוף הקרוב להשגת השכל ומביא אל המח. ונראה לבאר עפ"י המבואר בספרים שכנגד ה' חושים גשמיים יש ה' רוחניים, זה לעומת זה ולאם מלאום יאמץ כשזה נופל זה קם, וע"י הכנעת החוש הגשמי מחזק את החושים הרוחניים שעל ידם המח משיג השגת הקב"ה לא מצד מהותו אלא מצד מציאותו, שזה בחי' השגת אחר בחי' וראית את אחורי, שזה בחי' האמת שעל ידה מתחזקת האמונה. ושם דייקא מונחים התפליין שהם השגת האמת, דהיינו ד' בתים על הראש שבו ז' נקבים שהם ד' חושים, ובית אחד על הזרוע נגד הלב שבו חוש המישוש החמישי. והשכל הזה הוא המכניע את התאוות הגורמות להחתים בשרו, כי התאוות הן ע"י החמישה חושים כגון ראית אשה (כדברי ר"ל ביומא עד: שחמור מראה עינים מגופו של מעשה) ושמיעת קולה, וטעם החטא, וריח הניאוף, (כלשון המדרש ב"ר י' ב' לא תהנה אף) לכן מונח התפליין של ד' בתים על הראש ובית של יד כנגד הלב החומד ולהכניע חוש המישוש שבו עיקר מעשה התאוה. ועי"ז שמכניע את החוש הגשמי מתחזק החוש הרוחני לדעת בו את מציאות ה'. אלא שצ"ע כי החושים שמדבר עליהם רבנו כאן הם של הקב"ה ואיך זה מועיל לתיקון המוחין של ישראל.

באות טו חוזר לבאר עניין תיקון האמונה ע"י התקבצות אצל הרב, כמו ע"י הקיבוץ בר"ה כן נעשה בכל התקבצות אצל הרב. והוא גם תיקון המוחין כמו בראש השנה מצד שהוא ראש כך גם בכל התקבצות יש ראש הרב וראש התלמידים ושניהם מתחזקים וגם מחזקים זה את זה.

¹ עיין בפנים שהשמחה של המלאך היא על התחדשות שמתגלה בשעת חדוש ההתמנות וכל מיני שמחה רק מעורר את השמחה ההיא. נמצא כנ"ל שהעיקר היא שמחה אמיתית על קרבת ה.

ונראה שבעניין ראש השנה הדגש הוא יותר על הראש דהיינו מוחין. ובעניין רבי ותלמידים הדגש יותר על אמונה, כי העיקר ע"י ההתקבצות אצל רבם. אלא שע"י שגם בהם יש חמישה חושים אזי מחזקים זא"ו. חושי ר"ה וחושי הרבי ותלמידיו קשורים זה לזה ומחזקים זה את זה. וגם מחזקים את בחי' התפילין הנ"ל. אלא שכאן החמישה חושים הם בקו שונה לגמרי לא מהרב אל התלמיד אלא מהתלמיד אל הרב דהיינו בקו של ממטה למעלה ולא כמו בר"ה שהיה בקו של מלמעלה למטה, מהקב"ה אל ישראל. כי כאן הראיה ושמייעה הן ראיית הרב ושמייעת הרב וריח היא הטרחות להגיע לרב וטעם מתיקות דבריו ומישוש הם ההוצאות להגיע לרב.

ונראה לבאר ראשית עפ"י ביאור עניין החושים שהם השערים שבאדם לצאת מעצמו אל החוץ ממילא כשהתלמיד רוצה לקבל מרבו זה ע"י חמישה חושים וע"י זוכה התלמיד למוחין, ועפ"י הכלל הנ"ל שתורה זו עוסקת בחיזוק הרשימו מכח חוץ המוחין, הכי נמי החושים הם בחי' רשימו, וכן מבואר בלק"ה¹. נמצא שע"י התלמיד זוכה למוחין, ומתחזקים החושים שלו להיות מזוככים יותר, וזוכה על ידם לקבל מהרב מוחין גבוהים יותר והבנה זכה יותר בדבריו, וחוזר חלילה. וגם המוחין של הרב מתחזקים ע"י שהתלמיד עלה מדרגה וכמבואר בגמ' ומתלמידי יותר מכולם. כי לתלמיד שמבין יותר אפשר להסביר שכלים דקים יותר, וכשמסביר לתלמיד זוכה בעצמו להבין יותר.

עוד בעניין החושים

כנ"ל החוש הוא העדר השכל, ואעפ"כ עד כמה יהיה וך זה תלוי בתיקון המוחין. ואולי אפ"ל שמצינו חוש בקו הפוך (דהיינו לא כרגיל שהחוש מביא מבחוץ אל הפנים אלא שהפנים מזכך את החוש שבחוץ) כגון בלב כמ"ש לב שומע ולבי ראה חכמה ולב מרגיש עוד מצינו שאדרבה עיקר חוץ המוחין נמדד עד כמה הוא מאיר בלב דהיינו עד כמה הוא יורד להחשב בבחי' חוש. כי בוודאי המדרגה הגבוהה ביותר היא שאדם מרגיש ממש בחוש את ידיעת מציאותו ית', עד כדי כך שממש מרגיש בחוש שהוא ית' נמצא בסמוך מאד אליו ומתאפס לגמרי ולא מסוגל לזוז וכולו חיל ורעדה כדמצינו בבעש"ט שכשגילה את יראתו אזי אפילו החביות שבסמוך לו רעדו. ועיין סוטה מט.² ריח חנוניתא אני מריח, א"ל טהרה יש בך. ובמשיח כתיב והריחו בירת ה', כי כשהמוחין גדולים אזי החושים נעשים זכים מאד, אע"פ שהם בחי' הסתלקות המוחין. והיינו בחי' אמונה הנ"ל

בעניין החיזוק שצריכים לחזק השני סוגי ה' חושים הנ"ל זה את זה. צ"ע אולי אפ"ל ששני סוגי החושים הנ"ל הם גם בחי' המבואר בלק"ה ע"ת ה', שיש שני יחודים שעל ידם מתחזקת האמונה. והם בשני קוים היחוד התדיר הנעשה ממילא באתערותא דלעילא בלבד. ויחוד פנימי התלוי באיתערותא דלתתא. ואולי שני סוגי החמישה חושים הנ"ל, שגם הם בשני קוים, כי בר"ה הם ממעלה למטה, וברב ותלמידים ממטה למעלה, הם בחי' הנ"ל, של שני היחוד שבר"ה נעשה יחוד התדיר שלא תלוי בנו, וע"י התלמידים והרבי נעשה יחוד פנימי שתלוי בתלמידים הכוספים לרבם³.

ולפ"ז יובן עניין מה שצריכים לחזק זה את זה. ויובן כיצד הם מחזקים את התפילין. ויובן מדוע חושי ר"ה הם מהקב"ה, כי זה בחי' יחוד תדיר גבוה מאד, אבל יחוד פנימי הוא לישראל סבא, לכן כאן הוא בחי' מה שמעלה התלמיד לרבו, שהוא בחי' איש תבונה, בחי' ישראל סבא ותבונה.

עוד הקדמה

באות ב' מתחיל רבינו לבאר כיצד זוכים לחזק את האמונה

ומבאר שעיקר המוחין המחין את האמונה הן כשיש לאדם עיצה, בכל עניין שפונה אליו, יודע לשית עצה לנפשו, כיצד להתנהג.

והאמונה היא דבר הגדל על מים שהם עצות ואת העצות צריך לשאוב מעומק הלב ע"י צעקה אבל כיון שביחס לאמונה שאותה עוסק לגדל עדין הוא חסר אמונה לכן הצעקה א"א שיהיה לה קול כי הקול הוא ג' יסודות אש מים רוח שמתגלים רק ע"י יסוד העפר שהוא האמונה החסרה.

מה הכוונה שהאמונה גדלה על מימי העיצה

¹ עיין לקוטי הלכות הפקר ונכסי הגר הלכה ד' אות כח. – כי על ידי הברור הנ"ל שהוא בחינת תחית המתים על ידי זה מתקנים את המוח והדעת שבראש וְאִזְּוּ נִתְקַנְיָם הַחֲמִשָּׁה חוֹשִׁים שְׂכָלָם נִמְשָׁכִים מִהַמּוֹחַ שְׁבָרָאשׁ, כְּמוֹ שְׂמִבְאָר שֶׁם לְעֵינַי רֹאשׁ הַשְּׁנָה (באות יד) וְלְעֵינַי הַיְשִׁיבָה (באות טו) וְכִנְגֵד זֶה מִזְכִּירֵינ׳ חֲמֵשׁ פְּעָמִים תְּחִית הַמֵּתִים כִּנְגֵד הַחֲמִשָּׁה חוֹשִׁים שְׁבָרָאשׁ שְׁנֵתְקַנְיָם עַל יְדֵי הַבְּרִיר וְהַעֲלִיָּה שְׁמַעְלֵינ׳ מִהַחֲתִים וְכוּ׳ לְחֻתְמָה דְקִדְשָׁה שְׁהוּא תְּקוּן הַמּוֹחַ, שְׁזָהוּ בְּחִינַת תְּחִית הַמֵּתִים כְּנ"ל.

² סוטה דף מט. תניא ר"ש בן אלעזר אומר טהרה בטלה טעם וריח מעשר ביטל שומן דגן רב הונא אשכח תומרתא דחינוניתא (סוג חמיסי לעלמן שמיני שיש טעם יום טוב) שקלה כרכה בסודריה אתא רבה בריה א"ל מורחינא ריחא דחינוניתא א"ל בני טהרה יש בך (לפיכך מייחס לך שלא בטל הריח ממך) יבהה ניהליה.

³ אבל צ"ע כי יש הבדל בין חוש למין. כי החוש הוא להשיג את רבו ולא לעורר אצל רבו רצון להשפיע.

אבל לפי ביאור רבנו לחמישה חושים של התלמידים אפשר שהם בחי' העלאת מין.

בלק"ה ע"ת הנ"ל אות ז' מבאר שעצות היינו תורה ותמצית התורה היא אמונה כמבואר בגמ' ובא חבוק והעמידה על אחת דהיינו אמונה. אלא שצ"ע לפ"ז מה שמבואר בתורה שלנו באות ב' שהאמונה גדלה על המים והמים הם העצות. כי אם העצות הן אמונה כנ"ל, א"כ נמצא שהאמונה גדלה על האמונה. אלא צ"ל שעצות הכוונה למוחין שהם הארת האמת שזוכים ע"י שמעוררים את היחוד הפנימי, והוא המגדל את האמונה וכנ"ל בתחילת ההקדמה.

אלא שצ"ע מדוע המוחין נקראים עצות הרי לכאורה הם רק הארת אמת מציאותו ית', ואינן עצות מעשיות שעל ידן יודע האדם לשית עצות לנפשו כיצד להתנהג בכל מצב.

ונראה לומר כיון שהם הארת האמת, לכן הן יסוד כל עיצה שבעולם. וכמבואר בתורה יב תנינא – וְעָקַר הַיְהוּדוּת הוּא רַק לִילָף בְּתַמִּימוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת, בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דְּבַר שְׁעוֹשָׂה, שְׂיִהְיֶה שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִבְלִי לְהִשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ. רַק אִם יֵשׁ בָּזֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה, וְאִם לֹא לְאוֹ, וְאִזִּי בּוֹדֵאֵי לֹא יִבְשָׁל לְעוֹלָם. וְאִפְלוּ כְּשׁוֹפֵל, חֵס וְשָׁלוֹם, לְסַפְקוֹת, וְיֵשׁ שְׁנֵפִילְתּוֹ גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, שְׁנוּפֵל לְסַפְקוֹת וְהִירְהוּרִים, וּמִהֲרֵהוּ אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִף עַל פִּי כֵן הַנְּפִילָה וְהִירְיָדָה הִיא תְּכַלִּית הַעֲלִיָּה:

נמצא מבואר שעיקר העצה תמיד היא על יסוד זה של אמת, שהוא ית' המציאות והכל נברא לכבודו, והעיקר שבכל דרכיך דעהו. וזו עיצת כל העיצות.

ולפי דברי רבנו כאן מתבאר נפלא המשך דבריו שם בתורה יב תנינא, שכשנופל לספקות, דהיינו שנחשך ממנו העיצה הנ"ל, אעפ"כ הירידה תכלית העליה. והם הם דברי רבנו אצלינו, דרישא חשובא והדר נהורא ומגלה עיצות עמוקות מיני חושך דייקא, כי אז צעקת הלב מעומק הלב יותר ומגלה אמת יותר בחוץ ומתחזקת האמונה ביותר. וזהו המבואר שם בתורה יב תנינא הנ"ל שצריך לצעוק איה מקום כבודו והירידה תכלית העליה כי גודל ועומק הצעקה תלוי עד בעד כמה האדם מרגיש בחושך.

וע"י צעקה כזו של איש תבונה מתגלות לו עיצות מעומק הבינה (כי תבונה היא חיצונית הבינה) וזהו "מגלה עמוקות מני חשך" כי הבינה היא בחי' כתר הנעלם ובחי' חושך.

והעצה מגדלת את האמונה ע"י שמקיים אותה וצ"ע האם עי"ז עולה מ"ן ומעורר הארת אמת או שבעצם הקיום של העיצה נחקק האמת כמבואר בתורה ז'. ועי"ן לקמן יתבאר שמיחוד התדיר של חו"ב שהוא איתערותא דלעילא נמשך אור אמת חלש ואיש תבונות מתעורר ממנו ומצמצם אותו בכלים דהיינו המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים ואזי נמשך פרנסה ומצחצח נשמתו ואזי בצעקה בלא קול ממשיך עצות מעומק הלב בבחי' מגלה עמוקות מני חושך, והם העצות שעל ידן גדלה האמונה, ומבאר בלק"ה הפקר ונכסי הגר ד' 1/2 שהעצות הן נצח והוד הנמשכים מהתפארת כידוע שהם בחי' רגלין ותפארת בחי' גוף והתפארת נקראת אמת ורגלין הם בחי' כח הולכה לחוץ להאיר הארת התפארת במלכות וזהו שיחוד הפנימי שמעורר האיש תבונה מוליד את התפארת דהיינו הארת אמת חזקה, כי תפארת הוא בחי' הבן של חו"ב שהם או"א, והאיש תבונות בצעקתו ממשיך את הארת רגלי התפארת דהיינו העצות שעל ידן יוצאת האמת מהתפארת אל המלכות ומגדלת אותה והיא בחי' האמונה. ומשמע בלק"ה שם שנעשה כמו שנתבאר בתורה ז' וא"כ הכוונה שע"י שמקיים את העיצות נחקק בו האמת ומתגדלת האמונה. גם עי"ן לק"ה הנ"ל אות יח"ו משמע שע"י קיום העצה מתגדלת האמונה.

באות ג' מבאר שאיש תבונות הוא מי שיש לו נשמה ויודע לצחצח אותה וזה ע"י שממשיך רוחניות אלוקות לתוך צמצומים, ואזי נמשך פרנסה ואזי מצחצח נשמתו ע"י שאוכל לשבע נפשו.

עי"ן טל אורות ח"א פ"ב אות יד מבואר שם שבינה היא יחידה ותבונה נשמה, ועל כן מי שיש לו נשמה נקרא איש תבונות דייקא. ונמצא לפי זה כוונת הלק"ה ע"ת הנ"ל שיחוד התדיר היא הארת היחידה, שמי שלא זיכך עצמו מאד מאיר לו בלבדו הרגשה חלשה מרחוק, ועי"ז מעורר עצמו להעלות מ"ן ולעורר יחוד פנימי של ישראל סבא ותבונה שהיא הארת הנשמה שמאירה בחוץ הרבה יותר, כי היא חיצונית הבינה וקרובה יותר אלינו.

¹ עי"ן ליקוטי הלכות חו"מ הלכות הפקר ונכסי הגר הלכה ד אות יז – על ידן בחינת העצות העמוקות שממשיכין שמשם עקר גדול האמונה כנ"ל שאלו העצות הם בחינת מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלגה כנ"ל. ועל כן אומרים בברכה זאת (טל אמת וליני) שמונה פעמים אמת, כי עקר העצות הם אמת, כי משם נמשכין העצות האמתיות שהם בחינת פלה זרע אמת, בחינת הן אמת הפצת בטחות כנ"ל (כמבאר מזה בהתורה ואלו המשפטים אמונה בסימן ז). (כי העצות הם בחינת נצח והוד שנמשכין מתפארת שהוא בחינת אמת שעקר גדול המלכות שהיא אמונה על ידם כי כל גדולה על ידי נצח הוד יסוד, כידוע בכתבים). ומאלו העצות העמוקות בחינת מים עמוקים אשר על ידם עלתה האמונה ונתתקנו כל התקונים הנ"ל,

² ליקוטי הלכות חו"מ הלכות הפקר ונכסי הגר הלכה ד אות יח – וזה בחינת נכסא טעם של שמיית) וכן בלבנו בינה להבין ולהשפיל לשמע וללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים וכו'. ומונה כאן שמונה בחינות להבין ולהשפיל וכו' עד ולקיים שהם שמונה בחינות, כי צריכין להמשיך העצות מבינה שמשם שרש העצה דרך שמונה בחינות עד שנובקה לקיים את כל דברי התורה באמת שהם עקר העצות האמתיות, כי הם תרי"ג עי"ן דאורייתא, כמו שכתוב, לי עצה ותושיה:

נמצא מהלך גידול האמונה הוא א-להמשיך רוחניות אלקות לתוך צמצומים. ב- אכילה לשבע הנפש ג- צחצוח הנשמה ד- איש תבונות. ה- צעקה בלא קול. ו- התגלות העיצה מעומק הלב. ז- וע"י קיום העיצה אזי מי העיצה מגדלים את האמונה.

ביאור עניין המשכת רוחניות לתוך צמצומים

בלק"ה ע"ת ה' הנ"ל אות ז' מבאר מוהרנ"ת דוגמא חשובה ועיקרית בזה, עפ"י כוונת ק"ש הנ"ל, שרוחניות אלקות היא הארת האמת של היחוד החיצון התדיר ואותה צריך להמשיך לתוך צמצומים דהיינו להכניס רוחניות דהיינו כוונה קדושה לשם שמים בצמצומים דהיינו מעשים, והראשון הוא אמירת ק"ש במסירות נפש.

ועי"ז מעורר למעלה בחכמה ובינה יחוד פנימי שעל ידו נשפע הארת אמת גדולה יותר שהיא הארת מוחין שעל ידה זוכה לאמונה גדולה יותר ועי"ז לאמירת ק"ש ביותר מסירות נפש וכו' וחוזר חלילה.

וזה נעשה ע"י איש תבונות

וטעם שנקרא איש תבונות נראה עפ"י לק"ה הנ"ל שמבאר שיחוד הפנימי שאינו תדיר הוא יחוד ישראל סבא ותבונה^ט, לכן האיש שממשיך מוחין מהיחוד הפנימי יהיה נקרא איש תבונות, דהיינו שמכח הארת הבינה החלש הוא מעורר ליבו למסירות נפש וממשיך לליבו אמת גדולה דהיינו מוחין גדולים דהיינו הארת הנשמה שהיא השכל, וזה בחי' המשכת רוחניות דהיינו מוחין לתוך צמצומים דהיינו ללב.

ואזי נברא בריה חדשה דהיינו בחי' לב חדש של בעל תשובה, כמ"ש תהילים נא (יב) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי:

ואזי נמשך פרנסה שגם היא בחי' מוחין בחי' לא על הלחם לבדו וכו' כי על מוצא פי ה' הנמצא במאכל. הרי שפרנסה היא מוחין גבוהים ומתלבש בגשמיות כדי לקיים את הגוף הגשמי גם. (וכעין זה מבואר בתורה כג שהמזון הנמשך הוא שפע כפול של מוחין ומזון לכן צריך לזה צעקות כפלים כיוצא עי"ש).

ואזי כשהאיש הנ"ל שהמשיך רוחניות אלקות לצמצומים כנ"ל ועי"ז נמשך לו פרנסה דהיינו מוחין מלובשים באכילה, אזי אם הוא אוכל לשבע נפשו הוא מברר את המוחין מתוך המאכל ועי"ז מצחצח את נשמתו. ואזי נקרא איש תבונה שזוכה להוציא לפועל בשלימו את הארת האמת מיחוד ישראל סבא ותבונה הנ"ל.

והוא ע"י צעקה בלא קול דולה עצות מעומק הלב, דהיינו שע"י שמעורר יחוד יס"ב ותבונה ממשיך מעומק הבינה ליבא עצות עמוקות ונפלאות שהם הארת אמת חדשה מא"ס שהוא בחי' כתר דז"א הנמצא בבינה עילאה.

נמצא שאיש תבונה ממשיך מוחין ג"פ. תחילה ממשיך נשמה ע"י המשכת רוחניות לצמצומים. ושנית באכילה שע"י מצחצח נשמתו. ושלישית בצעקה בלא קול ממשיך מוחין מעומק הלב ומגלה עצות מיני חושך. ורק המוחין האלה על ידם זוכה לאמונה. אלא שאז נמשך אמונה גם על כל העולם עד שע"י נפלות האמונות הכוזביות ונעשים גרים. כמבואר לקמן.

יש להשלים כאן מהמבואר בפנים שיחוד החיצון איתערותא דלעילא והעיקר להתעורר על ידה לעשות לה כלים וזה נקרא להמשיך רוחניות אלקות דהיינו הארת האמת מיחוד החיצון התדיר לתוך צמצום של איזה עשיה ואפילו רק דבורי כסופים כדי שההתעוררות דלעילא הזו שבאה לו לא תאבד. וכשעושה כלי לרוחניות אלקות הזו נעשה בריה חדשה ונמשך לה פרנסה דהיינו מוחין לאכילה בקדושה לשבע נפשו.

נמצא מהלך הגדלת האמונה מבואר שצריך לזה נשמה ע"י שממשיך רוחניות אלקות לתוך צמצומים דהיינו הארת אמת ללב כי הנשמה היא השכל ושוב צריך לצחצח אותה ע"י אכילה בקדושה ואזי ע"י צעקת הלב זוכה לעצות דהיינו עוד הארת אמת שעל ידה גדלה האמונה, ונראה שיש חילוק בין מוחין ראשונים הנקראים נשמה וצחצוח הנשמה לבין המוחין שנקראים עיצה שהם בחי' מגושמת יותר כי המוחין של אמונה הם דייקא בהסתלקות הדעת. נראה כי הנשמה היא שכל שבמח והאמונה בלב והאיש תבונות יודע להאיר את השכל בלב באופן שיהיה אמונה שהיא הסתלקות השכל ואולי לזה האריך לבאר עניין החלום, שהוא הסתלקות המוחין ואעפ"כ תלוי במוחין המסתלקים, כי כפי גדלם כך הרשימו הנשאר, הכי נמי האמונה היא כפי רושם האמת המאיר בלב. לכן תחילה צריך להגדיל המוחין הרבה בנשמה וצחצוח הנשמה ואח"כ לצמצם לעצות שהוא בחי' רשימו מהמוחין ועי"ז גדלה האמונה. וצ"ע.

באות ד' מבאר שע"י שגדלה האמונה נפלות האמונות כוזביות, כי כשזה קם זה נופל, ואזי נעשים גרים.

באות ה' מבאר רבנו שחיוזק האמונה, אליה וקוץ בה, כי הגרים שנעשים עי"ז, מביאים עמהם גאוה, ועי"ז עולים מפורסמים של שקר, מנהיגים שאינם ראויים להנהיג ומושלים בכח זרועם.

^ט אע"פ שבידוע הם חיצוניות החו"ב אעפ"כ היחוד שלהם כיון שנעשה ע"י אתערותא דלתתא נקרא פנימי אבל אדרבה עפ"י הכלל שככל שהאור גבוה יותר בכוחו לרדת נמוך יותר מובן שחו"ב בעצמם גבוהים יותר לכן מאירים בכל המדרגות ואילו יש"ב ותבונה מאירים רק למי שמכין עצמו ע"י העלאת מין.

נמצא שמיד כשמתחזקת האמונה אזי מתעורר הדבר המנוגד מאד לאמונה והוא הגאווה. דהיינו שהאמונה עצמה מביאה גאווה, כי הגר הוא מלקיטת נפילת האמונה בעצמה.

וצ"ע אם הגאווה שמביא הגר הוא נמצא בגר עצמו או שרק גורם לגאווה אצל עזי פנים, דהיינו האם גם גר צדק שהיא נשמה גבוהה שלא מתגאה מביא עימו גאווה לישראל כיון שהוא מלקיטת האמונה הנפולה.

וצ"ע האם הגאווה עושה את המנהיגים הנ"ל לעזי פנים או שכיון שהיו עזי פנים לכן דווקא בהם התלבשה הגאווה שהביאו הגרים.

ובאמת צ"ע מדוע הגר שמתגייר ע"י האמונה אעפ"כ מביא גאווה,

ומבאר רבינו שאע"פ שהגר בא ע"י חיזוק האמונה אבל הגר הוא מלקיטת נפילת האמונה דהיינו שהיה אמונות כזביות לכן אע"פ שיוצא מהם נשאר בו מהם. וזה קשה כספחת משמע שהאמונה שלהם היא רק בבחי' צדק ולכן אינה מספיקה כדי לרפא, ממילא מתקיים המבואר בתחילת התורה שאין מכה לרפואתם, כספחת דהיינו צרעת, וכיון שבאים לישראל מפילים גם את ישראל מהאמונה לבחי' צדק ונאבד מהם הרפואה.

עוד מבאר רבנו שכיון שגאות ישראל הקדושה נפלה לגויים כמבואר במדרש, לכן כשהיא חוזרת ועולה ע"י הגר היא עדיין לא בקדושה כראוי אלא גאווה נפולה. וגם ישראל נופלים בה על ידם. מבואר שהגר עצמו יש בו אמונה נפולה וגאווה נפולה והוא מפיל את ישראל במדותיו הנפולות.

ועיין תורה יז שהגר הוא רע ויש בו טוב כבוש המושך ומוציאו מהטומאה כששומע דבורי הצדיק. ומגודל ההתקשרות של הרע והטוב שבגר נמשך הרע עם הטוב, לכן יש בגר רע. ובשער הגלגולים משמע שהרע הזה הוא קליפת נגה והטוב הוא נפש הגר שעושים לו הצדיקים וכשמתגייר מקבל נפש ישראלית ואז נקרא גר צדק. נמצא שסתם גר לבד מנשמות מיוחדות אזי בתחילת גרותו הוא במדרגת הצדק דהיינו הארת אמת חלשה ולכן הוא עדיין אוחז באמונות כוזביות שהיו לו ומפיל את ישראל. ובשער הגלגולים מבואר שנפש ראשונה מחטיאה את השניה הישראלית, שם הכוונה למלחמה הפנימית שיש לו על עצם היהדות והאמונה, אבל כאן מבואר שגם מפיל את כלל ישראל.

ובאות ו' מבאר שע"י מנהיגים הנ"ל מתגבר ניאוף בישראל. (כי גאווה וניאוף בחי' אחת שכחת מציאותו ית'. ועיין תורה קל ותורה יא אות ג')

ומסתמא אפשר ללמוד זאת גם על הפרט שמתחזק באמונה שעלול עי"ז ליפול בגאווה וליטול לעצמו שררה שאינה ראויה לו. וליפול בתאוות ניאוף.

אות ז' – ושומרי הברית הם מגיני ארץ שמצילים אותנו ע"י שמכניעים התאוה. וכן כל אדם ע"י שמירת הברית נעשה בחי' מגיני ארץ שמתקן פגם הנ"ל. ואזי זוכים למוחין כי עיקר תיקון המוחין ע"י שבירת תאוה זו. ומשמע בפנים שדייקא ע"י התגברות התאוה אזי ע"י הכנעתה זוכים למוחין יותר ממה שהיה לפני שהגרים הביאו גאווה וניאוף.

נמצא שחיזוק האמונה שהביא גרים הוא עליה צורך ירידה דהיינו ירידה צורך עליית המוחין.

ועל כן בכל התחזקות באמונה צריך להתגבר בשמירת הברית לעורר מגיני ארץ שיהיה לו מגן מהגאווה והתאוה הנ"ל.

ועיקר שמירת הברית היא עשיית גבול וצמצום. ראשית במח שלא ירוץ להשיג למעלה ממדרגתו ושנית בעניין ההשפעה לצמצם רק לצורך כבוד שמים (בצדקה ובלמוד התלמידים ובכל דיבור). כי גאווה הנ"ל גורמת ליצר ההריסה להשיג למעלה ממדרגתו, ודייקא ע"י שמכניע היצר הזה עושה גבול למוחין בחי' הארת שם שד-י. וזוכה למוחין דהיינו להשיג עד כמה יש באלוקותו ית' די לכל בריה.

באות ח' מבאר ענין האמרות הטהורות שזוכה ע"י תיקון הברית משמע שתכלית תיקון המוחין הוא מאמרות טהורות שזוכה להשיב בהם את הנפש. וזה בחי' גודל מעלת הו' רועים. שזכו לשלימות המוחין בחי' שין של ג' ושין של ד' ועל ידם לו' משיבי טעם. כי הדבור מגלה מה שבמח ועד שבא לדבור הוא עדיין שכל בלבד ואין לו קיום כראוי אלא עד שבא לדבורי אמת ואמונה שמחיים נפשות ואז האמת בחוץ כזה שגם בהסתלקות ישאר רשימו חזק כמבואר באות הבא.

באות ט' מבאר ענין הסתלקות המוחין בחי' שינה וחלום שהוא תלוי בחוץ המוחין אם הוא יהיה חלום אמת ע"י מלאך או ח"ו חלום שקר ע"י שד.

ונראה דהיינו הך האמונה שהיא בעוה"ז בחי' שינה צריך שתהיה בבחי' חולם ע"י מלאך. והקרי לשון מקרה הפך האמונה בהשגחה, הוא בחלום ע"י שד

באות י' מבאר שע"י אכילה שלא כראוי אפשר לגרום שהחלום ע"י שד. כי במאכל מעורב כח השד וצריך זהירות באכילה להפריד את כחו הרע שלקח את החמימות דקדושה של המלאך והפיל אותו לחמימות התאוה.

והתיקון הוא לחזק את המלאך ע"י שמחה. כי שמחה אמיתית היא רק במציאות אלוקותו ית' דהיינו הארת אמת וחיזוק המוחין. והיא בחי' רוחב לב בחי' רחובות הנהר דהיינו בינה עילאה ששם שמחת הלב. בחי' יובל

שבו שחרור עבדי היצר בחי' חירות מהיצר הרע ויציאה מגבולות קטנות המוחין. ואזי יכול לאכול לשבע נפשו בבחי' ותאכל ותשבע ותותר.

הפך העצבות של השד שהוא חסרון שלא מתמלא כי רוצה למלא חסרון בעוד יותר חסרון. בחי' בטן רשעים תחסר.

נמצא שהמתענה הוא בשמחה ע"י התענית כמ"ש שמחנו כימות עיניתנו וכשאוכל אזי חייב לשמח עצמו כי הוא בסכנת התגברות כח השד על כח המלאך ויפול לחמימות התאוה.

ומבאר שבאמת עיקר שמחת המלאכים היא כשמתגלה רצונו ית' עליהם וזה בחדש ניסן שאז מתחדש הקב"ה את ההתמנות וכל מלאך כשמקבל התמנות ממנו ית' נעשה שמח על גילוי הרצון שמגלה הקב"ה כלפיו, לכן בניסן עיקר השמחה. וכל שמחה אחרת שמחוקת את המלאכים זה כיון שהיא מעוררת את השמחה הנ"ל. לכן עיקר חיזוק המלאך בניסן ואפשר גם כל השנה.

באות יא שיש עוד סיבה להתגברות הניאוף בישראל נוסף על מה שנתבאר לעיל באות ה' ו' שהגאוה שמביאים הגרים גורמת בישראל למנהיגים של שקר וגאוה וע"י מנהיגים אלה מתגבר ניאוף בישראל. וכאן מבאר שע"י עיוות המשפט של הדיינים נופל אהבות מן המרכבה ומתגבר הניאוף בישראל.

משמע שתיקון המשפט הוא קישור המרכבה והפגם הוא בחי' פיזור המרכבה, והמרכבה היא ד' מדות ימין ושמאל חו"ג מיכאל וגבריאל ובחי' אחור וקדם רפאל ואוריאל. וכנראה הן ד' בחי' שעל ידן המשפט ישר כי ימין ושמאל הם הקטגור וסגור ואחרי ששומע אותם צריך לדון במדת אחור היא טובת הנידון ומדת קדם היא הכבוד שמים שייצא. ולפי ד' בחי' אלה מכוין המשפט שלא יהיה מעוקל.

אבל משפט מעוקל הוא פיזור המרכבה ועי"ז נפלות אהבות ממנה, דהיינו שנעשה חסד דקליפה ניאוף ודין דקליפה רצח ואחור דקליפה שדורש טובת עצמו, וקדם דקליפה שמחזיק עצמו צור וראשית בחי' נחש עלי צור, ובחי' ראשית גויים עמלק שמחזיק עצמו ראשית ושרש הבריאה כי כל עקמימות שלו מחזיק אותה להתחלה חדשה כמו לבן שרימה את יעקב עשרת מונים אע"פ שקיבל על עצמו דבר מסויים מתחרט ומתחיל להתחלה חדשה בכל פעם ולא עומד בדיבורו בבחי' "לא, יעשה כן במקומינו". כך נ"ל ואם שגיתי והוא רחום יכפר עוון.

ומבאר רבנו שעיוות הדין נגרם ע"י שטיפות עשו וישמעאל שהן פסולת השמנונית שבגוף עולות למח ומתערב בשמנונית, שגר השכל דולק על ידה, ומתערב פסולת במוחין ונעשה עיוות הדין. ומבאר שהטומאה הזו היא בחי' עמלק ונגרם ע"י הגרים כנ"ל. ולא מבואר כיצד גורמים הגרים לזה. ונראה לומר שכונתו שהגאוה שמביאים הגרים כנ"ל היא הגורמת שפסולת השמנונית תעלה אל המוח ולא תצא לחוץ. וצ"ע כיצד ע"י ענוה היא כן יוצאת לחוץ. גם צ"ע מדוע פסולת השמנונית נקראת על שם עשו וישמעאל.

מה שהטומאה נקראת עמלק אולי כיון שמכניס ספק במציאותו ית' ספק גמט' עמלק. והיא זהמת הנחש כמבואר בכלבו על ההגדה של פסח על פסקת אילו קרבנו להר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו. כי בהר פסק הספק מלבם.

והספק גורם לניאוף שהוא שכחת ה'. כי היא טומאה שבשעתה היא רוח סערה שתופסת את כל הקומה ושוכח כל מציאות אחרת מלבד תאוותו.

אות יב מבאר שתיקון לניאוף הנגרם ע"י נפילת האהבות מהמרכבה הוא קישור המרכבה ועל זה נתקן לומר לפני השינה מימיני מיכאל ומשמאלי גבריאל וכו'. צ"ע עפ"י הנ"ל נראה שקישור המרכבה לא מתקן את הניאוף באופן ישיר אלא שהוא בחי' תיקון המרכבה ועי"ז מתקן את עיוות המשפט ועי"ז חוזרות האהבות למרכבה (וכמבואר באות הקודמת) וצ"ע כיצד נעשה תיקון לעיוות המשפט. אא"כ נאמר כנ"ל שקישור המרכבה אינו באמירה בעלמא שתיקנו בק"ש שעל המטה, אלא שכל עשית משפט אמת הוא גם בחי' קישור המרכבה. וצ"ע.

אות יג – זה בחי' תקיעה שברים תרועה.

כי תקיעת שופר גורם יראה שהיא הפך התאוה כמבואר בגמ' טעם שבעל קרי אסור בתורה שניתנה ברטט וזיע שהבעל קרי הפך ממנה, והיינו קר רוח איש תבונה כי לא קמה עוד רוח באיש שאמרה רחב הכוונה לחום התאוה שנפקע מהם מרוב הפחד מעם ישראל וזה בחי' קר רוח איש תבונות שע"י שלבו הפך מחום התאוה דהיינו שלבו חלל בקרבו מהתאוה הזו בתכלית עי"ז יש תבונות בלבו. שהיא הארת הנשמה. כנ"ל בטל אורות שבינה כנגד חיה ותבונה כנגד הנשמה.

שברים הם בחי' חלום אמת כי שברים רומז לשבירת חותם החלום ולשון שברו של חלום נאמר בגדעון שם היה חלום אמת. עוד גם שברים רומז לתיקון המשפט כי הם בחי' לב נשבר שהוא בחי' מים המכבה את חום הלב לתאוה ועי"ז נעשה תיקון המשפט.

אות יד – תיקונים הנ"ל נעשים ע"י החגים שמר"ה עד שמיני עצרת. כי ר"ה הוא תיקון האמונה ועי"ז תיקון המוחין, ועי"ז תיקון חמישה החושים כיון שתלויים במח, ויום כפור תיקון חותם דקדושה שע"י התפילין. וסוכה

זמן שמחתינו חיזוק המלאך שלא יזיקו המאכלים לחלום. ושמיני עצרת בחי' תיקון המשפט תיקון הברית יחוד הקדוש.

אות טו – תיקונים הנ"ל נעשה ע"י רבי ותלמידים. דהיינו שע"י נסיעת התלמידים לצדיק ומה שמתקבצים ביחד עי"ז נעשה תיקון האמונה. וגם תיקון לפגם שמביאה האמונה דהיינו גאווה וניאוף ועיוות המשפט שבאה ע"י הגרים שנעשו ע"י חיזוק האמונה. וגם נעשה תיקון החמישה חושים התלויים במח. וגם נעשה תיקון המוחין בחי' תפלין חותם דקדושה. והכלל שהמוחין אינם קבועים וכיון שהמוחין מתוקנים לכן גם בהסתלקותם מתוקה שנת העובד כיון שהמדמה מבורר. ואזי יכול גם לסלק את המוחין כדי לעשות עבודות של עבד עד שנדמה למשוגע מרוב אהבת ה' בלי שיפול להיות משוגע באמת. וע"י עובדות כאלה שעושה רצונו ית' במסירות נפש בלא להביין עי"ז זוכה להשיג סוד צדיק ורע לו רשע וטוב לו ועי"ז עולה המשפט מהתהום שנפל אליו, ועניין זה מבואר יותר בהשטת שבסוף התורה. משמע שעניין החלום ע"י מלאך וע"י שד, כאן זה בחי' סילוק המוחין בכוונה שע"י שתקן את המוחין אזי יכול לסלקן ולהשאר בדעת ולא שיתלבש בו שד.

אות טז – גם נעשים כל התיקונים הנ"ל ע"י שהריאה בשלימות. בחי"מ מבואר שכמה תורות דיבר אז לעל הריאה כיון שהיה חולה בשחפת שהיא חולי הריאה ורצה להמשיך לעצמו רפואה ע"י התורה שאמר. ונ"ל כוונת רבינו כאן שכיון ששלימות הריאה בחי' תיקונים הנ"ל לכן בתיקון התיקונים הנ"ל מתקן את הריאה שנפגמה. כי כיון שהם אותה בחי' אזי בחיזוק האחד נמשך תיקון גם לשני.

סיכום קצר

תקעו אמונה. רבינו מבאר כיצד מחזקים את האמונה. ופותח באות א' שהפסד שגורם חסרון האמונה ובאות ב' ג' מבאר כיצד מחזקים את האמונה ע"י צדיק גדול שהוא איש תבונות. ובאות ד' מבאר את הפגם שגורם חיזוק האמונה שהם גרים שמביאים עמהם רע של גאווה שדבוק בהם, ומזיק לישראל בשתי בחינות. באות ו' מבאר שע"י נעשים מפורסמים של שקר שעל ידם מתגבר ניאוף בעולם. ובאות יא מבאר שע"י הדיינים שאינם הגונים מעלים למוחם טפת עשו וישמעאל שגורם להם לעוות את המשפט ועי"ז נופלות אהבות קדושות מהמרכבה לחסד דקליפה – ניאוף ונופלים ישראל למקרה לילה. עוד סיבה למקרה הלילה מבואר באות י' ע"י אכילה כי יש מאכלים שכח השד גובר על כח המלאך ואזי מתגבר השד ולוקח את החום דקדושה של המלאך ומחמם בו את האדם בחמימות התוואה בלילה. בלק"ה (ע"ת ד' לא) מבאר הטעם שקושר רבנו את פגם הברית לתיקון האמונה עפ"י המבואר בתורה לא, שאין שלימות לאמונה אלא ע"י תיקון הברית. רבנו מבאר תיקון לכל א' מפגמי הברית הנ"ל. לניאוף שגורמים המפורסמים של שקר התיקון הוא מגיני ארץ שמעלים מהחתים בשרו לחותם דקדושה בחי' תפלין. וניאוף שגורם עיוות המשפט התיקון הוא קישור המרכבה. וניאוף שגורמים המאכלים התיקון הוא שמחה. את המגיני ארץ הנ"ל מזהיר רבנו שלא להרוס להשיג למעלה ממדרגתם כי במופלא ממך אל תדרוש אלא צריך לצמצם את המח בכח שם שדי.

עוד מבאר שגאוות הדיינים הנ"ל גורמת להם להעלות למח רע שא"א לתקנו וע"כ הוא פוגם במח, ובלק"ה (הפקר ונכסי הגר ד' בא) מבואר דוגמא לזה גיור גרים שאסור לקרב כגון ערב רב שהרע שבו גדול ואין לו תיקון. ונראה שזה בעצמו הזהרה הנ"ל שהזהיר את המגיני ארץ אלא שבדיינים מבאר שגאוותם גורמת להם להרוס כנ"ל ולהשיג למעלה ממדרגם.

עוד מבאר בלק"ה (הפקר ונכסי הגר ד' ו) ששני תיקוני הברית הנ"ל דהיינו של המגיני ארץ וקישור המרכבה הם שתי בחי' תפלין דהיינו שמהפגם נעשה תפלין (בחי' ירידה צורך עליה) שהמגיני ארץ עושים מהחתים חותם שהוא תפלין של יד כמבואר בכוונות האריז"ל למצות תפלין, וקישור המרכבה הוא תיקון תפלים של ראש ד' בתים כנגד ד' מלאכי המרכבה ארג"מ. תיקון המרכבה בחי' רוכב בשמים המבואר בתורה לח באות טו מבאר שעבודת עבד היא בלי שכל ועבודת בן היא עם שכל ויש עבודה גדולה משתיהן של בן שמסלק שכלו ועובד כעבד, ולכן כזה שעובד במסירות נפש אע"פ שלא מבין מגלים סתרי תורה כגון צדיק ורע לו ואזי מתגלה האמת שבמשפטי הקב"ה שנדמים לעיוות המשפט.

*

תורה ה [ז]

(תהלים פא) תקעו בחודש שופר בכסא^א ליום חגיגו, כי חק לישראל הוא משפט ילאלקי יעקב.

כיצד רמוזה התורה הזו בפסוק זה מבואר בסוף התורה.

תקעו – תקיעת שופר היא צעקה בקול אלא שהקול לא נשמע כי חסר עדיין באמונה שתגלה אותו, לכן אינה צעקת הלב אלא שעל ידה נעשה הצדיק איש תבונות כי ע"י חרדה ויראה שגורם הקול שופר הוא נעשה קר רוח איש תבונה דהינו קר רוח מכל חמימות התאוות עד שנעשה ליבו חלל בקרבו להיות כלי להארת הנשמה דהיינו איש תבונות. כי קול שופר גורם חרדה כמ"ש היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו? והחרדה מסלקת את הדמים (משנה בנדה לט). ועיין סוטה כ: אבל פחד היפך) הכי נמי חרדה שגורם תקיעת שופר מסלקת את הדמים העכורים. וכן מבואר בתורה ה' שקול השופר מיישר את הלב.

בחודש שופר – רומז לגרים שמביאים עימם גאוה לישראל, כיון שאמונתם חלשה עדיין כיון שהם מלקיטת נפילת האמונה, וגאוה היא מפגם האמונה ועוד שיש בהם גאוה כיון שהם מלקיטת נפילת גאוות ישראל אל העכורים. וזהו בחודש לשון חידוש, ושופר רומז לתפארת ושופרא שהוא יופי בארמית. וזהו בחודש שופר היינו התפארות חדשה דהיינו גאוה חדשה שבאה לישראל ע"י הגרים

בכסא – רמז למוחין בחי' תפילין שמונח על הראש וזהו בכסא לשון כיסוי המח (וצ"ע מדוע שינה מלשון הכתוב בכסה) וזה נעשה ע"י המגיני ארץ (וזהו בכסא רמז לכיסוי ומגן על האמונה) דהיינו דייקא ע"י שנפלה האמונה ונפלו לגאוה שהיא פגם המוחין ע"י נעשה ע"י המגיני ארץ שומרי הברית שמעלים מהחתיים בשרו דהיינו קרי ופגה"ב לחותם דקדושה שהוא שמירת הברית תיקון המוחין גדול יותר ממה שהיה לפני הנפילה. **ליום חגיגו** – הוא ראש השנה המכונה בכסה ליום חגיגו כי הוא חל כשהלבנה מכוסה, והוא בחי' ראש שבו נעשה תיקון המוחין כנ"ל.

כי חק לישראל הוא – חק לשון מזון כמ"ש הטריפני לחם חקי רמז למאכלים שיש להם חלק בחלום כי יש בהם כח מלאך וכח שד וע"י שמחה מתחזק המלאך ונעשה חלום ע"י מלאך.

משפט לאלקי יעקב – שע"י גאוה שהביאו הגרים נעשה עיוות המשפט ונפלו אהבות מן המרכבה ועי"ז נפלו ישראל לאהבה נפולה פגה"ב תאוה הידועה, והתיקון נפילת האהבות הוא ע"י קישור המרכבה, ותיקון המשפט ע"י שעושה רצונו ית' במסירות נפש וסילוק השכל עד שנדמה למשוגה ואזי מתגלה לו סוד צדיק ורע לו וכו' ועי"ז מתגלה האמת שבמשפטי ה'.

אות א

העיקר הוא האמונה עיין לק"ה נדה ב' ב'ז^א כי אי אפשר להיות קיום להעולמות על ידי שום מדה אלא ע"י האמונה, כי עקר קיומם הוא על ידי שיודעין ממנו יתברך שהוא רב ושליט עקרא ושרשא דכל

^א תורה זו (הארוכה ביותר בספר) נאמרה בראש השנה שנת תקע (חי"מ נט) חל בימים ב' ג' (פל"ח) ועיין חיי מוהר"ן סימן מא. ועיין ימי מוהר"ת סעיף לו.

^א מתרצו- בכסה (כלשון הפסוק) ועיין לעיל ריש תורה יד מה שנרשם בזה

^ב גם בתרלד- אלקי, ומתלדו- לאלהי

^א **לק"ה נדה הלכה ב' אות א' ב' –** כי אי אפשר להתדבק ולהתקרב לה' יתברך באמת, כי אם על ידי אמונה שהיא יסוד כל התורה כלה, כמו שאמרו (מכות כד), בא חבוקי והעמידן על אחת, וצדיק באמונתו יחי', וכמו שכתוב (תהלים קיט), "כל מצותיך אמונה". וכל העולמות כל הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים, כלם עומדים רק על אמונה, כמו שכתוב (תהלים לג), "וכל מעשהו באמונה", כי בשעלה ברצונו יתברך לברא את העולם, לא היה מקום לבראו משום שהיה הכל אין סוף, והכרח, בבניבול, לצמצם ולפנות אלקותו עד שנעשה חלל הפנוי וכו', ולשם המשיך כל האורות וכל המדות עד שבא שם כל העולמות כלם וכו'. ובתחלה לא היו הפלים יכולים לסבל את האור מחמת רבוי אור, ומחמת זה היה שבירת פלים שמשם אחיות הקלפות והסטרך אחרא, ובכל דור ודור אנו עוסקין לברר ולתקן זאת וכו', כמבאר כל זה בעץ חיים בתחלתו:

שם אות ב- וזה ידוע שתחלת הצמצום הוא בחינת מלכות, כי אף על פי שמלכות היא מדה האחרונה, אף על פי כן למעלה בתכלית המעלה עקר ההתחלה היא מבחינת מלכות הנעלם באין סוף כידוע למבינים, שמשם התחלת הצמצום בשביל בריאת העולם, כי סוף מעשה במחשבה תחלה, בבחינת אני ראשון ואני אחרון וכו' 'אני' הוא בחינת מלכות כידוע וכמו שכתוב שם במקרא הנ"ל, "כה אמר ה' מלך ישראל וגאלו אני ראשון ואני אחרון". הינו בחינת מלכות, בחינת מלך ישראל שנקרא אני הוא בראש ובסוף וכו': והכלל שתחלת הצמצום הוא בחינת מלכות ומלכות היא בחינת אמונה כידוע, הינו כי כשה' יתברך רצה לברא את העולם הסתפל בחכמתו הקדומה שאי אפשר להשיגו יתברך בשום חכמה ובשום שכל ובשום תבונה בעולם, ועל כן אי אפשר להיות קיום להעולמות על ידי שום מדה, כי עקר קיומם הוא על ידי שיודעין ממנו יתברך שהוא רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין, שזהו עקר התכלית של כל העולמות, כמו שנאמר בזהר הקדוש בגין דישתמודעין ליה, ובאמת אי אפשר להבירו ולידע ממנו יתברך על ידי שום מדה ושום ספירה, כי אם על ידי

עלמין, שזהו עקר התכלית של כל העולמות, כמו שאומר הזוהר הקדוש בגין דישתמודעין ליה, ובאמת אי אפשר להכירו ולידע ממנו יתברך על ידי שום מדה ושום ספירה, כי אם על ידי האמונה שהיא בחינת מלכות, שהיא תחלת הצמצום, שעל ידה עקר התגלות כל המדות וכל העולמות, וכמבואר גם בלק"ה ע"ת ה' ד"י¹⁰, וצריך כ"א לחפש א"ע את עצמו, לזכור שעצמו זו הנשמה חלק אלוך נשמת ישראל שעלו במחשבה תחילה והוא לא בן השפחה אלא בן המלך, ועל כן צריך לחפש/טו¹¹ היטב בתוך לבו האם אמונתו שלימה כראוי ולחזק א"ע באמונה כי אמונה צריכה תמיד חיזוק ע"י עוד הארת אמת מציאותו ית' כמבואר בזוהר בלק קצח: צדק כד אתחבר בה אמת נקראת אמונה. ולקמן יתבאר שהאמונה גדלה על מים שהם עצות והן מתגלות מהחושך מעומק הלב ע"י צעקה בלא קול של איש תבונות כפי שיתבאר, ובלק"ה מבואר חיזוק האמונה ע"י קיום מצוות/טו¹² ובפרט אמירת ק"ש במסירות נפש/י¹³ ובתורה מד תנינא מבואר ע"י שמדבר מהאמונה.

פשוט המשך דברי רבנו כאן שנמשכים אחרי הדבור שצריך לחזק עצמו באמונה, משמע כאילו הטעם לחיזוק באמונה הוא כדי להינצל מחלאים שאין להם תרופה. משמע שח"ו אם היה תרופה בלא אמונה אזי א"צ להתחזק באמונה. אבל האמת פשוט שעצם האמונה יותר חשובה מהבריאות, ובלא אמונה למה לי חיים. ונ"ל מה שנכנס כאן לבאר ענין הרפואה הוא על יסוד הנמצא כאן בכל התורה הזו, שע"י חיזוק המוחין אזי גם בהסתלקות האדם לא נופל. כי אמונה הסתלקות המוחין והיא כפי הארת האמת במוחין, אבל כשהמוחין לא מתוקנים אזי בהסתלקותם נופל מהאמונה ואזי הוא בבחי' חלום ע"י שד מזיק.

האמונה שהיא בחינת מלכות, שהיא תחלת הצמצום, שעל ידה עקר התגלות כל המדות וכל העולמות, כי ה' יתברך ראה שאי אפשר להשיגו בשום אופן על ידי שום שכל שבעולם, כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל, על כן לא היה אפשר לברא את העולם עד אשר צמצם ופנה אלקותו יתברך, כביכול, הינו שבהכמתו הנפלאה צמצם חכמתו כל כך עד אשר סלק החכמה והשכל לגמרי, עד שנשארו המקום, כביכול, פנוי מכל השכליות והחכמות שהם עצמות אלקותו יתברך, ולא נשארו מן השכל כי אם כח האמונה, שברא כח בהעולמות והנבראים שיהיה להם שכל ודעת להאמין בו יתברך בלי שום שכל, ובאמת זה הצמצום הוא פלא גדול, כמוכא במקום אחר, כי אמונה הוא פלא גדול, כמו שכתוב (ישעיה' כה), "אודה שמך כי עשית פלא עצות תרחק אמונה אמן". כי אמונה היא נפלאות תמים דעים, כי בדבר שמתבנים בהשכל אין צריכין להאמין ואינו נקרא אמונה, ועקר האמונה הוא במה שאין מבינים בהשכל. ואם כן מהיכן יבוא לדעת שיאמין בזה, אף באמת היא נפלאות תמים דעים שברא בהכמתו הגדולה כח בשכל האדם שיהיה לו כח לצמצם ולסלק דעתו ולהאמין באמונה לבד על ידי כח הרשימו שנשארו בהדעת, אפילו לאחר הסתלקות הדעת, כי אף על פי דאיהו לא חזי מזליה חזי, כי אף על פי שאינו מבין הדבר בשכלו, אף על פי כן מבין מרחוק, שראוי לו להאמין. כי בשרצה להסתכל על האמת הוא מבין ברור שצריכין להאמין כי הוא מבין זה בעצמו שאי אפשר להבין הדבר בשום שכל, רק צריכין להאמין באמונה לבד. וזהו בחינת צדק כד אתחברת בה אמת אתעבדת אמונה, הינו שעקר האמונה תלוי באמת, הינו אף על פי שאינו מבין הדבר בשכלו כלל, אף על פי כן בשרצה להסתכל על האמת יבין מרחוק שראוי לו להאמין בה' ובהצדיקים וכיוצא:

¹⁰ "לק"ה ערובי תחומין ה' ד' – הפלל פי עקר הוא האמונה פנ"ל, וכל התורה תלויה באמונה פנ"ל, ומאחר שכל התורה והמצוות תלויים באמונה בודאי בהכרח שיהיה לאדם בחירה על זה, כי זה ידוע שעקר התורה נתנה בזה העולם דוקא לבני אדם מחמת שהם בעלי בחירה, ומחמת שעקר התורה הוא האמונה, אם כן בודאי ההכרח שיש לאדם בחירה על אמונה ועקר הבחירה על אמונה נמשך מבחינת פגנות האר"י הנ"ל כי מבחינת יחוד העליון שאינו נפסק לעולם, נמשך חיות תדיר לכל העולמות בשביל קיום העולמות, ועקר החיות וקיום העולמות הוא האמונה, כמו שכתוב, וכל מעשהו באמונה, ועל-כן החיות הנמשך תמיד מלמעלה בלי הפסק בשביל קיום העולמות, זה בחינת הארת האמונה שנמשך הארה משכליים עליונים מחכמה-ובינה עלאין, שעל-ידי הארה הזאת נמשך כח בלב האדם להאמין בה' יתברך כי אמונה הוא בחינת מלכות פי'דוע, ובחינת מלכות אמונה שרשה בשכל העליון בחכמה עלאה, כמו שכתוב, ה' בחכמה יסד ארץ, וארץ היא בחינת אמונה, כמו שכתוב, שכן ארץ ורעה אמונה וכמובא, וזה בחינת לך אמר לבי בקשו פני וכו' שהלב של האדם אומר לו לבקש פניו יתברך, וזה בחינת התעוררות העליון שנמשך מבחינה הנ"ל מבחינת חיות הנמשך לקיים העולמות שמשם נמשך הארה והתעוררות כל האדם שמודיע ומאיר בלבו התנוצצות אלקותו יתברך שבא על לב האדם הבנה והכרה להבין האמת שיש יחיד קדמון נמצא המחייב שהוא הבורא יתברך שהוא שליט ומושל שעקר התכלית להאמין בו יתברך ולבקש פניו תמיד וכו' תלוי עקר הבחירה של האדם, כי זאת ההארה הנ"ל נמשכת תמיד בלי הפסק לכלל העולמות בשביל קיום העולמות שמשם נמשך הארה והתעוררות של האדם, כמו שכתוב רבנו ז"ל במקום אחר, שעקר החיות היא אמונה שהיא בחינת אור הפנים בחינת באור פני מלך חיים וכו', ואימת בכתבי האר"י במקום אחר שמזה החיות הנמשך לקיים העולמות שנמשך מוויג החיצון פנ"ל. משם הוא נשמות המלאכים אבל נשמות ישראל הם גבוהים הרבה יותר, כי הם נמשכים מוויג הפנימי שהוא וויג שאינו תדיר, כי אי-אפשר ליחד הוויג הפנימי הזה כי אם על-ידי מעשיו הטובים, ועל-כן אינו תדיר, ועל-כן צריכין לקבל תחלה הארה אל המוחין מוויג החיצון שאינו נפסק שמשם חיות המלאכים וכל העולמות כדי שיהיה להם כח לעלות בסוד מין נוקבין על-ידי מעשים טובים ומסירת נפש על קדוש השם ועל-ידי עליית מין-נוקבין הזה גורמים יחוד ווויג הפנימי שמשם נמשכין מחין גמורים להוליד נשמות צדיקים שנמשכין מוויג הפנימי שאינו תדיר רק כפי מעשה התחוננים שזהו עקר סוד פגות קריאת-שמע וכו'ל. הינו כי כל החיות וקיים העולמות וכל המלאכים והשרפים וכו' הוא האמונה בבחינת וכל מעשהו באמונה פנ"ל,

¹¹ כך נראה לי כוונת רבנו שצריך לחפש את עצמו בתרתי- תחילה מי זה עצמו ומכאן זה לרוץ אחר קול ה' הנשפע מיחוד התדיר של חכמה ובינה הקורא לו מרחוק כמבואר בלק"ה ע"ת ה' ואח"כ כמבואר בקצור לק"מ אות א' לחפש האם אמונתו שלימה.

¹² זה מבואר גם בתורה ו' קמא שע"י שמקיים עצות הצדיקים נחזק בו באמת ע"י ש.

¹³ כמבואר בלק"ה ע"ת ה' שעי"ז מעלה מיינ נוקבין ומעורר יחוד פנימי של ישראל סבא ותבונה שממנו נשפע אמת בחזק יותר שעל ידו מתחזקת האמונה

ואזי גם זכות אבות לא מועיל להמתיק הדין שיש עליו כי חסר האמונה שהיא בחי' יסוד העפר המגלה אותו. והעשבים כוחם מהמלאכים המכים בהם לגדלם כמבואר במדרש ומלאך הוא שכל, וכשקוצרים את העשב הוא בחי' הסתלקות השכל, ואזי תלוי עד כמה היה חוזק המלאך לפני הקציר כך גם נשאר רשימו בעשב שעי"ז מרפא.

כי יש סובלי חלאים/יח' שיש להם מכות מופלאות בבחי' פלא שמעל הטבע. והם סובלים החולאים רק בשביל נפילת האמונה/יט', בבחי' (דברים כח)/כ' והפלא ה' את מכותך/כ"א, מכות גדולות ונאמנות וחלאים כב רעים ונאמנים, ונאמנים דייקא/כ"ג, כי הם באים ע"י פגם אמונה, כי ע"י נפילת האמונה באים מכות מופלאות ולקמן יבאר שהן בחי' נפילת הפלא שממש עולות העצות שעליהן גדלה האמונה, שאין מועיל להם לא רפואות, ולא תפלה, ולא זכות אבות שהם ג' דברים התלויים באמונה כפי שהולך ומבאר.

כי כל הרפואות הם ע"י עשבים/כ"ד, והם גדילים רק ע"י אמונה דהיינו שגדלים ע"י מי הגשמים והגשם יורד רק בזכות אמונה ועיין עיל בתורה ז' אות א' שהמטר ע"י מלאך העומד בין מים עליונים לתחתונים והוא בחי' אמונה ע"י"ש, כשארז"ל (תענית ח) אין הגשמים יורדין אלא בזכות אמונה, שנאמר [כ"ה/כ"ו] אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף נשקף דייקא כי כפי גודל האמונה של ישראל בארץ

^ח צ"ע משמע שצריך לחזק את האמונה כדי להנצל מחלאים שאין להם רפואה. והרי אמונה היא מצווה כמ"ש אנכי ה' אלקיך ויש למצווה לומר זאת ב"פ ביום בק"ש. וכנראה שרבינו כאן מדבר למי שאמונתו עדיין במדרגת הצדק.

^ט צ"ע כמה אפיקורסים גמורים יש שנראים בריאים לגמרי וצ"ל עפ"י הגמ' ע"ז נה לקמן דללצים הוא יליץ שנתן להם מקום לטעות שיש ממש בע"ז

^כ דברים פרק כח (נט) והפלא ה' את מכותך ואת מכות זרעך מכות גדלות ונאמנות וחלים רעים ונאמנים: רש"י – והפלא ה' את מכותך. מופלאות ומובדלות משאר מכות: ונאמנות. ליסרך לקיים שליחותך:

עיינ ע"ז נה. א"ל זונין לר"ע לבי ולבך ידע דעבודת כוכבים לית בה מששא והא קחוינן גברי דאולי כי מתברי ואתו כי מצמדי מ'ט אמר לו אמשול לך משל למה"ד לאדם נאמן שהיה בעיר וכל בני עירו היו מפקידין אצלו שלא בעדים ובא אדם אחד והפקיד לו בעדים פעם אחד שכח והפקיד אצלו שלא בעדים אמרה לו אשתו בוא ונכפרנו אמר לה וכי מפני ששוטה זה עשה שלא כהוגן אנו נאבד את אמונתנו אף כך יסורין בשעה שמשגרין אותן על האדם משביעין אותן שלא תלכו אלא ביום פלוני ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני כיון שהגיע זמן לצאת הלך זה לבית עבודת כוכבים אמרו יסורין דין הוא שלא נצא וחוזרין ואומרים וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבועתנו והיינו דא"ר יוחנן מאי דכתיב (דברים כח-נט) וחלים רעים ונאמנים רעים בשליחותן ונאמנים בשבועתן.

^{כא} רבנו דילג כאן תיבות ואת מכות זרעך.

^{כב} מתוצו - וחולאים

^{כג} פרשי נאמנים ליסר כפי שנצטוו. ובגמ' הנ"ל מבואר נאמנים לצאת שיגיע הזמן. ורבנו מבאר שנקראים נאמנים כי הם מנפילת האמונה.

^{כד} צ"ע האם רוצה לומר שרפואות שע"י דומם אינם רפואות של ממש. וצ"ע בגמ' יש רפואות מן החי.

^{כה} צ"ע הרי כשיש אמונה כבר לא צריך עשבים. וכמבואר ברמב"ן מה לרופא בבית ירא ה'. וגם רבינו הרבה להזהיר מרופאים.

^{כז} תהלים פה יב

^{כח} עפרש"י דהיינו כשיש אמת בארץ דהיינו אמונה שהיא צדק ואמת מחוברים אזי משמים נשפע צדקה דהיינו גשם

פשוטו של מקרא עפרש"י על תהלים שם שכשישראל דוברים אמת נשקפת ונראית צדקתם בשמים. והגמ' דורשת אמת מארץ תצמח על משא ומתן באמונה וצדק משמים נשקף על ירדת גשמים. ועיין שבת לא. (אמונה זה סדר זרעים המובא לקמן) ע"ש תוס' ד"ה אמונת שם שמאמין בחי עולמים וזרע.

הבוטח בהש"י אפילו רשע הקב"ה שומע תפלתו. כמ"ש רבים מכאובים לרשע והבוטח בד' חסד יסובבנו (תהלים ס"פ לב), אפילו רשע ובוטח בד' חסד יסובבנו (ילקוט תהלים ס"ס תשיט), שבענין שהוא בוטח וישעיהו ד' מצד החסד. (הובא במשך חכמה דברים י' כ')

ועיין שיחות מוסר תשלב מאמר כו (שמואלביץ) שהקב"ה קבע חק בבטחון שממשיך שפע.

עיינ מעיינה של תורה פרשת נח על פרש"י שנה היה מאמין ולא מאמין מבאר שם שנה חשש להאמין שיבוא מבול כי אמונה ממשיכה את הדבר שיצא לפועל.

תענית דף ח. – אמר רבי אמי אין גשמים יורדין אלא בשביל בעלי אמה שנאמר אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף.

ואמר רבי אמי בא וראה כמה גדולים בעלי אמה (עד כמה חשובה הנאמנות אצלו ית', ועד כמה נפרעים ממי שאינו נאמן) מניין מחולדה ובור ומה המאמין בחולדה ובור כך המאמין בהקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה אמר רבי יוחנן כל המצדיק את עצמו מלמטה מצדיקין עליו הדין מלמעלה שנאמר אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף

פרש"י – בזמן שאמת מארץ תצמח – שיש אמונה במשא ומתן אז צדק משמים נשקף דהיינו גשמים, שהן צדקה: מחולדה ובור – שהמיתו שני בני אדם, מצוי הוא באגדה מעשה בכחור אחד שנתן אמונתו לריבה אחת שישאנה, אמרה מי מעיד והיה שם בור אחד וחולדה, אמר הבחור בור וחולדה עדים בדבר, לימים עבר על אמונתו ונשא אחרת, והוליד שני בנים, אחד נפל לבור ומת, ואחד נשכתו חולדה ומת, אמרה לו אשתו מה מעשה הוא זה שבנינו מתים במיתה משונה ואמר לה כך וכך היה המעשה: המאמין בהקדוש ברוך הוא – שמישמו עד בינו לבין חבירו על אחת כמה וכמה:

כן משתקף למעלה בבחי' אתערותא דלתתא שמעורר אתערותא דלעילא ויורד הגשם/י משמים, **שכשיש** אמונה אז יורדין גשמים וצומחים עשבים, ואזי יש רפואות. אבל ע"י נפילת האמונה אין גשמים, ואזי אין רפואה.

גם עיקר כח הרפואה שיש בכל עשב ועשב, הוא ע"פ הסדר שיש להזרעים לפי המקום ולפי הזמן. כי יש עשב שעיקר כחו לרפאות הוא רק כשקוצרין אותו עד שלא הביא שלישי, ואח"כ אין כח לאותו עשב לרפאות. וכן יש עשב שכחו רק כשנגמר עד שנופל מאליו, וכיוצא בזה כפי הסדר של הזמן שיש להם. וכן יש סדר לפי המקום, שבמקום זה גדל זה העשב, ובמקום אחר גדילים עשבים אחרים. ועיקר כחם לרפאות, הוא רק כ"ע"פ הסדר שיש להם לפי הזמן והמקום. וסדר הזרעים הוא ע"י אמונה, בבחי' אמונה זה סדר זרעים (שבת ד' לא)/כ"ט, סדר דייקא שע"י אמונה נעשה הסדר של הזרעים לפי הזמן והמקום, שע"י יש להם כח לרפאות. וע"כ ע"י נפילת האמונה אין מועיל רפואות.

וכן תפילה הוא ג"כ בחי' אמונה, כ"ש במלחמת עמלק (שמות יז) ויהי ידיו אמונה ותרגומו פרישת' בצלו כמבואר שם שמשוה רבנו יש על הגבעה והתפלל בידים פרושות למעלה וכמבואר בזוהר שנלחם ברוחניות בשר של מעלה וע"י הצליח יהושע במלחמה למטה.

וכן זכות אבות דהיינו רושם זכות מעשיהם הטובים שעמדו בניסיונות אמונה וזכות זו שעומדת לכל זרעם להמתיק הדין ולהאריך אף לעולם נתגלה ג"כ רק ע"י אמונה דהיינו רק למי שיש לו אמונה בו ית'. בבחי' (ש"ה ב) הנצנים נראו בארץ, הנצנים אלין אבהן כ"ש בזוה"ק (בהקדמה ד' א' ע"ב/לא) הזוהר דורש את הפסוק בשיר השירים "הניצנים נראו בארץ עת הזמיר" הגיע, דהיינו שבעת הזמיר דהיינו שכשיש חרון אף על הרשעים/כ"ב (דהיינו נפילת האמונה הקדושה שהיא הגורמת לחרון אף העולם כמבואר לקמן) הוא עת שמדת הדין רוצה לומר ולקצץ את הרשעים אזי רק זכות אבות יכולה להצילם להאריך להם אף, ושם מבאר הזוהר שזכות אבות מתגלה ע"י לימוד תורה של תשב"ר (ובתורה לז ביאר רבנו עניין זה באריכות) אבל רבנו כאן מבאר שהזכות אבות הם נראין ונתגלין בארץ, שהיא בחי' אמונה כ"ש (תהלים לז) שכן ארץ ורעה אמונה, בחי' עפר מאנא דכולהו (ת"ז תי' ע' ד' ק' ע"ב [ל"ג]) דהיינו שיסוד העפר הוא הכלי המגלה את שאר היסודות כי הם מצד עצמם רוחניים ורק ע"י יסוד העפר שהוא היותר מגושם, יש להם התגלות, וג' אבות הם בחי' ג' יסודות, כי האבות לכל אחד מידה משלו אברהם חסד יצחק גבורה יעקב תפארת והם כנגד ג' יסודות מים אש רוח ומתגלים ע"י אמונה שהיא בחי' יסוד העפר.

^כ צ"ע מדוע המטר נקרא צדק. ועוד צ"ע כי לכאורה צ"ל להפך כי אמת מאיר מלמעלה וצדק היא האמונה החלשה של התחתונים. ואולי כוונת רבנו בפסוק לומר שכיון שמדובר במדת הדין מדה כנגד מדה כפי האמונה כך יורד השפע מטר לכן השפע נקרא צדק כי הוא במדת הדין נקרא צדק.

^{כז} מתרצו - עפ"י

^{כט} כי מאמין שהזרע שטומן בקרקע יגדל ויצמיח זרעים רבים (פרש"י שם) עוד נראה כי הזרע נרקב באדמה ולא נשאר אלא רושם ממנו שהוא הכח הגורל ששואב חומר מהאדמה ומגדל ממנו חיטה חדשה, וזה בחי' אמונה שהיא בחי' רשימו מאורו הא"ס שנסתלק בצמצום כמבואר בלק"ה נדה ב' ב' הנ"ל.

^ל גם בדפוס ותרגול - פרישת. ומתרגלו - פרישן (באונקלוס פרישן) ועיין לעיל תורה ז' אות א' (דף ת:): ותורה ט אות ה' (דף יב:): ותורה כ' אות ה' (דף כה:): ולקמן תורה יט תנינא, גם שם רבינו כתב פרישת ובתרגול תיקן פרישן.

^{לא} זוהר הקדמה דף א. - (נ"א דבר אחר) הנצנים אלין אינון אבהן דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי, ואתגניזו תמן ומתמן נפקו בגניזו, ואטמירו גו (נ"א בהו) נביאי קשוט אתיליד יוסף ואטמרו ביה, עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן, וכדין נראו בארץ ואתגלו תמן, ואימתי אתחזון, בשעתא דאתגלי קשת בעלמא דהא בשעתא דקשת אתחזו כדין אתגליין אינון. ובהדיא שעתא שגראית הקשת בעולם מלאה לנו הקב"ה זכר כי עת הזמיר הגיע, דהיינו עידן לקצץ חייבין מעלמא שיש דין על העולם עד שראוי לנא מנוול ומדת הדין רוצה לעשות דין כרשעים שגרמו לזה ולהכריחם, אמאי אשתזיבו ומלכו נילולו הרשעים מן הדין, בגין דהנצנים נראו בארץ ששפע שפע החי' למלכות ע"י יחוד ז"ן שזה הגורם לקיום העולם ואלמלא דנראו לם לא שנתגלה השפע למלכות להמתיק דיניה לא אשתארון הרשעים בעלמא, וגם ועלמא לא אתקיים מחמת תוקף דיני המלכות, ומאן מקיים עלמא וגרים לאבהן דאתגליין ווי הוא הגורם להשפעת השפע למלכות להמתיק דיניה כבוד היחוד ורק ע"י מתקיים העולם, קל ינוקי דלעאן באורייתא קול הכל פיהם של תש"י העוסקים בתורה, ובגין אינון רביין דעלמא זכות התש"י העוסקים בתורה, עלמא אשתזיבו, לקבליהון ועליהם נאמר (שיר א יא) תורי זהב נעשה לך, אלין אינון ינוקי דהיינו הקטנים ביותר רביין הם היותר גדולים עולמין דהיינו החכמים, שטלם הם ככלל חינוכות של בית רבן הנקראים תורי זהב, דכתיב (שמות כד ז) ועשית שנים כרובים זהב תורי זהב רומז לכרובים של זהב שהיו על הארון כה"ק שזוממים לחינוכות כמ"ש בסוכה ה': שהכרובים היו להם פני חינוכות : וזה סוד הכתוב תורי זהב נעשה לך שאומרת הת"ת למלכות שהכל פיהם של החינוכות של בית רבן יגרמו את היחוד להמתיק דיני המלכות.

^{לב} צ"ע הרי החרון אף הוא על נפילת האמונה ואיך נתגלה הזכות אבות בלא אמונה. וצ"ל או ע"י האמונה של הצדיק שמגן עליהם או ע"י האמונה שלהם בעצמם, כי אין הכוונה לרשעים גמורים אלא לעוונות ישראל המצטברים מנפילת האמונה שלהם לפעמים.

^{כד} בדפים שלנו דף קלב.

ע"כ ע"י נפילת האמונה אין מועיל לו לא רפואה ולא תפלה ולא זכות אבות. כי כל אלו הם בחי' אמונה כנ"ל.

וגם אין מועיל להחולה קול צעקת של אח וגניחות, שלפעמים, מועיל להחולה אלו הקולות שמרחמין עליו ע"י קולות הללו. אבל ע"י נפילת האמונה גם זה אין מועיל כי למעלה האוזן השומעת את הצעקה היא רוחנית ושומעת רק כפי בחי' היסודות הרוחניים הנמצאים בקול העולה אליה. ולכן קול בלא אמונה לא נשמע שם כי הגניחות וצעקת אח הנ"ל, הם קול בלא דיבור, וקול זה בחי' אבהן [לד]. כי הקול כלול מאש מים רוח {תיקון סט [לה]}, שהם בחי' תלת אבהן [לו], והם נראין ונתגלין רק ע"י אמונה, שהיא בחי' עפר מאנא דכולהו. וע"כ ע"י נפילת האמונה אין מועיל לו גם הקולות הנ"ל [לז]/[לח].

וגם עי"ז בעצמו שחסר [שצועק בחוסר/לט] באמונה אין מועיל לו רפואה, כי עיקר הרפואה היא ע"י התמזגות היסודות. כי יש ד' יסודות, אש מים רוח עפר. וצריך לזה חכם גדול שידע עפ"י מ(דאקטירימיא) למזג היסודות שיש בכ"א וא' מן העשבים כפי הרפואה שצריך זה החולה לפי קילקול היסוד שנתקלקל ונחלש אצל זה החולה. מ(ג) גם בהכרעת הקול יש בחי' התמזגות היסודות. וע"כ ע"י פגם אמונה, שע"ז נפגם בחי' הד' יסודות, כי כולם מתגלין רק ע"י בחי' עפר שהיא מאנא דכולהו, ע"כ אין לו רפואה :

^{יד} עיין לעיל תורה מב ועיין אבניה ברול (הנדפס בככבי אור) אות סו

^{יה} דף קד:

^{יז} עיין זוהר ח"ג לת: ורפג.

^{יח} עיין כאן ביאור הלכותים אות ז מובא בשיש"ק ח"א סימן תפו

^{לח} שיש"ק ח"א-תפו - מה ששמעתי מאחד מאנ"ש ששמע מרבי אברהם מפעטערבורג, בזאת העת שאחר בא רבנו ז"ל מלעמבערג, רכב פעם אחת רבנו ז"ל לחוץ לעיר לשאיבת האויר שהיה מוכרח לו וזה האיש רבי אברהם מפעטערבורג הלך אחריו רגלי במרוצה באופן שישתנה אתו ורבנו ז"ל ספר לפניו את צערו במחלתו (מחלת הריאה) שנתקלקל קולו מחמת המחלה. ואמר אז לפניו שהאובד את קולו במחלתו אין מועיל לו אפלו זכות אבות. ואחר כך אמר לו שבשיהיה איש בשר בין את דבריו, "אז דוא וועסט זיין איין ערליכער יוד וועסטו פאר שטיין וואס איך זאג". וכפי הנראה שזאת המעשה היתה בסוף הקיץ תקסט"ט שבראש השנה תק"ע שאחר זה אמר רבנו ז"ל זאת התורה (היינו תורה ד' חלק ב) וזאת התורה מבוואר דבריו הקדושים הנ"ל שבאבוד הקול אין מועיל זכות אבות (כי הקול הוא מאש מים רוח שהם תלת אבהן כמוב"פ וזה האיש רבי אברהם הנ"ל היה רחוק מלהעמיק בדבריו הקדושים) וכפי הנראה מכל זה שהצדיק משתתף לישאל בצרתם ומקבל על עצמו בשבילם המחלות שאין מועיל להם לא רפואות וכו', וזאת היתה מחלתו בהריאה. וכאשר ביאר אחר כל כל דברי התורה הזאת בענין הריאה וגם בשעת אמירת תורתו שהיה עוסק תמיד באלה התקונים שהוציא מפיו.

הבנתי מאבי (שקבל ממורנת ז"ל גם תנועת רבנו ז"ל שבאמירת תורתו) שבלשונו הקדוש ותנועותיו, שהוציא מפיו אלה התיבות: "דארף מען שרייען פון דעם הארץ", (צריך לצעוק מתוך הלב), שמשך מאד תיבת "הארץ", וכן בתיבת "ממעמקים" ותיבות "מעומקא דלפא". (שם, סי' ה' סעיף ז).

^{לט} שומעתי מהרב מאיר רביבו שהקשה מדוע חוזר כאן רבינו על מה שכבר ביאר היטב לפני כן. אלא לומר שלא רק שלא מועיל צעקות החולה כשחסר באמונה יסוד העפר מנא דכולהו אלא גם מויק בין שהרפואה ע"י מיזוג היסודות כפי שמבאר על כן בצעקות שהן קול בלא אמונה מקלקל יותר את המיזוג של היסודות שמגביר יותר את האש רוח מים על חסרון העפר, מויק בזה עוד יותר לרפואתו.

^ס נמצא כבר בדפ"ר

^{סא} בדפ"ר (דאקטירי) בתקפא-י ראשון מחוק ונשאר נקודה, בתולד- (דאקטירי) ומתולד- (דאקטירי)

^{סב} נמצא כבר בדפ"ר

אות ב

מבאר שע"י צעקה בלא קול דולה עצה מעומק החושך והיא מגדלת את האמונה צ"ע כיצד מגדלת ומה הוא אותו עומק שבו העצות. ולפי המהלך שמבאר מוהרנ"ת בלק"ה ערובי תחומין ה'. צ"ע שעיקר החיזוק האמונה ע"י יחוד פנימי התלוי במיין נוקבין ולכאורה לפ"ז משמע שהתבונה היא העומק, ואילו הבינה גם בלא מאמץ מאירה תמיד. אבל עיין טל אורות משמע שאדרבה בינה היא העומק ושם הפלא אלא שרק ע"י התבונה שהיא מלכות דבינה אפשר לדלות מהעומק שבבינה.

והעצה מגדלת את האמונה ע"י שמקיים אותה וצ"ע האם עי"ז עולה מ"ן ומעורר הארת אמת או שבעצם הקיום של העיצה נחקק האמת כמבואר בתורה ז'. ועיין לקמן יתבאר שמיחוד התדיר של חו"ב שהוא איתערותא דלעילא נמשך אור אמת חלש ואיש תבונות מתעורר ממנו ומצמצם אותו בכלים דהיינו המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים ואזי נמשך פרנסה ומצחצח נשמתו ואזי בצעקה בלא קול ממשיך עצות מעומק הלב בבחי' מגלה עמוקות מני חושך, והם העצות שעל ידן גדלה האמונה, ומבאר בלק"ה הפקר ונכסי הגר ד' יז/י^א שהעצות הן נצח והוד הנמשכים מהתפארת כידוע שהם בחי' רגלין ותפארת בחי' גוף והתפארת נקראת אמת ורגלין הם בחי' כח הולכה לחוץ להאיר הארת התפארת במלכות וזהו שיחוד הפנימי שמעורר האיש תבונה מוליד את התפארת דהיינו הארת אמת חזקה, כי תפארת הוא בחי' הבן של חו"ב שהם אר"א, והאיש תבונות בצעקתו ממשיך את הארת רגלי התפארת דהיינו העצות שעל ידן יוצאת האמת מהתפארת אל המלכות ומגדלת אותה והיא בחי' האמונה. ומשמע בלק"ה שם שנעשה כמו שנתבאר בתורה ז' ולפ"ז הכוונה שע"י שמקיים את העיצות נחקק בו האמת ומתגדלת האמונה. גם עיין לק"ה הפקר הנ"ל אות יח/י^ב משמע שע"י קיום העצה מתגדלת האמונה.

והתיקון לזה הוא, שצריכין לחתור ולמצוא המים שמשם גדילה האמונה כי אמונה היא

עניין של התבטלות דקדושה, אבל צריך לגדל אותה ע"י מימי החכמה של הארת אמיתת מציאותו ית', ואזי היא גדלה ומתחזקת. **ואלו המים הם בחי' עצות** העצה היא לבחור הטוב והמועיל מכל חלקי האפשר (מלבי"ם) דהיינו שהיא תמצית החכמה, נמצא ששרש ופנימיות כל עיצה אמיתית בעבודת ה' היא הארת אמת מציאותו ית', ושהכל ברא לכבודו, **שמהם גדילה האמונה** כנ"ל שגידול האמונה הוא כפי חוזק האמת המאיר בה. **בבחי' (ישעי' כה/י)** אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן, דהיינו **שע"י העצות גדילה האמונה** וזהו אמונה אומן דהיינו אמונה חזקה. וכפי שיתבאר שהעצות נעלמות בפלא שהיא הבינה ושם אין לנו השגה, ורק ע"י צעקת הלב של האיש תבונות, מעומק הלב, צעקה

^א עיין לקוטי הלכות הפקר ונכסי הגר הלכה ד אות יז - על ידי בחינת העצות העמוקות שמשמין עקר גדול האמונה כנ"ל שאלו העצות הם בחינת מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלגה כנ"ל. ועל כן אומרים בברכה זאת (של אמת וליכי) שמונה פעמים אמת, כי עקר העצות הם אמת, כי משם נמשכין העצות האמתיות שהם בחינת פלה ורע אמת, בחינת הן אמת חפצת בטוחות כנ"ל (פמבאר מנה בהתורה ואלו המשפטים אמונה בסימן ז). (כי העצות הם בחינת נצח והוד שמשמין מתפארת שהוא בחינת אמת שעקר גדול המלכות שהיא אמונה על ידם כי כל גדולה על ידי נצח הוד יסוד, כידוע בפתיים). ומאלו העצות העמוקות בחינת מים עמוקים אשר על ידם עלתה האמונה ונתתקנו כל התקונים הנ"ל.

^ב לקוטי הלכות הפקר ונכסי הגר הלכה ד אות יח - וזה בחינת (נכנס אהנת עולם שלפני ק"ש של שחית) ותן בלבנו בינה להבין ולהשפיל לשמע ללמד וללמד ולשמר ולעשות ולקיים וכו'. ומונה כאן שמונה בחינות להבין ולהשפיל וכו'. עד ולקיים שהם שמונה בחינות, כי צריכין להמשיך העצות מבינה ששם שרש העצה דרך שמונה בחינות עד שנופך לקיים את כל דברי התורה באמת שהם עקר העצות האמתיות, כי הם תרי"ג עיטין דאורייתא, כמו שכתוב, לי עצה ותושיה:

^ג מתוצר- שמשם

^ד ישעיה פרק כה (א) ידוד אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן:

מלבי"ם - (א) ה' אלהי אתה - הוא השיר שיאמרו הזקנים לעתיד לבא, ארוממך - השם ית' ניכר משני דברים א] מצד עצמו שמצד זה נקרא בשם הויה, היה הוה ויהיה והוא המהוה והמחדש את כל, ב] מצד הנפלאות שעושה כנגד הטבע שמצד זה יכירו כל באי עולם כי לו העוז לסדר המערכה ולפעול בכל ההויה כחפצו, משא"כ השגתו מצד עצמותו לא יושג לבני בשר, והוא מתרומם מכל השגה ורעיון, ועל זה מורה שם אלהי בכינוי לישראל, שהנפלאות האלה עשה ויעשה מצד שהוא אלהי ישראל, ולתועלת עם קרובו, והוא מאמר מגביל, ה' ארוממך - מצד שאתה ה' ארוממך מכל השגה ורעיון מכל ברכה והודאה, אלהי אתה אודה שמך כי עשית פלא - ומצד שאתה אלהי וגלית לי אלהותך בעשותך נוראות ונפלאות גדולות מצד זה אוכל להודות שמך יען כי עשית נפלאות למעלה מן טבע ההויה, עצות מרחוק - הנפלאות האלה עשית למען עצות שיעצת מומן רחוק ע"י נביאיך למען אומן אמונה לחזק את האמונה ע"י שתראה כי תוכל להרס הטבע כרצונך:

מלבי"ם - חלק באור המלים - (א) ארוממך, אודה שמך - ההבדל ביניהם, הוא, כי ידוע שהשם ב"ה נעלם ונגלה, נעלם מצד עצמו, ונגלה מצד מעשיו, ההודאה לה' יבא תמיד מצד מה שהוא נגלה ונדע מצד מעשיו וחסדיו, כמ"ש הודו לה' כי טוב, הפעם אודה את ה', כי ילדה לו בן רביעי, אורך לעולם כי עשית, וכדומה. אבל הרוממות לה' יהיה מן הצד שהוא נעלם, כמ"ש ומרומם על כל ברכה ותהלה (נחמיה ט' ה') כי מצד עצמו נעלה מכל תהלה שאין בו השגה כלל, בחושבם שעל השמים כבודו, ואין משיגים בשפלים. ואמר אלי אתה ואורך אלהי ארוממך (תהלות קי"ח כ"ח) אורך מצד חסדך וארוממך מצד עצמך. זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו (שמות ט"ז ב') מצד שהוא אלי ונדע לי חסדיו ונפלאותיו אנוהו בנוה שלי לבנות לו משכן שישכון בתוכו, אבל מצד שהוא אלהי אבי, מה שאני יודע ממנו מצד הקבלה מצד עצמו אשר קבלתי מאבי, ארוממנהו, כי בזה הוא מרומם מן הדריעה ונעלה מהשגת בני אדם: **אמן** - מקור, לאמן האמונה, ואומן לשון חיזוק כמו יתד במקום נאמן, ר"ל למען אומן וחיזוק האמונה, וגם אמונה עקר ענינו ענין חיזוק שיתחזק כן בלבבו, ויאמן כן בלב שלם:

ומקבל רפואה להמכות המופלאות שהם בחי' והפלא ה' את מכותך וכו' כנ"ל שכשחסר
 אמונה אין כח בעשבים לרפא ונפילת האמונה היא בחי' נפילת הפלא ועי"ז באות מכות מופלאות.
גם תפילה היא בחי' פלאות, בחי' (שמות טו) ו' נורא תהלות עושה פלא. נראה כוונת רבנו
 שע"י שאנו מרבים בתהילות ותשבחות (בלא להגזים בתארים כנ"ל) אזי הקב"ה עושה לנו ניסים ונפלאות.
 וכמו שביאר לעיל בתחילת תורה ז'י"א שאמונה בחי' ותפילה בחי' ניסים כי הטבע מחייב כך ותפלה משנה
 הטבע.

וכן זכות אבות, בבחי' (תהלים עח) ו' נגד אבותם עשה פלא מבאר המדרש ו' שהקב"ה הביא
 את האבות שיראו בעיניהם כיצד עושה ניסים ונפלאות לישראל על ים סוף ומטביע את המצרים בים. וצ"ע
 כוונת רבנו, ואולי כוונתו שע"י שהיה להם אמונה ולא פגמו בפלא אזי הקב"ה עשה להם פלא שהביא את
 האבות מחברון לים סוף ועי"ז נתעורר זכות האבות על הים :

עתה יבאר כיצד עניין הנ"ל שע"י עצות זוכים לאמונה ועל ידי זה להתגלות זכות אבות ולרפואה רמזו
 בפסוק בהושע וְאֶנְכִי תַרְגְּלְתִי לְאֶפְרַיִם קָחֶם עַל זְרוּעֹתָיו וְלֹא יָדְעוּ כִּי רָפְאִיתִם:

וְזָהוּ (הושע יא) ו' ואנכי תרגלתי לאפרים, תרגלתי זה בחי' עצות, כ"ש שמשוה רבנו אמר
 לפרעה כשהזהיר אותו על מכת בכורות, אחרי מכה זו יבואו כל עמך שהולך אחר עצתך זו שלא לשלוח
 את ישראל, וכולכם תשתחוו לי ותבקשו שנצא ממצרים, כמ"ש (שמות יא) ו' **העם אשר ברגליך**
 ופרש"י **ההולכים אחר עצתך [טו]**. וע"י העצות גדלה האמונה ומתקיים המשך הפסוק הנ"ל בהושע
קחם על זרועותיו [יז] זה בחי' זכות אבות, שהם זרועות עולם [יח/יט] כי אברהם ויצחק מדתם

¹ **שמות פרק טו (יא) מי כמכה באלים ידוד מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא:**

פרש"י – נורא תהלות – יראוי מלהגיד תהלותיך פן ימעטו כמ"ש לך דומיה תהלה:

פשט הפסוק שכאשר משבחים את הקב"ה צריך לירא שלא לשבח יותר מדאי כי הקב"ה עושה פלא דהיינו שאין לנו השגה באמת
 בגדולתו וכל שמגזים בשבחיו מראה כאילו כבר זכה לשבחו כפי הראוי לו, וכדמצינו בגמ' שגערנו במי שהוסיף בתפילתו יותר מהאל
 הגבור והנורא שתיקנו חז"ל. עיין מגילה דף כה. ההוא דנחית קמיה דרבי חנינא אמר האל הגדול הגבור והנורא האדיר והחזק
 והאמיץ אמר ליה סימיתנהו לשבחיה דמרך השתא הני תלתא אי לאו דכתבינהו משה באורייתא ואתו כנסת הגדולה ותקינהו אנן
 לא אמרינן להו ואת אמרת כולי האי משל לאדם שהיו לו אלף אלפי דינרי זהב והיו מקלסין אותו (באלף) דינרי כסף לא גנאי
 הוא לו.

וכן דרשו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט הי"ב) לך דומיה תהלה סמא דכולא משתוקא למרגינתא דלית בה טימי כל כמה דאת משבח לה
 את פגים לה: (הובא ברבנו בחי')

¹⁴ **תורה ז' – וְאֶמוּנָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת י"ז):** "וַיְהִי יָדְיוֹ אֶמוּנָה", וְתַרְגוּמוֹ: 'פְּרִישָׁן בְּצִלוֹ'. וְזֶה בְּחִינַת נְסִים לְמַעַלְהָ
 מֵהַטָּבַע, כִּי הַתְּפִלָּה לְמַעַלְהָ מֵהַטָּבַע, כִּי הַטָּבַע מְחַיֵּב כֵּן, וְהַתְּפִלָּה מְשַׁנֵּה הַטָּבַע, וְזֶה דְבַר נֶס, וְלָזֶה צְרִיךְ אֶמוּנָה, שֵׁיִאֲמִין שֵׁישׁ מִחֲדָשׁ
 וְבִידוֹ לְחַדֵּשׁ דְּבַר כְּפָצוֹנוֹ:

¹⁵ **תהילים פרק עח (יב) נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צען:**

מצודות דוד – (יב) נגד אבותם – ארו"ל (ב"ר צב ב) האבות באו על הים והראם הקב"ה הפלא שעשה באנשי ארץ מצרים שנטבעו
 שמה. שדה צוען – יושבי שדה צוען והוא מארץ מצרים וכפל הדבר במ"ש כדרך המליצה:

¹⁶ **ב"ר צב ב'.** ילקוט שמעוני תהלים עח רמז תתיט ושם תהלים קיד רמז תתעג.

¹⁷ **הושע פרק יא (ג) וְאֶנְכִי תַרְגְּלְתִי לְאֶפְרַיִם קָחֶם עַל זְרוּעֹתָיו וְלֹא יָדְעוּ כִּי רָפְאִיתִם:**

אבן עזרא – (ג) ואנכי תרגלתי – ת"ו תרגלתי תחת ה"א ואין כמוהו במקרא והטעם הרגלתי ללכת על רגליו כאשר יורגל הנער
 שיוקח על זרועותיו וזהו כדרך רפואה לחזק הנער עד שיוכל ללכת ובעבור שדמה ישראל לעגלה מלומדה אמר בחבלי אדם
 בעבותות אמשכ' בעבותות אהבה לא כמו העבותות' המושכו' בצואר העגל החורשת:

¹⁸ **שמות פרק יא (ח) וַיִּרְדּוּ כָל עֶבְדֵיךָ אֵלֶּה אֵלֵי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִי לֵאמֹר צֵא אִתָּה וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאֶחָרֵי כֵן אֵצֶא וְיֵצֵא מֵעַם פְּרַעֲהַ
 בְּחָרִי אָף:**

פרש"י – אשר ברגליך – ההולכים אחר עצתך והלוכך:

מורה"ל בפ' גור אריה – ההולכים אחר עצתך. דאם לא כן 'אשר ברגליהם' מביעי ליה, מאי "ברגליך":

¹⁹ פרש"י שם

²⁰ המשך הפסוק הנ"ל בהושע יא

²¹ * דברים לג כו [ע"ש אלשיך עה"ת ועיין תנחומא וישב אות א' ואגדת בראשית פרק נח שזרועות עולם אלה הם הצדיקים. עיין לעיל תורה נו אות ד [דף סח.]]

²² **דברים פרק לג (כו) מַעֲנֵה אֱלֹהֵי קְדָם וּמִתַּחַת זְרַעַת עוֹלָם וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הִשְׁמַד:**

צורו המור – ומתחת זרועות עולם. הם האבות והצדיקים, שהם מרכבתו של מקום.

פירוש האלשיך ז"ל – ..... על כן אמר משה, בהיותנו צדיקים, סדר הדרגת העולמות הוא מלמטה למעלה, השמים שהוא עולם הגלגלים, ושמי השמים הם עולם המלאכים,
 ועליהם הארץ הוא עולם השפל המקיים את כלם. ועל כן סידרם כך באומרו השמים ושמי השמים הארץ כו', על כי בה מקיימים העולמות בקיום התורה בבחירתם. ובוה
 יאמר פה רוכב שמים בעורך כו' כי הוא יתברך שורה ורוכב שמים הוא עולם הגלגלים בעור הצדיקים בכותם, ובהדרגה גדולה מאשר הוא בשמים הוא גם כן בעורך

חסד וגבורה שהן בחי' יד ימין ויד שמאל. וע"י האמונה מתקיים גם המשך הפסוק הנ"ל **ולא ידעו כי רפאתים, כי באמת עי"ז נעשה רפואה כנ"ל** וצ"ע לשון ולא ידעו משמע שמרפא לפני שנעשו חולים :

עתה יבאר שהתגלות העצות הן דייקא מתוך החושך והעדר העיצה. והטעם לזה כיון שהן טמונות בבחי' הפלא, א"א לגלות אותן אלא ע"י צעקה מעומק הלב באמת. וזוכים לזה רק מתוך הצער העצום על חושך העדר העיצה.

ומבאר שזה בחי' בריאת העולם שנברא בו האור אחרי החושך.

כי עוה"ז טבעו חושך כי הוא העלם אורו ית' לכן את האור שבו צריך להמשיך בכל יום מבחי' קודם הבריאה מבחי' קודם שנחתך ונפרד העולם ממנו ית'. ושם הוא בחי' חושך מעומק המושג. ההשוואה בין אמונה לעוה"ז, נ"ל כי עוה"ז הוא בחי' חלום כלפי עוה"ב כמ"ש היינו כחולמים. וזה בחי' אמונה כי עולם הבריאה הוא כנגד בינה שהוא הלב, ועוה"ב הוא בחי' מח, בחי' מלאה הארץ דעה. נמצא בריאת העולם בריאה דייקא הוא בחי' חיתוך והבדלת הלב מהמח, וזה בחי' הסתלקות השכל בחי' אמונה. שהיא דייקא מתוך החושך של הסתלקות המוחין.

וזה בחי' עצה (כעין ששמעתי מהריצ"ח) כי המוחין יורדים מהמח דרך חוט השדרה לכליות יועצות. והעיצה היא בחי' תמצית המח שממנה באה. כי עצה לשון עשיה כי שין וצ' מתחלפות נמצא שהעיצה למעשה היא התמצית וסוף המעשה שהיה בתכנית של המחשבה תחילה. נמצא שהשתלשלות העצה הוא כמו השתלשלות העולם.

רבנו מחדש כאן יסוד למעשה שכשאדם יודע בכל רגע מה עליו לעשות דהיינו שיודע לשית עצה לנפשו, אזי אמונתו חזקה אבל כשחשוק לו ולא יודע מה עליו לעשות אזי אמונתו חלשה. לכן העצה לחיזוק האמונה היא לא התחזקות באמונה אלא לצעוק ולבקש עיצה, דהיינו לבקש צדיק שהוא איש תבונות שעל ידו מתגלות העצות.

ויסוד זה צריך ברור מדוע האמונה תלויה בעיצה.

ונראה כיון שאמונה היא כפי הארת האמת שבה וכן שרש כל עיצה אמיתית הוא אמיתת מציאותו ית', לכן ע"י שדולה אמת המלוכב בעיצה מעומק הפלא שהוא בחי' א"ס כך זוכה להארת האמת שמגדל את האמונה.

אלא שלכאורה זו תאוריה ולא כל כך מתיישב על הדעת למעשה, כי בחוש נדמה להפך, כגון נשים שאמונתן חזקה אע"פ שאין להן עיצה, והאנשים שיותר קרובים לעניין העצה לכאורה אצלם האמונה פחות.

ונ"ל לבאר את עניין אמונת הנשים שרבנו שיבח כל כך. שצ"ע לפי המבואר בזהר בלק קצח: שהאמונה תלויה באמת, והרי האמת הוא מדת האיש דייקא. אבל באמת אדרבה מזהר הנ"ל מבואר כוונתו, שכיון שהאמונה מורכבת מביטול ומאמת, שהן בחי' אשה ואיש, נמצא שאמונת האשה היא חזקה בבחי' הביטול שבה, שלא מכניסה שכל עצמי כל כך, אבל חלשה בבחי' האמת שבה. ואמונת האיש חזקה בבחי' האמת המאיר בה, אלא שכיון שחסר לו בביטול, לכן האמת מעורבב עם שכל עצמי.

וכך גם מצינו בעיצה שההולך אחר עצת אשתו נופל בגהנם ומה שאמרו אשתך גוצא גחין ולחש לה ופרש"י קבל עצתה ביארו שהכוונה במילי דעלמא דהיינו עוה"ז שהוא ענייני הבית. אבל עצה שמאיר בה אור האמת לעניין עבודת ה' עצה כזו יש לאיש ולא לאשה.

נמצא כוונת רבנו בשבח אמונת הנשים לשבח את עניין הביטול שצריך להקדים לאמת. ואין כוונתו לנשים בעצמן אלא לתכונת הביטול של הנשים.

וזהו כוונת רבנו כאן שע"י בחי' "מגלה עמוקות מני חושך" אזי העצה המתגלה מגדלת את האמונה. כי כנ"ל שהחושך הוא עניין ביטול השכל עצמי, שבדרך כלל אדם מוכן לסלק את שכלו העצמי רק כשהוא חסר עצה וכואב לו שאינו יודע להשית עצה לנפשו, אזי זוכה לביטול השכל העצמי. והחושך הזה הוא הקרקע המגדל את האמונה כשזורעים בו את עצת הצדיקים שהיא זרע אמת. וכמבואר גם בתורה ז'. כי מבואר לקמן שאת העיצה יכול לגלות מני חושך רק צדיק גדול מאד שהוא איש תבונות דהיינו שיש לו נשמה וגם יודע לצחצח את נשמתו באכילה בקדושה. נמצא שלקבל עצה כדי לגדל את האמונה צריך לזה את הצדיק, וכמבואר בתורה ז' שע"י שמקיים את עצת הצדיק נחקה בו האמת. וזה הכוונה כאן שהעצה מגדלת את

בשחקים הוא עולם המלאכים כמדובר, כי משם הוא התחלתו. וזהו ובגאותו שחקים כי באופן גאותו ובחינת גדולתו יתירה על מה שרוכב שמים הוא בשחקים שהוא עולם המלאכים: ולא ששמים ושחקים סובלים אותו, אלא אדרבא הוא מעונו של עולם יתברך שמו ואין העולם מעונו כי מעונה אלהי קדם:

ועל עולם השפל אמר ומתחת זרועות עולם, לומר אל יעלה על רוחכם כי גדול כבוד שמים ושחקים להשראת שכניה לפניו יתברך יותר מארץ. כי דעו איפה כי אדרבא ומתחת שהוא מהארץ משם הוא זרועות עולם, כי הצדיקים אשר בהם המקיימים העולמות בורעות הסובלים אותם. ועל כן סידרם כך השמים תחלה, ואחר כך שחקים, ואחר כך הארץ מתחת, ומפורש אצלנו במקומות רבים, כי התורה לא תחלק בין עולם השפל ושל גלגלים ושל מלאכים לשלשה כחכמי המחקר, כי אם את כולם בשם עולם יקרא אותם. כי גם שלשתם כאחד נכללו במעשה בראשית, שמים וארץ בראשון, ומלאכים בשני ולמאן דאמר בחמישי:

האמונה, הכוונה לאמת שבעצה שמאיר בביטול העצום שזוכה האדם מכח החושך עצום שהרגיש כשלא ידע להשית עצה לנפשו.

נמצא שמגלה עצות מני חושך אין זה רק מצד דרכו של עולם והאופן לגלות את העיצה, אלא שזה בעצמו עניין האמונה שהיא יחוד העצה והחושך, דהיינו האמת המאיר בביטול דקדושה.

יש עוד עניין שמדגיש רבנו כאן שהלילה אינו חושך אחיד, אלא בכל רגע מתקרב אל האור, אלא שרק בבקר זה מתגלה. נמצא שהעדר העצה הנמשל לחושך אינו שווה בכל הלילה, אלא שהעצה הולכת ונבנית עד הבקר ואז מתגדלת האמונה על ידה בבחי' חדשים לבקרים רבה אמונתך. וצ"ע כוונתו בזה.

ואולי אפ"ל לפי המבואר לקמן שיסוד התורה כאן הוא שאמונה בחי' חלום בחי' הסתלקות המוחין שאז שולט המדמה, וכפי ברור המדמה שזכינו קודם שנסתלקו המוחין כך הוא החלום והאמונה. נמצא האמונה תלויה בחיזוק המוחין. ונראה שכאן מדבר על הצד השני כיצד המוחין תלויים באמונה. כי לילה הוא עיבור בחי' חושך שאז המוחין הם בבטן המלכות שהיא בחי' אמונה, ועיבור הוא סוד הצמיחה מיש לאין בהעלם הגמור בבטן האדמה בחי' מלכות אמונה, הכי נמי המוחין בלילה נזרעים בבטן האמונה ונעלמים לגמרי ודייקא ע"י זהם צומחים ומתחדשים בבקר בבחי' יבקע כשחר אורך כמו צמח חדש הבוקע את בטן האדמה ומתגלה. והמוחין האלה הם הארת האמת הנשפע מיחוד הפנימי של חו"ב דהיינו ישראל סבא ותבונה המבואר בלק"ה ע"ת ה' שעל ידו חיזוק האמונה.

נמצא שהמוחין מתחדשים באמונה והאמונה מתחזקת ע"י המוחין.

וזזהו בחי' בריאת העולם, ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש בראשית א' פסוק ב' ג' וחושך על

פני תהם, ויהי אור, ומבואר בספרים/א^כ שבראשית גם הוא מאמר מהעשרה מאמרות, אלא שהוא מאמר שכולל את הכל, בבחי' בכח, ומאמר שני יהי אור הוא תחילת ההוצאה לפועל, וכידוע שמאמר ראשון כנגד הכתר שהוא הפלא ומאמר שני כנגד החכמה, והן בחי' יש מאין, ובמאמר הראשון כתיב וחושך על פני תהם ובשני יהי אור, נמצא שמאמר בראשית הוא בחי' בריאה בכח ובחי' חושך, ומאמר השני יהיה אור, הוא בחי' אור מתוך החושך.

ומבאר רבנו **חשך זה בחי' העדר העצה בבחי'** מה שענה הקב"ה לאיוב על דבריו שלא כהוגן שדיבר בפרקים כה עד לא, עונה לו הקב"ה **(איוב לח/כ"ב) מי זה מחשיך עצה במלין** דהיינו שברוב דברי כסילות שדברת מתגלה שלא מאיר לך האמת ועל כן החשכת את העצה היעוצה ממני דבר הנהגת העולם/כ"ג. **ואח"כ כשנתגלה העצה שהוא בחי' עומק בחי' מים עמוקים, זה בחי' (שם יב) מגלה עמוקות מני חושך** רוצה לומר שמגלה את האור מהחושך בבחי' יש מאין, שהיא החכמה המתגלית מהכתר, הנקרא פלא, וגם נקרא עומק על שם עומק המושג. **וכל מה שנתגלה יותר האור, דהיינו העצה, ונרחח החשך כי שהוא העדר העצה, נתגדל האמונה ביותר כי עיקר גידול**

^{כא} **פתחי שערים** (לרבי יצחק חבר) נתיב אורות דעקודים - פתח טז - וביאור ענין זה, כבר כתבנו שכאן בעקודים לא היה הכל אלא בבחינת כלל לבד כמו במעשה בראשית, שבמאמר ראשון נבראו השמים והארץ וכל תולדותיהם בכלל, ואח"כ נתגלו כל א' בפרט ביומו ובשעתו, בט' מאמרות אחרים. וכמו כן הוא כאן בשורש האצילות שהוא בעקודים, הכל היה בכלל.

^{כב} **איוב פרק לח** (א) ויען ידוד את איוב מן ומן/הסערה ויאמר: (ב) מי זה מחשיך עצה במלין בלי דעת:

מלבי"ם - (ב) מי זה - כבר בארתי בפתיחה שבוה עצמו שהתגלה ה' אליו, בזה עצמו מצא מענה על כל וכו', הן על ההשגחה, הן על גמול הנפשות כנ"ל, וה' ענהו מן הסערה שבסערה זו שהפיל הבית על בניו והרס את ביתו, בזה בעצמו משיג עליו עתה להשיבו אל נהו, וכמ"ש חו"ל וזה כמ"ש שהקב"ה במה שמכה בה מרפא, ויאמר לו איך תחשיך עצה ה' - בהנהגה אשר באורה נראה אור, איך תחשיך אותה לאמר שהעולם נתום למקרה ע"י מלין בלי דעת: -

פרש"י - (ב) מחשיך עצה - עצה חשיכה וסכלה, ד"א מי זה מחשיך עצה בלי דעת, אמר הקב"ה מי זה הוא מחשיך עצה מקלקל במילים וברוב דברים שכתבתי איש תם וישר בתחילת הספר כדי לחול שמי עליו והוא בא והחשיך וקילקל מה שיעצתי ברוב דבריו ואיוב ענהו מי זה מעלים עצה (איוב מב) אילו הייתי יודע עצתך לא הייתי מרבה בדברים והקב"ה השיבו והלא אברהם לא היה יודע ועמד בעשר כך מצאתי:

מצודות דוד - (ב) מי זה מחשיך - מי הוא זה אשר מלאו לבו להחשיך ולסכל העצה היעוצה ממני בדבר הנהגת העולם. במלין וגו' - אשר יאמר שהכל בא מצד המערכה ובעבור זה יגנה הנהגתי:

תשובת איוב להקב"ה עיין **איוב פרק מב** (ג) מי זה מעלים עצה בלי דעת לכן הגדתי ולא אבין נפלאות ממני ולא אדע:

מצודות דוד - (ג) מי זה וכו' - ר"ל אולם למה שאמר במענה הראשונה מי זה מחשיך וכו' (איוב כח) כי מעלים ומחשיך הוא אחד במובנם אלא שאחו ל' כבוד כאלו אמר לו המקום מי הוא זה אשר מלאו לבו לחשוב שנעלמה ממני עצה נכונה והמחשבה ההיא היא מבלי דעת כי יחשוב שמסרתי הכל ביד המערכה. לכן - ר"ל ע"ו אשיב לכן בעבור הדבר ההיא בעצמה על שהייתי בלי דעת לזה הגיתי או הסכלות הוה ולא הייתי מבין או מהשגחתך הנפלאה כי הדברים אשר ספרתי מגודל השגחתך היו נפלאות ומכוסות ממני ולא ידעתיים מאז וכאומר באמת מבלי דעת אמרתי מה שאמרתי אולם עתה אחר שספרתי לי מהשגחתך אודה לך שהאמת הוא כן:

^{כג} **ובהמשך** דברי הקב"ה שם מספר לאיוב באריכות כיצד מנהיג את העולם בהשגחה פרטית נפלאה.

האמונו' הוא בבחי' (תהלים צב) ואמונתך בלילות כי לילה בחי' חושך העיצה ובקר הוא בחי' אור העיצה שמאיר את החושך והם בחי' צדק דהיינו ביטול דקדושה שמאיר בו האמת ונעשה אמונה, **דהיינו כל מה שנדחה והולך חלק מהלילה ונתקרב אל אור היום, נתגדל האמונה/כ"י** ביותר וכן הולכת ונגדלת מעט מעט כפי מה שנדחה מהלילה ונתקרב יותר אל היום צ"ע לכאורה כל הלילה החושך בו שווה והכי נמי העדר העיצה הנמשל לחושך. ונראה כוונת רבנו לסוד המבואר בכוונות שבחצות המלכות בקטנות מאד ומחצות גדלה והולכת עד אור היום, ומלכות רומז לאמונה. **עד שבאור היום אז נתגדל האמונה בשלימות, בבחי' (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך** פי' שכל בקר נמצאת האמונה חדשה ורבה יותר. ובכוונות האריו"ל/כ"י מבואר שבשינה עולין המוחין למלכות וכן כל המעשים טובים שעשה במשך היום ועל ידן מתעברת וכשהאדם מתעורר נמשכים לו מוחין חדשים. **ואז באור היום כשהאמונה בשלימות הוא עיקר צמיחת/כ"י הרפואה, בבחי' (ישעי' נח) אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח. נמצא שע"י התגלות העצה שהיא בחי' התגלות האור מן החשך, דהיינו שנדחה החשך שהוא בחי' לילה, ונתגלה האור בחי' יום, עי"ז נתגדל האמונה כנ"ל. ועי"ז עיקר הרפואה, בבחי' אז יבקע כשחר אורך וארוכתך וכו' :**

עתה יבאר כיצד העניין הנ"ל נרמז בשאלה ששאל רבי זירא את רב יהודה ובתשובה שהשיב לו

וז'הו משארז"ל (שבת עז ע"ב/כ"י) ששאל רבי זירא את רב יהודה מאי טעמא עיזי מסגן ברישא והדר אמרי מדוע העיזים הולכות בראש והכבשים אחריהן, והשיב לו רב יהודה **כברייתו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא** כי העיזים בדרך כלל שחורות והכבשים בדרך כלל לבנות: ומבאר רבנו ששאל אותו מדוע צריך להקדים אמונה לרפואה.

כי **עיזי, זה בחי' אמונה. בחי' (תהלים צג/כ"י) לבש ה' עוז התאזר** התאזר לשון אזור דהיינו חגורה. פי' שהקב"ה חגר את עצמו בחגורת העוז, ועוז היא אמונה בחי' הנאמר על המשיח **(ישעי' יא/ל')**

כ"י **צ"ע לכאורה להפך**, כי אור מרמז לשכל ואמונה היא בחי' העדר השכל ויותר רומז לחושך דייקא, וא"כ ככל שקרב היום ומאיר אוי כבר אין מקום לאמונה אלא לשכל. אבל כוונת רבינו שאור היום אינו שכל הפך הדעת אלא הוא האמת המחיה את האמונה ומחוק אותה.

כ"י **שער הכוונות** – דרושי הלילה דרוש ג' – וכבר נתבאר אצלינו באורך ועי"ש והנה ז"ס חדשים לבקרים רבה אמונתך כי המלכו' הנק' אמונה נעשית גדולה ורבה בכל לילה ע"י כל נשמות התחתונים העולים בכל לילה להכלל ולהתעבר בתוכה כדי להתחדש שם בהיותם בתוכה ואח"כ בבקר יוצאות משם מחודשות וזמ"ש חדשים לבקרים.

כ"י **לשון צמיחה** דיקא דהיינו מתוך החושך וההעלם. כגרעין הנרקב ואו דייקא חוזר לצמוח לאילן
כ"י **שבת דף עז:** רבי זירא אשכח לרב יהודה דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה וחוייה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל חללי עלמא הוה אמר ליה אמר ליה מאי טעמא עיזי מסגן ברישא והדר אימרי אמר ליה כברייתו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא וכו' **פרש"י** – כל חללי עלמא – פירוש דברים הנעשים בכל חלל העולם: מסגיין בריש עדרא – מהלכות בראש העדר: ברישא חשוכא – סתם עזים שחורות, סתם רחלות לבנות:

כ"י **תהילים פרק צג (א) יְדוֹד מֶלֶךְ גָּאוֹת לְבַשׁ לְבַשׁ יְדוֹד עֹז הַתְּאֵדָר אֶף תִּבְּזוֹן תִּבְּלָל בְּלַ תְּמוֹט:**
מצודות דוד – (א) ה' מלך – בימי המשיח יאמר הנה ה' מלך ולבש גאות להתגאה על הכל. לבש ה' עוז – לבש כח והתאזר בו ר"ל עתה הראה כוחו. אף תכון – אז יכירו הכל כי אף העולם אתה הכנת לבל תהי נוסה לפול:
מצודות ציון – (א) התאזר – מל' אזור וחגורה:

כ"י **ישעיה פרק יא (ה) וְהָיָה צֶדֶק אֲזוֹר מִתְּנִיּוֹ וְהָאֲמוּנָה אֲזוֹר מִחֲלָצִיו:**

מלבי"ם – (ה) והיה צדק – מצייר כי הצדק והאמונה לא יהיו אצלו קנין חיצוני רק כאזור הדבוק אל מתנים וחלצים שהוא דבר השייך אל גופו, כן יהיו הצדק והאמונה דבוקים בו דבוק עצמי לא יתפרדו ממנו בשום פעם, כמ"ש כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש וכו' (ירמיה י"ג) ודמה את הצדק לאזור מתניו שהוא החגור שעל בגדיו, כן הצדק שהוא בין אדם לחברו יהיה נראה לכל, והאמונה אשר הוא בין אדם למקום דמה להאזור שתחת בגדיו אשר לא יתראה רק להאיש הלובשו לבדו, כי יהיה הנצפן מן אמונתו בלב יותר מן הנגלה ממנו לרבים, כי זה תנאי המאמין השלם שיהיה מצפוניו יותר על נגלהו כמ"ש החובה"ל שער העבודה:

מלבי"ם חלק באור המלים – (ה) **צדק, אמונה** – צדק בין אדם לחברו, ואמונה נגד המקום בכ"מ כנ"ל (א' כ"א): **אזור מתניו, אזור חלציו** – אזור מתניו הוא החגור העליון שעל בגדיו, מתניכם חגורים, חרבו מצומדת על מתניו, ואזור חלציו הוא החגור שתחת בגדיו, פשוטה ועורה וחגורה על חלצים (לקמן ל"ב). כל גבר ידיו על חלציו כיולדה (ירמיה ל'), וכן תמצא תמיד בנך אשר יצא מחלציו, לא ממתניך:

והיה צדק אזור מתניו ואמונה אזור וכו' פי' שהצדק יהיה אצלו כמו חגורה במותן החיצון והאמונה כחגורה בחלציו על בשרו/ל^א. נמצא שהעיונים רמוז לעוז ועוז בחי' חגורה וחגורה בחי' אמונה.

והדר אמרי, ודורש רבנו **אמרי בחי' הרפואה**, כי אמרי שהוא כשים בארמית הוא לשון אמירה בלשון הקדש **בחי' (שם נז) אמר ה' ורפאתיו** נמצא שאמרי רומז לרפואה. **וזהו אמר ר"ת אש**

מים רוח שמשם הרפואה כנ"ל בסוף אות א' שהרפואה ע"י התמזגות היסודות, שהם אש מים רוח, והעפר מגלה אותן. **היינו** שרבי זירא שאל את רב יהודה **מפני מה עיקר הרפואה ע"י אמונה, כי צריך להקדים אמונה בתחילה, ואח"כ זוכין לרפואה.**

והשיב לו רב יהודה, שזה **כברייתו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא,**

היינו כי זה הוא בחי' בריאת העולם, שברישא חשוכא וכו' שבתחילה נברא החושך/ל^ב ואח"כ נברא האור. **כי עיקר גידול האמונה ע"י העצה שהיא בחי' מגלה עמוקות מני חשך**, דהיינו שחיווק האמונה היא רק ע"י שצועק על שחשוך לו ואין לו עיצה של אמת, וע"י צעקת הלב בלא קול מתגלה לו מתוך החושך (דהיינו עומק הבינה שהוא בחי' חושך ע"ש עומק המושג) עיצה המלוכשת באמת ומחזקת את האמונה, **כי אין האמונה נגדלת בשלימות רק באור היום** דהיינו מתוך ואחרי החושך דייקא. **וע"כ צריכין לקבל הרפואה רק ע"י אמונה, כי צמיחת הרפואה היא בצמיחת האמונה רק באור היום, בבחי' אז יבקע כשחר אורך וכו' כנ"ל :**

אות ג

לעיל נתבאר שהאמונה גדלה על מים ומים הן עצות והעצות הן בעומק הלב, ובהעדרן הוא חושך. ונתבאר עפ"י הל"ק"ה ערובי תחומין ה' שיש יחוד תדיר של בינה וחכמה שעל ידו מאיר בעולם הארת אמת חלשה שעל ידה יש אמונה חלשה לכל אדם בעולם. (בחי' צדק המבואר בוזהר בלק קצח): ובוזה יתבאר מדוע רבנו מדבר רק מגידול האמונה ולא מהולדת האמונה, כי האמונה כבר נמצאת בעולם ע"י היחוד התדיר הנ"ל ורק שהיא בקטנות מאד וצריך לגדלה.

ומבואר בל"ק"ה שמגדלים אותה ע"י שמעלים מיין נוקבין ע"י ק"ש במסירות נפש, שע"י מעוררים שם יחוד פנימי יותר (יחוד ישראל סבא ותבונה) שע"י נשפע הארת אמת חזקה יותר שמחזקת את האמונה. וזה בחי' הצעקה בלא קול/ל^ג שעל ידה דולים את העצות מעומק הלב, כי הלב הוא בינה שאין בה השגה, וחיצוניות הבינה היא תבונה, שהיא בחי' מלכות דבינה, שעל ידה דולים את העצות מהבינה ע"י שמעלים מיין נוקבין בצעקה בלא קול. כל זה נתבאר לעיל.

ועתה יבאר שאע"פ שעניין זה נעשה ע"י קריאת שמע במסירות נפש ע"י כל אחד מישראל, אבל בשלימות כראוי לא נעשה אלא ע"י איש תבונות דהיינו צדיק שיש לו נשמה וגם יודע לצחצח נשמתו ע"י אכילה בקדושה שע"י הוא איש תבונות.

בל"ק"ה ע"ת ה' אות ז/ל^ד מבאר יותר את המהלך כאן. שתחילה צריך לעשות כלי לאור היחוד החיצון התדיר הנ"ל. וזה נקרא המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים. דהיינו למעשה שבכל איזה הרגשת

^א **צ"ע לכאורה** היה צריך לצטט רק את התיבות ואמונה אזור חלציו. ואולי רצה לרמוז עוד לזוהר בלק קצח: שם מבואר שצדק הוא כינוי לאמונה החלשה והאמונה נקראת כשהיא חזקה, ולעיל עפ"י ל"ק"ה נתבאר שהצדק היא אמונה ראשונה מכח האמת שמאיר תמיד מיחוד החיצון והאמונה היא ע"י שמחוק את הארת האמת ע"י שמעלה מיין נוקבין ומעורר יחוד פנימי יותר

^ב **החושך הוא בריאה** או העדר האור. עיין חגיגה יב. עשרה דברים נבראו ביום הראשון וביניהם החושך. ועיין רמב"ן [בראשית א' ד'] עה"פ ויבדל אלקים בין האור ובין החושך. שחושך שכאן הוא העדר האור להבדיל מהחושך דלעיל בפסוק [א ב] וחושך על פני תהום שהוא בריאה של אש (וכן כתב הרמב"ם במורה נבוכים ב' ל') שהיא אש יסודית שהיא חשוכה. דהיינו מקור חום אדיר הקרוי חושך) הגר"א באדרת אליהו בראשית א' א' מבאר שגם העדר האור היא בריאה והאור דוחה את החושך עד היכן שמגיע ולא מבטל אותו. ומבאר שמהותו החושך הוא אזור עצם שאין בכח השכל לידע תוארו. וכעין זה מבואר במהרש"א על תמיד לב. הרב מבריסק מבאר את הפיוט שבליל הסדר קרב יום שהוא לא יום ולא לילה שא"ל לומר שהכוונה להעדר האור אלא שיבוא יום שניווכח שהחושך או בריאה. (עפ"י מאורות הדף תשעג גליון 374 על פסחים ב.)

^ב **אע"פ** ש"קש נוהגים לומר בקול אבל כבר נתבאר טעם לצעקה בלא קול כיון שחסר באמונה שהיא יסוד העפר המגלה את הקול. נמצא לפ"ז שאין הכוונה שצריך בדווקא לצעוק בלא קול אלא שכיון שהאמונה אינה שלימה לכן אפילו שיצעק בקול היא תעלה בלא קול כי אין לקול התגלות למעלה בלא האמונה.

^י **ליקוטי הלכות** ערובי תחומין הלכה ה אות ז) וזה פְּחִינַת שְׁבוּעוֹת פְּחִינַת קְבֵלַת הַתּוֹרָה, כִּי כָּל עֲנִיָּן הַנִּלְוָה הוּא פְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבְּנּוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְוָה שֶׁלְּהַעֲלוֹת אֱמוּנָה הַנִּפְּלֵאָה צְרִיכִין לְחַתֵּר הַמִּים שֶׁמֵּהֶם גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, שֶׁהֵם פְּחִינַת עֲצוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵעֵמֶק הַלֵּב, דְּהֵינּוּ עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרְאִין לָהּ יִתְבָּרַךְ מֵעוֹמְקָא דְּלֵבָא וְכוּ', וְזֶה אֵי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי אִישׁ תְּבוּנוֹת, שֶׁמִּצְחָצֵחַ נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּשִׁיךְ וְרוֹחֲנִית אֱלֻקוֹת לְתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְמַשִּׁיךְ פְּרָנְסָה שֶׁעַל יְדֵי הַפְּרָנְסָה הוּא מִצְחָצֵחַ נִפְשׁוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת, וְזוֹכֵךְ

התעוררות לקדושה צריך מיד לכסוף ולהשתוקק לעשות איזה דבר של קדושה אע"פ שעדיין אין לו עיצה מה לעשות בדיוק אבל ההשתוקקות הזו עושה כלי וצמצום לאור הזה. וחיבור זה של האור וההשתוקקות, זה בחי' חיבור נשמה וגוף ועי"ז נברא בריה חדשה והקב"ה ממשיך לה פרנסה. ואזי זוכה לאור הצחצחות ומצחצח נשמתו בתוספת מוחין ע"י אכילה בקדושה. ואזי הוא איש תבונות שבצעקתו בלא קול מעורר יחוד פנימי שעל ידו זוכה לעצות. וע"י שמקיים את העצות מעורר עוד יותר יחוד פנימי הנ"ל וזוכה לאמונה.

וצ"ע כיון שהמשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים היא שעושה כלי לאיתערותא דלעילא של יחוד חיצון התדיר. נמצא שתחילת ההתעוררות היא מאתערותא דלעילא, שהיא בחי' דין בחי' נוקבא, (בחי' איש מזריע תחילה יולדת נקבה) ואיתא בגמ' נקבה נקיה באה דהיינו בלא פרנסה. וכיצד יתכן שכאן דייקא עי"ז נמשך פרנסה.

ונראה כיון שלא נולד כאן בריה חדשה ע"י יחוד גוף ונשמה אלא עצם החיבור גוף ונשמה יוצר בריה חדשה לכן לא שייך כאן עניין איש מזריע תחילה.

כיצד מצחצח נשמתו

נ"ל הביאור כי ע"י הפרנסה מצחצח נשמתו ופרנסה היא מזונא ואיתא בגמ' (מ"ק כח.) בני חיי ומזונא לא בזכותא אלא במזלא תליא (ואין הכוונה למזלות שבגלגלים כי ישראל מעל המזל) ומזל הוא שפע הנוזל מיחוד שני המזלות ח' ויג דהיינו נוצר-חסד ונקה, שבתקוני דינקא דאריך אנפין (ספר הלכות ריש פ' תלדות) שהם בבינה דהיינו בכתר/ל"ה והוא אור הצחצחות. נמצא שהפרנסה שמשפיע הקב"ה כאשר נעשה שיתוף של גוף ונשמה הכוונה לאור הצחצחות, שהוא אור אמת נפלא שעל ידו השביעה כמבואר בתורה מזו. ועי"ז זוכה הצדיק לאכול לשבע נפשו. ואזי נעשה כלי לאור הצחצחות הזה/ל"ו. וזה נקרא צחצוח הנשמה. ואזי הוא איש תבונות.

וכשהוא איש תבונה אזי ע"י צעקה בלא קול מעורר יחוד הפנימי הנ"ל ודולה עצות עמוקות מני חושך דהיינו חכמה מתעלומות בינה עילאה כנ"ל (וחכמה נקראת עצות מרחוק, כמבואר בתורה פג תנינא עה"פ אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני מבאר שם זה גדר החכמה שמשגי עד כמה אמיתת מציאותו ית' רחוקה ממנו. דהיינו שגם היחוד הפנימי הוא שפע מהבינה אלא שמאיר יותר ע"י יחוד חיצוניות הבינה (כמ"ש בטל אורות לעיל).

להמשיך עצות מעמק הלב שעל ידי זה גדלה האמונה כנ"ל, וכל זה הוא בחינת פגנות קריאת שמע הנ"ל, כי בתחלה צריכין להמשיך רוחניות אלקות לתוך צמצומים כדי להמשיך פרנסה לכל העולמות, כדי לצחצח הנשמה שהם המוחין על ידי זה ומהיכן ומאין ועל ידי איזה כח יזכה לזה להמשיך רוחניות אלקות לתוך צמצומים, אף זה נמשך מבחינת היחוד העליון החיצון הנ"ל, שמשם נמשך בקביעות תמידיות לכל העולמות, ואין אנו צריכין לעורר זה היחוד על ידי מעשנו. כי אם להמשיך עלינו ועל כל העולמות החיות הנמשך משם, כמבאר שם בפגנות האר"י ו"ל, וזה בחינת מה שצריכין בתחלה להמשיך רוחניות אלקות הנמשך משם לתוך צמצומים, כדי שיוכל להתלבש בזה העולם, כי זה אנו צריכין לעשות להמשיך זה החיות לתוך צמצומים כדי להמשיך שפע וחיות פרנסה להחיות כל העולמות. כי אפילו החיות הנמשך בקביעות אף על פי שהוא נמשך תמיד בלי התעוררות תחתון כנ"ל, אף על פי כן אנו צריכין להשתדל להמשיכו בישר לתוך כלים וצמצומים קדושים כדי שלא יתקלקל חס ושלום בזה העולם מקמת רבוי אור חס ושלום, שלא יהיה נמשך חס ושלום מזה החיות לתוך רפש וטיט אל הקלפות והסטרך אחרא, על פן צריך אדם תיכף כשמוגיע עליו ההארה הנ"ל שהוא בחינת רוחניות אלקות, שישתדל להמשיכו עליו בקדושה ובטהרה. וזה נעשה על ידי התעוררות הנ"ל שמתעורר תיכף לה' יתברך כשמוגיע עליו התנוצצות והארה הזאת כנ"ל, שעל ידי זה שמתעורר עצמו לה' יתברך ומתחיל להכין את עצמו לקדש ולטהר את עצמו ומשתוקק לעבד את השם יתברך אף על פי שאינו יודע עדין שום עצה איך לעבד אותו יתברך, אף על פי כן על ידי ההתעוררות וההשתוקקות וההכנה לבר, הוא עושה כלים וצמצומים וממשיך רוחניות אלקות לתוך צמצומים, ולא די שמוחה כל הברואים שמופבר, אף גם הוא בורא תיכף בריות קדושות חדשות, שהם בחינת חבור רוחניות אלקות עם הצמצום שהוא בחינת גוף, וכמבאר בהתורה הנ"ל, ועל ידי זה ממשיך החיות והשפע והפרנסה בשפע גדול אל סטרך דקדושה לבר, ועל ידי זה מצחצח נשמתו כנ"ל, הינו בחינה הנ"ל שנתוסף הארה בהמחין שהם הנשמה, כדי שיוכל לעלות בסוד מין נוקבין כנ"ל, ואזי הוא יכול לצעק מעמק הלב, עד שיחתר ויגלה העצות שמהם גדלה האמונה הינו כנ"ל, שעל ידי זה הוא עולה בסוד מין נוקבין במסירת נפש שזוהו בחינת הצעקה מעמק הלב בחינת צעק לבם אל ה' שזוהו בחינת מסירת נפש. בחינת אליף ה' נפשי אשא, ופרש רש"י לבי אכונן, ועל ידי זה גורם יחוד עליון הפנימי, ואז ממשיך חיות מעומקא דבירא בחינת מים עמוקים עצה וכו'. שמשם גדלה האמונה הינו שהוא ממשיך חיות הנשמות שהוא בחינת עצות קדושות בחינת תרי"ג עטין דאורייתא שכל זה נמשך מיחוד הפנימי שעל ידי זה עקר עלית האמונה בשלמות כנ"ל:

ל"ה **ספר אורח לחיים** (לרבי אברהם מולאטשוב) - פרשת בשלח - ואף גם דבר זה לא בזכותא תליא, כמו שאמרנו (מועד קטן כח, א; זוה"ק ח"ב ו, א; ח"ג כה, ב, רטו, ב) בני חי ומזוני לאו בזכותא תליא, אלא במזלא תליא, ופירש האר"י ז"ל בליקוטי תורה (פר' תולדות) על פסוק (בראשית כה, כא) ויעתר יצחק וז"ל אמרו רז"ל (מ"ק כח, א) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא תליא וכו', ועיין שם בסופו, אינם בזכות שהם הגבורות, אלא במזלא תליא אלו ה' מזלות שפרשנו, ונקטו בני חיי ומזוני, לפי שבני בסוד הדעת הנמשך דרך חוט השדרה, וחיי, מאמא שמשם נמשכים החיים, ומזוני, מאבא שהוא חכמה, וכסדר מלמטה למעלה אלו, הם תלויים בווגו ב' מזלות עליונים עכ"ל, רצה לומר שהם למעלה מהעולמות, ולמעלה מהשגת האדם, כי הוא למעלה מחכמתו ע"כ וכו'.

ל"ו **ליקוטי הלכות** י"ד בכור בהמה טהורה הלכה ג אות יא - כי איתא שם בפמ"ר הנ"ל שהצדיק על ידי אכילתו בחינת צדיק אכל לשבע נפשו על ידי זה מצחצח נשמתו בבחינת והשביע בצחצחות נפשו ועל ידי זה הוא בבחינת איש תבונות ועל ידי זה הוא יכול לגלות המים עמוקים שהאמונה גדלה על ידם וכו', עיין שם.

צ"ע מדוע אצל הצדיק הצעקה בלא קול הרי אצלו האמונה שלימה.

צ"ע מדוע לא כל אחד יכול לעשות זאת? ונ"ל התירוץ עפ"י תורה קה דרחמים פשוטים יכול כל אדם לבקש כי הם מזעיר אנפין אבל רחמים גדולים שהם מאריך אנפין צריך לזה זכות גדולה. וכן מבואר בתורה קצח, סוד מה תצעק אלי, דהיינו שבשעת הדין לא מועיל לפנות לו"א אלא רק לאריך, אלא שלזה לא מועיל תפילה ולא צעקה אלא מסירות נפש. וזה שמדגיש מוהרנ"ת שלעורר יחוד הפנימי צריך ק"ש במסירות נפש דייקא, ועיין בצעטיל הקטן של רבי אלימלך/י"ו שיכוון באמירת ק"ש כיצד אם ח"ו רוצים להעבירו על דתו הוא מוסר נפשו על קדוש ה' וקופץ לאש ונשרף.

אבל צדיק בעל נשמה שכל עבודתו ואכילתו תמיד במסירות נפש וזכה לזה באור הרבה יותר גדול. דהיינו שכל אחד מה שמצליח בזה הוא רק מעט כפי בחי' נשמה ותבונה שמאיר בו. אבל העיקר ע"י שמקושר לצדיק שיש לו נשמה אזי בכח הצדיק זוכה הרבה יותר/י"ח. ובלק"ה/י"ט באר מוהרנ"ת שע"י צדקה לצדיק זוכה גם הוא לעצות מהצדיק ונראה עפ"י מש"כ בלק"ה/י"ט שפרנסת הצדיק היא בחי' צדיק אוכל לשבע נפשו. ולפ"ז מובן שצדקה לצדיק היא פרנסת הצדיק ועי"ז זוכה גם הוא.

ולדלות ולגלות המים הנ"ל, דהיינו העצות, לזה צריכין איש תבונות [מ"א]/מ"ב, בבחי' מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלנה [מ"ג]/מ"ד כי העצות הן מאור האמת הנשפע ע"י

¹⁷ **הצעטיל קטן:** אות א. בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה ובפרט שהוא יושב בטל לבדו בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן יהיה מהרהר במצות עשה זו של ונקדשתי בתוך בני ישראל וידמה בנפשו ויצויר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים והוא בשביל קדושת השם יתברך שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש השם יתברך ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ונמצא שאינו שוכב ויושב בטל רק מקיים מצות עשה דאורייתא.

אות ב. בפסוק א' של קריאת שמע וברכה ראשונה של שמונה עשרה ירהרר כנ"ל ועוד יכוין אם יענו אותו כל אומות העולם בכל עיניים קשים ויפשוטו עורו מבשרו להכחיש ח"ו ביחודו ויסבול כל היסורים ולא יודה להם ח"ו ויצויר בדעתו ומחשבתו כאילו עושין לו כנ"ל בזוהר יצא ידי חיוב ק"ש ותפלה כדין:

¹⁸ **ליקוטי הלכות** ערובי תחומין הלכה ה טוף אות לט – אָבֵל בַּשֶּׁבֶת שֶׁנִּמְשָׁךְ הַכֵּל עַל יְדֵי אֲתֵעְרוּתָא דְלַעֲיֵלָא שְׂוִירָד הָאוֹר מְלַמְעֵלָה עִם צְמִצּוּמִים קְדוּשִׁים שֶׁנֶּעֱשׂוּ לְמַעַלָּה שֶׁהֵבֵל יְכוּלִים לְקַבְּלוֹ בְּלִי שׁוּם יְגִיעָה וְאֲתֵעְרוּתָא דְלִתְתָּא שֶׁהוּא שֶׁרֵשׁ הַפְּרָנְסָה וְהָאֲכִילָה הַקְדוּשָׁה שֶׁמִּמְשִׁיכִין הַצְדִּיקִים בְּיָמֵי הַחַל עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחְנִיּוּת וְכוּ'. כִּי הַכֵּל נִמְשָׁךְ מִשְׁבֶּת דְּמִינִיָּה מִתְבָּרְכִין וְכוּ'. כְּנִל. עַל כֵּן הָאֲכִילָה שֶׁל שֶׁבֶת קְדוּשָׁה מְאֹד, וְאֵין בָּהּ שׁוּם אֲחִיזָה לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא כְּלָל, כִּי אֲדַרְבָּא עַל יְדֵי אֲכִילַת שֶׁבֶת מִצְחָצַח כֵּל אֶחָד נִשְׁמָתוֹ וְזוֹכֶה לְעֲצוֹת נִפְלְאוֹת וְלְאֵמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי זֶה וְכוּ'. **וְהֵעֵקֶר עַל יְדֵי הַצְדִּיקִים אֲמַתִּיִּים, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְבַא אֵלֵיהֶם עַל שֶׁבֶת, כִּי אִף עַל פִּי שְׁקִדְשֵׁת שֶׁבֶת בָּאָה מְלַמְעֵלָה בְּלִי אֲתֵעְרוּתָא דְלִתְתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלִין כֵּל הָעוֹלָמוֹת לְמַעַלָּה מִפּוֹדְרִיגְתָּן אִף עַל פִּי כֵּן עֲלִיתָ כֵּל אֲדָם וְאִדָּם הוּא כְּפִי הַמְקוּם וְהַדְרָגָא שְׂזָכָה בְּשַׁעַת פְּנִיסַת שֶׁבֶת כְּפִי הַהֲכֵנָה וְהַקְדָּשָׁה שְׁקִדְשָׁה וְהַכֵּין אֶת עֲצֻמוֹ בְּשִׁשֶׁת יָמֵי הַחַל, כְּמִבְאָר בְּפִתְבִּיבִים. כִּי לְמַשָּׁל מִי שֶׁלֹּא זָכָה בַּחַל כִּי אִם לְנַפֵּשׁ דְּנַפְשׁ דְּעֵשִׂיָּה, אִזִּי בְּשֶׁבֶת כְּשֶׁבֶת עָלָיו תּוֹסֶפֶת שֶׁבֶת אִף עַל פִּי שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאוֹר מְלַמְעֵלָה בְּלִי אֲתֵעְרוּתָא דְלִתְתָּא שֶׁבֶת וְזוֹכֶה לְעֲלוֹת לְמַשָּׁל לְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, אִינוּ זוֹכֶה גַם שֶׁם לְקַבֵּל הָאֲרָה כִּי אִם בְּאִיזָה מְדָרְגָה הַתְּחַתּוּנָה בְּאֲצִילוֹת, וְכֵן כֵּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מְדָרְגָתוֹ. אָבֵל הַצְדִּיק הַגְּדוֹל שְׂזָכָה גַם בַּחַל לְנִשְׁמָה דְאֲצִילוֹת, אִזִּי זוֹכֶה בְּשֶׁבֶת לְעֲלוֹת לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה מְאִצִּילוֹת בְּתַכְלִית מַעַלָּה הָעֲלִיּוּנָה, כִּי יֵשׁ עוֹלָמוֹת שֶׁהֵם לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה הַרְבֵּה מְאִצִּילוֹת כְּמִבְאָר בְּפִתְבִּיבִים, וְכֵן לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְכֵל מִי שֶׁהוּא בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל, בְּוִדָּאֵי מְקַבֵּל אִיזָה הָאֲרָה מִתּוֹסֶפֶת שֶׁבֶת, אָבֵל כֵּל אֶחָד מְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת קְדֻשַׁת שֶׁבֶת כְּפִי הַכְּנָתוֹ בַּחַל בְּבַחֲנֵינָת מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרְב שֶׁבֶת יֹאכֵל בְּשֶׁבֶת וְכוּ', וְעַל כֵּן עֲמָה בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים אִין בְּנוּ כֵּחַ לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת שֶׁבֶת בְּשִׁלְמוֹת, בְּאִפְן שְׂזָכָה עַל יְדֵי זֶה לְעֲצוֹת שְׁלֵמוֹת הַנִּל לְשׁוּב לָהּ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בְּכַח הַתְּקַרְבוֹת לְצְדִיקִים אֲמַתִּיִּים שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁים עֲצֻמָּה בְּקִדְשָׁה נִפְלְאָה בְּיָמֵי הַחַל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מְקַבְּלִים קְדֻשַׁת שֶׁבֶת בְּשִׁלְמוֹת גְּדוֹל וְהֵם מִמְשִׁיכִים קְדֻשַׁת שֶׁבֶת עֲלֵינוּ גַם כֵּן, עַל כֵּן נוֹסְעִין לְצְדִיקִים עַל שֶׁבֶת וְכוּ' ל':**

¹⁹ **לקוטי הלכות** חו"מ הפקר ונכסי הגר הלכה ד אמצע אות ב' – ועל כן עקר תקון המשא ומתן והעסקים הוא על ידי צדקה לתלמידי חכמים אמתיים כִּי בְּוִדָּאֵי לֹא כֵּל אֲדָם זוֹכֶה לְזֶה שְׂוִיכָל לְצַחֲצַח נִשְׁמָתוֹ עַל יְדֵי פְּרָנְסָתוֹ וְאֲכִילָתוֹ עַד שְׂוִיכָל לְהַעֲלוֹת הָאֵמוּנָה כְּנִל. עַל כֵּן כֵּל תְּקוּנוֹ עַל יְדֵי הַצְדָּקָה שְׁנוֹתָן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמַתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זֶה הַכֵּחַ הַנִּל עַד שֶׁמְבָרְרִין הָאֵמוּנָה כְּנִל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַקֵּן הוּא גַם כֵּן כִּי עַל יְדֵי עֲלִית וְתַקוּן הָאֵמוּנָה נִתְתַקֵּן הַכֵּל וְכוּ' (וְכֵן מוּבָן בְּהַשִּׁיחָה הַנְּדַפְּסָת בְּסִפּוּרֵי מַעֲשֵׂיֹת הַשִּׁיף לְהַתְּוִרָה הַנִּל הַמִּתְחַלֵּת מִעֲלֵת הַנּוֹתָן צְדָקָה לְצְדִיק הָאֵמֶת שֶׁעָקֶר תְּקוּן הַנִּל בְּחִינַת וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוֹת נַפְשָׁךְ וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי שְׁנוֹתָן צְדָקָה לְצְדִיקֵי אֵמֶת עֵין שֶׁם).

²⁰ **לקוטי הלכות** הפקר ונכסי הגר הלכה ב אות א' – וּפְרָנְסַת הַצְדִּיק הוּא בְּחִינַת צְדִיק אֲכֵל לְשִׁבְע נִפְשׁוֹ בְּחִינַת וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוֹת נַפְשָׁךְ וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת רוּחְנִיּוּת אֲלִקוֹת לְתוֹךְ צְמִצּוּמִים וְגוֹפִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפְרָנְסָה עַל יְדֵי זֶה מִצְחָצַח נִשְׁמָתוֹ בְּבַחֲנֵינָת וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוֹת נַפְשָׁךְ וְאִזִּי הוּא בְּחִינַת אִישׁ תְּבוּנוֹת וְאִזִּי יוֹכֵל לְגַלוֹת הָאֵמוּנָה הַקְדוּשָׁה וְכוּ' כְּמִבְאָר שֶׁם עֵין שֶׁם כֵּל זֶה הֵיטֵב. וְעַל יְדֵי שֶׁמְעִלִין הָאֵמוּנָה הַנִּפְלְאָה עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גְּרִים וְכוּ' עֵין שֶׁם:

²¹ עיין מנבא שערים שער ד' ח"ב פ"ז

²² **עיין טל אורות** ח"א פ"ב אות יד – וּנְבִאָר בְּס"ד עֵינֵי הַמְּחַשְׁבָה כֵּל פְּרִטְיָה וְנִקְדִים כְּמָה הַקְדָּמוֹת לְזֶה נוֹדַע שְׁחוּ"ב הֵם נְחָלְקִים לְאַרְבַּעַה פְּרָצוּפִים וְנִקְרָאִים אַבָּא וְאִמָּא יִשְׂרָאֵל סָבָא וְתוּבוּנָה. אִו"א הוּא חַיָּה, וְיִשְׁסוּ"ת הוּא נִשְׁמָה, וְלִכֵּן אִמָּא שְׁנִקְרָאֵת גִּי"כ בִּינָה שְׁהוּא בְּהַתְּחַבְּרוֹת עִם אַבָּא כְּנוֹדַע שְׁחוּ"ב אִו"א לֹא פְּסִיק רַעוּתָא מִנִּיהוּ וְלֹא מִתְפַּרְשִׁין לְעֵלְמָא שְׁבִינָה הוּא אֹר הַהִשְׁגָּה כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר לְעֵיל בְּפִ"א גַם הִיא נִעְלָמָת וְאִינוּ מוֹשֵׁג שׁוּם הִשְׁגָּה כִּי אֹר הַהִשְׁגָּה הַלְכוּת עֲדִיין בְּלִי מְחַשְׁבָה עֵיוֹנִית רַק בְּשִׁבְל פְּשׁוּט מְאֹד וְאֵין שׁוּם גִּילוּי רַק כְּמָה שֶׁמְגַלָּה הַמְּדָה בְּעוֹמֵק וּפְנִימִיּוּת הַלֵּב כְּמִש"ל וְהַכֵּל חַד. וְגַם נוֹדַע שְׁלַעוֹלָם כֵּל גִּילוּי בַח' ע"ס (כֵּל ע"ס לְפִי בְּחִינַת) כֵּל הַגִּילוּי הוּא ע"י הַמְּלָכוֹת שֶׁל אוֹתָן הַסְפִירוֹת כְּמִש"ל לְקַמֵּן פִּי"ב סַעֲיָב ב' וְזֶה הוּא בֵּין בְּכָלֵל וּבֵין בְּפְרִטוּת. כְּמוֹ שְׁתֵּרָאָה בְּכָלֵל וְהַגּוֹף דְּלִמְטָה,

יחוד פנימי שהוא מתעלמות הכתר שבבינה העליונה. ולהבין עיצה נכונה מהיחוד הזה דהיינו שמאיר בה אמת בחוץ, יכול רק צדיק גדול מאד/מ"ו שהוא איש תבונות דהיינו שזכה לנשמה ויודע לצחצח אותה כפי שיתבאר. וז"ש (דברים לב/מ"ו) **כי גוי אבד עצות המה ואין בהם תבונה, כי כשאין תבונה עצתו אבודה. כי התגלות העצה ע"י איש תבונה כנ"ל.**

ואיש תבונות הוא מי שיש לו נשמה, בבחי' (איוב לב) ונשמת שדי תבינם דהיינו שהתבונה היא מכח הנשמה שבו.

וצריך לזכך ולצחצח הנשמה ע"י בחי' שדי דהיינו צמצומים. וזה נעשה ע"י שממשיך המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים [מ"ו/מ"ח] רוחניות אלקות היא הארת אמת הנשפעת מהיחוד החיצון

שכל התהוותו הוא מבחי' הנפש שהיא המלכות ולכן הנשמה שהוא יסוד שרוצה לגלות הארותי' בלבוש המחשבה הוא ע"י מלכות שבתבונה כי במלכות שבתבונה בה כח המחשב' עיונית לגלות הארת ע"ס שבנשמה וע"כ נקראת תבונה כי מה שהוא בעצם אור ההשגה נקרא בינה אבל להמשיך זאת ההשגה בענין נבדל נקראת תבונה כמ"ש מ"ס עמוקים וגו' ואיש תבונות ידלנה. **מים עמוקים היא בחי' הבינה שהוא בעצמות ההשגה ואיש תבונות דוקא ידלנה וימשיכה בענין נבדל להמשיכ' לבחי' לבוש,** כי תדע החילוק בין כלי ללבוש כמו ד"מ הגוף הוא כלי להנפש ומ"מ עדיין הוא עצמות האדם, אבל המלבוש אע"ג שעשוי בצירוף הגוף מ"מ הוא ענין נבדל (ולכן ב"ע שנקראו לבושים הם עולמות הנפרדים נבראו יש מאין מחדש לגמרי כמ"ש לקמן מזה) והתבונה ממשיכה להארת הע"ס ללבוש המחשבה (דוגמא לזה כמו איש המשיג כל הפילפול של הגמרא בעומק ויודע להמשיך להנמוך ממנו להבינו כל הפילפול ויודע בכח השכל להורות מזה זכאי או חייב וכד"ג. אבל ללמוד דין אחד מה שלא נזכר בזה הפילפול להוליך הדברים לדין אחר השו' לזה אין לו כח מחמת שחלש אצלו כח התבונה משא"כ איש תבונות ידלנ' כמו המוציא מים מהמקור למ"א כמו שתמצא בזה הרבה בשו"ת הגאונים איך שלומדים דין שלא נזכר כלל בהסוגיא מכח הסוגיא) והבין :

^{מ"ו} משלי כ' ה' עי"ש הלשון איש תבונה עיין עץ חיים שער טו פ"ד מה פ"א איש תבונות

^{מ"ז} **עץ חיים** – שער טו פרק ד' – ודע כי למעלה באמא עלאה יש ג' בחי' א' נקרא סמ"ך ונקרא בינה והב' נקרא ס' סתומה ונקרא תבונה והג' נקרא ד' ונקרא ג' תבונה וזאת התבונה שהיא בחי' הג' היא אשר מתלבשת נה"י שלה תוך ז"א להעשות לו מוחין וכאשר ז"א ותבונה זו שהיא הבחי' הג' המתלבשת בז"א בהיותן שניהן עולין למעלה אצל הבחי' הב' שהיא ס' סתומה תבונה ראשונה אשר היא ב' אל הבינה ועליה נאמר אני ישנה אותיות שני"ה ואז נכללת תבונה הב' בתבונה הא' ואז שתייהם נקרא תבונות ואז ז"א נאמר עליו ואיש תבונות ידלנה כי הרי עולה עמהם למעלה ונכלל בשתייהן ועתה דולה ומשקה אפילו מאותה תבונה הא' וזהו ידלנה לשון יחיד וכאשר הוא נכלל בשתי התבונות עולין שלשתן למעלה עד הבינה ואז כולן נקרא בינות על שם הבינה ואז נקרא ז"א עם בינות וכל זמן שלא הגיע ועלה שם נאמר עליו כי לא עם בינות הוא כי בינה עליונה היא רחמים פשוטים ואין שם אחיזה אל הקליפות אבל כשלא עלה שם יש בו אחיזה אל הקליפות וע"כ לא ירחמהו עושהו ר"ל שאינו רחמים גמורים.

^{מ"ח} **כי לעורר יחוד זה יכול כל אחד כמבואר בלק"ה הנ"ל** לכן נראה שלכווין להבין עיצה נכונה לזה צריך איש תבונות דווקא.

^{מ"ט} **דברים פרק לב** (כח) כי גוי אבד עצות המה ואין בהם תבונה: (כט) לו חכמו ישפילו זאת יבינו לאחריהם:

פסוק זה ע"פ הפשט הפשוט מדבר בגויים אבל בספרי יש דורשים אותו על ישראל שאיבדו את התורה הנקראת עצה שקבלו במתן תורה. עיין חזקוני.

ועיין הגר"א באדרת אליהו – כי גוי אבד עצות המה, ואין בהם תבונה. חשב כאן, עצה תבונה חכמה. כי בשלשה דברים העולם מתנהג, כמו שנאמר (משלי ג' יט-כ) ה' בחכמה יסד ארץ וגו', וכן במעשה המשכן (שמות לד, ג), ואמלא אותו וגו'. וכולם נתנו לישראל. והדעת נקרא 'עצה' כמו שנאמר (משלי כא, ל) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה, וכמו שנאמר (ישעיה מ, יד) את מי נועץ וגו', וכן (שם ט, ה) פלא יועץ. והוא מתנה עליונה על הכל, ולא ניתן לאומות כלל וכמו שנאמר (איוב כו, יב) ובתבונתו מחץ רהב. וכולם כפולים בשמות, חכמה שכל, בינה תבונה. ועצה אין לה אלא שם אחד, ולכן אמר "גוי אבד עצות המה". **וכן ואין בהם תבונה. ששם גנוז הדעת,** ואפילו מה שיש בכחם להבינם דהיינו חכמה ובינה, אין נותנים על לבם כלל, ולכן אמר, (כט) לו חכמו ישכילו זאת, יבינו לאחריהם. אם היו משכילים מה שנקרא "זאת" היו מבינים לאחריהם, שלשה האלו הנכללים במדה זאת. וכן בפרעה נאמר (שמות ז, כג) ולא שת לבו גם לזאת, והיא הנהגת מלכות שמים. ובינה נקרא אחרית, וחכמה נקרא ראשית, והשכל באמצע, וזהו אמר, "לו חכמו" בתחילה, "ישכילו" הוא השכל לדעת מדת "זאת", "יבינו" הוא תבונה, וזהו "לאחריהם", ואם היו משכילים מדת זאת שהיא נותנת ממשלה כדי להשמדם עדי עד, היו מבינים לאחריהם שגם עליהם תעבור הרעה, ומה אם לעושי רצונו כך לא ויתר הקב"ה על מעט עוונותיהם לעוברי רצונו על אחת כמה וכמה:

^ס עיין לק"ה ערובי תחומין הל' ה אות טו

^{מ"א} **לק"ה ערובי תחומין** הלכה ה' אות טו – וענין המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים לא פירש לנו רבנו ז"ל היטב באורו, ולפי עניות דעתי פירושו בפשיטות הוא, כי על-ידי כל דבור ודבור של התורה בפרט פשוטין לחדש בתורה חדושים דאורייתא אמתיים על-ידי-זה ממשיכין רוחניות אלקות לתוך צמצומים ועל-ידי-זה בוראין בריות רבות ונפלאות כמו שכתוב בזהר הקדוש, אל תקרי עמי אלא עמי בשתפא וכו', כי רוחניות אלקותו נמשכת עליו תמיד בקביעות כנ"ל. אף אנו צריכין להמשיך אותו עלינו על-ידי צמצומים רבים של התורה הקדושה. ומשם מבחינה זאת שהוא בחינת המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים משם נמשכת כל הבריאה של כל ששת ימי המעשה שברא השם יתברך את כל הבריאה מראש ועד סוף שהכל היה על-ידי המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים שצמצום כפויול רוחניות אלקותו בכמה וכמה צמצומים שונים עד שששתלשל בכמה השתלשלות עד שברא את כל הבריאה בלה מראש ועד סוף, כי כל דבר ודבר מפרטי הבריאה מקבל חיותו וקיומו מבחינת רוחניות אלקות שנתצמצם בצמצום פרטי כזה בשכל כזה עד שנתהוה ממנו זה הדבר בתבניתו ודמותו, וכן בכל דבר ודבר. אבל השם יתברך ברא הכל בשביל האדם דיקא, על-כן ברא את כל דבר מחסר תקון, כגון החטים צריכים לטחון ולרקד וללוש וללפות עד שיהיה ראוי לאכילה, וכן הפשתן צריך פמה מלאכות עד שיהיה מלבוש, וכן בשאר דברים, כי כל הבריאה נבראה בשביל האדם, על-כן צריך שהאדם דיקא ימשיך רוחניות אלקותו לתוך צמצומים שנה עקר תקון הבריאה, שבשביל זה נברא הכל.

תמיד, ובכל פעם שיש לאדם איזה הרגשה באור האמת הזה צריך מיד לעשות לו צמצום וכלי ע"י איזה דיבור או מעשה של קדושה כדי שלא ילך לאיבוד, כי הרוחניות אלוקות נשפע תמיד ורק צריך לעשות לו כלי **שזה בחי' שדי שהוא בחי' צמצום. כי שדי על שם שאמר לעולמו די** כי ע"י י' מאמרות נברא העולם ומצד המאמר עצמו נברא הדבר והולך ומתפשט בלא גבול וע"י שם שד-י עשה לו גבול **(כמובא בפירש"י פ' מקץ [מט] וע' ב"ר פ"ה [יז] ופ' מו [יא] חגיגה יב.)**, ועי"ז מצחצח הנשמה דהיינו ע"י שם שדי שמדתו לעשות גבול, עושה גבול וכלים לרוחניות אלוקות הנשפעת תמיד בעולם מיחוד התדיר. **וזוהו ונשמת שדי תבינם, שע"י בחי' שדי, דהיינו המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים, עי"ז מצחצח הנשמה** ע"י אור הצחצחות הנשפע לו כפי שהולך ומבאר **ואזי הוא איש תבונות כנ"ל.**

כי ע"י המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים, דהיינו לתוך גופים, עי"ז נכפל ונתרבה פרנסתו בבחי' שפע כפולה המבוארת בתורה כג' היינו שהשפע הגשמי מלובש בשפע רוחני, כי שפע גשמי לבד הוא עושר השמור לבעליו לרעתו ורק ע"י שהשפע כפולה דהיינו עם מוחין של הסתפקות אזי היא פרנסה קדושה וטובה. כי כשממשיך רוחניות אלוקות לתוך צמצומים דהיינו לתוך גופים, זה בחי' בריאה. כי נעשה עתה בריאה חדשה ע"י חבוריג רוחניות אלוקות עם הגוף והצמצום, שזה עיקר הבריאה כי כל צמצום הוא בריאה (כאילו חותך חלק רוחניות ומכניסו לתוך צמצום וגבול של כלי). ואזי תיכף כשנעשה איזה בריאה אזי הש"י נותן פרנסה תיכף [יז] כי חיבור הרוחניות אלוקות בכלי אין לו קיום אלא ע"י פרנסה שמקיימת את החיבור. כי הש"י מפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים {ע"ז ג:} [יז] דהיינו מתפארת קרני הבריה הגדולה ביותר עד עיפוש הבריה הקטנה ביותר, ותיכף שיש בריאה, תיכף הש"י נותן פרנסה/יז. כי הנשמה לבד אינה צריכה פרנסה, וכן הגוף לבד אינו צריך ג"כ פרנסה, ועיקר צורך הפרנסה הוא רק כשנתחבר הנשמה עם הגוף, דהיינו שיתופא דנפשא ובישרא [יז]/[יח], אז צריכין פרנסה, וע"כ ע"י שממשיך רוחניות אלוקות לתוך צמצומים וגופים, שזה בחי' בריאה, בחי' שיתופא דנפשא וגופא, עי"ז נתרבה/יט בכמות, כפי ריבוי הבריות שנבראו על ידו ונכפל/ס באיכות פרנסתו/סא, כי תיכף כשיש בריאה נותן הש"י פרנסה כנ"ל.

עתה יבאר כיצד רמוז עניין הנ"ל של המשכת רוחניות אלוקות לתוך צמצומים במאמר חז"ל כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו את פרנסתו שנאמר והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך.

^{סא} בראשית מג יד מקורו בתנחומא מקץ אות י' וחיי שרה ג'

^י אות ח'

^{סב} אות ג'

^{סג} עיין גם סוף תורה מ' תנינא. – ... ויש בזה עוד ענינים, כי אין אדם מת וחצי תאנותו בידו'. (קהלת רבה סדר א) נמצא שאין ממלא תאנותו ורצונו בממון לעולם, כי תמיד חסר לו כנ"ל. אבל יש בחינת שפע כפולה, בחינת (איוב כ"ב): "וכסף תועפות לך", שהוא לשון כפול. נמצא שבה השפע נתמלא רצונו, מאחר שהיא כפולה (ולא סים):

^{סד} מתוצו - חיבור

^{סה} עיין נדה לא: בא זכר בעולם בא ככרו בידו

^{סז} עיין גם שבת קז: ומדרש תהלים מזמור כב ול'ע איזה מזון לך הקדן של ראם ובלת כניה כי הקדן לומחת בלאשז ובינה חניה חלל הכניה שחמוכה נזנת מניה וביה עד שיואלת. ואם הם שמות בע"ח מה הכנותא הכי מחייה גם חילק ועוד ללאוכה כנותא יותר שמחיה רשע בעל כחיה וממזר שכלל בעצירה.

^{יז} צ"ע מהגמ' נדה לא: נקבה נקיה באה בלא פרנסה והרי גם היא חיבור נפש וגוף. וצ"ע אולי זה רק בבני אדם שהרי בחיות הנקבות דואגות לעצמן

^{יח} * עיין הקדמת התיקונים [דף יד:]

^{יח} הקדמת התיקונים דף יד סע"ב – כגוונא דא נפשא דאיהי שתופא דגופא איהי פתילה, רוח דא משפא, נהורא דא נשמטא, מאנא דא גופא, איהו עבד, ואיהו רכב לתלת סטרין אלין, דאינון קיטורא ד'יחורא ד'חורא, דאינון נר יהו"ה נשמט אדם (משלי כ כז).

^{יט} צ"ע לשון נתרבה משמע שממון הגשמי נכפל כפשוטו. אבל נראה פשוט שאין זה סותר למה שבארנו על פרנסה כפולה, כי לשון נתרבה כאן הכוונה כפי רבוי הבריות שנבראו כך נתרבה הפרנסה לצורכם אבל לשון נכפל דייקא הוא כנ"ל.

^ס צ"ע כי נכפל משמע שנעשה שתי פעמים ממה שהיה ואילו נרבה משמע כפי מספר הבריות שנבראו. לכן נראה כוונה שנתרבה בכמות ונכפל באיכות.

^{סא} צ"ע לכאורה את הפרנסה מקבל הצמצום שעשה, דהיינו הבריה או מלאך שנברא ע"י המשכת רוחניות לצמצום ולא הוא בעצמו. וכנראה כפי שכבר נתבאר לעיל עפ"י לק"ה שהצמצום הוא איזה דבר שבקדושה שהוא עושה, לכן נמשכת הפרנסה דרכו צ"ע.

וזה בחי' מאמר חז"ל (ברכות סג/ב) כל המשתף שם שמים בצערו, דהיינו שממשיך ומשתף רוחניות אלקות^{סג} לתוך הצמצום, שהוא בחינות צער דהיינו צמצום וכלי לרוחניות השם שמים, אזי כופלין לו פרנסתו [סד]. כי על ידי זה נתרבה הפרנסה כנ"ל שצמצום רוחניות לכלי של איזה דיבור או מעשה של קדושה עי"ז נברא בריאה והקב"ה מפרנס כל בריה, שנאמר [סה/סו] והי' שדי בצריך וכסף תועפות לך. בפשט הפסוק שדי הוא השם שמים בצריך לשון מבצר חזק דהיינו שהקב"ה יהיה מבצר חזק להגן עליך, ובגמ' הנ"ל דרשו בצריך לשון צער, ורבנו דורש שדי זה בחינות הצמצום בחינות המשכת רוחניות אלקות לתוך הצמצום,

צ"ע כי בפשטות נראה שצריך הוא הצמצום ושדי הוא הרוחניות. וכיון שאומר ששדי הוא הצמצום נמצא צריך הוא הרוחניות וזה קשה לומר לכן נ"ל כוונת רבינו ששם שדי הוא רוחניות אלוקות מצומצם שממשיך לתוך צריך דהיינו צמצום גשמי דהיינו דיבור או מעשה של קדושה.

^{סב} ברכות דף סג. אמר רב הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך רבי שמואל בר נחמני אמר פרנסתו מעופפת לו כצפור שנאמר וכסף תועפות לך. פרש"י - המשתף שם שמים בצערו - שמברך על הרעה דיין האמת, אי נמי שמבקש רחמים מלפניו: בצריך - בצרתך: תועפות - לשון כפילה, כדמתרגמינן וכפלת ותעיק (שמות כ"ו):

^{סג} בתרלז - אלקית

^{סד} צ"ע לשם מה הכפל למה צריך יותר מכדי חיובו ועיין לקמן סוף תורה מ ולעיל תורה כג ששפע דקדושה הוא עם (מוחין) מלת ההסתפקות נקרא כפול להבדיל משפע שהוא בחי' עושר השמור ליעותו בחי' יק לו מנה רואה מאתים דהיינו שפע של חסדיו.

^{סה} איוב כב כה [ע"ש רלב"ג - או יהיה מעניין הכפל כדמתרגמינן וכפלת ותעיק:]

^{סו} איוב פרק כב (כה) והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך:

מלבי"ם - (כה) והיה שדי בצריך - ה' יהיה המבצר שלך, בו תמצא מעוז ומחסה מכל צר ואויב, והוא יהיה לך כסף תועפות - לא כסף הקבור באדמה רק כסף העף למעלה, שהוא כסף הכוסף כסף עליון רוחני:

בחי' משתף שם שמים בצערו. שם שדי הוא רוחניות אלוקות מצומצם שממשיך לתוך צריך דהיינו צמצום גשמי דהיינו דיבור או מעשה של קדושה **עי"ז וכסף תועפות לך היינו ריבוי הפרנסה כנ"ל.** **וע"י הפרנסה** דקדושה כנ"ל שהיא עם המוחין משרש השפעת הפרנסה ששם הוא אור אמת צח ומצוחצח (כמבואר בתורה כג')⁴ **הוא מצחצח נפשו** ע"י אכילה בקדושה, **כי אכילת הצדיק הוא רק בשביל הנשמה, כ"ש (משלי יג) צדיק אוכל לשובע נפשו. ושביעת הנפש זה בחי' הצחצחות שמצחצח נשמתו ע"י אכילתו** כי כשאדם אוכל בקדושה אזי זוכה להארת רצון נפלא המאירה לו מאור הצחצחות שהוא אור נפלא וגבוה מאד של אמת שגורם לו להשתוקקות עצומה אליו ית' ומתבטל ממנו לגמרי תאוות אכילה אכילתו לשבע נפשו בלבד [2] **בבחי' והשביע בצחצחות נפשך (ישעי' נח)** כי אור הצחצחות הוא אור האמת מגבוה מאד מלמעלה מהספירות (כמבואר בתורה כד) והשביעה היא מהארת האמת כמבואר בתורה מזו **ואזי כשמצחצח נשמתו אזי הוא איש תבונות, בחי' ונשמת שדי תבינם כנ"ל.** ואזי ע"י צעקת הלב מעורר יחוד הפנימי **ועי"ז נתגלין העצות כנ"ל** מעומק תעלומות הכתר שבבינה עילאה שהיא בחי' עומק בלב, **ומשם גדילה האמונה וכו' כנ"ל** ע"י שמקיים את העצות ומעורר עוד יחוד הפנימי :

אות ד

לעיל נתבאר ענין חיזוק האמונה דהיינו כיון שמתחלת בקטנות הנקראת צדק, צריך לדעת כיצד לגדל ולחזק אותה עד שתיהיה נקראת אמונה שלימה. אבל גם כשהיא בקטנות מדובר באדם שמאמין באמת דהיינו שידוע שהקב"ה מנהיג את העולם ומשגיח עליו, אלא שליבו לא מתפעל מהידיעה הזו כראוי עד כדי שיהיה חרד כראוי לקים כל רצון השם ית'. אבל כאן מבאר שכשהאמונה בקטנות אזי האדם בסכנה ליפול ממנה לגמרי דהיינו להאמין בשקר גמור.

וכפי שנתבאר לעיל האמונה מורכבת מביטול שהוא טבע בכל אדם להאמין לזולתו ובלי זה אין קיום לעולם, אדם שואל את חברו מה השעה ומאמין לו ומסכם עם חברו להיפגש ומאמין וכשהולך לרופא מאמין לו וכן למוכר בחנות וכו' וכן כל יחסי אנוש בנויים על אמונה בזולת. אבל יש בני אדם שקרנים ויש אנשי אמת. והבחירה ביד האדם להאמין או לחשוש וצריך תמיד לברר למי אני מתבטל ומאמין. שמא אני מאמין לשקר, ותייהיה אמונתי כוזבת. מאידך צריך להזהר שמא אני חושד באיש אמת ומפסיד את האמונה באמת.

וא"א שלא להאמין לשום דבר, כי עיקר היהדות היא האמונה בהקב"ה, וכתוב כל מצותיך אמונה ואיתא בגמ' בא חבקוק והעמידן על אחת כמ"ש צדיק באמונתו יחיה. ובלא אמונה באמת, האדם קרוב להיות בהמה מאדם. ואין לו שום חיות דקדושה ולא שמחה אמיתית ולא שום טוב. וזהו שפתח רבנו את התורה העיקר היא האמונה וצריך לחפש עצמו ולחזק את אמונתו באמת תמיד.

ודע שע"י נפילת האמונה, עי"ז נעשה ונתחזק אמונת כוזביות, דהיינו אמונות הע"ז

וכיוצא דרכי האמורי¹, כי תכונת הביטול דהיינו להאמין לזולת היא טבע כל אדם, רק הבחירה היא למה ולמי להאמין, לאמת או לכזב, וכאן מבאר שהן תרתי דסתרי, כי אם מאמין באמת וגם בשקר אזי האמת מעורבת בשקר ואין זו אמונה שלימה אלא כשמתבטל לאמת לבד. **כ"ש (יחזקאל כו') אמלאה**

⁴ עיין תורה כג אות ה' בביאור הסבא דבי אתונא - ...באמת יש עוד תקון לתאות ממון, היינו שיסתכל לשרש, שמשם בא כל הממון וכל ההשפעות. ועל ידי הסתכלותו שם, יתבטל תאוותו. כי שם בשרשה, השפע בלו אור צח ומצחצח, ותענוג רוחני, ואין מתאנה (נ"א מתעבה כתי"י) אלא למטה.

עי"ש פל"ח אות ה - ...השפע יש לה שורש למעלה שהוא אור צח ומצוחצח, דשם בוודאי רואין איך שכל השפע נמשכת רק מבחינת אור הפנים בחינת אמת בחינת קושטא קאי.

² עיין תורה עו תנינא לעת האוכל גשי הלום ועיין תורה ז' תנינא אות י' שיש הארת הרצון בשעת האכילה דייקא ועיין לק"ה כלאי הכרם ב' יא שהארת רצון זו היא מאור הצחצחות בחי' והשביע בצחצחות נפשך בחי' צדיק אוכל לשבע נפשו.

³ בדפ"ר - אמונות, בתקפא ותולד - אמונות, ומתולדו - אמונות

¹ עיין תורה נה אות ו' ומשנה שבת ו' י'

¹ **יחזקאל פרק כו** (ב) בן אדם יען אשר אמרה צר - צור היתה תמיד בבירת עם ירושלים בימי דוד ושלמה, ולא שמחו על מפלתם משנאה רק מפני שחשבו שע"כ יגיע להם תועלת, וז"ש שאמרו האח נשברה דלתות העמים - שירושלים היתה עיר מרכולת וכל העמים הביאו שם סחורתם, וקראה דלתות העמים שכולם נכנסו אל הדלת הזו, וע"כ נסבה אלי - ויהיה כל המסחר בצור, וגם י"ל שקראה דלתות העמים מפני שהיתה חוצצת בפני העמים שישבו בדרום ומורח וצפון שהיה דרכם לצור דרך א"י וסביבה, כדלת סגורה שאין יכולים ליכנס עד שיפתח הדלת, ועתה שנפתח הדלת ע"י חורבנה נסבה אלי - זאת שנית אמלאה החרבה - שמלאו בתייהם מחורבן ירושלים

החרבה ודרשו חז"ל לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים כי כשזה קם זה נופל וכו' {ע' מגילה ו} ו[א]י/ו. כי עיקר קיום וחיזוק אמונות כזביות" הוא מנפילת האמונה הקדושה.

וכשמעלין האמונה הנפולה מזה נעשין גרים. מוהרנ"ת^ט מבאר שהגרים נעשים ע"י שלצורך חיזוק האמונה המשכנו רוחניות אלוקות לתוך צמצומים כנ"ל, שזה בחי' בריאת נפש הגר, ולשון רבנו משמע שגם עצם חיזוק האמונה מבטל אצלם את האמונה כוזבת ולכן באים להתגייר **כי ע"י שנלקטין ונבררין נפילת האמונה שמשם יניקת אמונתם, עי"ז נחלש כח אמונתם. ואזי הם חוזרים לאמונתינו הקדושה ונעשין גרים.**

ולפעמים נעשין גרים בכח, ולפעמים נעשין גרים בפועל. היינו או שנעשין גרים ממש בפועל, שבאין עכו"ם ומתגיירין. או שנעשה רק בכח, שעל ידי שמעלין אמונה הנפולה ונחלש אמונתם, עי"ז נתגלה להם במקום שהם האמונה הקדושה, ומאמינים שם במקום שהם שיש יחיד קדמון ית', בבחי' בכל מקום מוקטר ומוגש לשמי (מלאכי א') ובלק"ה^{יא} מבאר שגם האמונות כזביות הן בבחי' זו שבכל מקום מקטר ומגש לשמי, כי מכח הארת היחוד החיצון הנ"ל

כמ"ש וגם מה אתם לי צור וצדון וכל גלילות פלשת אשר כספי וזהבי לקחתם ומחמדי הטובים הבאתם להיכליכם ובני יהודה מכרתם וכו' ששללו ובוזו ואספו כסף ועבדים ונתמלאו מן החורבן והשלל:

¹ * עיין רש"י פרשת תולדות עה"פ ולאם מלאם יאמץ [ועיין לעיל תורה א' קמא דף א. וגם בדפים לו: מט: סח: ושם נרשם עוד מ"ט] (עיין ע"ח שער מח פ"ג שעל זה נאמר בנסתרים תבכה נפשי הנזכר לקמן)

¹ **מגילה דף ו. 1.** – אמר רבי יצחק לשם זו פמייס עקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים איכא דאמרי דמרבי בה מלכי ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר אמלאה החרבה אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מהכא ולאום מלאום יאמץ.

מוהרש"א – אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן כו'. בחרבו שתיהן ובישבו שתיהן אמר בכל חלוקה מהן אל תאמן אבל גבי חרבה קסרי וישבה ירושלים וחרבה ירושלים וישבה קסרי אמר בשני החלוקות פ"א תאמין ויש לומר שאילו היה אומר נמי כן בכל חלוקה תאמין היה המובן ממנו שאפשר לפרש להאמין באחד משני החלוקות אם לעולם ישבה ירושלים וחרבה קסרי או לעולם ישבה קסרי וחרבה ירושלים ואינו כן אלא שיש להאמין שב' החלוקות אמת כי לפעמים ישבה קסרי וחרבה ירושלים ולפעמים ישבה ירושלים וחרבה קסרי ומייתי ליה הכי מקרא דאמלאה החרבה דצור אמרה על ירושלים אתמלא מחורבתה כפרש"י ומשמע נמי אמלא את צור שהיא חריבה מירושלים שהיתה מלאה וכן ולאום מלאום יאמץ שסתם הכתוב איוה מהם יאמץ על חבירו על כן פירושו שכל אחד מהם יאמץ על חבירו לפעמים זה ולפעמים זה:

⁸ גם בדפוס ותרלד - כזביות, ומתלו - כזביות

^ט **לקוטי הלכות חו"מ** – הפקר ונכסי הגר הלכה ב אות ב) ולקשר הענין קצת כי דיקא על ידי שמעלין ומתקנין האמונה הנפולה על ידי האיש תבונות דהינו על ידי המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים על ידי זה דיקא נעשין גרים. כי באמת המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים שהוא שתופא דנפשא וגופא זה בחינת הולדה. ועקר הולדת הצדיקים הוא נפשות הגרים כי הצדיקים מולידים נפשות הגרים בבחינת זאת הנפש אשר עשו בחרן כמבאר בספרים וזה בחינת המשכת רוחניות אלקות לתוך צמצומים, ועל כן על ידי זה דיקא נעשין אחר כך גרים כמבאר שם במאמר הנ"ל.

¹ מלאכי פרק א (יא) כי ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מקטר מגש לשמי ומנחה טהורה פי גדול שמי בגוים אָמַר יְדוֹד צְבָאוֹת:

פרש"י – (יא) גדול שמי בגוים – אמרו רבותינו דקרו לי' אלהא דאלהיא אפילו מי שיש לו עכו"ם יודע (שיש אלוה) שהוא על כולם ובכל מקום מתנדבים לשמי אף העכו"ם ורבותינו פירשו אלו תלמידי חכמים העוסקים בהלכות עבודה בכל מקום וכן כל תפלות ישראל שמתפללין בכ"מ הרי הן לי כמנחה טהורה וכן ת"י וכל עידן דאתון עבדין רעותי אני מקבל צלותכון ושמי רבא מתקדש על ידיכון וצלותכון כקרבן דכי קדמי וכן פירש המקרא ולמה אתם מחללין שמי והלא גדול הוא בגוים ואני אהבתי וחביבתי עליכם שבכל מקום שאתם מתפללין לפני ואף בגולה מוקטר ומוגש הוא לשמי. ומנחה טהורה – הוא לי כי על ידכם שמי נורא בגוים ואתם מחללין אותי ואת שמי:

מצודות דוד – (יא) כי ממזרח שמש – אשר ממקום זריחת השמש עד מקום שקיעתו גדול שמי בין העכו"ם כי כולם מודים בו יתברך שהוא הסיבה הראשונה המשפעת בכולם רק איזה מהם יחשבו שהנהגת העולם השפל בא הכל ממערכת השמים. ובכל מקום מוקטר מגש לשמי – ת"ל מה שהעובדי כו"ם מקטירים למערכת השמים להתרצות לפניהם כוונתם הוא שבוה יכבדו ויעבדו את סבתם הראשונה ובוה באמת יטעו כי לא נגה עליהם אור התורה והנבואה. ומנחה טהורה – ומה שמביאים לקרבן ותשורה היא טהורה ונקיה לפי דעתם הנראה בעיניהם. כי גדול שמי בגוים – ולכן לפי טעותם יקריבו למערכת השמים מנחה טהורה:

^{יא} **לק"ה ערובי תחומין ה' אות ו** – ...וזה בחינת מה שאמרו רבותינו וזכרונם לברכה בכל מקום מוקטר ומוגש לשמי, דקרו ליה אלקא דאלקיא, שאפלו העכו"ם העובדים עבודה זרה, מודים בה' יתברך, רק שטועים באמונות כזביות ועבודה זרה, ומידיכן נמשך זאת, אף זה נמשך מבחינת הנ"ל, מבחינת יחוד החיצון שאינו נפסק שמשם נמשך חיות לכל העולמות ואפילו לאמות העולם, ועקר החיות הוא אמונה, כי בלא אמונה אין שום חיות בעולם, בבחינת וכל מעשהו באמונה כנ"ל, אף אצל אמות העולם שאינם רוצים למסר נפשם בשביל השם יתברך, נתקלקל אצלם ההארה הזאת ונעשה אצלם פפירות ואמונות כזביות, אבל על-פל-פנים רבם ככלם מכרחים להודות במציאות השם יתברך ואחדותו יתברך, רק שכל אחד נהנה למקום שנתעב לאיזה פפירה ואמונות כזביות מחמת שנתקלקל אצלם ההארה הנ"ל וכנ"ל,

מרגישים כולם את הארת האמת בעולם רק כיון שלא מוכנים לעזוב תאוותיהם רצים מכח הארה זו למלא תאוותם בהבלי עוה"ז ובאמונות כזביות.

י'זזה תלוי כפי חוזק האמונה כזביות שהיה מתחילה, היינו כשהאמונה כזביות היתה חזקה בתחילה, אזי אח"כ כשמשריץ אותה ומעלין האמונה הנפלה" דקדושה משם ונעשין גרים, אזי נעשין גרים בפועל ממש. וכשהאמונה כזביות" לא היתה חזקה כ"כ בתחילה אזי כשנשברת ומהפכין אותה אל הקדושה אזי אין נעשה ממנה רק גרים בכח צ"ע בזה כי הוא חדוש גדול לכאורה הפך ההגיון. ואולי רומז למה שנתבאר לעיל מגלה עמוקות מני חושך דיקא, דהיינו שאין הכוונה שתלוי באמונת הגר אלא בחושך חסרון העיצה שכמה שהוא גדול יותר כך צעקת הלב בלא קול גדולה יותר ומגלה עצות עמוקות יותר שעל ידן מתחזקת האמונה ביותר :

אות ה

והנה הכלל שע"י שמעלין אמונה הנפולה עי"ז נעשין גרים כנ"ל. ומחמת שאלו הגרים נעשין מלקיטת נפילת האמונה, שעל כן תחילת אמונתם היא בקטנות, ועל כן נקראים גר צדק, צדק דיקא, שהוא כינוי לאמונה כשהיא בקטנות ע"כ הם מזיקין לישראל, בבחי' (קידושין ע' ע"ב) קשים גרים לישראל כספחת [ט]. ספחת היא מחלת הצרעת, היינו מכות בחי' מכות מופלאות הנ"ל שנעשין ע"י נפילת האמונה כנ"ל. ומחמת שאלו הגרים נעשין מלקיטת נפילת האמונה על כן בתחילה אמונתם היא בקטנות מאד בחי' צדק, ע"כ הם קשים כספחת כנ"ל שכשהאמונה פגומה אזי באות מחלות שאין להן רפואה :

עתה יבאר שהגרים המתגיירים ומתערבים בישראל מביאים עמהם ומכניסים בישראל את מדת הגאווה הרעה מכל. והטעם לזה מבאר כי באים מבין הגויים שאצלם הגאווה נפולה ורעה דהיינו שמחשיבים את עצמם ואת העכו"ם ולא את הקב"ה וישראל. אבל אצל ישראל הגאווה דקדושה דהיינו שהאדם משפיל עצמו ונותן את כל החשיבות והכבוד רק להקב"ה.

ורבנו מחדש כאן שגאוות הגרים משפיעה על ישראל ומפילה אותם לגאווה נפולה כמוהם.

ואלו הגרים המתגיירים ומתערבים בישראל הם מכניסין גאווה בישראל. כי ארז"ל (חגיגה ה ע"ב/ב) על הפסוק בירמיהו במסתרים תבכה נפשי מפני גוה [י"ח]/[ט] שלהקב"ה יש מקום הנקרא מסתרים ושם הוא בוכה מפני גאותן של ישראל שניתנה לעכו"ם דהיינו שהחשיבות/ו והכבוד דקדושה נפל ובמקום לכבד רק את הקב"ה וישראל מכבדים את העכו"ם והבלי עוה"ז וכל אחד את עצמו.

² בדפ"ר מכאן עד סוף הקטע הוא בסוגרים

³ בתשכס - שכמשברין

⁴ בדפ"ר ותולד - הנפולה, בתקפא - הנפלה, ותולדו - הנפולה

⁵ גם בדפ"ר ותולד - כזביות, ותולדו - כזביות

⁶ שער הגלגולים הקדמה לד' שפנש הגי' האשונה שניווחו מחטויה לנפש הגי' צדק שמתקבל כשמתגייר

⁷ **חגיגה דף ה:** – (ירמיה יג-יז) ואם לא תשמעוה במסתרים תבכה נפשי מפני גוה אמר רב שמואל בר איניא משמיה דרב מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו מאי מפני גוה אמר רב שמואל בר יצחק מפני גאותן של ישראל שניתלה מהם ונתנה לעובדי כוכבים ר' שמואל בר נחמני אמר מפני גאוותה של מלכות שמים ומי איכא בכיה קמיה הקב"ה והאמר רב פפא אין עציבות לפני הקב"ה שנאמר (דברי הימים א טז-כז) הוד והדר לפניו עזו וחדוה במקומו לא קשיא הא בבתי גואי הא בבתי בראי ובבתי בראי לא והא כתיב (ישעיה כב-יב) ויקרא אדני ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח ולחגור שק שאני חרבן בית המקדש דאפילו מלאכי שלום בכו שנאמר (ישעיה לג-ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון:

מוהרש"א – מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו כו'. דה"ל למכתב בסתר תבכה נפשי אבל במסתרים משמע במקום ששמו סתרים. ואמר מפני גוה מפני גאותן כו' מפני גאותה כו' עיין פרש"י בספר ירמיה מפני גדולה שלכם שתבטל ומפני גאותה של שמים שניתן לפטילים ע"כ ומספר ישן שהכל אחד שאין גאותן של ישראל אלא הקב"ה דכתיב ואשר חרב גאותך אלא שרשב"ן ביאר בפי' כביכול נתמעטה גאותו של מלכות שמים כענין שאמרו שנתמוטטו כנפי החיות ושתמעטה פמליא של מעלה ומקום יש להקב"ה ששמו מסתרים הם בתי גוואי הסתרים הפנימיים שעליהם נאמר ושם חביון עזו כו' ובתי בראי הם עמודי התוך שעליהם העולם עומד וי"א בתי גוואי ה' הראשונה ובתי בראי ה' אחרונה והכל כוונה אחת ע"כ:

⁸ ירמיהו יג יז

⁹ **ירמיהו פרק יג יז:** ואם לא תשמעוה במסתרים תבכה נפשי מפני גוה ודמע תדמע ותרד עיני דמעה פי נשבה עדר ה':

פרש"י – מפני גוה. מפני גדולה שלכם שתבטל ד"א מפני גאותה של מלכות שמים שתנתן לאלילים של כשדים :

¹⁰ **עיין תורה א'** – כי עקשו בעוונותינו הרבים ון וקשיבות האמיתית של ישראל נפל, כי עקשו עקר הקשיבות והחן הוא אצלם.

נמצא שהגאווה היא דקדושה של ישראל דהיינו לתת לחשיבות רק לקדושה **נפלה אליהם** ואצלם היא גאווה נפולה ורעה. **וע"כ כשחוזרים עכו"ם ומתגיירין הם מביאין עמהם גאווה שהיתה אצלם כנ"ל ומכניסין בישראל גאווה** כי הגר עד שזוכה לתקן מדותיו הרעות יש בו הרבה רע שנשאר דבוק בו מקודם שהתגייר, וכן מבואר בשער הגלגולים (הק' לד) ועיין תורה ז' תנינא שנפש הגר הראשונה מחטיאה את נפש ישראל שמקבל אחרי שמתגייר:

ועי"ז שנכנסת גאווה נפולה בישראל אזי **נוטלין חרב הגאווה מנהיגי הדור שמתגאים על הדור בחנם. כי יש מנהיגים עזי פנים שמתנהגים ברבנות ומושלים על עם דל. והם מתגאים על הדור בחנם, כי לא ניתן להם גדולה מן השמים כלל, רק הם מתגאים מעצמם על הדור בחנם** [כ"ב/כ"ג] והם מפורסמים של שקר/כ"ד, שרבנו מזהיר מהם בכמה תורות/כ"ה. **והם מקבלין חרב הגאווה, דהיינו שעושים מהגאווה שנכנסה בהם חרב למשול בכח הזרוע בבחי' (דברים לג/כ"ו) ואשר חרב גאותיך, פשט הפסוק מדבר מהקב"ה שהוא חרב גאווה דקדושה לישראל, ומידיעת ההפכים אחת לומד רבנו על חרב גאווה דסט"א שהיא הגאווה רעה שעזי פנים בישראל מתגאים על עם דל, ובאה לישראל ע"י הגרים הנ"ל. שהם מכניסין גאווה בישראל כנ"ל, ומושלים עי"ז מנהיגים עזי פנים על עם דל בחנם. ויש להם כח אפי' להעניש את מי שאינו רוצה להכניע עצמו תחת ממשלתם/כ"ו. וכל זה ע"י חרב הגאווה הנ"ל. ובאמת אין זה נקרא מעניש אלא מזיק, כי הן מזיקי עלמא. וזה קשים גרים לישראל כספחת, בחי' ספיחים שגדילים מאליהם [כ"ח] ספחת פירושה דבר הטפל, ובנגעים יש נגע צרעת הנקרא שאת והוא לובן בעור ויש לובן פחות ממנו שגם הוא טמא ונקרא ספחת הטפל לשאת. וכן הספיחים הם צמחים הטפלים לעיקר, כי העיקר הוא מה שזורעים בכוונה והטפל הוא הגדל מאליו ממה שנפלו זרעי הגידול העיקרי ונשרשו בקרקע וגדלו מאליהם, הכי נמי מנהיגים עזי פנים הם טפלים למנהיג דקדושה הצדיק. היינו שע"י הגרים אזי **נוטלין גאווה מנהיגי הדור עזי פנים שגדילים מאליהם ומתגאין מעצמן על הדור בחנם, כי לא ניתן להם גדולה מן השמים כלל כנ"ל** וכמאמר חז"ל עזות מלכות בלא תגא, דהיינו בלא כתר כי העם לא מכתיר אותו עליהם, והוא כמו מלך בלא כתר, כי את הכתר נותן העם למלך שע"י שממליך אותו: **וע"כ נקראים גרים על שם (תהלים סג/כ"ט) יגירוהו על ידי חרב, פשט הפסוק מדבר בתפילת דוד כשהיה נרדף ע"י שאול המלך ומבקש מהקב"ה שאויבי שאול יגרשו אותו ממנו ע"י חרב, ורבנו דורש לשון יגירוהו שרומז לגר והחרב היא חרב הגאווה הנ"ל כי ע"י הגרים נעשה חרב הגאווה כנ"ל :****

אות ו

^א בתשכס - שהגאווה

^{בב} עיין שיש"ק ח"ו סימן רסד

^{בג} **שיש"ק ח"ו** סימן רסד - על המבאך בליקוטי מוהר"ן (תורה כב חלק א ובתורה ה חלק ב), על אלו המנהיגים 'השוֹלְטִים על עם דל בחנם וכו'פין אַנְשִׁים תְּחוֹת שְׁעֵבוּדֵיהוּ, הִנֵּה אוֹמֵר רַאבְרָ"נ ו'ל בְּצֻחוֹת בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב "בְּיָמֵינוּ הָיָה אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הִיָּשֵׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה" (שופטים יז, כא). שְׂכַשְׂאִין נִמְצָא הַצְּדִיק הַגָּדוֹל הַזֶּה שְׂרָאִי בְּאֵמַת לְהִיּוֹת מוֹשֵׁל וּמֶלֶךְ אֲזִי לְפָחוֹת "חָאטְשֶׁע" שְׁיַנְיָחוּ לְאִישׁ לַעֲשׂוֹת הִיָּשֵׁר בְּעֵינָיו וְלֹא יִכְפוּ אוֹתוֹ לְהַתְנַהֵּג פְּרִצוֹן הַשׁוֹלֵט וְהַכּוֹפֵה, אַחַר שְׁאִינוּ יוֹדְעִים וּמְכִירֵי בְּשֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם שְׂתַחַת מְרוֹתוֹ.

^{כד} עיין לק"ה ר"ח ו' ח'

^{כה} **כב אות ד'**, סז אות ג', א' תנינא אות ג', סז תנינא ועוד

^{כו} **דברים פרק לג** (כט) אֲשֶׁרִיף יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹף עִם נוֹשֵׁעַ בִּידוֹד מִגֵּן עֲזָרָה וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתָהּ וַיִּכְחָשׁוּ אִיבֵיהָ לָהּ וְאָתָה עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּרְרָף:

^{כז} **בשם הגר"א** מבארים החילוק בין מולך למושל שמולך הוא ע"י שהעם ממליך אותו אבל מושל מכניע בכח את העם נגד רצונם.

^{כח} משנה שקלים פ"ד מ"א עיין ברטורא שם

^{כט} **תהילים פרק סג** (יא) יגירוהו על ידי חרב מנת שעלים יהיו:

פרש"י - (יא) יגירוהו על ידי חרב - יבואו על רודפי אויבים ויגירוהו כל אחד מהם ע"י חרב שימיתו אותו ומקרא קצר הוא זה שלא פי' מי יגירוהו, יגירוהו לשון גרירה כמו מוגרים במורד (מיכה א') פרץ נחל מעם גר (איוב כ"ח). (מצאתי, מנת שועלים - ישובם חרב שועלים ילכו בו):

עתה יבאר שהגאווה מגבירה תאות ניאוף כי הכנעת תאוה זו היא ע"י חרב גאווה דקדושה, לכן בנפילת הגאווה אין מה שיכניע את הניאוף.

נראה לבאר עניין החרב גאווה, כי החרב הוא כלי להפסיק ולקצר חיים, בחי' תכלית הדין הקשה שגדרו שמחזיר כל דבר לשרשו. ותיקון הברית עיקר העבודה בו הוא ההתאפקות שלא להשפיע אלא רק במקום שיוליד כבוד שמים, לכן עיקר תיקון הברית הוא שמירת הברית שמירה דייקא דהיינו מדת הדין, כי ודאי גם מי שלא עושה חסד והשפעה דקדושה זה פגם הברית, אבל עיקר העבודה היא דייקא להפך להשמר מחסד והשפעה שאינו מוליד כבוד שמים (עיין תורה קלד ותורה רסד) וזה בחי' חגור חרבך על ירך דהיינו שאת חרב עצירת ההשפעה צריך בעיקר נגד הירך דהיינו תיקון הברית (עיין גם תורה ב' חלק א' בזה) וגאווה דקדושה היא כנ"ל שמחשיב ומכבד רק את הקב"ה וכבוד שמים וישראל.

נמצא חרב הגאווה דקדושה היא היכן ששומר שלא לתת חשיבות לכל איזה דבר אחר שאינו כבוד שמים וישראל. ולעומת זה יש חרב גאווה דסטרא אחרא ששומר שלא לתת חשיבות לקדושה ולכבוד שמים ולישראל. וגאווה וניאוף הן בחי' אחת תלויות זו בזו, ולכן מדת הגאווה דסט"א גורם להגביר תאוות ניאוף, וכן מבואר גם בתורה קל ותורה יא אות ג'. והדמיון ביניהם הוא א' מצד הניתוק מהקב"ה. ומכל חיפוש כבוד שמים, ועוד גם שכמו שגאווה היא יהירות וחיפוש כבוד עצמו והשתלטות על הזולת, כן הזיווג שנקרא בעילה, כי הוא בחי' של השלטה של צורה על חומר, כשנעשה עם גאווה הוא ניאוף כי הגאווה מכניסה במעשה היחוד תאוות השתלטות^ל. במקום שכל כוונתו תהיה ביטול לרצון שמים ורק עמ"נ להוליד כבוד שמים. לכן הגאווה שמכניסים הגרים בישראל מפיל את ישראל גם לתאוות ניאוף.

וע"י הגאווה של אלו המנהיגי הדור, עי"ז הם מגבירים תאוות ניאוף בעולם. בבחי'

(משלי ו')/ל"א ואשת איש נפש יקרה תצוד, פשט הפסוק שאשת איש יכולה לפתות לעבירה אפילו אדם גדול, ודרשו בגמ' סוטה ד'/:ל"ב מכאן שכל אדם שיש בו גסות הרוח, שלבסוף נכשל באשת איש, שנאמר ואשת איש נפש יקרה תצוד, דהיינו שנפש יקרה רומז לבעל גאווה, ותאוות אשת איש תצוד אותו, שע"י גאווה מתגבר תאוות ניאוף [ל"ג], שהיא בחי' חותם דסט"א חותם פירוש מכסה החותם וסוגר את הכלי/ל"ד וחותם דסטרא אחרא סוגר את ההשפעה לקדושה ולכבוד שמים, כי כוונתו לכבוד עצמו, בחי' (ויקרא טו')/ל"ה החתים בשרו מזובו זוב היא מחלה שגורמת שיוזב ממקום הברית מים

^ל ידוע שיש בני אדם שטבעם מיסוד האש ויש שטבעם מיסוד המים ויש מיסוד הרוח, לכן מי שטבעו מיסוד האש טבעו להשתלט על הזולת כמו אש ששורף כל דבר והופך אותו לאש כמוהו, ויש בזה מעלה כשנעשה לשם שמים להחזיר בני אדם בתשובה ויש בזה חסרון שהוא קרוב מליפול לניאוף. וטבע המים הוא תאוות תענוגים גם בו יש מעלה כמתענג על דבר שבקדושה. ויסוד הרוח תאוה לדבר הרבה, ובקדושה הוא איש אשר רוח בו דהיינו מנהיג. ויסוד העפר שפלות והביטול ועצלות. נמצא שמנהיג צריך מדת הרוח ומדת האש אבל מי שיש בו שתי מדות אלה והוא נפל בגאווה אזי הוא מגביר את הניאוף כנ"ל.

^{לא} משלי פרק ו' (כו) כי בעד אשה זונה עד כפר לָחֵם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יִקְרָה תְּצוּד:

פרש"י - נפש יקרה תצוד - נפש שהיתה יקרה קודם לכן באה וצדה לגיהנם:

מצודות דוד - תצוד - בחלקת אמריה תצוד את הנפש עם שהיתה יקרה ונקיה מעון:

^{לב} סוטה דף ד' - ומאי ואשת איש נפש יקרה תצוד אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל אדם שיש בו גסות הרוח לבסוף נכשל באשת איש שנא' ואשת איש נפש יקרה תצוד אמר רבא האי נפש יקרה נפש גבוהה מיבעי ליה ועוד היא תצוד מיבעי ליה אלא אמר רבא כל הבא על אשת איש אפילו למד תורה דכתיב בה יקרה היא מפנינים מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים היא תצודנו לדינה של גיהנם.

קצת צ"ע כי בגמרא דחה רבא את הפירוש של רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן שנפש יקרה הכוונה לגבוהה דהיינו בעל גאווה ואעפ"כ רבינו מביא פירוש זה כראיה לדבריו (צ"ע בזה אולי שיטת רבנו לפסוק כרבי יוחנן)

עוד צ"ע הרי בהמשך לכאורה יש ראיה יותר טובה ר' חמא בר חנינא אמר כאילו בא על כל העריות כתי' הכא תועבת ה' כל גבה לב וכת' התם כי את כל התועבות האל וגו' שאין לה דחיה ומדוע לא הביא אותה רבינו ואולי להפך שרבינו סובר שדייקא מהפסוק נפש יקרה תצוד יש יותר ראיה ומדברי רבי חמא בר חנינא יש חיזוק לעצם הדבר שגאווה גורם לניאוף

עיין עיון יעקב על הגמרא הו בעין יעקב שמביא ראיות שגסות הרוח מביאה לניאוף בסנהדרין פרק חלק ביקש דוד שיאמרו אלקי דוד ונכשל באשת איש עוד כתוב בגמרא פסחים סו כל המתיהיר חכמתו מסתלקת ממנו וכתוב בסוטה עה"פ איש כי תשטה אשתו אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנסה בו רוח שטות עוד כתוב סוטה פט ובב"ב פרק המוכר פירות מאן דיהיר אינישי ביתו לא מתקבל ופרש"י דהיינו על אשתו וא"כ אינו מצילתו מן החטא

^{לד} * עין סוטה ד' [אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן: כל אדם שיש בו גסות הרוח - לבסוף נכשל באשת איש, שנא': ואשת איש נפש יקרה תצוד, ועיין לעיל תורה יא אות ג' ותורה קל]

^{לה} כמבואר בגמ' ע"ז לא. הכל משתמר חותם בתוך חותם דהיינו מכסה כפול

^{לו} ויקרא פרק טו (ב) דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֵלֵיהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא: (ג) וְזֹאת תִּהְיֶה טְמֵאתוֹ בְּזָבוֹו רַר בְּשָׁרוֹ אֶת זָבוֹו אוֹ יְהִתִּים בְּשָׁרוֹ מְזָבוֹו טְמֵאתוֹ הוּא:

רש"י (ב) זבו טמא - (ת"כ) למד על הטפה שהיא מטמאה (נדה נה). זוב דומה למי בצק של שעורין ודחוי ודומה ללובן ביצה המזורת שכבת זרע קשור כלובן ביצה שאינה מזורת: (ג) רר - לשון ריר שזב את בשרו: את זובו - כמו ריר שיוצא צלול: או החתים -

עכורים והם אב הטומאה, ולשון החתים פירושו שאפילו שיוצא ממנו טיפה קטנה של זוב כחותם קטן על פתח האמה הוא טמא בטומאה חמורה. ורבנו מצא בזה רמז לחותם דסט"א שהוא הפך חותם דקדושה שהוא חתימת וסגירת כח השפעה על מנת לכוון בו רק לשם שמים. ההשוואה בין החתים בשרו לחותם דקדושה, היא כי טיפת ההולדה גם היא שיעור טומאתה אפילו במעט שרק חתם את פי האמה. והן זו לעומת זה ששתיהן יוצא מפי האמה זה להוליד חיים וזה לטומאה שהיא בחי' מוות, כמבואר בתורה רמב/ל^ו.

והטעם שע"י גאוה מתגבר הניאוף **כי ע"י חרב הגאוה דקדושה מתגברים על תאוות ניאוף** רוצה לומר כי כשמתגברין חס ושלוש המחשבות רעות של תאוה זו רחמנא ליצלן אזי צריך לחגור חרב הגאוה על ירכו בבחינת חגור חרבך על ירך, היינו להזכיר אח עצמו גדול מעלת יקרת נפשו ונשמתו בשרשה העליון, ושהוא מבני אברהם יצחק ויעקב מזרע ישראל הקדושים, אשר משה רבינו ע"ה אמר להם אשריך ישראל מי כמוך וכו' ואשר חרב גאותך, כי השם יתברך בעצמו כביכול הוא מגן עזרינו וחרב גאוותינו, ואיך יעלה על מחשבתו לטמא את נפשו הקדושה בתאוה זו רחמנא ליצלן, אשר הוא מעשה בהמה ממש ושייך רק לעכו"ם אשר (יחזקאל כ"ג) בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים וזרמתם וכו', ועל ידי חרב הגאוה הזאת הוא מתגבר על תאוה זאת (פל"ח) אבל כשחרב הגאוה דקדושה נופל לגאוה דסט"א אין לו חרב להלחם בתאוה, **בבחי' (תהלים מה) חגור חרבך על ירך** דרך הלוחמים לחגור את חרבם על הירך, והוא רמז בעבודת ה' שעיקר המלחמה היא להכניע את תאוות הניאוף המכונה ירך (שהוא מקום חיבור הרגלים לגוף). **אבל ע"י חרב הגאוה של אלו המנהיגים הנ"ל** שלוחמים בה לחתוך כל מי שלא מחשיב ומכבד את עצמם, ע"י חרב גאוה זו **שמקבלין מהגרים כנ"ל מתגבר ח"ו תאוה זו** של ניאוף שהיא רדיפה אחרי תענוג ושליטה של משפיע על המקבל **כנ"ל** :

אות ז

עד כאן למדנו כיצד מגדלים את האמונה ע"י איש תבונות שדולה עצות עמוקות מני החושך ע"י צעקה בלא קול, וע"י גידול האמונה נעשים גרים, אלא שעמהם בא גאוה שעל ידה נעשים מנהיגים עזי פנים ועי"ז מתגבר ניאוף בעולם.

וביארנו עפ"י לק"ה ע"ת ה' שהאמונה מתחזקת ע"י הארת אמת הנשפע ע"י שמעוררים יחוד פנימי עליון, כי האמונה בראשיתה היא צדק וע"י שמאיר בה אמת נעשית אמונה.

ונתבאר לעיל שפגם ניאוף הוא חתם דסט"א

עתה יבאר שיש צדיקים שומרי הברית שמגינים על הדור מהניאוף הנ"ל שמתגבר ע"י המנהיגים הנ"ל וע"י שהם מכניעים התאוה מאיר אור התפילין שהוא חותם דקדושה, שהוא אור האמת שכשהוא מאיר אזי חותם וסוגר את האמונה שלא יכנס בה שום שקר.

ענין החותם דסט"א שע"י פגה"ב ולעומתו חותם דקדושה שע"י שמירת הברית, שהם בחי' תפילין רעים ותפילין קדושים. נראה לבאר, ענין שמירת הברית היא שמירת היסוד שהוא הצינור המחבר בין המעיין למקווה, בין החכמה למלכות, בין האמת לאמונה, כי כל צינור יש לו שני צדדים ושניהם צריכים שמירה, דהיינו מדיכין ישאב מימי חכמה ולאן ישפוך אותם, ועל היסוד דהיינו הצינור הזה יש מלחמה בין הקדושה לסט"א מי יחתום ויסגור אותו שלא ישלוט בו זר, כי ע"י פגם הברית הוא בשליטת הסט"א ואזי היסוד הוא נחש המחבר בין מעיין אכזב של שקר למלכות דסט"א, לעומת זה ע"י שמירת הברית דהיינו הקשר החזק עם הקב"ה, אזי השליטה על היסוד היא של הקדושה שחותמת וסוגרת אותו משליטת זר ושומרת שהוא יחבר, את מעיין החכמה דקדושה למלכות ואמונה דקדושה, שהיא מקווה טהרה. (כך נראה לבאר מדוע נקרא חותם לעומת חותם דסט"א שהוא פגם הברית ועיין בתיקוני זוהר לקמן שמבאר גם כך בפירוש השני) עוד טעם שהתפילין דקדושה נקראים חותם כי מצינו כן בכוונות האריז"ל למצוות תפילין, ורבנו רמז לזה בפסוק שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך. והטשעריער רב ציין לתיקוני זוהר שם מבואר כיצד רומז פסוק זה לסוד התפילין, ועי"ש ביאור המתוק מדבש שמבואר עפ"י פרי עץ חיים תפילין פ"ז/ל^ו ושער

שיוצא עב וסותם את פי האמה ונסתם בשרו מטפת זובו זה פשוטו ומדרשו (גדה מג) מנה הכתוב הראשון ראיות שתיים וקראו טמא שנא' זב מבשרו זובו טמא הוא ומנה הכ' השני ראיות שלש וקראו טמא שנ' טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא הא כיצד שתיים לטומאה והשלישית מוקינתו לקרבן:

^{לו} **תורה רמב** - הַצְדָּקָה שֶׁהִיא מִצְוַת מִקְרָהוֹרִים שֶׁל **נְאוּף שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲבֵי אֲבוֹת הַטְּמָאָה, בְּחִינַת מַת, וְצְדָקָה מִצְוַת מִקְרָהוֹרִים** (מְשָׁלִי י'): "וְצְדָקָה תְּצִיל מַמּוֹת", הַשֵּׁם יְצִילֵנוּ:

^{לז} **פרי עץ חיים** תפילין פ"ז - והנה ענין התפלה הנעשה בה באותה הנקודה של רחל, זה שאמר הכתוב, כחותם על לבך כחותם על זרועך, כי עתה שעלתה אותה הנקודה באור הבוקר עד זרוע שמאלי של זעיר אנפין, ועמדה שם פ"פ עמו, או נשלם ענין כחותם על זרועך, כי רשימו של המוחין שלה, היה בפנים בלבו של זעיר אנפין. (א) אך זו הנקודה, היא בחוץ, ונתונה ברוע השמאלי דזעיר אנפין מבחוץ, ואז בהיותה שם הנקודה, יוצא הרשימו שלה מתוך לבו של זעיר אנפין, ונכנס באותו הנקודה בהיותה עמו על זרוע, ואז משמש הרשימו ההוא לאותה הנקודה במקום המוחין, ואז בהכנס הרשימו ההוא לתוך אותה נקודה, אז נקרא אותו נקודה תפלה של

הכוונות תפלין ה'. שעקר הכוונה לתפלין של יד שהם בחי' חותם דקדושה (אמנם על ידם גם נעשים התפלין של ראש), ונקראים חותם כיון שהם רשימו של מוחין דנוקבא הנקראים חותם ביחס למוחין דז"א, כי המוחין שלה אינם עיקר אלא מקבלת ממנו כחותם. כי כל תפלין הם רשימו של מוחין שנשאר אחרי הסתלקות המוחין ורשימו של ז"א מסתלק למעלה ואילו שלה מסתלק אל ליבו של ז"א, ובבקר היא עולה לזרועו של ז"א, ואזי מאיר בה הרשימו מליבו, והן תפלין של יד של ז"א שהם תפלין של ראש שלה. (כל זה מבואר באריכות בתורה לח שהיא בנויה על כוונות אלה)

ומסדר הדברים משמע שדייקא ע"י נפילת הגאווה והתגברות הניאוף דהיינו נפילת האמונה מאד ע"י המגיני ארץ נהפך הירידה תכלית העליה/ל"ח וזוכים על ידם להארת האמת עוד יותר בבחי' תפלין.

ומבאר מדוע ע"י הכנעת חותם דסט"א ע"י שמירת הברית של המגיני ארץ זוכים לחותם דקדושה שהם בחי' תפלין של עם ישראל שהוא מוחין של הארת אמת מציאותו ית', כי השכל הוא כמו שלהבת הנר האחוז במח שהוא הפתילה ודולק ע"י שמנונית הגוף העולה למח וע"י פגם הברית מאבד האדם את השמנונית הזו ונפגם מוחו. ועיין גם תורה יא אות ד' שפגם הברית הוא פגם המח כאילו זורק פרורי מח. וכן מבואר בתורה לו סוף אות ה' סילוקא דיסודא עד אבא ואמא, ועי"ש שעל כן רק כשמתקן הברית בשלימות אזי המוחין שלו בשלמות.

ולהנצל מזה הניאוף ופגם הברית, **הוא ע"י המגינים שדודר** שהם בחי' זה לעומת זה למנהיגים הנ"ל, כי המגינים הם אלה שהצליחו להתגבר על הגאווה וניאוף שהתגברה בגלל הגרים כנ"ל. **כי יש מגיני ארץ [ל"ט]** שהם שומרי הברית **שהם מגינים עלינו ומצילין אותנו. כי ע"י שמשברים תאוותם הם מכניעין החותם דסט"א שנעשה ע"י הגאווה כנ"ל. בבחי' מה שאמר הקב"ה לאיוב (איוב מא/מ) גאווה אפיקי מגינים סגור חותם צר** פשט הפסוק הוא חלק מהתוכחה שמוכיח אותו על דבריו הקשים שאמר והקב"ה מתאר לו עד כמה השגחתו על כל הברואים היא לפרטי פרטים, וכאן מתאר לו את שריון הקשקשים החזק שעשה ללוייתו, ורבנו מצא כאן רמז לענין הנ"ל של המגיני ארץ **שהם סוגרין ומכניעין חותם דסט"א שהיא בחי' תאוה הנ"ל שנעשה ע"י גאווה כנ"ל.**

עתה מבאר רבנו סוד התפלין ומתבאר שאע"פ שבמהלך הפשוט נראה שהמגיני ארץ רק מתקנים את הפגם שנעשה ע"י הגרים, אבל באמת המגיני ארץ הופכים את הירידה לתכלית העליה/מ"א ודייקא ע"י הפגם של הגאווה וניאוף כשמתגברים עליו, אזי זוכים להרבה יותר ממה שזכו לפני הפגם, וזהו אור התפלין שהוא הארת אמת נפלאה, שזוכים ע"י המסירות נפש של המגיני ארץ לשבר תאוותם.

וע"י שהם המגיני ארץ מכניעים זאת התאוה שהוא בחי' חותם דסט"א, עי"ז נעשה בחי' תפלין מוחין, שהם בחי' חותם דקדושה כמבואר בזוהר וככוונות האריז"ל, שתפלין הם בחי' (ש"ה ח) **שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך** פסוק זה בשיר השירים רומז לתפלין של יד שהן על הזרוע כנגד הלב כמבואר בתקוני הזוהר {ע' תיקון א' [מב/מג] ותיקון כב [מח/מ"ה]} כמבואר

יד, כי אותה נקודה נקשרת אזי בורוע שמאלי דז"א, במקום הקיבורת, לפי שהוא כנגד הלב של ז"א, כדי לקחת אותה הרשימו שלה אשר שם כנ"ל, ואז נכנס בה אותה הרשימו, ונעשין בראשה בחינת תפלין. ונמצא, כי בערך הז"א עצמו, הן תפלין בורוע על לבו. אבל בבחי' הנוקבא, הם תפלין של ראש שלה:

^{ל"ח} **ירידה תכלית העליה**, פירושה שבעליה זוכה ליותר ממה שהיה קודם הירידה, עיין תורה כב אות יא כדי להשיג נשמע גבוה יותר צריך ירידה צורך עליה.

^{ט"ז} תהלים מז' ו' (עיין ימי מוהר"ן סימן לו וחיי מוהר"ן סימן מא המעשה מהמתנגד שכניה את מוהר"ן ורבי נפתלי מגיני ארץ על שהגנו על רבנו ונרמזו כאן כמה שמגיני ארץ הם המגינים על העולם מפניה צ'. דהיינו כד)

^מ **איוב פרק מא** (ה) מי גלה פני לבושו בְּכַפֵּל רְסֻנוּ מי יבוא: (ו) דַּלְתֵי פָּנָיו מי פִּתַּח סְבִיבוֹת שְׁנָיו אִימָה: (ז) גָּאֹוָה אֶפִּיקֵי מְגִינִים סְגוֹר חוֹתֶם צָר:

רש"י - (ה) מי גלה פני לבושו - חוזר על הראשונות לדבר על לויתן מי יוכל לגלות קשקשות שהן בכפל רסנו, בכפל שפתיו כשהן פתוחות מי הוא אשר יכנס שם, בכפל הן השפתים שהן כפולות אחת למעלה ואחת למטה שאין בריה רשאה ליכנס שם מפני אימתו: (ז) גאווה אפיקי מגינים - גאווה גדולה יש לו בחווק מגיניו הן קשקשים שעליו המגינין עליו כמגן. סגור - הוא חותם שריונו שהו' צר וסגור ועצום שכל קשקש' וקשקשת דבוקה בו ואדוקה לחברתה שאין בריה יכולה להכותו בין הדבקים וזהו שנא' אחד באחד יגשו שכולן מוגשות ותכופות זו לזו:

^{מ"א} **עיין ילקוט** שמעוני תהלים פ"ה רמו תרכח - "...אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי", אלולא שנפלתי לא קמתי, כי אשב בחשך ה' אור לי אלולא שישבתי בחשך לא היה אור לי:

דהיינו שהנביא אומר שאין לגויים מה לשמוח במפלת ישראל כיון שהם בודאי יקומו וחז"ל דרשו שאדרבה בגלל שנפלתי קמתי משמע שקמתי למקום יותר גבוה ממה שהייתי לפני שנפלתי.

^{מ"ב} דף יח.

^{מ"ג} **תיקוני זהר תקונא קדמאה** דף יח: (עס פי' ממוק מדכס) - להנין את מאמר הנא' נקדים צע"ה מש"כ האריז"ל (בשעה"כ לרוש ה' תפלין), וז"ל בקולור, דע כי יש חילוק בין ז"א לנוקביה, כי הכשימו למוחין דז"א מסתלק ממנו כלילא ועולה על לאש, אבל הכשימו למוחין דנוקבא נשאר תוך ז"א ממך תוך החוץ שלו אשר שם נמוך הלב דז"א,

שם שבלילה שמסתלקים המוחין אזי המלכות (אמונה) מבקשת מו"א (הקב"ה) שכיין שהמוחין שלי שנקראים חותם (של המוחין שלך) לא נסתלקו לגמרי אלא נסתלקו אל לבך, לכן תאיר לי את הרשימו שלהם מלבך, ובבקר אני אעלה אל זרועך של שמאל ולשם תאיר לי את הרשימו ואזי אהיה כחותם על זרועך שהם תפילין של יד שלך.

וטעם שע"י הכנעת התאוה זוכים למוחין של תפילין **כי עיקר תיקון המוחין ע"י שבירת תאוות ניאוף** כי פגם הברית הוא שזורק לבטלה את השמנונית שעל ידה דולק המוח. **כי עיקר המוח ע"י ליחות הגוף, כי המוח הוא כמו נר דולק, והליחות שבגוף הם עולים"י להמוח ונעשין שמנים אל המוח** [י"ז] וכמו שכתוב נר ה' נשמת אדם והנמשה היא השכל. **נמצא שעיקר המוחין ע"י ליחות ושמנונית הגוף. ע"כ ע"י ניאוף מאבדים את השמנונית ואת השכל ואילו ע"י שמכניעין תאוות ניאוף ואין יוצאין ליחות ושמנונית הגוף לחוץ, ע"ז עולין הליחות אל המוח ונעשה שמנים שזה עיקר המוחין.**

ע"כ ע"י המגנים הנ"ל, שמכניעין תאוה זו, ע"כ הם עושין ע"ז בחי' תפילין מוחין כנ"ל. ומתקנים את המוחין עוד יותר ממה שהיה קודם הפגם **כי הם מעלין ליחות הגוף מבחי' החתים בשרו** דהיינו שעושים את הפגם של החתים בשרו לירידה שהיא תכלית העליה **ועושין מזה מוחין בחי' תפילין, כי תפילין הם התנוצצות המוחין.**

ומשם יולאת כלילה הארה אל הנקבא, ועוד כי המוחין הגנסיים תוך רישא דז"א הם מוחין העקריים, אבל המוחין לטובא אינם רק הארת החותם הנחתם בה מן המוחין דרישא דז"א שהם המוחין העקריים, והוא ענין הפסוק שימני כחותם על לבך, כי שאלת הנקבא מו"א איך את הארת המוחין שלה בתוך לבו כחותם.

ועוד כתב שם, כי נודע כי ביום יש קירוב לז"א עם נוקביה, לפי שיש להם בחינת מוחין, אבל כלילה שהמוחין מסתלקין לגמרי, שאף הרשימו מסתלק, אז הוא זמן הפירוד בין ז"א לנוקביה, לפי שהבחינה שהיתה מקרבת אותם היו המוחין הגמשיים וניתנים ממנו אליה, ועתה בהסתלקותם יש פירוד ביניהם, ואז היא שאלת ואומרת לו, שימני כחותם על לבך, דהיינו אף על פי שעתה הארתך מסתלקת ממני, עשה באופן שתשים זה החותם והרשימו שלי על לבך, וישאר שם במקום החזה, ולא יסתלק לגמרי, אלא ישאר על לבך, וטעם הדבר הוא מפני רוב אהבה שיש לי עמך, וזה שכתוב (שם) כי עזה כמות אהבה, ואינו יכולה להפריד מנך לגמרי, עיין שם באריכות.

ואמר כי **מלכא דכלהו חיוון דא אדם** האלך של כל החיות הקודש, הוא ז"א הנקרא בפנימיותו אדם, **דאיחו שהוא כוד** השם יוד ה"א וא"ו ה"א, **דסליק בחשבון חד** שעולה במספר שזה עם אל"ם, ולפי שהוא האורש של פני אדם שבמרכבה שעבולם היורה, היינו כשנמנה רוסם במלכות, אז נקראת המלכות **דמות אדם, דא שכינתא קדישא** דמות אדם שהיא הבחינה הקדושה, **דאיחי דיקנייה** שהיא דמותו של ז"א, כי בה נשאר ציור ורושם של ז"א. (שע"ר ח"מ ובל"ר ומפרשים)

ואמר כי **איחי חותם דיליה** המלכות נקראת החותם של ז"א, לפי שהמוחין שלה היא מקבלת מו"א הם הארת החותם של המוחין העקריים שלו, **ועלה אמתר** ועליה נאמר שהמלכות אומרת לז"א **שימני כחותם על לבך** ומפני **דהכי אמתר שכינתא** כי כך אומרת השכינה לז"א כלילה בעת ההתלקות המוחין, **אף על גב דאנת תסתלק לעילא** אף על פי שהמוחין שלך יסתלקו לגמרי למעלה על ראשך, **דיקניך לא אתעדי מנא לעלם** אבל עשה בזה האופן שדיוקנך שהיא הרשימו של המוחין שלי שהוא דיוקנך לא יסתלקו ממני לעולם, אלא ישארו אלי גם כלילה, **פהוא חותם** כמו החותם שחותמים בו, **דההוא אתר דאתדבק ביה רשימו דמארי חותמא** שבאותו המקום שנתדבק ונחתם בו הרושם והצורה של בעל החותם, **לא אתעדי מניה דיקנא דחותמא לאשתמודעא ביה** לא סרה ונתעטלה ממנו אורת החותם להכיר על ידו את בעל החותם, כמו כן ישארו רושם המוחין שלי בכרך תמיד להאיר אלי גם כלילה, ועל ידי זה לא יסור ולא יחבטל ממני דיוקנך לעולם. (שע"ר ח"מ ומפרשים)

ובגין כך אמתר כנסת ישראל ובגין זה אמרה כנסת ישראל להקב"ה, **שימני כחותם על לבך** פירושו **פרשימו דתפילין** ד"ד כרושם של התפילין של יד הנקרא חותם, **דאינון לקבל לבא** שהם כנגד הלב, **כחותם על זרועך** פירושו **כתפילין דרישא דאינון תליין רציעין לבל סטריין על לבא ודרועא** כמו התפילין של ראש הנקרא חותם שהרצועות הגמטות ממנה תלויות לכל זר, היינו רצועת השמאל על הלב, ורצועת הימין לזר זרוע ימין, **ובהון ובמזות תפילין האלו אינון רשימין דאינון עמיה דקדשא בריך הוא** שאומרים ישראל שהם עמו של הקב"ה, לכן מבקשת כנסת ישראל ואומרת כמו שאנו משימים את חותמך שהם התפילין על לבנו, כן אתה שמיני על לבך, כמו שגמרת אורו החותם במלכות שהיא הדיוקן שלך. (כ"מ ח"מ)

ועוד יש לפרש מש"כ שימני כחותם היינו **דא חותם דאות ברית קדש** זה הוא חותם של ברית הקדש שאנו חותמים על בשרינו, כדי שיהיה הברית חתום ושומר שלא יאלו ממנו טפות לבטלה, כמו שאומרים (בברכה שלאחר המילה) ולא לאחי חתם ברות ברית קדש, ועל ידו לנו נכנסים להתאחד בשמו של הקב"ה (במבואר בזהר פ' כך דף פט ע"א), ובו לנו נבדלים משאר העמים, **והוא אות ברית שבת קדש וימים טובים** שניתנו רק לישראל כמ"ש (שמות ל"ז) ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, וכמו שהמילה היא אות שהנמול הוא מעמו של הקב"ה, כן השומר שבת וימים טובים ואינו עושה בהם מלאכה, הם אות לישראל שהם מעמו של הקב"ה. (מפרשים)

דף סה:

תיקון כב דף סה: (עם פי' מתוך מדבס) – להבין את מאמר הבא בס"ד, נעתיק בקיצור דברי האר"ז ל' בשער הכוונות (דרוש ה' דתפילין), שכתב שהמוחין שבאו לז"א בתפלת שחרית מסתלקים מיד אחר התפלה, אבל נשאר מהם רשימו של המוחין כל היום, ומיד בתחילת הלילה מסתלק מהם גם אותו הרשימו, והיינו שהרשימו של מוחין דז"א עולה ועשה לז"א על ראשו, והרשימו המוחין לטובא היואל ממנה, נכנס תוך החזה במקום הלב דז"א, ומשם מאיר אליה בבחינת אור מקיף, והנה עיקר יחוד ז"א הוא ביום כשיש מוחין, אבל כלילה שמסתלק אף הרשימו שלהם, ואז הוא זמן פירוד בין ז"א, ואז היא מבקשת מו"א שימני כחותם שתעשה באופן שהרשימו של המוחין שלי הנקראים חותם (היינו הארת החותם, כי המוחין לטובא נקראים הארות חותם לפי שהם רק הארה שנתתמה בה מהמוחין העקריים של ז"א הנקראים חותם) שגשאר בי ביום, ועתה כלילה גם הוא מסתלק ממני, הנה תשים את זה החותם והרשימו שלי על לבך, וישאר שם במקום החזה, וכל זה אני מבקשת מנך מרוב אהבה שיש לי אליך, וזה מש"כ כי עזה כמות אהבה ואינו יכולה להפריד מנך לגמרי.

וזה שאמר איחי חותמא מטסריא דגופא המלכות היא הארת חותם מלך הארות חותם שמקבלת מתפארת דז"א הנקרא חותם אלמת (כמ"ש בע"ה ש"ה פ"ג), (ה"ב הימ"ה) **ובגין דאיחי חותמא** ובגין שהיא כבוד הארות חותם, **אמתר שכינתא לגבי יהו"ה דאיחו מלכא** אומרת השכינה אל השם הוי"ה של ז"א המאיר בה בפנימיותה כבוד הגמח הפליון, **שימני כחותם על לבך** כנודע (משע"כ דרוש ה' דתפילין) שהרושם של המוחין של המלכות מסתלקים כלילה ממנה ונכנסים בתוך החזה של ז"א ששם הוא לב של ז"א, ומשם הוא מאיר אליה למטה, לכן היא אומרת לז"א **דאף על גב דאנת תסתלק מני בגלותא** אף על פי שאתה מסתלק ממני בגלות, דהיינו כלילה הדומה לגלות, שאז יש פירוד בין ז"א, עם זה אל **חותמא דילך** החותם שלך, דהיינו הארת המוחין שנתת לי, **אשתאר עמי** תשאר עמי ותאיר בי מלבד ששם נכנסו הארות המוחין שלי, **ולא אתעדי מני לעלם** ולא מסתלק ממני לעולם, כי מרוב אהבה איני יכולה להפריד מנך, ור"ל המוחין שלי ישארו תוך לבך, ומשם תאיר עלי גם כלילה איזו הארה. (שע"ר ומפרשים)

חודצו - עולין

עיין לעיל תורה רכה [דף קיד]. ותורה ס אות ג' [דף עא]: ותורה ה תנינא אות ז [דף קיד]. ותורה ה תנינא אות יב [דף יח]: שבילי אמונה נתיב ד שביל ב ד"ה הריאה - המוח כפתילה שבנר.

וע"כ נקראו התפילין יקר כשרז"ל (מגילה יו:) ויקר [מ"ח] אלו תפילין. כי התפילין נעשין דייקא ע"י תיקון תאוות ניאוף שהיא בחי' אשת איש נפש יקרה תצוד כנ"ל דהיינו שמהפכים את פגם הניאוף שנגרם ע"י הגאווה הנקראת נפש יקרה לאור התפילין הנקרא יקר.

וע"כ נקראין התפילין פאר [מ"ט], כי נעשין ע"י תיקון הגאווה וההתפארות שמביאין הגרים כנ"ל נראה שכאן מכין רמז לביאור הפסוק תקעו בחודש שופר שבסוף התורה ובו פתח את התורה, ע"ש שבחודש רומז לגאווה שמביאים הגרים כי רומז להתפארות חדש.

וזה בחי' (שמות ג') ומשה היה רועה פשט הפסוק מספר שהיה רועה את צאן יתרו והגיע להר חורב שם ביקש ממנו הקב"ה להיות רועה ישראל ולגאול אותם משיעבוד מצרים. ורבנו מביא מכאן רמז

שהיה רועה את ישראל, **משה הוא הדעת [נ"א]** פי' שמציאותו ית' היתה מאירה ממוחו ללבו/נ"ב בהרגשה ברורה וחזקה, שזה בחי' מוחין תפילין, הוא רועה דקדושה, כמו רועה צאן שמנהיג את הצאן למחיה ושומר מחיות רעות כך רועה ישראל מנהיג אותן לשמור הברית, והמנהיג את ישראל לשמור הברית הוא היפך רועה זונות {משלי כט} שהוא מנהיג לפגם הברית .

וזה בחי' שבעה רועים דקדושה [נ"ג/נ"ד] כדמצינו בנבואת מיכה שלעתיד לבוא אחרי תחית המתים יהיו לישראל שבעה רועים והם אדם שת מתושלח מימין ואברהם ויעקב ומשה/נ"ו משמאל ודוד המלך באמצע/נ"ז, אמנם גם מצינו שבעה אושפזין של חג הסוכות גם הם נקראים שבעה רועים/נ"ז והם ג' אבות ומשה אהרן יוסף ודוד, ורועה דקדושה זה בחי' משה

^{ט"ז} אסתר ח' טז

^{ט"ח} * סוכה כה: [וגם בברכות יא. טז: תענית טז. כתובות ו: ב"ב ס: דכתיב ביהוקאל כד יז פארך חבוש עליך]

^א **שמות פרק ג (א)** ומשה היה רועה את צאן יתרו חתנו כהן מדון וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים הרב:

^{א"ב} זוהר ח"ב רכא. חסד לאברהם א טז. שער הפסוקים בלק. מגלה עמוקות ורא. ועוד הרבה. נזכר הרבה בלק"ם עיני תורה ו אות ז, תורה טו אות ז, תורה כ אות י, תורה כא אות יא, תורה לו אות ב, תורה מג תורה נו אות ח' תורה קטו.

^{א"ג} **כי הדעת** הוא ממצע בין השכל למדות ודעת לשון חיבור כמ"ש ואדם דע את חוה, נמצא שבר דעת מחבר היטב את מה שמשיג בשכלו על לבו עד שנעשה הרגשה והתפעלות חזקה וברורה. ומשה רבנו כיון שזכה לאספקלריא המאירה דהיינו שמציאותו יתק האירה לו בלא שום צל ספק ומשכלו ללבו בהארה כל כך ברורה עד שנעשה מרכבה למדת הדעת הזו. והאיר אותה לכל ישראל כמבואר בתורה ד' עה"פ אתה הראתה לדעת.

^{א"ד} סוכה נב:

^{א"ה} **סוכה נב:** – (מיכה ה–ד) והיה זה שלום אשור כי יבא בארצנו וכי ידרוך בארמנותינו והקמנו עליו שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם מאן נינהו שבעה רועים דוד באמצע אדם שת ומתושלח מימינו אברהם יעקב ומשה בשמאלו ומאן נינהו שמנה נסיכי אדם ישי ושאלו ושמאל עמוס וצפניה צדקיה ומשיח ואליהו:

מהרש"א – ז' רועים כו'. רועים הם מנהיגים של הדור יהיו ז' ודוד באמצע דוגמת מנהיגי עולם האמצעי שהם ז' כוכבי לכת והשמש באמצע כמ"ש במלכות בית דוד כי כשמש ינון וגו' וכמפורש לעיל מיניה ואתה בית לחם אפרתה וגו' ממך יצא לי מושל וגו' ועמד ורעה בעוז ה' וגו' דהיינו שהוא דוד יהיה העיקר בין מנהיגים הללו וקראם רועים במקום מנהיגים כי ברובם מפורש שהיו רועים ממש בעולם הזה דוד רועה צאן אביו יעקב צאן לבן משה צאן יתרו שם נאמר בו כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל וגו' והבל היה רועה צאן. ואמר מאן נינהו ח' נסיכי אדם ישי כו' משיח כו'. הא ודאי דמשיח ימלוך על כלם כמ"ש ומלך אחד יהיה להם ש"מ אלו הו' דחשיב יהיה להם קצת שררה ונסיכות וקבלה היה בידם שאלו השבעה יהיו עם מלך המשיח:

^{א"ו} **ויצחק** מבואר במדרש שהלך להציל את בני מדינה של גהנם

^{א"ז} **ועי"ש** במיכה ה' הנ"ל פסוק (א) ואתה בית לחם אפרתה צעיר להיות באלפי יהודה ומאן נינהו שמו (שם):

ופרש"י שם – **צעיר להיות באלפי יהודה.** ראוי היית להיות צעיר במשפחות יהודה מפני פסולת רות המואביה שבך: **ממך לי יצא.** משיח בן דוד וכה"א (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים: **ומוצאותיו מקדם.** לפני שמש ינון שמו (שם):

דהיינו כנ"ל בעניין המגיני ארץ שדייקא את הפגם ניאוף וגאווה הפכו למוחין תפילין, כך דוד המלך דייקא ע"י שהיה בו פגם ופוסלת זכה לשפלות גדולה ועי"ז לתקן את המלכות בתכלית עד שזכה להיות רגל רביעי במרכבה וראש לשבעה רועים לעתיד לבוא. וצ"ע שם דמשמע שז' הרועים יהיו למעלה ממשיח, כי משיח יהיה רק נסין. וצ"ע שהרי נקרא מלך המשיח. ועיין בן יהוידע שלדעתו מדובר במשיח במ יוסף ועי"ש כיצד יתכן שהאבות משמאל ולא מימין.

^{א"ח} **עיין ביאור יד מצרים** לרבי יצחק חבר על ההגדה של פסח – שבעה מי יודע וכו': – כידוע שמצב כל ישראל הם שבעה רועים, ג' אבות, משה ואהרן, יוסף ודוד, והם ז' עמודים שבהם עומדים, והם נגד כלל העולם שנברא בו ימים. וכן כל הנבראים נחלקים הכל לז', ז' כוכבי לכת, ז' רקיעים, ז' היכלות, ונגד זה בנו בלעם ובלק ז' מזבחות, שרצו לעקור את ישראל מן העולם, והאבות תיקנו זה שבנו ז' מזבחות לקיום ישראל והעולם, וכן ז' בארות שחפרו האבות, והם לקשר ישראל עם הקב"ה שהוא מקור מים חיים, והם ז' עמודים שהעולם עומד עליהם, כמ"ש "חצבה עמודיה שבעה", כדאיתא בפ"ק דחגיגה. ונגד זה נתברכו ישראל ז' פעמים, ד' פעמים ממשה רעה"ש, וג' פעמים מבלעם כמ"ש במדרש ובס"י, לפיכך חיבב הקב"ה כל השביעיות תחת השמים, והכל נגד ז' ימי שבתא:

הי' רועה [א], בחי' תפילין, של ראש שיש בהם שין של ג' ראשים בצד אחד ובצד השני שין של ד' ראשים, שהם בחי' שבעה רועים הנ"ל.

לעיל באות ג' נתבאר סוד השם שדי שהוא סוד הצמצום, ושם נצרך כדי להמשיך לתוך צמצומים רוחניות אלוקות שהיא הארת האמת המאיר תמיד מיחוד החיצון של חו"ב, ורק צריך לעשות לו כלים ע"י צמצום של מעשים טובים כדי שלא יאבד או ח"ו ילך לסט"א.

וכאן מבאר רבנו שוב את סוד הצמצום הנ"ל שע"י שם שדי, אלא שכאן הצמצום אינו לעשיית כלי אלא להפך לצמצום עצמו שלא לנסות לעשות כלי להשגות שהן למעלה ממדרגתו.

דהיינו דלעיל באות ג' דיבר ממוחין שמאירים תמיד בלא אתערותא דלתתא ולכן הם מאירים בקטנות מאד (כפי שנתבאר לעיל עפ"י לק"ה ע"ת ה') ורק צריך להוודרו לעשות להם כלים כדי שלא יאבדו, וע"י שעושה להם כלים מעורר יחוד פנימי יותר שעל ידו מאירים מוחין גבוהים שהם בחי' תפילין הנ"ל שזוכים ע"י המסירות נפש של המגיני ארץ, ומוחין אלה כיון שהם מכח העלאת מיין נוקבין לכן הם גדולים מאד, לכן כאן כבר מזהיר שכל אחד יעשה לעצמו הצמצום השייך לו כפי כלי המוחין שלו שלא ינסה להשיג למעלה ממדרגתו כי יכול לגרום לשבירת כלים אצלו. ובמקום לזכות לדביקות בו ית', יכולה שבירת כלים להפיל אותו אפילו מהדביקות¹ שכבר היתה לו.

וזה בחי' שדי של תפילין, זה בחי' הצימצום, שצריך כ"א וא' לצמצם את מוחו ושכלו, שלא להניח את המוח לצאת חוץ לגבול שיש לו, שלא יהי' משוטט המוח במה שאין לו רשות לפי מדרגתו, בבחי' (חגיגה יג) במופלא ממך אל תדרוש במכוסה ממך אל תחקור [ה]. שזהו בחי' שדי, בחי' צמצום, כי שם הקדוש שדי רומז שיש די באלקותו של הקב"ה לכל ברי' {כמובא בפירש"י פ' לך [ו]}, היינו שכל בריה יש לו די וגבול ההשגה באלקותו ית', שאסור לו לילך בשכלו כ"א עד הגבול לא יותר. כי כ"א וא' יש לו גבול וצמצום בשכלו, לפי ערכו, שאפי' בקדושה אסור לו לצאת חוץ לגבול שיש לו, בחי' במופלא ממך אל תדרוש וכו', וזה בחי' מה שכל כך חזר והזהיר הקב"ה את משה לפני מתן תורה להזהיר את ישראל שלא יעלו להר סיני (שמות יט)/² פן יהרסו אל ה' לראות וכו' (י') כי כנ"ל כיון שזכו אז להשגות נפלאות התגבר בהם יצר גדול להתקרב אל הקדושה יותר מדאי כדי לראות יותר מקרוב ולהשיג השגות שלמעלה ממדרגתם.

וזה בחי' (שם לג)/³ ושמתוך בנקרת הצור הנאמר במשה בעת שזכה לראות ולהשיג מה שהשיג דהיינו אחרי חטא העגל כשנתרצה לו הקב"ה מצא שעת כושר לבקש לראות את כבודו ית'/⁴

¹ שמות ג' א'

² בתקפא ש' נראה ב'

³ עיין ריש תורה לח שתפילין הוא דביקות בו ית'.

⁴ מתרצו - הצמצום

⁵ היא מימרא שם מספר בן סירא (הובא לעיל בתורה ו אות ה דף ז.)

⁶ בראשית יז א'. (עפ"י ב"ר מו ג) הובא לעיל בתורה יא אות ג' [דף יז:]

⁷ בתרלד - באלקותו

⁸ שמות פרק יט (כא) ויאמר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה רַד הָעֵד בְּעַם פֶּן יִהְרָסוּ אֶל יְדוּד לְרֵאוֹת וְנִפְּלַ מִמֶּנּוּ רַב: (כב) וְגַם הִכְהִנִּים הַנִּגְשִׁים אֶל יְדוּד יִתְקַדְּשׁוּ פֶן יִפְרָץ בְּהֶם יְדוּד: (כג) ויאמר מֹשֶׁה אֶל יְדוּד לֹא יוּכַל הָעָם לְעֵלֹת אֶל הָרְ סִינִי כִי אֲתָה הַעֲדֹתָהּ בְּנֹו לְאֹמֹר הַגִּבֹּל אֶת הָהָר וְקִדְּשָׁתוּ: (כד) ויאמר אֱלֹו יְדוּד לָךְ רַד וְעֵלִיתָ אֲתָה וְאֶהְרָן עִמָּךְ וְהַכְהִנִּים וְהָעָם אֶל יְהִרָסוּ לְעֵלֹת אֶל יְדוּד פֶן יִפְרָץ בָּם: (כה) ויַרְד מֹשֶׁה אֶל הָעָם ויאמר אֲלֵהֶם:

⁹ הערה זו נוספה בתרלד בסוגרית בפנים (ולשם כך העתיק שתי שורות מראש העמוד הזה לסוף עמוד הקודם, ושמונה שורות בסוף הדף העביר לעמוד הבא), ובתרלד נוספה הוספה זו בסוגרית למטה ובמקום אות יש סימן דומה לזה (... גם בפנים וגם בהערה

¹⁰ (פ' כל אחד וא' יש לו גבול וצמצום [בתרלד - צמצום וגבול] בידיעת אלקותו [בתרלד - ית'] לפי ערכו ומדרגתו כי מה שנחשב להקטן במעלה בחי' במופלא ממנו שהוא למעלה ממדרגתו וצריך לצמצם שכלו שם זה אצלו [בתרלד - אינו נחשב ותיבות זה אצלו נמחק] בחי' במופלא ממנו והאדם [בתרלד - אצל ותיבת והאדם נמחק] הגדול ממנו במעלה הגבוה [בתרלד - כי ותיבת הגבוה נמחק] הוא יכול להשיג זאת רק [בתרלד - מחסת ותיבת רק נמחק] שהוא יש לו צמצום וגבול אחר גבוה ממנו ששם הוא צריך לצמצם שכלו וכן [בתרלד - אצל] אדם הגבוה עוד יותר גם זה אינו נחשב אצלו בחי' במופלא ממנו רק שיש [בתרלד - יש ואות ש' נמחק] לו צמצום וגבול גבוה עוד [בתרלד - תיבת עוד נמחק] יותר וכן ככל אדם ואדם [בתרלד - תיבת ואדם נמחק] לפי מדרגתו נמצא שלכל אדם וכל בריה יש לו צמצום וגבול מיוחד בהשגת אלקותו ית' לפי מדרגתו שעד זה הגבול מותר לרדוף מחשבתו להשיג [בתרלד - לידע ותיבת להשיג נמחק] ממנו ית' לא יותר זהו בחי' שדי שדר"ל שיש די באלקותו לכל ברי' היינו שכל ברי' וברי' יש לו די וגבול וצמצום באלקותו היינו שכל ברי' וברי' יש לו די וצמצום וגבול מיוחד בפ"ע בידיעת אלקותו כפי מדרגתו וזהו שיש די באלקותו לכל בריה [בתרלד אין כאן לא סוגר ולא נקודה ובתרלד יש כאן סוגר כזה]

¹¹ שמות פרק לג (יח) ויאמר הָרָאנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ: (יט) ויאמר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבֵי עַל פְּנֵיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְדוּד לְפָנֶיךָ וְחִנַּתִּי אֶת אֲשֶׁר אַחַךְ וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֶרְחָם: (כ) ויאמר לֹא תוּכַל לְרֵאוֹת אֶת פָּנַי כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי: (כא) ויאמר יְדוּד הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצְבָתָ עַל הַצּוּר: (כב) וְהִנֵּה בְּעֵבֶר כְּבֹדִי וְשִׁמְתִיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשִׁכְתִּי כְּפִי עֲלֶיךָ עַד עֲבָרִי: (כג) וְהִסְרֵתִי אֶת כְּפִי וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ: פרש"י פסוק כג וראית את אחורי. הראהו קשר של תפילין:

דהיינו את ראשית יציאת הבריאה¹⁰ מא"ס אלוקותו ית' שזה בחי' התפילין¹¹ של הקב"ה בחי' יקר כבודו ית'. וענה לו הקב"ה שלא יוכל לראות אלא את עבור כבודי דהיינו בחי' אחריו שהם העולמות מיד במעבר מאין ליש, וזה בחי' קשר של תפילין¹². **היינו שהבטיחו הש"י להגן עליו** בשעה שניתנה לו הרשות להשיג **שיהי' נסתר בנקרת הצור** פירושו נקב הסלע, הוא כמו מערה בסלע ההר, שנכנס בתוכה משה רבנו להישמר מהמזיקים, והוא משל לסוד הצמצום שנכנס בו משה רבנו כדי לשמור עצמו שלא להציץ בהשגות שהן למעלה ממדרגתו, **דהיינו בחי' צמצום¹³** כי נקרת הצור הוא סוד החלל הפנוי (מלבי"ם) דהיינו הצמצום הראשון שצמצם ועשה גבול להשגת אלוקותו האין סופית ונעשה חלל שבו ברא את העולמות, ע"י קו אלוקות מצומצם שהמשיך לשם (כמבואר בע"ח). דהיינו כיון שביקש משה רבנו הראני נא את כבודך, הראה לו הקב"ה את ההשגה היותר קרובה לעצם כבודו שיכול אנוש בגוף להשיג, ולשם כך הכניסו לחלל הפנוי שהוא גבול השגת אלוקותו ית' ושם מתחיל השגות של העולמות שניתן לאדם להשיג, והחלל הוא ביניהם הוא מקום סכנה עצום כמבואר בתורה סד רוב הקושיות הנוראות שיש שם שא"א לתרצם על כן הבטיחו ושכותי כפי עליך מכח הצמצום של נקרת הצור¹⁴ **שלא יצא המוח לשוטט חוץ לגבול שהי' לו** שלא ינסה לתרץ קושיות שא"א לתרץ ושלא ישוטט בשכלו להשיג גם את פניו ית', כי לא יראני האדם וחי':

אות ח

אחרי שנתבאר כיצד שדייקא ע"י גידול האמונה מתגברת מאד הגאווה וניאוף, ושהמגיני ארץ מהפכים נפילה זו לעליה עצומה של אור אמת נפלא שהוא בחי' תפילין בחי' הארת אמת מהשבעה רועים ואז שוב מתגבר היצה"ר להרוס ולהשיג למעלה ממדרגתו, ממנו נשמרים ע"י שם שד-י.

² **עין מלבי"ם שמות לג** יח מה שחולק על הרמב"ם במורה שכתב שכבודו כאן הכוונה לעצמותו ית', והמלבי"ם חולק שזה ידע משה שא"א להשיג עצמותו אלא ביקש להשיג השגה היותר קרובה לעצמותו שאפשר להשיג. ולכן הכניסו הקב"ה לנקרת הצור שהוא החלל הפנוי, שהוא מקום בריאת העולמות.

³ **הבריאה** היא כבודו ית'. מלבי"ם שמות לג יח.

⁴ **כך משמע** במהלך התורה כאן, אבל עומק הביאור נ"ל שמבואר בתורה יז, שהבריאה נבראה בשביל ישראל כנגד כל אח דמישראל להיות כלי להתפארותו בהם ע"י שיגלו כבודו ע"י כל פרט בבריאה. והתפארותו בישראל הם התפילין שלו ית' כמבואר שם.

¹⁰ **עין מזהר"ל** – גור אריה פסוק כג על פרש"י וראית את אחורי – הראהו קשר של תפילין. דע כי חז"ל דקדקו מאוד בדברי התורה, והם שהבינו דברי תורה, ולא זולתם. ופירוש ענין קשר תפילין, דע כי משה אמר "הראיני נא את כבודך" (פסוק יח), הכבוד הזה הוא מדרגתו ומעלתו יתברך, וכבר ידעת כי שם התפילין הם פאר וכבוד ויקר, שכך נקרא בפסוק (יחזקאל כד, יז) "פארך חבוש עליך", וכן נקראו "יקר", כמו שדרשו ז"ל במסכת מגילה (טז ע"ב) "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (אסתר ח, טז) זה תפילין, ואין חילוק בין כבוד ויקר, שהכל אחד, ואין חילוק ביניהם. ולכך כאשר אמר לו "הראיני נא את כבודך" השיב לו הקב"ה "לא תוכל לראות את פני", פירוש "פנים" הוא הכרת אמיתת כבודו יתברך, שבו נבדל מזולתו, והוא עצם כבודו. אבל אחרים הוא נקרא 'קשר תפילין', פירוש כבודו יתברך, אבל אין זה אמיתת הכבוד, כמו שהאחר אין בו הכרה אמיתית, רק ההכרה האמיתית הוא בפנים, והכבוד שאין אמיתת הכבוד נקרא 'קשר תפילין', לפי שהקשר הוא אחורי הפנים (מנחות לה ע"ב), והתפילין עצמם הם כנוי לאמיתת הכבוד, לפי שהם בפנים, שהפנים יש בו הכרה אמיתית: **וכאשר תעמיק** עוד בדברי חכמים (ברכות ז). שנקרא הכבוד הזה – שאינה אמיתת הכבוד – בשם (זה ונקרא) 'קשר תפילין', לפי שהכבוד – כל שהוא יתואר שהוא קשור בבעל הכבוד, אין הכבוד כל כך כמו שהכבוד יתואר שאינה קשורה בו, לפי גודל הכבוד מתפשט כבודו בזולתו, כמו שאמר (ישעיה ו, ג) "מלא כל הארץ כבודי", שרוצה לומר התפשטות הכבוד בזולתו בכל הנמצאים. ולפיכך קשר תפילין הוא כבודו יתברך, אבל אין זה אמיתת כבודו. ולפיכך קשר הוא מקושר בו, שהכבוד המקושר אינה אמיתת הכבוד, שכבר אמרנו כי זהו אמיתת הכבוד – התפשטות הכבוד בזולתו. ולפיכך קשר של תפילין הוא אחורי האדם. וזהו שאמר שהראה למשה קשר תפילין, שרוצה לומר כבודו יתברך הראה לו, אבל אינו אמיתת הכבוד, רק שיתואר בו הוא יתברך, ואין זה התפשטות הכבוד שלו, רק התפילין עצמם הם אמיתת כבודו יתברך, ודברים אלו עמוקים מאד.

¹¹ **צ"ע שנראה** שרבנו מפרש את נקרת הצור שהוא הצמצום בעצמו. כי על פי הפשט יותר מסתבר שהצמצום הוא ושכותי כפי עליך ואילו נקרת הצור הוא המקום או ההשגה שבה היה עוסק. כמבואר במלבי"ם שם על פסוקים הנ"ל שמבאר שמה רבנו ביקש להשיג כיצד נעשה המעבר מא"ס אלוקותו ית' אל העולמות דהיינו המעבר מאין ליש. והקב"ה אמר לו שלא יוכל לראות רק את היש מיד אחרי יציאתו מהאין. (נראה כוונתו להיולי המבואר ברמב"ן בראשית א' א'). ונקרת הצור הוא בחי' החלל הפנוי שבו נעשה המעבר הזה ושם היה משה רבנו משיג ושם הגן עליו הקב"ה בכפו שלא ישיג אלא מה שהורשה, דהיינו את היש מאין ולא את עצם החלל הפנוי שהוא המעבר מדיש לאין.

ואולי כוונת רבנו שהחלל הפנוי הוא סוד הצמצום, כידוע שהוא שרש הצמצום, כי עצם החלל הוא בחי' מקומו של עולם שא"א להשיג. אבל החלל נעשה ע"י שצמצם אלוקותו, והצמצום הזה הוא שרש כל הצמצומים, דהיינו שעשה די וגבול להשגת אלוקותו, ואחר שנברא בחי' גבול אזי, ה"שכותי כפי" גם נעשה מכח הגבול הזה.

¹² **כיון שרבנו** אומר שנקרת הצור היא סוד הצמצום, לכן נ"ל לתרץ בהערה קודמת שהכוונה שכותי כפי שהוא עצם הצמצום שהגן עליו שרשו בצמצום הראשון שהוא נקרת הצור.

עתה יבאר שכשהמוחין בשלימות הם מתגלים בדיבור, דהיינו שמדרגה הנמוכה ביותר של המוחין מתגלה בדיבור.

ולקמן מבאר שהדבור רשימת המח. נמצא יחס הדיבור אל המח, כיחס המוחין להסתלקות המוחין, דהיינו שהדבור ביחס למוחין הוא בחי' שינה, וכשהמוחין זכים אזי הדבור בחי' ע"י מלאך. ואזי זוכה לדבורים נפלאים בבחי' שבעה משיבי טעם לחזק נשמות נפולות.

ולקמן יתבאר שהמבחן לקיום האמת, הוא בהסתלקות דייקא. דהיינו איזה רשימו נשאר ממנו, כי אור אמת חזק משאיר רושם חזק, ואזי גם בהסתלקות המוחין, כגון בשינה, אם הרשימו חזק כראוי אזי החלום הוא אמת ע"י מלאך. וכן בשעה שהאדם בקטנות מוחין כי המוחין אינם קבועים ולכל אדם יש ירידות ועליות, גם אז אינו נופל יותר מדאי.

ומזה יש ללמוד לאמונה, שכיון שגם היא בחי' הסתלקות השכל, כמבואר בתורה ח' תנינא אות ז' שהאמונה היא היכן שנפסק השכל, לכן רק כשהארת האמת היא בחזק כל כך עד שגם הרשימו חזק, רק אז גם האמת המאיר באמונה הוא בחזק והיא אמונה שלימה.

והאמונה בחי' הדבור בחי' סוף המדרגות בחי' מלכות שבה מאירים המוחין, בבחי' הסתלקות, ולכן שניהם תלויים בכות המוחין כי מצד עצמם לית ליה מגרמי כלום רק מה שמאירים בהם המוחין, ועיין תורה מד תנינא/י"ו ע"י שמדברים אמונה באים לאמונה כמ"ש "אודיע אמונתך בפי" כי האמונה תלוי בפה של האדם. משמע שעד שלא נעשה מאור התפילין הנפלא, שהוא אור האמת הגדול, עד שלא נעשה ממנו שבעה משיבי טעם, דהיינו דבורים נפלאים שיכולים לחזק ולהחיות נשמות נפולות, עדיין אין קיום לאמת הזה, ממילא גם האמונה אינה שלימה.

ועי"ז דהיינו ע"י שהמוחין זכים בבחי' תפילין עי"ז נעשין דיבורים כשרים להחיות ולהשיב את

הנשמות הנפולות כי החיות ע"י אמת בחי' יעקב שמדתו אמת לא מת, וכן בעיר קושטא שלא נמצא בה דיבור שקר לא מת בה אדם (לק"ה הפקר ונכסי הגר ד' יז/ט). **כי יש נשמות שנפלו** כי לא מאיר להם האמת כראוי, **שצריכין להחיות ולהשיב אותם בכל מיני מטעמים המשיבין את הנפש** דהיינו בדבורי אמת לחזק אמונתם, **בבחי' (ש"ה ב/כ) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני** כי האמונה צריכה סמך וחיוזוק ע"י הארת אמת ובלא זה היא חולת אהבה דהיינו שאהבת ה' אצלה בחולי וחולשה, והחולי הוא מהסתרת אור החכמה, כי החכמה תחיה/כ"א ובהסתר החכמה נחלש החיות, וחכמה היא הארת האמת שממנה החיים כדאיתא שיעקב כיון שמדתו אמת לא מת וכן בעיר קושטא לא מת אדם כי דברו בה רק אמת. וזהו "סמכוני באשיות" אשיות הן כלי יין (גמט' סוד), והוא יין המשמח ששרשו בבניה (תורה מא), דהיינו עומק הלב כנ"ל. **וע"י תיקון וזיכוך המוחין שנעשה ע"י מגיני ארץ כנ"ל** שהם שומרי הברית עי"ז מכניעים את הפגם גאוה וניאוף שהביאו הגרים לישראל, וע"י זיכוך המוחין לבחי' תפילין **מזה נעשה אמרות טהורות להחיותם. כי עיקר התגלות המוח**

^ח עיין תורה מד תנינא - האמונה תולה בפה של אדם, בבחינת: "אודיע אמונתך בפי" (תהלים פ"ט). הינו על ידי שפדרין האמונה בפה, והו בעצמו אמונה, וגם על ידי זה באים לאמונה.

^ט לקוטי הלכות ח"מ הלכות הפקר ונכסי הגר הלכה ד אות יז - ומאלו העצות העמקות בחינת מים עמקים אשר על ידם עלתה האמונה ונתתקנו כל התקונים הנ"ל, מהם נמשכין האמרות טהורות הנ"ל שהם דבורי אמת להחיות בהם כל הנפשות, פי עקר החיות הוא על ידי אמת שהוא סמא דחיי, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, אתרא דהיה שמה קושטא לא מיתו תמן. ועל פן כופלין ושניין האמת עד שמונה פעמים, פי העצות שהם בחינת פלה זרע אמת נמשכין מעמקות נפלא ונורא מאד מאד בחינת מים עמקים הנ"ל עמק עמק מי ימצאנו פי אם מי שהוא איש תבונות באמת בחינת ואיש תבונות ידלנה, דהיינו שזוכה לצחצח נפשו וכו', כמו שמבאר שם. כי עקר שרש העצה נמשך מבינה שהיא למעלה משבעת ימי הבנין, הינו על ידי איש תבונות הנ"ל שיש לו התבוננות אמתית להמשיך עצות אמתיות ממעמקים כדי לתקן כל העולם להמשיך אמונה שלמה בעולם (וזה בחינת בינה עד הוד אתפשטת ששם מקום העצות כידוע וכנ"ל והבן).

^כ שיר השירים פרק ב (ה) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני:

רש"י - (ה) סמכוני - עתה כמדת החולים באשישי ענבים או באשיות סלת נקיה. רפדוני - רפדו רפידתי סביבותי בתפוחים לריח טוב כדרך החולים כי חולה אני לאהבתו כי צמאתי לו פה בגלותי רפידה לשון מצע היא כמו (איוב מא) ירפד חרוץ עלי טיט:

מלבי"ם על הושע ג' א' - באור המלים - אשישי - שם מדה של יין, כמו סמכוני באשיות, וחסר הנסמך, אשישי יין ענבים.

^{כא} **כמבואר** בכתיבי הארז"ל עה"פ ה' יסעדנו על ערש דוי, שעשר נתהפך לערש ויוד נהפך לדוי, מחמת שהחכמה שהיא ספירה עשירית בהסתרה אצלו.

שער הפסוקים - ספר תהילים - ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו: -הנה ענין החולה, הוא לסבת שאור החכמה הנקרא חיים, כמש"ה והחכמה תחיה בעליה, נסתלקה ממנו. והנה החכמה היא יו"ד שבשם כנודע, וכשהוא מסתלק מן האדם, נעשית לו דו"י, שהוא הפוך יו"ד, כי נהפכה מרחמים לדין, וע"כ נפל בחולי. גם יו"ד במספרה עשר, וגם היא נהפכה ונעשית ערש, להורות על המטה ששוכב עליה בחליו. ולכן כדי שיתרפא, צריך שהקב"ה יסעדנו על ערש דו"י שלו, שבא לו מחמת חסרון שפע החכמה. וכאשר יסעדנו, וימשיך לו מוון מן החכמה, כנזכר בוהר בפרשת בשלח, כי מוון החולה נמשך מן החכמה, ואז כל משכבו שהם הערש והדוי הנזכר, נהפכים לו בחליו לטוב, ונעשית עשר ויו"ד, ועל ידי כך מתרפא:

הוא בהדיבור [כ], כ"ש (משלי ב) מפיו דעת ותבונה. וע"כ כשהמוחין זכים בהשגת האמת בלא זהמת הספק, אזי גם בבחי' הסתלקות המוחין דהיינו הדבור נעשין דיבורים כשרים. ובהם משיבין את הנשמות הנפולות, בבחי' (שם כו) **שבעה משיבי טעם** אולי הכוונה שיש שבעה בחי' ספק המחליש את הארת האמת כנגד ז' מדות לכן כנגדן צריך שבעה משיבי טעם של אמת לבטלן. היינו ע"י תפילין מוחין שיש בהם שין של ד' ושין של ג', שהם בחי' **שבעה רועים** שכל רועה היה לו מדה אחרת כידוע, וכל אחד גילה את האמת לפי המדה שלו, אברהם ע"י חסד ויצחק ע"י גבורה ויעקב ע"י אמת ומשה ע"י נצח ואהרן ע"י הוד ויוסף צדיק יסוד ודוד ע"י תיקון המלכות, **על ידם** ביחד נעשין **שבעה משיבי טעם**. היינו בחי' דיבורים כשרים הנ"ל, שבהם משיבין כל מיני חולי הנשמות שנפלו, שהם בחי' הכתוב במשלי (שם כד/כג) **שבע יפול צדיק וקם** פשט הפסוק שצדיק אפילו שנפל שבע פעמים קם אבל רשע אפילו מנפילה אחת לא קם, ונראה כוונת רבינו שרמוז כאן שלצדיק יש שבע משיבי טעם של עצות כיצד לקום מכל הנפילות שבעולם. וזהו בחי' (תהלים יב/כד) **אמרות ה' אמרות טהורות מזוקק שבעתים** שבע כפול שבע דהיינו שגם כל מדה מהשבע היא שבע וצריך לזקק את האמת של כל מדה שבה, היינו בחי' **האמרות טהורות שנעשין ע"י זיכוך המוחין בחי' תפילין, שהם בחי' שבעה רועים, שע"י נעשה שבעה משיבי טעם כנ"ל** שגם לכל אחד משבעה רועים (ז' ספירות) היה שבעה משיבי טעם, וזהו **מזוקק שבעתים כנ"ל** :

אות ט

עתה יבאר שכיחס המוחין אל הרשימו הנשאר בהסתלקותם וכיחס השכל למדמה וכיחס המוחין אל הדיבור, כן יחס המוחין לשינה ולחלום. וכיחס משה רבנו ליהושע. וכפי חוזה המוחין כך חוזה הרשימו בהסתלקות המוחין ולכן כפי גודל הארת התפילין שמאיר ע"י המגיני ארץ כך הוא הדבור ואמונה שהוא הסתלקות המוחין וכפי חוזה המוחין כשהאדם ער כן הוא המדמה בשעת השינה וכן החלום הוא ע"י מלאך או ע"י שד, ולכן בזכות משה רבנו זכה יהושע שהמלאך שבא לעזור להם לכבוש את הארץ היה מלאך צבא ה' ולא שד/כ"ה.

וזה הדבור הקדוש בחי' מאמרות טהורות הנ"ל זה בחי' חלום ע"י מלאך (כ) חלום אמת. **כי אלו המאמרות טהורות הם בחי' מלאך, בחי' חלום ע"י מלאך, כי הדיבור הוא הרשימה של המוח, כי מה שנרשם ונעלם במוח נחקק ונרשם בהדיבור/כ"ה**. וכשהמוחין זכים, שע"י נעשין אמרות טהורות כנ"ל, אזי גם כשנסתלק המוח בשעת שינה ואין נשאר רק הרשימה של המוח שהוא בחי' דיבור, אזי גם הרשימה זכה בבחי' חלום ע"י מלאך.

וזה בחי' שאחר הסתלקות משה, בא מלאך שר צבא ה' /כ"ה הוא המלאך שרצה הקב"ה לשלוח אחרי חטא העגל/כ"ה ומשה רבנו לא הסכים לקבלו/ל', אבל אחרי הסתלקות משה בא מלאך ושאל אותו

²² ספר הברית ח"ב יג פ"ג

²³ משלי פרק כד (טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וְקָם וְיִשְׁעִים וְיִשְׁלֹוּ בְרָעָה:

מלבי"ם – (טז) כי שבע יפול צדיק וקם – כי הצדיק הגם שיפול שבע פעמים, יקום ע"י עזרת ה', אבל הרשעים – (הגם שיהיו רבים) יכשלו ברעה – שכינו על הצדיק, ובה יפלו ולא יקומו:

²⁴ תהילים פרק יב (ז) אֲמֹרֹת יְדֹדֵי אֲמֹרֹת טְהוֹרוֹת כִּסֵּף צָרוּף בְּעֵלִיל לְאָרֶץ מְזַקֵּק שְׂבָעָתִים:

מצודות דוד – (ז) אמרות ה' – הלא אמרות ה' המה טהורות ככסף הנצרך במקום מגולה במעבה האדמה פעמים רבות שאז היא טהורה מבלי סיג וכן אמרי ה' לא יפול מה מהם ארצה כי כן יהיה שיתן כח ביד המאבד את הרשע:

²⁵ עיין בהקדמה לספר המדות שיש צדיקים שבא מגיד מהשמים ומלמד אותם נסתרות (וכמו המגיד מישרים של הבית יוסף) ויש צדיקים שלא זוכים אלא למגיד של שקר שמפתה אותם לעבירות.

²⁶ עיין ברכות נה:

²⁷ דהיינו אפילו כשמדבר בלא מחשבה א"א שלא היה הדבור שמדבר במחשבה תחילה, אלא שהיה נעלם שם (ועיין תורה סו אות ד' שכן גם להפך כל המחשבות באות לדיבור עכ"פ בלחש מאד רחושי מרחשן שפוותיה)

²⁸ עיין בפרשת משפטים כג כ' שם כבר רמז להם שמהם יסתלק קודם כבוש הארץ, כי אומר שם שישלח מלאך לפניהם לכבוש את הארץ וזה נתקיים בזמן יהושע.

יהושע הלנו אתה אם לצרינו דהיינו מלאך או שד/לא^א מוזיק ואמר לו המלאך, לא, אני שר צבא ה', עתה באתי (יהושע ה')/ל^ב דהיינו בזמן יהושע אחרי הסתלקות משה, כי הסתלקות משה זה בחי' הסתלקות הדעת, בחי' שינה, שאז הדעת מסתלק, ואין נשאר רק הרשימו ויהושע תלמיד משה הוא בחי' הרשימו של משה וכן אמרו הזקנים/ל^ג משה חמה ויהושע לבנה. אזי הוא בחי' ויאמר וכו' אני שר צבא ה' דהיינו מלאך. עתה באתי, כי אז נשאר הרשימו בבחי' מלאך, בחי' חלום על ידי מלאך כנ"ל כי כנ"ל משה הוא הדעת דהיינו מוחין זכים לכן גם בהסתלקותם נשאר בחי' מלאך אבל, בהסתלקות מנהיג של שקר בא שד :

וזוה בחי' (תהלים סח)/ל^ד ה' יתן אומר המבשרות צבא רב. דהיינו רמז שמי שזוכה למאמרות טהורות הנ"ל זו בשורה טובה שגם החלום שלו ע"י מלאך מצבא ה', כי ה' יתן אומר, זה בחי' אמרות טהורות הנ"ל, בחי' הרשימה של המוח, שזה בחי' מלאך כנ"ל. וזהו המבשרות צבא רב, היינו מלאכים כנ"ל:

וזוה בחי' מה שמובא בכתבי האר"י ז"ל [ל^ה] שצבאות הוא הנעלם של שדי, כי הנעלם של שין דלת יוד הוא בגימ' צבאות עם הכולל כמבואר שם. היינו שהנעלם של שדי, כנ"ל שבלא הצמצום של שדי אזי הוא בסכנה של הריסה להשיג למעלה ממדרגתו. נמצא ששם שדי הוא הכלי למוחין הזכים וכשהוא נעלם דהיינו כשבחי' שדי שהוא המוחין נסתלק, בחי' הסתלקות

עיין שמות פרק כג (כ) הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי: (כא) השמר מפניו ושמע בקלו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו: (כב) כי אם שמוע תשמע בקלו ועשית כל אשר אדבר ואיבתי את איבתי וצרתי את צרירי: (כג) כי ילך מלאכי לפניך והביאך אל האמרי והחתי והפרזי והכנעני החזי והיבויסי והכחדתי:

^ט **עיין שמות פרק לב** (לד) ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: **פרש"י** – הנה מלאכי – ולא אני. (עיין מורחי כאן שאין הכוונה שישלח מלאך כי גם לזה לא היו ראויים אלא רק רצה לומר שיבינו את הדיוק ולא אני)

חוקוני – הנה מלאכי ילך – כמו שאמרתי בפרשת משפטים הנה אנכי שולח מלאך. לפי החוקוני משמע שכנז אז כמז לו שיחטאו ולא יהיו לאויים להגנת ה'.

^ל **שמות פרק לג** (ב) ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי את הכנעני האמרי והחתי והפרזי החזי והיבויסי: (ג) אל ארץ ובת חלב ודבש כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה ערף אתה פן אכלך בדרך: (ד) וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא שתו איש עדין עליו:

ועי"ש בהמשך (פסוק יב) ויאמר משה אל ידוד ראה אתה אמר אלי העל את העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי ואתה אמרת ידעתיה בשם וגם מצאת חן בעיני: פכ"י – ואשכ אמרת לי (שמות כג) הנה אנכי שולח מלאך אין זו תועה שאין אני חפז בה: (יג) ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה: (יד) ויאמר פני ילכו והנחתי לך: פכ"י – כתרוננו לא תשלח עוד מלאך אני צעמתי אלך כמו (שמואל יז) ופניך הולכים בקרב: (טו) ויאמר אליו אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה: פכ"י – כי ע"י מלאך אל תעלנו מזה:

גם בפרשת כי תשא אחרי חטא העגל כשנתרצה הקב"ה וגילה למשה יג מדות של רחמים אזי מבקש משה רבינו א"כ אדרבה רק אתה תלך בקרבנו כי ישראל עם קשה עורף ורק לך מדות הרחמים להאריך אף לחוטאים, מה שאין למלאך. כמבואר בהטור הארוך (לד ט) בשם הרמב"ן. עיין שמות לד (ט) ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו כי עם קשה ערף הוא וסלקת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו:

^{לא} **כך משמע** קצת לפי מהלך התורה אבל מסתמא שם אין הכוונה לשד ממש כי הרואה המלאך מסתמא יכול להבדיל ביניהם, אבל יש מלאך שהוא כמו שד כדוגמת שרו של עשיו שנאבק עם יעקב. וצ"ע שהרי אמר שירה.

^{לב} **יהושע פרק ה** (יג) ויהי בקיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עמד לנגדו וחרבו שלופה בידו וילך יהושע אליו ויאמר לו הלונו אתה אם לצרינו: (יד) ויאמר לא כי אני שר צבא ידוד עתה באתי ויפל יהושע אל פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אדני מדבר אל עבדו:

רש"י – (יד) עתה באתי – לעוררתך, שאין אדם יכול להלחם עליה ולתופשה להפיל החומה, אבל בימי משה רבך באתי ולא חפץ בי, שנאמר (שמות לג טו): אם אין פניך הולכים וגו':

^{לב} **עיין בבא בתרא דף עה.** ונתתה מהורך עליו ולא כל הורך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה או לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה.

^{לד} **תהילים פרק סח** (יב) אדני יתן אמר המבשרות צבא רב: (יג) מלכי צבאות ידדון וידדון ונות בית תחלק שקל: פי' שהקב"ה יתן קיום לבשורת הנביאים שמבשרים לישראל שכל מלכי צבאות הגויים יעברו בארץ ולבסוף רק ישראל ישארו שיזכו בשללם הרב.

המוחין בשעת שינה, ואין נשאר רק הרשימו שהוא בחי' נעלם של שדי, אזי זאת הרשימו שהיא בחי' נעלם של שדי, היא בבחי' צבאות, בחי' מלאך צבא ה' כנ"ל:

עתה יבאר כיצד רמוז בפסוק בדניאל עניין הנ"ל שכשהמוחין זכים אזי מה שהוא בחי' הרשימו שלהם הוא טוב. וכאן מבאר שהשער היוצא מהראש הוא התנוצצות המח, אבל כיון שהוא גשמיות הרי הוא בחי' הסתלקות המוחין וזהו שער ראשו כעמר נקי דהיינו כנ"ל שכשהשער נקי בחי' מדמה מבורר בחי' רשימו חזק בחי' חלום ע"י מלאך זה ע"י שהמוחין זכים.

וזוה בחי' (דניאל ז/ו) ושער ראשיה כעמר נקי [ז] רמוז שכששער ראשיה דהיינו בחי' הסתלקות המוחין הוא כעמר דהיינו לבן כעמר נקי, זה ע"י שהמוחין זכים ונקיים. שער ראשיה, זה בחי' התנוצצות המוחין. כי השערות יוצאין מן המוחין [לח] השערות הגשמיות הן בחי' הרשימו של התנוצצות המוחין, וכשהמוחין נקיים וזכים, אזי נעשה גם מהרשימו שהוא בחי' השערות בחי' מלאך.

וזוה כעמר נקי, עמר ר"ת עושה מלאכיו רוחות (תהלים קד/ט). דהיינו ששער ראשו הוא עמר דהיינו בחי' מלאכים שנעשין ע"י הרשימו כשהמוחין נקיים וזכים כנ"ל:

אבל כשאין המוחין נקיים וזכים ואז המדמה אינו מבורר/מ, אזי נעשה מבחי' שערות בחי' (ישעיה יג/מא) ושעירים ירקדו שם [מב/מג] בחי' שדים, כי שדים נראים כשעירים דהיינו עיזים וגם

¹⁰ **דניאל פרק ז (ט) זוה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב לבושה כתלג חור ושער ראשה כעמר נקא כרסיה שביבין די נור גלגלזיה נור דלק:**

רש"י – (ט) די כרסון רמיו – כסאות הוטלו ונתקנו לישוב במשפט אחד לדין וא' לצדקה לישראל. ועתיק יומין יתיב – הקב"ה יושב למשפט על המלכות הזו ועל שלפניה שהכעיסו לפניו והציקו לבניו. כתלג חור – ללבן עונות עמו. ושער ראשה כעמר נקא – מנקה עצמו מזכויות שיש לעבדים לפניו ומשלם להם כל שחרם בעולם הזה בויקרא רבה:

מלבי"ם – **ועתיק יומין יתב** – ר"ל הקב"ה שהוא נעתק מן הימים והזמן, ר"ל שאינו תחת הזמן, כמ"ש ויודעיו לא חזו ימיו [איוב כ"ד] כמש"פ שם, ישב על כסאו לשפוט את הארץ שזה מכונה הישיבה כמ"ש וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו, **לבושה כתלג חור ושער ראשה כעמר נקא** – הלבושים מציינים את הפעולות והמדות שבהם יתלבש בעת הפעולה, שהמדות מכונים בשם לבושים כנודע, והראש מצייין המחשבה כמ"ש וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו (ישעיה נ"ט), וכמש"פ שם, **והשערות מציינים התבקעות תעלומות המחשבה לחוץ כמו שהשער יוצא ממותרי המוח**, (כמ"ש בפ"י שב"ש בפסוק קוצותיו תלתלים, ובפסוק שערך כעדר העוים), ור"ל שהשם ב"ה בעצמו מלא חסד ורחמים, ולבושיו שהם מדותיו שבהם יפעול אז יהיו רק צדקה ורחמים, שזה מציייר במראה הלבן, הפך האדום שמורה דין ושפיכת דם כמ"ש מי זה בא מאדום חמוץ בגדים, שפירשתי שבא בבגדים לבנים וברחמים, וגם במחשבותיו הנעלמים שיתגלו אז יהיו רק צדקה וישועה, כי אתו אין דין ואין רק טוב וחסד לפניו,

¹¹ בפסוק כתוב נקא, אבל בהרבה מדרשים וזהו נקטו גם לשון נקי כגון תנחומא קדושים א. מדרש תהלים צג. ילקוט שמעוני ישעיהו רמז שפה. תיקון סט דף קיב: וזהו חדש יתרו נו. ועוד

¹² הובא לעיל תורה טט ובסוף תורה כט

¹³ **תהילים פרק קד (ג) המקרה במים עליוותיו השם עבים רכובו המהלך על כנפי רוח: (ד) עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט:**

רש"י – (ד) עושה מלאכיו רוחות – עושה את הרוחות שלוחיו:

¹⁴ **לק"ה יציאת הלכה ה אות יב** – ברוב בני אדם המדמה אינו מברך. ועל ידי זה מדבר דברי שטות ושגגון בשעת השכרות כמו האדם בשעת שנה, שמבלבל אותו המדמה בבלבולים, שהם החלומות המבולבלים של רב בני אדם, שהם באים מבלבול המדמה בשעת שנה, אכל הצדיק שזוכה לתקן המדמה כנ"ל, אזי גם החלומות שלו ברורים צודקים ואמתיים. בבחינת חלום על ידי מלאך, כי הוא זוכה לרוח הקדש בחינת רוח נבואה שמברך המדמה. ועל כן בשעת השנה בעצמו הוא מקבל בחינת רוח הקדש, שנהו בחינת חלום על ידי מלאך, כי החלום הוא בחינת נבואה, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה (ברכות נו) בחינת רוח הקדש, שנהו בחינת חלום. וזהו הפך מי שאינו זוכה לברך המדמה נאחזים כמה בבלבולים בהמדמה. ועל ידי זה מבלבלים הסטרא אחרא והקלפות אותו בשעת שנה בחלומות מבלבלים, בבחינת חלום על ידי שד שנמשך על ידי בלבול המדמה, שהוא בחינת וזהמת הנפש וכו', כמו שכתוב שם.

¹⁵ **ישעיה פרק יג (יט) והיתה בכל צבי ממלכות תפארת גאון בשדים כמהפכת אלהים את סדם ואת עמרה: (כ) לא תשב לנצח ולא תשכן עד דור ודור ולא יהל שם ערבי ורעים לא ירצו שם: (כא) וירצו שם ציים ומלאו בתיהם אחים ושכנו שם בנות יענה ושעירים ירקדו שם:**

רד"ק – ושעירים – הם השדים, כמו לשעירים אשר הם זונים אחריהם, ונקראו כן לפי שהם נראים כדמות שעירים למאמין בהם, וכן ת"י ושדין יחייכון תמן:

מצודות ציון – (כא) ושעירים – הם השדים הנראים בדמות שעירים למי שמאמין בהם וכן ושעיר על רעהו יקרא (ישעיהו לד). ירקדו – ענין קפיצה ודלוג:

רמב"ן על ויקרא יז ו' ולא יזבחו עוד לשעירים אשר הם זונים אחריהם וכו' – (ז) לשעירים לשדים וכן הוא אומר (ישעיה יג כא) ושעירים ירקדו שם, לשון רש"י מתורת כהנים (פרק ט ח) ואמר ר"א בן עזרא שנקראו השדים כן בעבור שישתער הגוף הרואה אותם. והקרוב בעבור שיראו אותם המשוגעים כדמות שעירים.

הרואה אותם שערותיו מסתמרות, **בחי' חלום ע"י שד** בחי' חלומות שוא ידברו. [מד' / מד"ה] כי השדים מיסודות רוחניים (רמב"ן) ^{מ"ו}, (והם שלוחי הס"ט"א) ולובשים צורות רבות, כגון בחלום וכגון במחשבה כמבואר בספורי מעשיות מעשה מחיגר שהשדים היו מפתים אותו והוא סבר שליבו מייעצו. גם יצה"ר הוא שד/ ^{מ"ז}, ולפעמים בהקיץ בדמויות שונות/ ^{מ"ח}.

^{מ"ב} שד נקרא שער עיין גם ויקרא יז ז'. ומהותו ע"ש רמב"ן ופרדס יוסף ועיין מעשה מחיגר שפיתו אותו וסבר שלבו מייעצו. ובספר חסידים אות תתשנה משמע שרק שד זכר נקרא שער

^{מ"ג} **עיין ספר חסידים** – תתשנה – משמע שרק שדים זכרים נקראים שעירים כי יש שערות בראשם אבל לנקבות אין, ולכן בועז נגע בראש רות לדעת אם היא שד אן אדם.

^{מ"ד} תיקוני זהר דף קמ: [בגין חלום ייית בתרין דרגין, אוקמוה קדמאין, כמה דאי אפשר לבר בלא תבן כן אי אפשר לחלמא בלא דברים בטלים, בגין דיית חלמא כאן על ידי מלאך, כאן על ידי שד, בגין החלמא איהו מסטרא דאילנא דטוב ורע] וזוהר רע"ט רלד: ומהרש"א ברכות ג. ונה:

^{מ"ה} **זוהר ח"ג דף רלד:** ובגין דא מסטרא דאילנא דטוב ורע, קיבה אית בה תרין דרגין, דהכי אוקמוה רבנן, קיבה ישן, ואית שינה אחת משתי' במוטא, ושינה אחת משתי' בנבואה, ובגין דא אוקמוה רבנן מארי מתיבתא, (זכריה י ב) החלומות שוא ידברו, והכתיב (במדבר יב ו) בחלום אדבר בו, לא קשיא, כאן על ידי שד, כאן על ידי מלאך, חלום על ידי מלאך, חד משתי' בנבואה, חלום על ידי שד, איהו שוא מסטרא דמוטא, ואיהו תבן, דהכי אוקמוה, כשם שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים:

ועיין מהרש"א על ברכות דף נה: דחלום טוב המתקיים כעין נבואה וע"י מלאך כדלקמן ודאי דמראין גם לאדם טוב אבל חלום טוב שאינו מתקיים דהיינו שע"י שד ולא בא אלא משום דחדותיה מסתייה אין מראין לאדם טוב וכן חלום הרע דקאמר הכא לא מיירי במתקיים אלא דבא משום דעציבותיה מסתייה וכדי שלא יחטא כו' כפירש"י הכא ודו"ק:

חלום של שחרית כו'. ר"ל שאלו החלומות הם אמתיים ומתקיימין בלי ספק אפילו בלא פתרון והוא מבואר כדלקמן דאין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו שנאמר וכו' ולזה חלומות שבתחלת הלילה הולכין אחר הרהורי לב שביום גם עשן המאכל יטרדוהו ומערב שכלו בדברים בטלים והם בעצמם החלומות אשר ע"י שד שוא ידברו אבל חלום של שחרית שכבר נח האדם מהרהורין שביום יבואו החלומות האמתיים אשר ע"י מלאך וכן החלום שחלם לו חבירו כו' דאין הולך כ"כ אחרי הרהוריו שהאדם מהרהר בעניניו ומטעם זה אמרו בדוד דאחרינא חזו ליה שיהיה חלום אמתי וחלום שנפתר כו' ראוי הוא להתקיים באותו הפתרון ולא אחר פתרון אחר כמין החלומות שהולכין אחר הפה ואין זה במקרה כחלום שע"י שד.

^{מ"ו} **רמב"ן על ויקרא יז ז'** – ודע כי כאשר הבריאה מתחילה במעשה בראשית בגוף האדם ובכל בעלי הנפש והצמחים והמתכות מארבע יסודות, ונתחברו ארבעתם בכח אלהי, להיות מהן גוף גס מורגש לכל חמשת ההרגשות לעיני ולגסותו, כך היתה יצירה משני יסודות מן האש והאוויר והיה מהם גוף אינו נרגש ולא מושג לאחת מן ההרגשות, כאשר נפש הבהמה איננה מושגת להרגשות לדקותה, והגוף הזה הוא רוחני יטוס לדקותו וקלותו באש ובאוויר וכאשר ההרכבה בכל דבר סיבת ההויה וההפסד במורכב מארבע יסודות, כך היא זו במורכבים האלו משני היסודות, כי בהתחברותם יהיה בעל הגוף חי ובהתפרדם יהיה כמת: **ולכך אמרו** רבותינו (חגיגה טז –) ששלה דברים נאמרו בשדים, שלשה כמלאכי השרת, ושלשה כבני אדם, שלשה כמלאכי השרת, יש להם כנפים כמלאכי השרת, וטסים כמלאכי השרת, ויודעין מה שעתיד לבא כמלאכי השרת יודעין סלקא דעתך, אלא אימא שומעין מה שעתיד להיות שלשה כבני אדם, אוכלין ושותין כבני אדם, פרין ורביץ כבני אדם, ומתים כבני אדם וסיבת המיתה פירוד החבור, היא הסיבה בכל המורכבים וסיבת הטיסה, בקלות יסודותם, כאשר נראה גם בעוף כי מפני שגברו עליו האש והאוויר והיסודות האחרים בו מעטים הוא טס ופורח, וכל שכן אלו שאין בהם מן היסודות הכבדים כלום שטיסתן גדולה, יעופו ולא ייגעו וענין האכילה ללחוך מן המים והאש הריחות והליחות, כענין האש שתלחוך המים אשר בתעלה והוא ענין ההקטרות שיעשו בעלי נגרומנסיא"ה לשדים, וסיבתה היובש אשר תיבש האש אשר באויר בגופן, וצריך להחזירה, כאשר היא האכילה באדם לצורך מה שהוא ניתך ממנו:

וענין מה שאמרו, שומעין מה שעתיד להיות, כי בטיסתן באויר השמים יקבלו העתידות משרי המזלות השוכנים באויר, והם נגידי התלי ומשם יגידו גם בעלי הכנפים העתידות, כאשר הוא מנוסה בנחשים וכאשר אפשר במקומו (דברים יח ט) בע"ה:

ואלו ואלו אינם יודעים במה שעתיד להיות לימים רבים ולעתים רחוקות, רק יודיעו בעתיד להיות בקרוב, כי ידעו בנסיונותם שיקבלו מן השדים בנגור לבא ולכך תרגם אונקלוס, יזכחו לשדים לא אלוה (דברים לב יז), דבחו לשדין דלית בהון צרוך, יאמר שאין בהם שום צורך כי לא ימנעו הנזק העתיד ולא יעשו שום תועלת וגם לא יודיעו ברחוק שישתמר ממנו האדם בדעתו והוא לשון הכתוב גם כן "לא אלוה", כאילו אמר "לא כח וממשלה", כי אלהים לשון אילות וכח, אל הם, יאמר שאין בשדים אילות ושום כח, ולכך אין צורך בהם כי לא ירעו וגם היטב אין אותם:

^{מ"ז} **עיין חסד לאברהם** (מעין ז' נהר ט') – ויש לכל אדם ואדם יצה"ר שהוא נקרא שד אחד בגופו המחטיאו, שד ודאי, כי יצה"ר והשדים מחצב שלהם אחד, והנה יצה"ר זה לפי המחצב שלו מאיזה קליפה, כן הוא הכנתו לענייני העולם, ולכן יש בני אדם שחומרם וך מוכן לשכל, ויש שחומרם עכור, הכל לפי בחינת יצה"ר מאיזה קליפה:

^{מ"ח} **עיין ספר קהלת יעקב** ערך שדים – אית שדין יהודאין דאתכפין לאורייתא, ואית שדין מסטרא דמסאבא, ובהון ג' מינין חד כמלאכי השרת, וחד כבני אדם, וחד כבהמה, רעיא מהימנא רנ"ג ע"א, ומציאת השדים הוא מטיפת זעיר אנפין היוצא בעונותינו הרבים בעת שהנוקבא נתרקה ממנו בעונינו ולוקחים החיצונים הטיפה ונולד ממנו השדים, ולכך האדם הנולד מועיר ונוקבא יש לו בבואה ובבואה דבבואה שהיא מב' בחינת זעיר ונוקבא, מה שאין כן השדים שהן רק מדכורא לבר אין להם רק בבואה אחד, הרב בפרי עץ חיים שער כ"ט (הלולב) פרק ה', ובחינת הצללים דשדין הוא מאהיה דיודין דאלפין שהן בחינת דוכרין והן גימטריא ש"ד, אבל בבואה דבבואה שהיא הצל הג' מאהיה דההין אין להם, כי זהו מבחינת נוקבא, והן אין באים מבחינת נוקבא כנ"ל, ועל כן אין להם גוף, כי עיקר בנין הגוף מנוקבא מאהיה דההין:

(ב) שדים אין יכולין לעבור הנהרות, כן כתה בזהר תוריע דף מ"ה ע"א, ונהרא פסיק בגוון כמו שכתב במקדש מלך שם, ויש לומר כי נהר בחינת יסוד, ואל אחר אסתרס ואין לו בחינת יסוד:

(ג) שדים זכרים יש להם שערות בראשם, ושדות נקיבות אין להם שערות בראשם, ולכן בועז הניח ידו על ראש רות, כשראה שיש לה שער שאל בת מי את ספר חסידים סימן תתנ"ה, וזוהר בראשית דף נ"ד ע"ב כתב גם כן דאין להם שערות בראשם וקאי על רוחין נוקבין דשדים, אבל למטה דמיירי מרוחין דוכרין לא כתב דאין להם שערות, דהזכרים יש להם שערות:

(ד) מני"א קליפות שזכרנו בערך י"א, נתמעטו על ידי שלהובא דאשא היורד מתחת הכסא ונתמעטו לו, ומהם נמשכים ז' כתות שדים, יש מהן נקראים כמו בני אדם, ויש מהם כתישים שחורים, ויש מהן כתרנגולים שחורות, ויש מהם כחוללים, ויש מהם כצפורים, ומהם כמו כדור שער מסובך יחד, כי

וזה דהיינו חלום ע"י מלאך וחלום ע"י שד, זה **בחי' אדם ובהמה** [מט] דהיינו שיחס מלאך לשד הוא כיחס אדם לבהמה. שלשניהם יש מדמה/ו, זה מבורר וזה פגום בחי' יצה"ר. כי עצם האדם הוא הנשמה שהיא השכל, והסתלקותו בחי' מדמה מבורר בחי' אחד משישים בנבואה, בחי' מלאך, ועצם הבהמה היא הנפש הבהמית דהיינו מדמה פגום. נמצא מי שהוא במדרגת אדם שהולך אחר שכלו אזי המוחין שלו זכים ובהסתלקותם בשינה הוא **בחי' חלום ע"י מלאך** בחי' בחלום אדבר בו, אבל ההולך אחר יצרו כבהמה המוחין שלו אינם זכים ממילא גם הרשימו שבהסתלקותם בשינה/נא הוא מדמה פגום של בהמה **וחלום** שלו ע"י שד בחי' חלומות שוא ידברו.

כי חלום ע"י מלאך, זה בחי' אדם, בחי' (בראשית א) נעשה אדם בצלמינו כדמותינו. כדמותינו לשון דמיון, זה כח המדמה שהוא בצלמינו, בבחי' מלאך, בחי' חלום ע"י מלאך. כי בשעת שינה המוח מסתלק, ואין נשאר רק בחי' כח המדמה/נב. וכשהמוחין זכים, אזי גם הכח המדמה שנשאר, הוא מבורר בבחי' מלאך. בחי' כדמותינו בצלמינו, שהכח המדמה הוא בצלמינו דהיינו מבורר, בחי' נבואה, בבחי' מלאך כנ"ל, בחי' חלום ע"י מלאך. וזה בחי' אדם כמ"ש נעשה אדם וכו'.

אבל חלום ע"י שד, זה בחי' בהמה דהיינו מדמה פגום, בבחי' ושד בהמות יחיתן (חבקוק ב/ג) נב פשט הפסוק הוא נבואה על נבוכנצר שהחריב את הבית המקדש ואת כל הארץ, והנביא אומר שכל העולות שעשו לישראל ישובו עליו, ושד מלשון שדידה ועושק, ויחיתן לשון חתת ושבר, דהיינו שהשוד ששדדו את ישראל ישוב עליו וישבור אותו. ורבנו דורש שוד לשון שד, כיון שהכתיב חסר שד בלי ו, כמו שד, כמו אל תקרי שד אלא שד. וצ"ע כיצד מתיישב עם הפשט, ואולי כי שוד בהמות הוא מעשה בהמה, נמצא שהשוד נעשה ע"י שכמו שד נכנס באדם, דהיינו רוח שטות שהוא בחי' שד הנכנס באדם ועל ידו עובר עבירה כמבואר בסוטה ג. אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, וזהו "שד בהמות יחיתן" דהיינו השוד ששדד נבוכנצר את ישראל ע"י שד שהתלבש בו לעשות מעשה בהמה יחזור עליו.

השערות מסוככות יחד להיות כמו כדור להתגלגל על הקרקע ובאוויר, ואחר כך בא השלהובא אחרונה ממקום הכסא ומכה בהם ונבלעים ונעשים ארבעה, עיין ערך קליפות עד כאן לשון הרב בפירושו סבא דמשפטים, וקשה שאמר בתחילה ד' כחות שדים ובפרט אין אתה מוצא אלא ו', אחד כבני אדם ב' תישים שחורים, ג' תרנגולים שחורות ד' חתולים ה' צפורים ו' כדור שער מסובך:

^ט הצירוף הזה נמצא יא פעמים בנביא ופעם בתהלים לו ו'

^י **עיין תורה כה** – כי הקרנות מביאין מבהמות, שהם בחינת כח המדמה, כי הבהמה יש לה גם כן כח המדמה. וכשאדם הולך אחר המדמה שבלב, דהיינו אחר תאוותיו, חס ושלום, שבאין מכח המדמה והוא מעשה הבהמה מממש, כי גם הבהמה יש לה כח המדמה. ועל כן כשאדם חוטא, חס ושלום, וכל החטאים באין על ידי כח המדמה שמשם נמשכין כל התאוות, על כן הוא צריך להביא קרבן מבהמות,

^{יא} **צ"ע ההבדל** במדמה של בהמה כשהיא ערה וישנה. כי אע"פ שגם אצלה השינה בחי' הסתלקות השכל שיש לה, אבל מצד מדרגת המדמה אולי אין שינוי. ונראה שכמו שאדם בשינה יורד מדרגת מדמה דהיינו בהמה אלא שהיא מפותחת יותר כך בהמה יורדת בשינה למדרגת צומח אלא שהוא מפותח יותר.

ועיין תורה יט – והזכרון הוא בכח המדמה, כי גם בהמה יש לה זכרון, כמו שאנו רואים, שגם בהמה זוכרת שבמקום זה נשכה קלב והיא בורחת משם. עכ"ל. והביאור נראה כי בזכרון נרשם מעשה שהיה ובכח המדמה לדמות מקרה אחר הדומה לו למקרה הראשון ולדמות את התגובה שכמו ששם היה צריך לברוח הכי נמי כאן.

^{יב} **בתורה כה** מבואר שהמדמה הוא שם של היצה"ר ובתורה נד אות ה' מבאר שהמדמה הוא בהמיות, אבל עיין תורה ח' תנינא שמדמה מבורר רק על ידו זוכים לאמונה ונבואה, דהיינו שאע"פ שבתורה כה כל כך מגנה את המדמה אין הכוונה שתמיד המדמה רע אלא שכשהוא לא מבורר אזי הוא רע מאד, אבל כשזוכים לברר אותו אזי אדרבה הוא טוב מאד. וזה ההבדל כאן בין חלום ע"י מלאך לחלום ע"י שד.

^{יג} **חבקוק פרק ב (יז)** כי חמס לבנון יכסך ושד בהמות יחיתן מדמי אדם וחמס ארץ קריה וכל ישבי בה:

מצודות דוד – (יז) כי חמס לבנון – החמס שעשית ללבנון שהוא א"י החמס הזה יכסה אותך ותשוב בראשך. ושוד בהמות – השוד שעשית אל הבהמות ועל ישראל יאמר ולפי שהמשיל את א"י ליער הלבנון המשיל אנשים לבהמות המצויות ביער ואמר השוד הזה ישבר אותם ר"ל עליהם תבוא שוד כמו השוד שעשו לישראל. מדמי אדם – כל זה יבוא מסבת דמי אדם ששפך דם ישראל. וחמס ארץ – מסבת החמס שעשה בא"י ובקרים היא ירושלים ובכל אנשים היושבים בה:

מצודות ציון – (יז) לבנון – כן נקרא א"י כמ"ש ההר הטוב הזה והלבנון (דברים ג). ושוד – מל' שדידה ועושק. יחיתן – מל' חתת ושבר וכן וחתו גבוריך תימן (מלכים א ה). יוצרו – מל' יצירה ור"ל מתקנו ועושהו. מסכה – צורה הניתך ממתכת. ומורה – ענין למוד כמו את מי יורה דעה (ישעיה כח). אלילים – מל' אל ולא ר"ל דבר מבלי תועלת. אלמים – מל' אלם:

וזה דהיינו חלום ע"י מלאך וחלום ע"י שד, זה בחי' הכתוב (תהלים מט)/¹² אדם ביקר בל ילין, היינו כשאינו לך וישן ביקר בבחי' תפילין הנקראים יקר כנ"ל, היינו שאינו מזכך המוחין בבחי' תפילין כנ"ל ע"י מגיני ארץ דהיינו שמירת הברית, אזי מתקיים בו המשך הפסוק ^[12] נמשל כבהמות נדמו. היינו אז הכח המדמה שלו בבחי' בהמה, בחי' חלום ע"י שד, שזה בחי' בהמה כנ"ל:

וזה שע"י מגיני ארץ זוכים לחלום ע"י מלאך רמוז באותיות מלאך שהם ר"ת יכי לאלקים מגיני ארץ (שם מז)/¹³ פשט הפסוק נראה שנדיבי עמים הם ישראל שמסרו נפשם על קדוש ה' והם עם אלקי אברהם שהיה הראשון שמסר נפשו באור כסדים, הם המגיני ארץ שיש להקב"ה בעולם, כי ע"י מגיני ארץ שומרי הברית במסירות נפש מצילים מהניאוף המתגבר ע"י הגאווה, על ידם נעשה מוחין זכים בחי' תפילין שבהסתלקותם החלום בבחי' המלאך. דהיינו ע"י שמתקנין המוחין והתפילין כנ"ל, שע"י נעשה בחי' חלום ע"י מלאך כנ"ל:

אות י

עתה יבאר שגם מי שזכה למוחין זכים עד שגם בהסתלקותם המדמה מבורר והחלום ע"י מלאך, אעפ"כ אפשר שמאכל שיש בו כח השד יפגום את החלום. דהיינו שעד כאן נתבאר שחלום הוא בחי' נבואה ותלוי בברור המדמה. וכאן מחדש שגם העשנים העולים אל המח ע"י האכילה, משתתפים בציור החלום. כי המאכלים מעורבים בכח מלאך וכח שד, וצריך לחזק את כח המלאך שבהם ואזי מצטייר החלום ע"י מלאך, ולא ע"י שד.

אבל יש גם להמאכלים חלק בחלום, כי מן המאכלים עולים עשנים אל המוח ונצטיירין מהם חלומות בשינה ^[14]. ע"כ צריכין לחזק את המלאך, כדי שלא יהי' נפגם החלום ע"י המאכלים. כי כשאין חיזוק בהמלאך אזי נפגם החלום ע"י המאכלים, בבחי' חלום ע"י שד ח"ו :

כי יש שבעה איקלימים ^[15] דהיינו שבעה חלקי עולם ובכל אחד מהם טבע השייך ומיוחד לו, ועל כל איקלים יש מלאך ממונה,

¹² תהילים פרק מט (יג) וְאָדָם בִּיקֶר בַּל יִלִּין נִמְשָׁל כְּבַהֲמוֹת נְדָמוֹ:

¹³ מצודות דוד – (יג) ואדם ביקר – הלא אין האדם בוטח ביקר עשרו שילין עמו עד הבוקר וא"כ מה הוא העושר. נמשל – הבוטח בעשרו הוא נמשל לבהמות ודומים אליהם בחסרון הדעת והענין כפול לדמיון גמור:

¹⁴ מצודות ציון – (יג) ביקר – מלשון יקר. נדמו – מלשון דמיון:

¹⁵ המשך פסוק הנ"ל

¹⁶ בתקפא ותולד נדפס גם היוד באות גדולה

¹⁷ תהילים פרק מז (י) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֹאֲלֹהִים מְגִינֵי אֶרֶץ מֵאֵד נֶעְלָה:

¹⁸ רש"י – (י) נדיבי עמים – שהתנדבו עצמם לטבח ולהרוג (נאלה ש"ל להרג) על קדושת שמו. עם אלהי אברהם – שהיה נדיב לב הראשון תחלה לגרים עתה נודע כי לאלהים מגיני ארץ היכולת בידו להיות למגן על כל הבוטחים בו:

¹⁹ עיין רבינו בחיי פרשת מקץ מא ד"ה ודע. ספר הברית ח"א מאמר יז פרק יג ד"ה ולפעמים. ועיין לעיל סוף תורה יט

²⁰ אמונה ובטחון לרמב"ן פ"ט ד"ה כי ששת). עיין ריש ספר התכונה לרבי חיים ויטאל שכתב שכל הז' הם בצד החצי הצפוני של העולם. תורת המנחה (רבי יעקב סקילי תלמיד הרשב"א) פרשת לך לך דרשה ח. (בביאור הע"ז של בעל). עיין פרדס רמונים לרמ"ק שער ו פ"ג. ורד"ק על תהלים מח ג'. מהרש"א חרשי אגודת גיטין נו, מגלה עמוקות ואתתנן אופן רמט (ו אלקימים וא"י כנגד הרביעי ועיין רבינו בחיי שמות א ב.)

בחי' שבעה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ (זכרי' ד) דהיינו שבכל העולם יש השגחה/א' בשבע בחינות וכל בחי' השגחה עושה באותו מקום אקלים לפני אותה בחי' השגחה, וע"כ בכל איקלים גדילים פיורות אחרים כפי הממונה. וע"כ הם נחלקים לשבעה אקלימים, כנגד שבע ספירות בחי' שבעה רועים, שהם בחי' תפילין שהם בחי' מוחין בשבע בחינות כי יש בהם שין של ד' ראשין ושין של ג', שמשם נעשין בחי' המלאכים בהסתלקות המוחין/י כנ"ל.

עתה יבאר סדר השתלשלות השפע בירידתו לעולם הזה, מעולם לעולם תחילה למלאכים שביצירה ואח"כ עובר דרך השדים שבאוויר העשיה, ואח"כ יורד למקום והשדה ששם הוא גדל. ומהשדה למלך ובזוהר מבואר שתחילה באצילות, אזי המלך שהוא חכמה ובינה שהם אבא ואמא, הוא נוטל הכל בתחילה, ואחר כך נותן ללב שהוא ז"א בחי' הבן, והלב נותן לפכד שהוא מלכות דאצילות, והפכד נותן לכל המקורות והאיברים שלמטה לעולמות בריאה יצירה עשיה, ואחר כך פשוטה לחלק מזון לעולם הזה דהיינו בעולם העשיה עצמו, בראשונה נותן ללב, שהוא המלך שבארץ, ושלחן המלך מתעורר בראשונה מפל שאר בני העולם.

והשפע כשיורדת מעולם לעולם, מקבל אותה תחילה המלאך הממונה שם על אותו אקלים, כי המלאכים בעולם היצירה שקודם לעולם העשיה. ואח"כ יורדת דרך השדים השוכנים באוויר עולם העשיה, שהם כאשר כח המלאך חזק אזי מקבלים את השפע בדרך מעבר לבד, ואין יונקים ממנה רק כדי חיותם לבד. ואח"כ יורדת השפע למטה בעולם העשיה לאותו המקום דהיינו חלק אקלים והשדה שהשפע הולכות/י לשם/י נראה כוונתו למלכות המכונה שדה. ואח"כ מהשדה מקבל המלך את השפע דהיינו שהמלך הוא הקושר עולם הרוחני לעולם הגשמי, (י/י) כי כל עולם מקבל ממלכות של עולם שלמעלה ממנו, והמלך הוא למעלה ממדרגת העם, דהיינו בכתר מדרגת העם המכתיר אותו, וכתר עולם תחתון הוא מלכות העליון, ומלכות העליון דהיינו כתר התחתון היא מחלקת את השפע לעולם התחתון, לכן המלך שהוא מרכבה למלכות מקבל את המזון תחילה, וממנו לכל העם, בבחי' (דניאל ד/י) אנת הוא מלכא וכו' שנאמר שם על האילן רמזון לכולא בי' וכו' כמבואר שם

^א עיני ה' בחי' השגחה כמ"ש ארץ אשר עיני ה' א' בה תמיד מרשית השנה וכו'

^ב בתרלד - איקלימים

^ג צ"ע מודע מלאך הוא הסתלקות המוחין עיין לק"ה ע"ת ה' שחיות המלאכים מהיחוד החיצון ואצלם לא שייך כלל יחוד פנימי כי הוא נעשה רק ע"י בחירה שמעלין מיין נוקבין מעולם השפל נמצא אע"פ שישראל גם אחרי שמעוררים יחוד פנימי לא מתלהבים כל כך כמו המלאך שנשרף מרוב התלהבות אבל האמת שישראל משיכים לעולם אמת הרבה יותר גדול, והאמת שנמשך למלאך הוא בחי' הסתלקות המוחין הבאים מהיחוד הפנימי. כי רק אותו אפשר לסלק אבל המוחין מהיחוד החיצון הם תמיד.

^ד בדפ"ר - הולכת, ובתקפא - הולכות, בתרלד ומתורלו - הולכת

^ה צ"ע משמע שזה כבר בגשמיות אבל מההמשך שהמלך מקבל מהשדה משמע שזה עדיין ברוחניות. גם צ"ע היכן הוא המלך והמול המכה בגדולי השדה ואומר להם גדל.

^ו עיין זוהר תרומה קנג.

^ז עיין זוהר תרומה קנג. מבאר שם שבעולם הזה הסדר הוא כבוד לב מח כי אכילת האדם נוטל הכבוד תחילה מהקיבה ומהפך לדם ושולח ללב והמובחר שולח הלב למח. אבל למעלה סדר ההשפעה הפוך מח לב כבוד דהיינו מחכמה בינה לתפארת שהיא זעיר שהוא הלב וממנו לכבוד שהוא המלכות. אבל המלכות המחלקת טרף לביתה דהיינו לעולמות שתחתיה שהם עולמות בריאה יצירה עשיה מחלקת תחילה ללב שהוא המלך של כל ישראל בארץ ישראל ושלחן המלך מקבל תחילה לכן זו זכות גדולה למי שאוכל בשלחן המלך ע"ש.

זוהר תרומה קנג. - וממשך דכיו וטמך ולביתך ואח"כ כד בעי כשרוצה המלכות לפלגא מזונא להאי עלמא לחלק מזון לזה העולם התחתון, אז פרישא יתיב ללבא דאיהו מלכא די בארעא בתחילה נותן את השפע ללב שהוא המלך שהוא הלב של כל ישראל בארץ ישראל, ופתורא דמלכא אתער בקדמיתא מפל שאר בני עלמא ושלחן המלך נתעורר תחילה לקבל את השפע קודם כל שאר בני העולם, כי שלחן המלך הוא המקום של קבלת השפע כעין השלחן בבית המקדש שהיה עליו לחם הפנים, לכן נפאה איהו מאן דהוי בחושבנא דפתורא דמלכא אשרי מי שהוא נחשב ונמנה להיות סמוך על שלחנו של המלך, כלומר שמקבל פרס מבית המלך, ור"ל כי המלך ושריו הם מרכבה למלכות שמים והיושב לפנייהם הוא כיושב את פני האדון ה' צבאות, ובהיותו אוכל משלחן המלך ידע ויבין שזוהי ברכה רבה עד מאד מאת פני המלך ה' צבאות, הרי ודאי הוא חסד גדול למי שזוכה לזה, דהא אשתמודעא לאוטבא ליה בההוא טיבו דלעילא כי הוא ניכר במיוחד להטיב לו מחסד עליון, והיינו שמקבל אותו השפע מה שהמלך מקבל, ודא איהו טיבו וקשוט דעבד דוד לבני ברזילי דכתיב והיו באכלי שלחנה.

^ח דניאל פרק ד (יז) אילנא די חיות די רבה ותקף ורומה ומטא לשמיא וחוותה לכל ארעא: (יח) ועפיה שפיר ואנבה שגיא ומזון לכלא בה תחותיה תדור חיות ברא ובענפוהי ישכנן צפרי שמיא: (יט) אנתה ואנתה) הוא מלכא די רבית ורבית) ותקפת ורביתך רבת ומטת לשמיא ושלטנה לסוף ארעא:

בחלום של נבוכדנצר שראה אילן שיש בו מזון לכל החיות ודניאל פתר לו שהאילן רומז אליו שהוא מלך וממנו נמשך הפרנסה לעולם.

וזה בחי' (קהלת ה') מלך לשרה נעבד, שהמלך מקבל השפע מן השרה העליון, שהוא המלכות הנקראת חקל תפוחים. דהיינו כשהשפע באה למטה מהמלכות, אז מקבל אותה המלך [לכי הוא המרכבה למלכות/יא].

וכל אלו מקבלין מבחי' שדי דהיינו מבחי' צמצום השפע שע"י שם שדי כנ"ל, וע"כ כולם נקראים על שם שדי. כי שר ע"ש שדי כי כל צמצום הוא ממדת הגבורה ושד הוא ממדת הגבורה הנפולה לכן דרכו להזיק, וכן שרה ע"ש שדי כי שרה היא המלכות שהיא כלי וצמצום השפע, וכן העובד השרה נקרא ע"ש שדי כ"ש (ישעי' כח) יפתח וישדר אדמתו כי עבודת השרה היא לחרוש ולפורר את האדמה כדי שיוכלו הזרעים לגדול בה, ופרור האדמה ששובר ומחלקה לפרורים היא ממדת הגבורה בחי' שדי.

לעיל נתבאר שבדרך השתלשלות השפע פרנסה לעולם עובר תחלה דרך המלאך. ונראה הביאור עפ"י הנ"ל, כי ירידת השפע מלמעלה זה בחי' הסתלקות המוחין, כי למטה הוא מגושם יותר, נמצא שמה שהיה למעלה מוחין אזי למטה הוא בחי' רשימו והסתלקות המוחין. וזו הכוונה שתחילה מקבלו המלאך שהוא בחי' הרשימו של המוחין שנסתלקו. עוד נתבאר שעובר דרך השד, והביאור נראה כי השד הוא שני למלאך כי הם בחי' טוב ורע, כי נברא בבחי' זה לעומת זה, וכמו שמלאך שליח ה' לטוב, יש בחי' שליח לרע היכן שמסתירים את מציאות ה' ית'. ולצורך הבחירה ושכר ועונש יש הכרח להחיות את הרע לכן עובר השפע דרכם על מנת שינקו רק כדי חיותם ולא יותר.

ומלאך הוא שכל, דהיינו רשימת המוחין הנ"ל, ונשלח למטה להיות שפע מוחין לכל דבר כפי הצורך ובצמחים הוא המכה בו ואומר לו גדל.

אבל זה רק כשכח המלאך חזק אזי הוא בחי' שליח של מוחין שנשלח בחזק ואין כח לשד לינק יותר מהראוי לו.

וכח המלאך תלוי בישראל שאליהם מכוון השפע. שכשהם בשמחה אזי מתחזק כח המלאך (כפי שיתבאר שהשמחה מעוררת את חידוש הרצון שבהתמנות המלאכים) ושאינם בשמחה אזי נחלש כח שליחות המלאך

פירושו – העץ אשר ראית אשר גדל וחזק וגבהו יגיע לשמים וחזותו לכל הארץ. ונופו יפה ופריו רב ומזון לכל בו תחתיו תשב חית השדה ובענפיו ושכנו צפרי אתה הוא המלך אשר גדלת וחזקת וגדולתך גדלה והגיעה לשמים ושלטונך לקצה הארץ.

^ט **קהלת פרק ה (ח) ויתרון ארץ ככל היא (והוא) מלך לשדה נעבד:**

^ט עיין לקמן תורה טו וסג תנינא גם עיין זוהר וירא דף קז. שהפרנסה ע"י ספירת המלכות ועיין לעיל תורה ז' תנינא אות י' וזוהר תרומה קנד סע"א

ט"ו תורה טז תנינא – דע, שקבל הפרנסה של ישראל צריכין לקבל על ידי המלך (א), כמו שכתוב במלך (דניאל ד): "אילנא די חיות די רבה ותקף וכו' ומזון לכלא בה אנת הוא מלכא". ועקר המלכות הוא על ידי ענוה, בבחינת (משלי ט"ו): "ולפני כבוד ענוה", שעקר כבוד וגדלת המלכות הוא על ידי ענוה דיקא, כי כן דרך המלכות; ..... וכשנמשך המזון על ידי המלך כנ"ל, נעשה ממנו פרורים, כגון תבואה, שהרבה ממנה אוכלין בהמות, ואחר כך מתברר עוד, ואוכלין ממנה עב"ם, עד שמתברר ממנה לישראל. וגם בהאכילה יש פרורים, עד שמתברר ונעשין מהם אמרי שפר, דהיינו ברכות שמברכין עליהם תחלה וסוף, ומתפללין ועובדין השם יתברך בכחות האכילה... וכו'

ועיין תורה ז' תנינא אות י' – מבואר שם ששרש הפרנסה בידים שבים החכמה (דהיינו בבחי' רמו שהוא הסייג שהוא הכתר) ומשם מקבלת המלכות והביאור ע"ש – ים הוא בינה עילאה שבה מאיר מימי החכמה ובידים רמו הצדיק ומרחיב את קו החכמה ונעשה רוחב הבינה שהיא כתר דו"א בחי' בני חיי ומזוני במזל תליא מילתא דהיינו בבינה שהיא הכתר דו"א. וזעיר אנפין הוא המלך משפיע למלכות בבחי' יחוד קב"ה ושכינתיה, ובבחי' צדיק וכנסת ישראל. איש ואשה. לכן הרוצה פרנסה צריך להיות לו ממשלה על אשתו כדי להיות בחי' מרכבה לזעיר אנפין. והממשלה היא ע"י שמכבד אותה ואזי מתרצית להמליך אותה.

תורה סג תנינא – ...ודע, שהמלך יש לו כל הנגון בלוי בשלמות, אבל השרים אין להם רק איזה חלק בנגון, כל אהד לפי מקומו. ועל כן אמר דניאל לנבוכדנצר (דניאל ד): "אנת הוא אילנא וכו' ומזון לכלא בה". כי נבוכדנצר שהיה מלך ויש לו כל הנגון, על ידו נמשך כל המזון, כי המזון נמשך על ידי הנגון כנ"ל.

זוהר וירא דף קז. – תא תזי זא וזאה איך הקב"ה זן ומפרנס את כל הנבראים, אם כן איך לך לומר איך אעסוק בתורה וצדיתי איך לחם ושמלה, דכתיב **פי הוא לקצות הארץ יביט הגה הארץ היא השכינה הקדושה, וקצותיה הם כל הנבראים המשלשלים ממנה למטה, והקב"ה שהוא ז"א מביט ומשגיח למינה לזן מזונא ולספקא לזן מפל מה דאצטריכוו לתת להם מזון ולספק אותם בכל מה שצריכים ע"י המלכות, בגין דאיהו אשגח בה תדיר לפי שהקב"ה משגיח בהשכינה תמידי, דכתיב תמיד עיני ה' אלהיך בה הקב"ה משגיח תמיד בלוי ישראל שהיא סוד השכינה ומשפיע בה שפע הורד ומשתלשל מרשיית השנה ועד אחרית שנה מהחכמה שהיא ראשית הספירות עד המלכות שהיא אחרית הספירות (כנודע שכל שנה גי' ספירה), ומפני בגין דארץ דא מה פתיב בה לפי שעל השכינה כתיב, ממרחק תביא לחמה פי' השכינה מביאה את לחמה ושפעה מספירת החכמה שהיא למעלה רחוק ממנה הרבה, ולבתר איהי יתבת מזונא וטרפא לכל אנן חיוון ברא ואח"כ היא נוגעת מזון וטרף לכל אותם החיות שהם מחוץ לאילנות, והיינו כל הכחות החיוניים והפנימיים של כל עולמות ז"ע, (למ"ק ו"פ ומפרשים)**

ומתגבר עליו כח השד לינק יותר מהראוי ואזי משתתף השד בגידול הצמחים ומעורב כוחו הרע בהם והאוכל אותם חלומו ע"י שד.

ועוד גם מתגבר השד ליקח כח האש של המלאך ולהפכו לחמימות התאוה הידועה, כי ע"י שמשותף כוחו בכח המלאך לגדל הצמחים אזי מתגבר על כח המלאך והופך האש של המלאך לחמימות התאוה.

וכשבחי' המלאך חזק, אזי אין השדים מקבלין השפע רק דרך מעבר לבד, ואין יונקים ממנה רק כדי חיותם לבד. אבל כשנחלש ח"ו כח המלאך, אזי הם מקבלין לעצמן כח המלאך. ואזי המאכלים הגדילים על ידם נתערב בהן כח הש"ד, כי הם דהיינו השדים קיבלו לתוכן ממש את כח המלאך לגדל את הצמחים, נמצא כשגדלים המאכלים הם יגדלים ע"י תערובת כח הש"ד, וכשאוכלין אלו המאכלים נעשה מהם חלום ע"י שד ח"ו.

ולא זו אף זו [ג'] כי גם הם יכולין לטמא את האדם ח"ו בשינה בטומאה הידוע ח"ו. כי המלאך הוא בחי' אש בחי' שרפים הנשרפים מרוב התלהבות אליו ית' י"ג, כ"ש שיחזקאל הנביא ראה את הארבע חיות שבמרכבה (יחזקאל א) [טו] ו[טז] מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים והם מלאכים כמבואר שם בתחילת הפרק שארבע כנפים היו לכל אחת ורגליהן רגל ישרה. וכשנחלש כח המלאך, ואזי השדים מקבלין לעצמן כח המלאך לגדל את הצמחים ומכניסים כוחם בו, אזי הם מחממין ע"י האש הזה של המלאך ומטמאין ח"ו בטומאה הנ"ל.

וע"כ צריכין לחזק את המלאך כדי שהוא לבדו יגדל את הצמחים, וחיוזק המלאך הוא ע"י שמחה של ישראל בהקב"ה, בבחי' (משלי טו) לב שמח ייטיב פנים, פנים זה בחי' המלאך, בחי' (ישעי' סג) ומלאך פניו הושיעם כנ"ל שמלאך בחי' רשימת החכמה הנשארת בהסתלקות המוחין, וכתוב חכמת אדם תאיר פניו דהיינו שרושם החכמה מאיר בפנים לכן מלאך מכונה פנים שבהם מאיר רק רושם החכמה בחי' מלאך כנ"ל, שנתחזק ע"י לב שמח כי לב שמח יטיב פנים כנ"ל. וע"כ מקום המלאכים נקרא שחקים [י] דהיינו עולם היצירה י"ו בו המלאכים, והוא נקרא שחקים י"ט, ע"ש

² גם בתרלז - גדלים, מתרלו - גדילים

³ הביטוי הזה נמצא ו"פ בש"ס עיני עירובין עה. יבמות יט. גיטין טו: ב"מ לה. סנהדרין סא: סו. הוריות ב. פי' לא רק דבר זה אלא אף דבר חמור ממנו.

⁴ **לק"ה ערובי תחומין ה' ד' -** זאת ההארה הנ"ל הנמשכת מיוחד העליון החיצוני שאינו נפסק, ואף-על-פי שנקרא חיצוני בערך הפנימי הגבוה ממנו יותר אף-על-פי-כן הוא יחוד עליון ונבוה ונורא ונשגב מאד, כי הוא נעשה במדות העליונות של מעלה מהבנין שהם חכמה ובינה, פידוע, ועל-כן הארה הנמשכת משם שהוא הארת האמונה, כשהיא נמשכת בעולמות העליונות שהם המלאכים והשרפים וכו' שהם רוחניים וקדושים וטהורים אזי יש להם כח לקבל זאת ההארה בשלמות גדול, ותיכף מתעוררים פרעש גדול להקדיש שמו ותרברך באימה וביראה גדולה מאד, ועל-כן נקראים שרפים שגשגפים ונתלהבים מגדל אור אלקותו שמאיר עליהם תמיד כי הם קדושים וטהורים ואין להם גשמיות ובחירה ועל-כן זאת ההארה מספקת להם ועל-ידי-זה יודיעין מאלקותו באמונה שלמה ונתלהבים בהתלהבות גדול לעשות באימה וביראה רצון קונם.

⁵ כפי' המצודות דוד אבל רד"ק ומלבי"ם פי' שהאש מהלכת בין החיות.

⁶ **יחזקאל פרק א (יג) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפידים היא מתלהבת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק:**

מצודות דוד - (יג) ודמות החיות - צורות גוון החיות היה מראהן כגחלי אש הבערות ולתוספת ביאור אמרו כמראה הלפידים. הוא - המראה ההוא היתה מהלכת בין כל החיות ר"ל בכלול היה המראה ההוא. ונוגה לאש - ר"ל מראה האש שהיה להן היה בו הארה יתירה ומרובה. ומן האש - ומן מראה האש שהיה בהן היה יוצא בעין ברק:

עיין שם מלבי"ם שהאש על שם פעולתם שהלכו לשרוף את הבית המקדש, וגם כתב שלקמן מוכח שלא היתה מהותם אלא היתה מהלכת ביניהם וצ"ע ולפ"ז שרבנו מביא מכאן ראיה לכל מלאך. אבל המצודות דוד פירש שהאש היתה מראהם של כל החיות.

⁷ אלשיך עה"ת דברים לג כ

⁸ **ד' עולמות יש -** אצילות בו הכל טוב, בריאה רובו טוב, יצירה חציו טוב, עשיה מיעוטו טוב.

⁹ **קהלת יעקב** ערך שחקים הוא סוד החכמה ששם שחקים מן לצדיקים קרניים מאמר ח' ובדן ידין שם, שחקים גימטריא אור מצוחצח וט' אותיות, ויש לומר שהוא בחינת נצח ענף החכמה, וכן שחקים גימטריא נצח ענף ימין:

שחקים - נקרא נצח הוד מצד הגבורה, ומצד חסד נקרא טוחנות, כמו שכתבתי בערך טוחנות, ויש לומר כי נקרא שחקים עבור ששחקים ה' גבורות מנצפ"ך ונותנין אותה לנוקבא על ידי היסוד, וכן שחקים גימטריא נצח והוד ופ"ר וג' כוללים, גם הם כלולים משאר הספירות חסד גבורה תפארת יסוד מלכות, וחסד גבורה תפארת הוא סוד שבא גבורה חולם תפארת קמץ חסד וקמץ הבהן, שחקים ראשי תיבות שבא חולם קמץ יסוד מלכות:

שחקים - אל"ן נצח הוד דטוחנין מנא לצדיקיא צדיק וצדק וזהו ויקרא דף כ"ו ע"א ודף רל"ו, ויש לומר לפי שיונקים מבינה בסוד ומבינה נביאים, קס"א קנ"א קמ"ג עם ג' כללותן גימטריא שחקים, ויש לומר כי זעיר מקנן ביצירה היינו נצח הוד דידיה שהן בחינת רגלים, ויצירה הוא בחינת רגלים שבו מלאכין שמן בחינת ירכין נצח הוד, ונודע כי איהו בנצח ואיהו בהוד, והן בחינת הוי"ה אדני, ועל כן מלכות גימטריא הוי"ה אדני, שכל שהוא מבחינת נצח הוד שהוא הוי"ה אדני, ונצח הוא ענף חכמה והוד ענף בינה כמו שאמר אמא עד הוד אתפשט, וזה סוד לאה תפסה פלך הודיה, ועל כן שחקים - עם האותיות גימטריא חכמה בינה דיצירה עם הכולל, כי נצח הוד ביצירה כמו שכתבתי והבן, כי נצח הוד דועיר נעשה בחינת חכמה בינה דיצירה, והוא נקרא שחקים, וזהו ענין המן. מן עם הכולל גימטריא הוי"ה אדני, וכבר ביארנו כי בנצח הוד הן ב' שמות אלו, וכן שחקים גימטריא נצח ענף ימין, וכן שחקים - גימטריא הוד מלא כוה ה"ה וא"ו דל"ת עם הכולל, וכן שחקים גימטריא דא נצח הוד דועיר:

שחוק (כ/כא) ושמחה/כב. כי עיקר חיזוק המלאכים ע"י שמחה כנ"ל :

וזה בחי' השמחה של תפילין שמחה של דביקות בו ית'כ"ג, כמו שאמרו רז"ל כד' שרב הוה בדח טובא ואמר תפילין קא מנחנא {ברכות ל:/כ"ה} וע' תר"י [בין שם/כ"ג] פרש"י שהיה בשמחה יתירה עד שנדמה כפורק עול, וכשהעירו לו על כך, השיב להם התפילין שבראשי הם עדות שממשלת קוני עלי. אבל רבנו מפרש שהשיב להם שהתפילין הם מוחין זכים כל כך עד שבהסתלקותם נשאר רשימו בבחי' מלאך, לכן דייקא זמן הנחתם הוא העת לשמוח כדי לחזק את המלאך, כדי שלא יתערב כח השד במאכלים. **היינו כי ע"י תפילין מוחין נעשה בחי' המלאך כנ"ל, וע"כ דייקא בזמן הנחתם צריך שמחה, כדי ליתן חיזוק להמלאך כנ"ל.**

עתה יבאר שתענית בחי' שמחה שעל ידה מתחזק המלאך לכן תיקון לחלום לא טוב להתענות, ונראה שהתיקון מועיל לחלום הבא שיחלום אבל לא חלום שכבר חלם וצ"ע.

וע"כ כשחלם לאדם חלום לא טוב, התיקון הוא תענית כמבואר בגמרא [כ"ג]. **כי תענית הוא בחי' שמחה, כ"ש (תהלים צ/כ"ט) שמחינו כימות עיניתנו,** פשט הכתוב מדבר באחרית הימים שדוד המלך מבקש מהקב"ה שישמחינו כנגד כל השנים שהיינו בעינוי וסבל בגלות, ורבינו מפרש שדוד המלך מבקש שתשמחינו בשמחה רוחנית כמו השמחה שזוכים ע"י תענית **שע"י תענית נעשה שמחה [ל']** כי האכילה מגשמת את האדם בחי' מזונא דגופא הפך ממזונא דנשמתא (בתורה ח' תנינא) והנשמה היא השכל וע"י אכילה מתגשם, ממילא ע"י תענית מודרך השכל ובא לשמחה בו ית'. **וע"י השמחה נותנין חיזוק להמלאך** כי השמחה היא רוחב הלב/כ"א שעל ידו המוחין זכים וממילא גם רשימת המוחין בחי' מלאך הוא בחי' מדמה מבורר, **ומתקנין ומכניעין את בחי' החלום רע שהוא בחי' חלום ע"י ש"ד, שבא ע"י שאין חיזוק בהמלאך כנ"ל.**

שחקים – הוא הרקיע הג' שבו רחיים טוחנין מן לצדיקים, בפרק ב' דחגיגה, וכבר כתבתי באות הקדום שזה רומז לנצח הוד:

ב' שחקים – הוא היכל חסד וגבורה דבריאה נקרא שחקים ששוחקין מן לצדיקים, כמו שאמר בזה פקודי דמן הוא מ' דמנצפ"ך שהן הגבורות יותר קשות, ועל ידי ב' היכלות אלו מתמתקין, פרי עץ חיים שער י"ט (שער ראש חודש) פרק ג', ויש לומר שחקים גימטריא והו' בהיכל חסד והיכל הגבורה עם הכולל:

² עיין קהלת יעקב ערך שחוק

כא קהלת יעקב ערך שחוק – עיין בערך אלה שביארנו דברי רז"ל (ברכות ל"א). אסור למלאות פיו שחוק באורך, ועניין שחוק ביארנו שם שהוא בחינת נצח הוד, על כן הוא גימטריא ב' פעמים אור, וסוד ה' פעמים אור שהן סוד חסד גבורה תפארת נצח, על כן נצח הוד הן ב' אור גימטריא שחוק, **גם שחוק לשון שחיקה, ונצח הוד הן בחינת רחיים השוחקין מן, ועל כן נקרא שחקים ששוחקין מן לצדיקים צדיק וצדק, וזהו שחוק לשון שחקים:**

שחוק – הוא מ"ב פעולות הנפש, ושושן מ"ב אותיות פשוטות, עיין בערך י"ב ל"ב שבטים, שחוק לנפתי שנאמר (דברים ל"ג כ"ג) נפתלי שבע רצון הראב"ד בספר יצירה (פרק ה' משנה א')

כב בגמ' חגיגה יב: שחקים שבו ריחים עומדות וטוחנות מן לצדיקים. ומבואר ברמב"ן שמן הוא מזון המלאכים שהתגשם כמ"ש לחם אבירים אכל איש. ונראה שכשזוכים ע"י רוב שמחה אזי יש טעם מן בכל המאכלים.

כג כמבואר בתורה לח שתפילין סימן על דביקות

¹² כך הגרסא גם בדפוס ובתלמוד. בתלמוד תיקון שר' ירמיה' (בגרסת הגמ' ברכות דף ל). ומתרוצו תוקן (שרב) שר' ירמיה'. ומשך הנחל והקין הורובין תיקון- שרב (ירמיה) ותורת נצח תיקון- (שרב) (שר' ירמיה) (צ"ע כי שם בגמ' לא מפורש מי בדח האם רבי ירמיה או רבי זירא ועיין פרי צדיק ל' צדוק פרשת מטעי אות ט' שלמד שרבי זירא בדח טובא ולא רבי ירמיה, ועיין גרסת ר"י על עין יעקב שנגרס רב במקום רבי זירא, וא"כ אפשר שזו גם גרסת רבינו. עוד נמצא בהגהות ד' אפרים או אלטנער טעפליקר שהגיה עפ"י כתי' מוהר"ן בלק"ה וגרס שם רב בדח טובא. (לבד זה קשה על מהד' תרלו כי שם בגמ' מסופר מעשה דומה באב"י ורבא ומנא ליה שכוונת רבינו לרבי ירמיה.

כה ברכות דף ל. – אב"י הוה יתיב קמיה דרבה חזייה דהוה קא בדח טובא אמר וגילו ברעדה כתיב אמר ליה אנא תפילין מנחנא רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא חזייה דהוה קא בדח טובא אמר ליה בכל עצב יהיה מותר כתיב אמר ליה אנא תפילין מנחנא.

¹³ (גם המהרש"א כאן כתב לעיין בזה באורך בתר"י) והכוונה לפירוש תלמידי רבינו יונה שם והוא פירוש רבינו יונה על הרי"ף ע"ש בדף נו. בדפי הרי"ף (עוז והדר)

כז תלמידי רבינו יונה על הרי"ף ברכות [דף כא]. – אמר ליה וגילו ברעדה כתיב בהלכות הרי"ף ז"ל לא נמצא כתוב אנא תפילין מנחנא בהאי עובדא אלא באידך דרבי ירמיה בלחוד אבל בנוסחאות מדויקות מצאנו שגורסין בהאי עובדא נמי אנא תפילין מנחנא שהיאך אפשר שאב"י היה שמח ללא דבר מצוה כיון שהשמחה שאין בה מצוה אסורה אלא ודאי גם הוא השיב תפילין מנחנא כמו שהשיב ר' ירמיה ופי' תפילין מנחנא ר"ל שמחת מצוה אני שמח כי חולה הייתי במעי ולא יכולתי להניח התפילין זה כמה ימים מפני חשש הנקיות ועכשיו שנתרפאתי אני שמח בקיום המצוה הזו מתוך חפצי בה: מפי מורי הרב נר"ו:

¹⁸ * עיין שבת יא.

כט תהילים פרק צ (טו) שְׁמַחְנוּ כִּימוֹת עֲבִיטְנוּ שְׁנוֹת רְאִינוּ רְעָה:

רש"י – (טו) שמחנו כימות עניתנו – שמחנו לימות משיחנו כמנין ימות שעניתנו בגליות וכמנין שנות אשר ראינו רעה:

^ל כנ"ל בסוף תורה קעט

לא כידוע שהשמחה בלב והלב הוא בינה כמ"ש בפח אליהו בינה ליבא ובה הלב מבין, ובינה נקראת רחובות הנהר (להכיל מ"אורך הנהר שהוא חכמה) ושם השמחה בחי' חירות בחי' יובל, שמשחררים מעבדות ועצבות וכל מיני מיצרים.

וע"כ מי שאין רוצה להתענו' על החלום, אומרים לו המטיבין לך אכול בשמחה לחמך (קהלת ט) [כ"ן] שעל כל פנים מצד החלק של המאכלים בחלום, יהיה החלום ע"י מלאך היינו שיהי' אכילתו בבחי' שמחה, שע"ז מחזק את המלאך, ומכניע את השדים שעל ידם נתקלקל החלום ע"י המאכלים כנ"ל ומתחדש כאן שאפילו בזמן האכילה דהיינו כשהשפע כבר ירד למטה עדיין אפשר לתקן את כח המלאך שבו ולהכניע את כח השד שבו ע"י אכילה בשמחה, משמע שכח השד אינו מונח כבר במאכל עצמו, כנראה כיון שהוא עניין רוחני אינו עניין של כוחות שהניחו בצמח אלא הכחות הם המלאך והשד בעצמם וגם בשעת האכילה אפשר לתת כח למלאך שיתגבר. אלא שצ"ע א"כ אין זה המלאך שאומר לו גדל, ואולי המלחמה בין המלאך והשד היא בעיקר בשעת הגידול כנ"ל אמנם גם בשעת האכילה עדיין אפשר לחזק קצת את המלאך :

עתה יבאר שיש גם זמן המסוגל לחיזוק המלאך והוא חודש ניסן שכיון שהוא ראש השנה למלכים הוא גם הזמן שבו הקב"ה מחדש את התמנויות המלאכים, שהיינו שמתחדש רצונו ית' על כל התמנות והתמנות, ואזי נעשה אצלם שמחה כל אחד על הרצון של הקב"ה שמתגלה לגביו. וכן מצינו בגלות מצרים שדייקא בניסן נגאלו כי הוא זמן חיזוק המלאך כי הגלות היתה על פגה"ב של אדה"ר ובניסן דייקא נתחזק המלאך ונגמר התיקון.

ועיקר חיזוק המלאך הוא בניסן, כי ניסן ר"ה למלכים כמבואר במשנה בריש מסכת ראש השנה (ר"ה א) ואז נתחדש כל ההתמנות של כ"א וא', ואז נותנין לכל המלאכים ההתמנות שלהם. ואזי נתחדש הרצון של הש"י על כל התמנות בחי' מה שכתב נבוכדנצר באיגרתו שמספר הקורות אותו ובסוף דבריו כתב שם (דניאל ד/ל"ג) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביא ל"ה [ל"ה] עבד בחיל שמיא דהיינו שכל העולם חשוב כלא כלפי רוממותו ית' והוא ית' עושה כרצונו בצבא השמים/ל"ו, בדניאל שם כתוב "כמצביה" והוא מלשון צבי דהיינו רצון, אבל רבנו כתב כמצביא/ל"ו שהוא שר צבא. וזהו שבחודש ניסן הקב"ה כמו שר צבא מחדש את התמנות המלאכים בצבא השמים, כי אז נותנין לכולם ההתמנות שלהם כרצונו ית' וכשהמלך מחדש את ההתמנות זהו גילוי על רצונו הטוב שיש לו אל המלאך הוזה שקיבל ההתמנות, וכשמתגלה למלאך הרצון של הקב"ה אליו אזי נעשה שמח. ואז יש להמלאכים שמחה ונתחזקין וכמו שמצינו בגאולת מצרים שעל כן היתה בניסן. כי אז בניסן הוא זמן הגאולה, כי בניסן נגאלו ישראל ממצרים [ל"ה] ובכל שנה חוזר אור גאולת מצרים, שבו תוקן פגם חולשת המלאכים כפי שהולך ומבאר. וזה ידוע שעיקר גלות מצרים הי' לתקן חטא אדה"ר [ל"ט/מ] שפגם בק"ל שנים שפרש מאשתו אחרי החטא, שהיו אז שדים מחממין אותו והוליד

^{כ"ב} עיין בסידור סוף סדר הטבת חלום. פ"ח שער חזרת העמידה פ"ו. ספר החסידים - אזהרות נוספות בכת"י לצוואת ר"י החסיד אות יב

^{ל"ו} דניאל פרק ד (לב) וְכָל דְּאָרִי וְדְאָרִי אֶרְעָא פְּלָה חְשִׁיבִין וְכְמֻצְבִיָּה עֲבַד בְּחִיל שְׁמַיָּא וְדְאָרִי וְדְאָרִי אֶרְעָא וְלֹא אִיתִי דִּי יִמְחָא בִידֵּהּ וְיִאמַר לָהּ מַה עֲבַדְתִּי:

^{רש"י} - (לב) כלה חשיבין - רבותינו אמרו האי חירגא דיומא לא שמיא אבק הנראה בשמש. וכמצביה עבד בחיל שמיא - וכרצונו עושה בצבא השמים. ולא איתי די ימחה בידיה - ולא יש שימחה בידו:

^{עיינ יומא דף כ:} והאי חירגא דיומא לא שמיא והיינו דקאמר נבוכדנצר וכל דיירי ארעא (כלא) [כלה] חשיבין. חייגא ליומא הוא ענן אבק והוא נקרא לא, זה שאמר נבוכדנצר שכל העולם נמשך כמו ענן אבק האקרא לא כיון שאין לו שום תשיבות ואורך.

^{ל"ו} בדפ"ר וכמצבי, ובתולד ותולד ותירצו וכמצביא, ובתשכס - וכמצביה (כמ"ש בפסוק לשון צבי ורצון וכן משמע כוונת רבנו שמדבר מהתחדשות הרצון) (וצ"ע עיין עבודת ישראל למגיד מקוונין פרשת מסעי ובליקוטים שם שגם הוא נקט כמצביא וכתב בשם הוזהר שהוא מלשון צבא)

^{ל"ז} עיין ירמיהו נב כה מצודות דוד מצביא מלשון צבא הוא המוציא את העם למלחמה גם עיין רד"ק מלכים-ב כה יט. ועיין זוהר ח"ג דף רנת.

^{ל"ח} בספר חסידים - תתשנו - מקשה מנין ידע זאת נבוכדנצר, אלא כיון שהחריב את הבית ואז ראה שהקב"ה החליף את שרי מעלה כדי שלא ישביעו אותם שלא יוכל להחריבו.

^{ל"ט} כיון שבהמשך התורה נקט רבנו מצבי, וכן נראה כוונת רבנו שמדבר מהתחדשות הרצון דייקא דהיינו כמצביה לשון צבי ורצון. לכן נראה שנקט כאן כמצביא בטעות. אמנם הבדל לא כל כך גדול בין אם הפירוש כרצונו או כשר צבא שגם הוא עושה כרצונו.

^מ ראש השנה יא. ועיין שמות יב ב'.

^{פ"ח} פ"ח שער המצות פ"א ושער הפסוקים ריש פרשת שמות

^מ פרי עץ חיים - שער חג המצות - פ"א - ישראל שבאותו הדור, שהיו בגלות מצרים, היו סוד אותן ניצוצין של קרי, שהוציאם אדה"ר באותן ק"ל שנה, והם סוד דור המבול, שהיו ג"כ משחיתים זרעם על הארץ, להיותם באים משורש ההוא, עד שנימחו. וז"ס, וירא ה' כי רבה רעת האדם ממש, כי סוד הקרי הנקרא רעה, והמוציא שז"ל נקרע רע, כמ"ש בוזהר על פסוק לא יגורך רע. נמצא כי דור המבול, הם רעת אדם הראשון ממש. וז"ס ג"כ אמחה את האדם אשר בראתי דייקא: אה"כ נתגלגלו בדור הפלגה, ושם ג"כ לראות את העיר והמגדל אשר בנו בני אדם, בניו דאדם קדמאה עצמו, שהיו בניו ממש, רק שהיו מצד קרי מדכורא לחודיה ולא מן הנוקבא ג"כ, וגם הם בעצמן חטאו ג"כ. ואח"כ הוצרכו להודקק כי כבר הודעתין שהיו נשמות קדושות ועצמות, רק שאחיות

שדין וכו' [מא/מב]. והחימום הוא ע"י חלישות המלאך כנ"ל שהשדים מתגברים על המלאך ובכח האש של המלאך מחממים את האדם בחמימות התאוה ו**מחמת זה הי' גלות מצרים** כמבואר בכהאריו"ל שגלות מצרים היה כור ההיתוך האחרון של נשמות ישראל שנוצרו מפגם הנ"ל/מ"ג, וע"י השיעבוד הקשה במצרים, נפרדו הסיגים שהיו דבוקים בהם מחמת פגם הנ"ל (והם התינוקות ששוקעו בבניין ושנשחטו לרפואת פרעה בדמם וארבע חמשיות של רשעי ישראל שמתו במכת חושך והערב רב שהיו כפלים כיוצאי מצרים) וכשכל הסיגים של הנשמות הפגומות שהיו מעורבות בהם נפרדו, אזי יצא עם ישראל מבורר מכוך ההיתוך של מצרים. **ובניסן נגאלו** ויצאו ישראל נקיים מפסולת ומוכנים לקבלת התורה ו**נתתקן חטא** הק"ל שנים הנ"ל של **אדם הראשון אז. נמצא שבניסן נתחזק כח המלאך** כי נתקן החטא שנגרם ע"י חולשתו **שזה בחי' תיקון חטא אדה"ר שנתתקן בניסן בעת גאולת מצרים כנ"ל.**

וז"ש שהקב"ה מבטיח למשה ואהרן כששולח אותם לדבר אל פרעה שיוציא את עם ישראל ממצרים, שכיון שפרעה לא ישמע לכם, אזי אחרי שאכזה את מצרים **(שמות ז/מ"ד) והוצאתי את צבאותי** את עמי. פשט הפסוק מדבר ביציאת בני ישראל ממצרים, (ואמנם עיין במפרשים שנתקשו מדוע בני ישראל נקראים צבאותי), אבל במדרש שכל טוב/מ"ה מבואר שכוונת הכתוב "והוצאתי את צבאותי, את עמי" שהכוונה לצבאותי ולעמי, דהיינו צבא השמים ביחד עם עם ישראל, נמצא צבאותי הם **בחי' מלאכים שיצאו ונגאלו בניסן (מ"ג), כי אז נתחזקו ונתתקנו כנ"ל** כשתוקן הפגם שנגרם ע"י חולשתם בק"ל שנים שפרש אדם מאשתו.

וע"כ עיקר התחדשות הרצון בחי' וכמצבי' עבד בחיל שמיא דהיינו כרצונו עושה בצבא השמים **הוא בניסן, כי בכל שנה בניסן כשחזור אור גאולת מצרים אז הוא זמן תיקון וחיזוק שלהם** ששומחים על התגלות רצונו ית' על ההתמנות שלהם **כנ"ל.**

החיצונים בהם הם המקלקלין אותן, ואחר שיצטרפו ויודככו, יהיו נשמות קדושות, אחר תום חלאת טומאתן מהם. וכבר ידעת, כי אדרבא אין החיצונים אוזנים, רק בנשמות שהם יותר קדושים: **ואמנם** כל הנשמות הם באים בחסדים וגבורות, אשר הם מסוד הדעת, אשר שם תלוי מציאת הזיווג, בסוד וידע אדם את חוה, ולכן נקרא דעת, כי משם הטפה של הזיווג נמשכת, וגם כי כל הדור הוא דורו של משה כנודע, והנה משה הוא מבחי' הדעת, וגם הדור ההוא מבחי' הדעת ג"כ, כמבואר אצלנו, רק שנמשכו אל הקליפות. אמנם גלות מצרים, כל ענינה לא היה, רק לצרף נשמות ההם, ולכן באו באותו הגלות הגדול, ומררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים, כנגד החומר והלבנים שהיו עושין בדור הפלגה, והבן זאת: **אמנם** בהיות כי חטאם לא היה אלא בסוד הדעת כנ"ל, כי משם יצאו הניצוצין של הנשמות אלו, לכן ידע משה, כי הגלות הזוה היה נמשך ג"כ משם. והענין, כי לעולם כשישראל פוגמים למטה, ועושין פגם באיזה מדה חס ושלוש וספירות עליונים, הנה החיצונים יונקים משם, ובו יתאחו כולם, וזה סוד גלות מצרים, כי יניקת מצרים והטומאה שלהם היו מצד הדעת שלהם, ובפרט במה שהודעתך כי פרעה ומצרים הוא כנגד העורף העליון, שהוא באחוריים של הדעת העליון ודי בזה:

^{מב} * עירובין יח: ובראשית רבה פרשה כ פסקא יא

ערובין יח: – ואמר ר' רמייה בן אלעזר כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין שנאמר ובראשית ה– ג) ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו מכלל דעד האידנא לאו כצלמו אוליד מיתיבי היה ר' מאיר אומר אדם הראשון חסיד גדול היה כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו ישב בתענית מאה ושלשים שנה ופירש מן האשה מאה ושלשים שנה והעלה זרוי תאנים על בשרו מאה ושלשים שנה כי קאמרינן ההוא בשכבת זרע דחזא לאונסיה.

פרש"י – בנדוי. שישב מאה ושלשים שנה נוף מפני שגער בו הקב"ה דכתיב המן העץ וגו' וקללו: זרוי תאנה. חגורות ומתרגמינן זרוין (בראשית ג): שכבת זרע דחזיא לאונסיה. נעשה שידין ורוחין ולילין מיני מוזיקין:

בראשית רבה (כ' יא) אמר רבי סימון כל מאה ושלשים שנה שפירשה חוה מאדם היו רוחות הזכרים מתחממין ממנה והיא יולדת מהם ורוחות נקבות מתחממות מאדם ומולידות ממנו. הד"ד (שמואל ב ז) אשר בהעוותו והוכחתי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם בנוי דאדם קדמאה. מאן דאמר רוחי דביתא טבן דרבין עמיה מאן דאמר אינון בישין דחכמין יצריה רוחין דחקלא מ"ד דאינון טבין דלא חכימין יצריה ומ"ד דאינון בישין דלא רבין עמיה:

^{מג} **בשער הפסוקים ריש פ'** שמות מבואר שנשמות ישראל באו לעולם תחילה ע"י פגמי הברית של אדה"ר כשפרש מאשתו, (דהיינו שכיון שלא היו מכוונות אל הנוק', ע"יז היו נשמות גבוהות מאד כמבואר במשנת חסידים מסכת ירית הנשמות – פ"א אות ה, אבל דייקא מסיבה זו חסרו את השמירה של הנוק' ונעשו שדים ורוחות דהיינו עם תערובת עצומה של רע). ועל כן היו צריכות כמה וכמה זיכוכים נוראים. תחילה בדור המבול ואח"כ בדור הפלגה ואח"כ בסדום ועמורה ואח"כ בכור ההיתוך של שיעבוד מצרים, עד שנפרד מהם הסיגים בערב רב ונהפכו לעם אחר מכל העמים.

^{מד} **שמות פרק ז (ד)** ולא ישמע אִלְכֶם פְּרֹעָה וְנָתַתִּי אֶת יְדֵי בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת צְבָאתִי אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטֵים גְּדֹלִים:

^{מה} **שכל טוב** (בובר) פרשת וארא פ"ז אות ד' – והוצאתי את צבאותי. אלו צבאות מלכי שרת שירדו עם הקדוש ברוך הוא למצרים: את עמי בני ישראל מארץ מצרים. כשמועו:

^{מז} **עין מכלתא פרשת בא** [מכלתא דרבי ישמעאל פרשת בא מסכתא דפסחא פרשה ט – ושם מבואר שפסוק צבאותי קאי אבנ"י ואילו מלאכי השרת רמוז בשמות יב מא – יצאו צבאות ה'. וכן מבואר בפסיקתא זוטראתא (לקח טוב) שמות פרק יב אות יז. אמנם עיין מדרש שכל טוב (בובר) וארא פ"ז אות ד' והוצאתי את צבאותי. אלו צבאות מלכי שרת שירדו עם הקב"ה למצרים: את עמי בני ישראל מארץ מצרים. כשמועו:]

מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים דהיינו שהמשפט אע"פ שהוא נראה דין אבל תוכו ופנמיותו הוא אהבה, כי דין אמת אזי גם העונש הוא מתוך אהבה כאב המכה את בנו. **וכשנפגם המרכבה בחי' כסאות למשפט ע"י עוותי' הדין**, אזי תוכו לא רצוף אהבה אל בעלי הדין, אלא חנופה ושוחד לאחד מהם ע"י שהדין אוהב את עצמו דהיינו אהבה נפולה **אזי נופלין"י משם אהבות נפולות. וע"י האהבות הנפולות, בא ח"ו החימום והטומאה הנ"ל**, כי חסד דקליפה הוא ניאוף/י' דהיינו השפעה שלא על מנת להוליד כבוד שמים.

עתה יבאר מה הגורם לעיוות המשפט אצל הרבנים ודיינים הנ"ל וגם אצל כל אדם כמבואר בלק"ה. כי יש שמנונית פסולה שאותה אסור להעלות למח, כי כשהיא עולה פוגמת במוחין ונעשים בחי' תפילין רעים ועי"ז עיוות המשפט. ומבואר בלק"ה (פורים) ששמנונית פסולה היא כל הרע שאין לו תיקון, (וכן מבואר בלק"ה) (הפקר ונכסי הגר ד' כא) שהם הגרים שאסור לגייר וכגון הערב רב) ובלק"ה (יוה"כ ב' ד')/י' מבאר שהם בחי' חכמות שצריך לסלק כדי לעבוד בתמימות כמבואר בסוף התורה, שכשמנסה האדם להעלותו לתיקון במח נפגם המוחין. ולקמן בסוף האות מבאר רבינו שגם עיוות המשפט של הדיינים הוא ע"י הגאווה שהכניסו הגרים, נמצא שהגאווה היא הגורמת לאדם להעלות שמנונית פסולה למח. וצ"ע מדוע הגאווה גורמת ומדוע זה קורה דווקא לדיינים שאינם הגונים. וצ"ע אולי בחי' ההריסה שמדבר עליה לעיל בסוף ז' כי שם מדבר על הצמצום הקדוש שצריך כשמעלה את השמנונית למח כי אז הוא בסכנה של יצה"ר של הריסה בבחי' במופלא ממך וכו'. ואולי על זה מדבר כאן שיש שמנונית פסולה שאותה אסור להעלות ומי שע"י גאווה הורס להשיג למעלה ממדרגתו אזי לגביו היא שמנונית פסולה שפוגמת במוחו ונעשים תפילין רעים ועי"ז עיוות המשפט.

וטעם שדווקא הדיינים שאינם הגונים נכשלים בזה כיון שהם ביותר צריכים להיזהר במשפט וחוסר הגינותם היא הגאווה שיש בהם שבגללה פוגמים בשם שדי ונופלים להריסה הנ"ל/י'. נמצא שבאות ו' הגאווה גרם לניאוף ועי"ז לטומאת הלילה, וכאן הגאווה גורם שלא נזהר לצמצם המח ועי"ז נכשל בהריסה ועי"ז עולה שמנונית פסולה למח ונעשה תפילין רעים שגורם לעיוות המשפט שגורם לטומאת הלילה.

ועוות המשפט נעשה ע"י בחי' תפילין רעים מוחין פגומים. **כי יש בחי' תפילין מוחין שיש בהם פסולת. כי התפילין מוחין טובים דקדושה נעשין ע"י שמעלין הליחות ושמנונית הגוף מבחי' החתים בשרו הנ"ל באות ו' שהוא חותם דסט"א תאוות ניאוף, בחי' שקר והסתלקות הקב"ה השונא זימה לבחי' חותם דקדושה דהיינו אמת חותמו של הקב"ה בחי' תפילין מוחין כנ"ל דהיינו הארת אמת מציאותו ית' המביאה לדביקות בו.**

ויש ליחות שצריכין לצאת כי הם רע שאין בכוחו לתקנו בבחי' טיפת עשו וישמעאל [יז/נח] שהם זוהמת הספק במציאות והשגחת ה', והן שתיים ישמעאל לימין ועשו לשמאל שניהם לא האמת, כי

²² בתורו - עו ת.

²³ מחוצו - נופלים

²⁴ **כמבואר בספרים** שישמעאל היה נפילת החסד של אברהם אבינו, ועל כן את כל השפעת החסד והנתינה של אברהם הפך להשפעה של ניאוף. וכן עשו את הדין של יצחק שהיה מוסר כל עצמו להקב"ה, הפך לרצח שמחזיר אחרים לשרשם.

²⁵ **עיין לק"ה יום הכפורים** הלכה ב ד' - ועקר פגם טפת עשו וישמעאל בחינת פגם עץ הדעת היא בחינת רבוי החכמות מה שרוצין להטות אחר חכמתו ודעתו כמו אומין דעלמא שהם עשו וישמעאל שהולכים אחר חכמתו ודעתם המשפשת. והם חכמים בעיניהם, ומקמת זה סרו מאחרי השם יתברך, אבל אנחנו עם קדוש מזהירים להשליך את חכמתנו ולבטל דעתנו נגדו יתברך ונגד הצדיקים האמתיים שבכל דור ודור ועקר עבודתנו הוא שכל מה שזוכים לחכמה יתרה לראות להשתדל לעבד את השם יתברך ביותר בעבודות יותר בתמימות ובפשיטות. ועקר החכמה הוא להשליך החכמות, דהיינו לבטל דעתו נגדו יתברך ונגד צדיקי אמת וכו'. וזה בחינת תקון המשפט שעקר על ידי שמסלקין ומשליכין את החכמות ועל ידי זה בעצמן מבטלין ומגרשין טפת עשו וישמעאל שהם רוצים לטבב את המח ברבוי חכמות בטלות. עד שיוכל לטעות על ידי חכמתו חס ושלום, להטות לגמרי מדרכי ה' כמו שמצינו רבים שנטו על ידי חכמתם מהשם יתברך ונפלו לשאול תחתיות על ידי שהעמידו על חכמתם, (כמבאר בדברי רבנו מזה פמה פעמים).

²⁶ **בלק"ה מבואר** שטפת עשו וישמעאל דהיינו שמנונית הפסולה שאין לה תיקון וכשמנסה לתקנה פוגם במוחו, ושם מבואר כגון שמקבלים גרים שאסור לגייר כגון ערב רב וכגון טעות שטעה שאלו שרצה להקריב את צאן עמלק. משמע שזה מתחיל ממשפט מעוקל ששופט בטעות שיכול לתקנם. ואילו כאן מבואר שזה מתחיל ממה שמעלה את הפסולת למוחו ורק עי"ז נעשה משפט מעוקל. לכן נ"ל שהדוגמאות שמביא מוהר"ן הן דרש היוצא מהתורה אבל פשט הפשוט מדובר בהריסה הנ"ל שמנסה במוחו להשיג למעלה ממדרגתו שזה לא עניין של משפט אלא יצה"ר להשיג יותר ממה שיכול, וזה גורם לפגם המוחין ולמשפט מעוקל.

²⁷ עיין שבת קטו. ותיקון ע דף קכח: שוהמה שהטיל נחש בחוה יצא בעשו וישמעאל ע"ש.

²⁸ **לק"ה פורים** הלכה ג אות ו' - כי כל הדברים שבעולם צריכין תקון, כי כלם נפגמו על ידי חטא אדם הראשון שפגם בטיפי המח, שהוא בחינת החתים בשרו וכו'. ועל ידי זה כל הדברים נפלו בקלפה ואנו עוסקים תמיד לתקן כל הדברים שבעולם להעלותם ולבררן מן הקלפה מבחינת החתים בשרו להעלותם אל המח ששם נתתקנין כל הניצוצות, כי כלם במחשבה אתברירו, כי זה עקר התקון להעלות כל הניצוצות שנקלו בקלפה שנתפשטו בכל הדברים שבעולם בדומם צומח חי מדרג על ידי חטא אדם הראשון פני"ל

האמת הוא העמוד האמצעי בריח התיכון בחי' יעקב שמדתו אמת ומשפט. וכשמעלין בחי' אלו השמונונית מבחי' החתים בשרו אל המוח, אזי כיון שהם החתים בשרו פגום מאד שאין בכוחו לתקנו, אזי נתערב פסולת זו שהיא זהמת הספק שאין בכוחו לתקנה בהמוחין והתפילין, ועי"ז מחמת הספק נוטה מהאמת ואזי לא האמת מכתיבה את מעשיו ושיפוטו, ועי"ז נעשה קילקוליס המשפט. בבחי' (חבקוק א') רשע מכתיר את הצדיק, מכתיר לשון טוב ומקיף היינו הפסולת שמתערב ומסבב את המוח, ע"י שמעלין בחי' טיפת עשו וישמעאל אל המוח, עי"ז נתקלקל המשפט. וזהו כוונת הפסוק הנ"ל [אס] רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל פשט הפסוק שזה בעצמו שנבוכדנצר הרשע מכתיר את עם ישראל הצדיק, זה עיוות המשפט, ורבנו דורש שרשע היינו פסולת של שמנים רעים שסובב את המוחין הזכים ומתערב בהם גורם לאדם לעוות את המשפט, היינו קילקוליס המשפט כנ"ל. כי המשפט אע"פ שהוא בלב (כמבואר לקמן אות יג) אבל הוא ע"י המוח, כ"ש בשלמה אחרי משפט שלמה המפורסם בין שתי נשים שאחת מת התינוק שלה והחליפה בשל חברתה, ושלמה המלך גילה בחכמתו את האמת וכל ישראל התפעלו ונפלה עליהם יראה מפני המלך (מלכים א ג') כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט ומלשון חכמת אלקים בקרבו מוכיח רבנו שמשפטי הלב הם ע"י החכמה שבמוח דהיינו שחכמת אלקים שהיא במח מאירה בקרב לבו דהיינו במשפט. וע"כ כשנפגם המוח כנ"ל ע"י שעולין שמנים פסולים למה, נתקלקל המשפט. וע"י קילקוליס המשפט, בחי' משפט מעקל, עי"ז בא ח"ו טומאה

להעלותן אל המוח, שזה בחינת שמעלין מבחינת החתים בשרו לבחינת מוחין תפלין המבאָר במאמר הנ"ל. אבל יש דברים שאסור לנו לתקן, כי הם בחינת טפת עשו וישמעאל שאין להם שום תקון. וזה בחינת כל האסורים שבתורה, כי הם בחינת טפת עשו וישמעאל בחינת זהמת הנחש שאין להם שום תקון, ואדרבא, כשמעלין אותם חס ושלום, אל המוח אזי נפגם המוח ונעשה קילקול המשפט שמה מתגבר הטמאה הנ"ל ביותר חס ושלום, ועל כן עמלק, שהוא זהמת הנחש, בחינת טפת עשו וישמעאל הנ"ל, על כן אסור להשאיר ממונו שום זכר בעולם. ועל כן נצטוו להמית אפלו בהמות משור עד שיה וכו', כי כלם הם בחינת טפת עשו וישמעאל שאין להם שום תקון ואסור לעסק בהם לתקנם ולהעלותן אל המוח. כי המוח נפגם על ידם כשמעלין אותם כנ"ל. ושאל המלך, עליו השלום, פגם בזה והשאיר את אגג מלך עמלק חי וזמל עליו ועל מיטב הצאן וכו' לזבח לה'. וזהו פגם גדול מאד בחינת פגם התפלין הנ"ל, כי היה רוצה להעלות לקרבן בהמות של עמלק, כי עקר הקרבן הוא בחינת הנ"ל שמעלין ומתקנין כח הבהמיות, שהוא כח המדמה ומתקנין אותו בבחינת אדם, כמו שכתוב, "אדם כי יקריב מקם קרבן לד' מן הבהמה וכו' תקריבו את קרבנכם". כי זה עקר הקרבן להעלות מבהמה לאדם, שזה בחינת שמעלין מבחינת החתים בשרו לבחינת מוחין תפלין, (כמבאָר במאמר הנ"ל, עין שם היטב). ושאל שרצה להעלות לקרבן בהמות עמלק, שהוא בחינת טפת עשו וישמעאל, על כן פגם בתפלין, כי כשמעלין טפת עשו וישמעאל על ידי זה נפגם המוחין והתפלין ונעשה קילקול המשפט חס ושלום, כנ"ל. וכן פגם במה שחמל על אגג, כי אסור לרחם עליהם, כי הרחמנות הוא הדעת, (כמבואר בדברי רבנו זכרוננו לברכה). נמצא, כשמרחמין על אחד ממישיבין עליו דעת, ועל כן כשהיה לו רחמנות על אגג מלך עמלק פגם בתפלין, כי העלה, חס ושלום, את עמלק שהוא בחינת טפת עשו וישמעאל אל הרחמנות והדעת, ועל ידי זה נעשה פגם המשפט, ועל כן טעה בכמה דברים, כי היה דן את דוד ואת נוב עיר הכהנים כמורדים במלכות ודן ושפט אותם במיתה שלא כדיון. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה ששאל לא זכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, היינו בחינת פגם המשפט על ידי פגם הנ"ל כנ"ל, ועל כן נטרד ממלכות, כי עקר מלכות דקדשה תלוי בזה במחית עמלק, שהוא בחינת תקון הברית כנ"ל, כי מלכות דקדשה הוא בחינת אשה וראת ד', שעקר קיומה על ידי תקון הברית, שהוא תלוי במחית עמלק כנ"ל. וזה שאמר שמואל לשאול, "אתי שלח ד' למשחך למלך על ישראל ועתה לך והבית וכו'". כי תקון מלכותו, שהוא מלכות דקדשה היה תלוי בזה כנ"ל.

⁸² גם בתורה - קילקול, מתורו - קלקול

⁸³ חבקוק פרק א (ד) על כן תפוג תורה ולא יצא לנצח משפט כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעקל:

פרש"י - (ד) על כן תפוג תורה - על זה שישאל רואין הצלחתו שלו (על נעומת) תפיג ותעבור תורה מהם וישמעו לו וישתחוו לצורה בבקעת דורא. ולא יצא לנצח משפט - הדת להמיתו. מכתיר - טובב כמו (תהלים כב) אבירי בשן כתרונ:

רד"ק - כי רשע מכתיר את הצדיק - מקיף אותו להרע לו תמיד כענין כתרונ את בנימין: על כן יצא משפט מעוקל - על כן אומר כי המשפט מעוקל ומעוות וכתרגום יונתן על כן אמר לא נפיק דינא כיון:

⁸⁴ המשך פסוק הנ"ל

⁸⁵ בתורה - קילקול, מתורו - קלקול

⁸⁶ מלכים א פרק ג (כח) וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט:

⁸⁷ מתורו - קלקול

הנ"ל, כנ"ל.

וזה הלשון משפט מעקל, כי **מעקל אותיות עמלק, שעל ידו בא הטומאה הנ"ל** [א*] של קרי, בבחי' (דברים כה) וי' אשר קרך בדרך קרך לשון קרי/ו כפרש"י שם, כי עמלק כלול מעשו וישמעאל בחי' השמנונית הפסולה הנ"ל.

וזהו (במדבר כד) ו' וירא את הקיני וירא את עמלק ו' שהם סמוכים זה לזה בתורה דהיינו שנשמכו בפסוקי נבואת בלעם הרשע, לרמוז כי טומאה הנ"ל שהיא טומאת עמלק, היא באה ע"י גרים ו' ככל המבואר למעלה.

וזה בחי' טומאת קרי הנקראת **מראה בחלום** (כמו שקורין זאת הטומאה מראי"ן) כי **מראה ר"ת רשע מכתיר את הצדיק, שעי"ז בא טומאה זו כנ"ל** שהשמנים הפסולים בחי' עשיו ישמעאל עמלק עולים למח ומסבבים אותו, ועי"ז נעשה משפט מעוקל שעי"ז נופלות אהבות מהמרכבה שעל ידי זה באה הטומאה זו, דהיינו **ע"י שנעשה עוות המשפט כנ"ל** :

אות יב

עתה יבאר תיקון לפגם הנ"ל דהיינו עניין קישור המרכבה הנ"ל שממנה בגלל עיוות המשפט נפלו האהבות הקדושות ונעשו אהבות נפולות בחי' ניאוף בחי' טומאת קרי.

וממה שמבאר שתיקון הפגם הוא קישור המרכבה משמע שעיוות המשפט גרם פירוד המרכבה ואולי אפשר לומר בזה כי המרכבה היא בחי' ד' צדדים ימין ושמאל שהם חסד וגבורה ופנים ואחור בחי' אחור וקדם.

כי קישור המרכבה הוא שמימין מיכאל ומשמאל גבריאל מלפנים אוריאל ומאחור רפאל. כי תיקון המשפט הוא ע"י שהד' צדדים ברורים וקשורים, שאדם יודע היטב מה הוא הקדם ומה אחור ומה ימין ומה שמאל. אבל עיוות המשפט הוא כשמחליף בין ימין לשמאל בין חסד לגבורה ובין קדם לאחור.

כגון שנוטה לדברי הסגור שבימין בלא התחשבות דברי הקטגור שבשמאל או להפך. ועיין תורה פב תנינא שקדם ואחור בחי' איש ואשה, נמצא כשמחליף והולך אחר עצת אשתו או שבמקום לשמוע לצדיק הולך אחר עצת עצמו או שבמקום לשפוט על פי השכל שבמח הוא הולך אחר תאוות לבו, הרי זה שהחליף בין קדם לאחור. ועיוות את המשפטי אמת.

והולך אחר עצת אשתו זה בחי' אחר תאוות לבו ואזי נופל תאוה והרהורים רעים ועי"ז בא לטומאה בלילה בחלום.

ועיין תורה רסד שגם צדקה לעני שאינו והגון גורם לניאוף והרי זה מחליף בין ימין לשמאל שבמקום להתגבר ולא לתת הוא מתחסד ומשפיע למקום הלא נכון והיכן שכן צריך לתת הוא קומץ ידו. וכעין זה מבואר בתורה קלד בעניין אמירת תורה היכן שהשומע לא ראוי, הרי שהחליף בין ימין ושמאל ושמאל וימין ועיוות המשפט.

והתיקון הוא קישור המרכבה מימיני מיכאל ומשמאלי גבריאל וכו' כנ"ל וכשמעמידם כל אחד במקומו אזי ועל ראשי שכנת קל. ואזי היראה על תיקונה וניצל מטומאה הנ"ל טומאת עמלק אשר קרך בדרך וכו' ע"י ולא ירא אלקים.

^א עיין לק"ה פורים ג' ו' שעמלק כלול מעשו וישמעאל

^ב עי"ש פרש"י

^ג הרבה דרשות איתא בחו"ל על תיבת אשר קרך בדרך. – לשון קרירות שקירר את אומות העולם מהפחד שהיה להם מישראל, וקירר את ישראל מהיראת שמים. ולשון מקרה שהפיל את ישראל מאמונה ההשגחה שכביכול הכל רק מקרה. ואחת הדרשות היא זו שנקט כאן רבינו קרך לשון טומאת קרי. הובא בפרש"י.

^ד במדבר פרק כד (כ) וי'רא אַתְּ עִמְלָק וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֵאשִׁית גֹּזִים עִמְלָק וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אֲבֹד: (כא) וַיִּרְא אֶת הַקִּינִי וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֵיתָן מוֹשֶׁבֶת וְשֵׁים בְּסֻלַּע קִנְיָ:

^ה רש"י – (כא) וירא את הקיני – לפי שהיה קיני תקוע אצל עמלק בענין שנאמר ויאמר שאול אל הקיני וגו' הזכירו אחר עמלק נסתכל בגדולתם של בני יתרו שנא' בהם תרעתים שמעתים סוכתים:

^ו שמואל א פרק טו (ו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי לָכוּ סְרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עִמְלָקִי פֶּן אֶסְפְּךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵלּוֹתָם מִמְצִרַיִם וַיִּסֵּר קִינִי מִתּוֹךְ עִמְלָק:

^ז בתורה הסדר הפוך עמלק לפני הקיני. הקיני הם בני יתרו. ועיין פרש"י במדבר כד, שם, לפי שהיה קיני תקוע אצל עמלק וכו' בשמואל-א טו ו' ויאמר שאול אל הקיני סורו מתוך העמלקי.

^ח כי קיני הוא יתרו שהתגיר כמ"ש בשופטים א' טו ובני קיני חותן משה

^ט הנחה זו בסוגרים נמצא כבר בדפוס

צ"ע מזה מועיל קישור המרכבה לפי מה שנתבאר לעיל שטפת עשו וישמעאל היא הגרים כגון ערב רב שיש בהם רע הרבה ומגייירים אותם. ואולי אפ"ל לפי מה שנתבאר בלק"ה (ע"ת ה' לא) שד' מחנות ד' דגלים שהיו בישראל היו בחי' קישור המרכבה, שהוצרכו לזה בגלל הערב רב שקרב משה רבנו, ולכן היו נצרכים לקישור המרכבה כדי להתגבר על הרע שלהם שגורם עיוות המשפט.

ואזי כשבא טומאה הנ"ל ע"י עוות המשפט דהיינו שהטומאה באה ע"י שנפלו אהבות מהמרכבה, אין תיקון רק ע"י קישור המרכבה משמע שעיוות המשפט גרם לפירוד המרכבה לכן התיקון הוא שצריכין לקשר המרכבה בחי' [י] מרכבו ארגמן כי ארג"מ ראשי תיבות של ד' מלאכים שבמרכבה שהם רפאל וגבריאל וכו' אוריאל ומיכאל [י] שהם מלאכי המרכבה כמובא [יא] י. שצריך לקשרם כדי שתשרה השכינה [י] שהיא בחי' ו, לתקן פגם המרכבה הנ"ל שמשם באין האהבות הנפולות כנ"ל. וע"כ קודם השינה נתתקן מקדמונים לומר קישור המרכבה [י], דהיינו מימיני מיכאל ומשמאלי גבריאל וכו' שע"י שמעמידן על מקומם הנכון חוזרים ונקשרים ונעשים מרכבה לקבל השפע מהחיות ואזי עולה החסד שבימין מנפילתו וכן הגבורה וכן האחור וקדם ואזי על ראשו שכינת קל דהיינו יראה/י¹⁰ המפקיע מטומאה זו כמ"ש אשר קרך בדרך וכו' ולא ירא אלקים/י¹¹. כי ע"י קישור המרכבה ניצולין מטומאה הנ"ל [י]/י¹²:

¹⁰ שה"ש הנ"ל בעמוד הקודם

¹¹ יש בזה עוד פירושים לגבי אות א' ואת נ' כי י"מ נ' נוריאל וא' אור פניאל שהוא מט"ט. אבל נוסך הקישור המרכבה בסידורים הוא אוריאל ושכינת קל.

¹² דהיינו ראשי תיבות ארג"מ (אוריאל רפאל גבריאל מיכאל) והן רומז לשכינה (פרי צדיק דברים אות ה) (ועיין תורה א' נ' רומז למלכות) תיקון דף ע' קכו סוף ע"א. ריקניט עה"ת תחילת פרשת במדבר. ספר החשמל לרבי יוסף גיקטליא ד"ה והנני מבאר.

²³ ספר החשמל לרבי יוסף גיקטליא – הנני מבאר יש חשמ"ל פנימי ויש חשמ"ל חצון, ויש חיות פנימיות ויש חיות חצוניות, והכל תקון המרכבה, ואל יעלה בדעתך כי חיצונות הם הנקראות קליפות ערלה, אמנם אלו הם חיות קדושות, הפנימיות נקשרות בכסא הכבוד ונקראות חיצוניות לפי שהן נבראות ואינם בכלל יחוד השם, אבל הם מזומנות לעבודתו, והם נושאות הכסא, ואלו ד' חצונות נקראים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, והם רגלי הכסא והם סדר המרכבה חצונה, והם סוד מרכבת ארגמן, עשר ספירות פרושות של ארגמן בסודם. אמנם בסתרי הספירות הפנימיות יש סתרי סתרים נקראות חיות לענין פנימי, וכן חשמ"ל, ואינם מכלל אלו שזכרנו אלא החיות עליונות פנימיות:

תיקון ע' דף קכו סע"א – אית עינין מפקדה גונון, גוון ארגמן רגמן, ר' רפאל, ג' גבריאל, מ' מיכאל, נ' נוריאל, ורוא דמלה מרכבו ארגמן (שיר ה' ו), א' אור דנהיר פאלין ארבע גונון, א' אורפניאל ואיהו (דף קכו ע"ב) מטטרו, אור פניאל, ובגין דא אתקרי שר הפנים, ואיהו רואל ואיהו אוריאל, דהכי סליק לחשבן רואל,

פירוש הרקאנאטי על התורה – פרשת במדבר – ובעבור כי השכינה היתה שרויה בתוכם על כן עשו משכנה כתיקון המרכבה עליונה ותקנו לה ארבע דגלים רמו לארבע מחנות שכינה והסימן מרכבו ארגמן (שה"ש ג' י) אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל. רמו שהיא רוכבת על ד' חיות המרכבה שנאמר היא מתהלכת בין החיות (יחזקאל א' יג) מלת היא רומזת לשכינה כאשר נבאר בגזירת האל.

²³ **וזהו שהדין נקרא אלקים כי כשהוא דן דין אמת ע"י קישור המרכבה אזי שורה עליו השכינה ויודע לכוון לאמת.** וכמ"ש אלקים ניצב בעדת אל.

¹⁰ בק"ש שעל המטה. והמקור ברש"י בסידורו סימן תכט ובמחזור ויטרי סימן עז. וראה באבודרהם ברכת הראיה ד"ה היוצא בלילה שכתב שהנוסח נלקח מפרקי דר"א פ"ד ד"ה ד' בתות. (נוסח המקנה סוז לל נמלא כש"ע עור וכו' ולא נוסח האלי"ל, וחולי נוספה לנוסח ק"ש שעל המטה שלנו מאוחר יותר)

¹¹ **כי זה מהות היראה שמרגיש שכינת אלקים מעליו ועי"ז מרגיש שאם יחטא נידון כחוטא בבית המלך.**

¹⁰ **פשוט הפסוק מדבר על עמלק דלא ירא אלקים אבל עיין תורה נו ותורה קלה שרבנו לומד זאת על ישראל – ועל כן עמלק, שהוא מלכות הרשעה. רודף את מנהג דן, שהוא בחינת מלכות דקדשה פנ"ל. כמו שפתיב (דברים כ"ה): "ויונב בך וכו' ולא ירא אלקים", דהיינו בעת שאתן להם כח מלכות דקדשה, שהיא בחינת ירא אלקים.**

תורה קלה – ועל כן נאמר בעמלק (דברים כ"ה): "ויונב בך כל הנחשלים וכו' ולא ירא אלקים", כי עקר כחו היה מחמת שלא העלו את המלכות דקדשה, מחמת שלא היה להם יראת אלקים, שהוא בחינת מלכות פנ"ל.

¹¹ ועיין עוד בלק"ה ר"ח הל' ו' ובפרט אות יג ואמצע כ'. וערובי תחומין הל' ה' אות לא. ובראשי פרקים לשבת הל' ד'. והפקר ונכסי הגר הל' ד'. ופורים הל' ג'

¹¹ **לק"ה ר"ח ו' ואמצע אות כ' – ותקון קשר המרכבה יכול כל אחד להמשיך על עצמו על ידי שישמר היטב לקשר ולחבר מחשבתו יחד למקום אחד שלא תפוזר לחוץ רק תהיה אחוזה וקשורה יחד בה' יתברך ותורתו בקשר אמיץ וזקוק, כי עקר תקון המרכבה הוא על ידי תקון המחשבה שבמחשבה, כמובן בתקונים שמחשבות רעות הם בחינת חיות טמאות ומחשבות קדושות הם בחינת חיות שבמרכבה אריה, שור, נשר וכו' ואדם רכיב על בלחה, עין שם. כי כל אחד מיישראל צריך שיהיה מרכבה לשכינה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הצדיקים הם מרכבתו של ה' יתברך. והעקר על ידי קדשת המחשבה, שהוא עקר האדם, שעל ידי זה נכללין בבחינת אדם היושב על הפסא, שהוא עקר המרכבה. על כן כשמקשר מחשבתו יחד אליו יתברך שלא תצא לחוץ מהקדשה, חס ושלום, על ידי זה הוא בחינת קשר המרכבה פנ"ל:**

אות יג

תורה זו נאמרה בראש השנה ועתה יבאר כיצד רומזים התקיעות לתיקון האמונה. תקיעת שופר היא צעקה בקול אלא שהקול לא נשמע כי חסר עדיין באמונה שתגלה אותו, לכן אינה צעקת הלב אלא שעל ידה נעשה הצדיק איש תבונות כי ע"י חרדה ויראה שגורם הקול שופר הוא נעשה קר רוח איש תבונה דהינו קר רוח מכל חמימות התאוות עד שנעשה ליבו חלל בקרבו להיות כלי להארת הנשמה דהיינו איש תבונות. כי קול שופר גורם חרדה כמ"ש היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו? והחרדה מסלקת את הדמים (משנה בנדה לט. ועיין סוטה כ: אבל פחד להיפך) הכי נמי חרדה שגורם תקיעת שופר מסלקת את הדמים העכורים. וכן מבואר בתורה ה' שקול השופר מיישר את הלב.

וזו בחי' תקיעה תרועה שברים.

תקיעה רומז לתיקון האמונה, כי זה בחי' (עמוס ג/ט) **היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו/כ**.
בחי' חרדת הגוף מחמת יראה, **בחי' קר רוח** [כא] שביטל תבערת וחום הלב לתאוות, כי כשהלב בוער

וענין התקשרות הזאת הוא עצה נפלאה ששמענו מפיו הקדוש וזרוננו לברכה שקשמתגברים על האדם בתאות והרהורים כמו שמתגברין, חס ושלום צריכים לקשר את עצמו יחד וכנ"ל, אבל עקר בחינת תקון המרפכה שהוא עקר תקון המשפט, תקון הרהורי נאוף, תקון אהבות הנפולין, אי אפשר לזכות כי אם בכח זכות הצדיק שזכה לתקון המשפט בשלמות על ידי עצם נפלאות תמימותו ופשיטותו הנפול וביותר אחר הסתלקותו, שהוא בחינת שנה ארבה שעוסק בתקון זה ויותר ויותר כנ"ל, שעוסק להעלות המשפט והאהבות הנפולין מעמקי תהום תחתיות.

עוד שם אות יג – ועל כן מתו אז תלמידי רבי עקיבא על ידי שלא היה אהבה ביניהם, כמו שאמרו רבותינו וזרונם לברכה, כי רבי עקיבא היה לו ישיבה גדולה והמשיך כל התורה בלה, פי מבאר שם בהתורה הנ"ל שכל התקונים הנ"ל נעשים על ידי הישיבה של הצדיקי אמת, עין שם. ועקר גמר התקון בשלמות הוא תקון המשפט שבשביל זה הוא עקר למוד הישיבה שמברין כל משפטי התורה, בפרט רבי עקיבא שהיה בן גרים שהם צריכין תקון המשפט ביותר, כמבאר שם בענין "וירא את הקיני וכו", עין שם, אבל הם לא היו אוהבים זה את זה שנה בחינת פגם המשפט, שהוא בשביל אהבה ושלום ולבטל הריב, כמו שכתוב, "משפט שלום שפטו בשעריכם". כי עקר תקון המשפט נמשך מבחינת קשר המרפכה, בחינת כסאות למשפט ששם אהבה הקדושה שורה. ועל כן אמר רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה. כי כל התורה נקראת משפט, כמו שכתוב, "משפטי ה' אמת", ששם אהבה הקדושה שורה. וזה שהזכירה התורה בפרטיות על אהבת הגר, כמו שכתוב, "ואהבתם את הגר ואהבת לו כמוך". כי הגר צריף ביותר לבחינת תקון המשפט, שהוא בחינת אהבה דקדושה כנ"ל. ועל כן תלמידי רבי עקיבא שפגמו באהבה, שהוא פגם המשפט, על כן מתו בימי הספירה שאז עוסקין בתקון המשפט כנ"ל. והתקון על ידי רבי שמעון בר יוחאי והבבאי, שאמר אגן בבבביתא תליא לתקן האהבה הנ"ל, כי רבי שמעון בר יוחאי עסק ביותר במעשה מרפכה, שהם כל סודות הקבלה שגלה, שכל זה הוא בחינת קשר המרפכה ששם אהבה הקדושה שורה, שזהו בחינת תקון המשפט כנ"ל. ועל כן הלוא דרבי שמעון בר יוחאי הוא בימי הספירה בל"ג בעומר, כי עקר תקון הספירה הוא על ידי קשר המרפכה, ששם הוא תקון המשפט שרבי שמעון בר יוחאי עסק בזה כנ"ל. וזה שקורין מעשה מרפכה בשבועות, הינו בחינת קשר המרפכה, שהוא עקר גמר התקון כנ"ל.

לק"ה ערובי תחומין הלכה ה' אות לא וזה בחינת ד' מחנות הדגלים שהלכו ישראל בכל מסעיהם בד' מחנות הדגלים שהם שנים עשר שבטי יה שהם בחינת קשור המרפכה שהיא כלולה מד' מחנות כידוע, שהם בחינת הד' מלאכים שסימנם ארגמן שהם בחינת קשור המרפכה, כמו שכתוב שם בהתורה הנ"ל שעל ידי זה תקון המשפט, כמו שכתוב שם, וזהו שבטי יה עדות לישראל וכו' כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד וכו', כי כסאות למשפט נתתקנין על ידי שבטי יה שהם ד' מחנות שהם בחינת קשור המרפכה וכו', כי כל זמן שלא נתתקנין כל התקונים הנ"ל בשלמות עד שזוכין לתקון המשפט בחינת קשור המרפכה, אזי גם האמונה עדין לא נתתקנה בשלמות, כי כל זמן שיש עדין איהו פגם הברית חס ושלום, עדין אין האמונה בשלמות. כי הא בהא תליא כמבאר במקום אחר (סימן לא). ועל כן עקר התקון בשממשיכין האור מיחוד הפנימי מבחינת עתיק שעל ידי זה משיגין שער הנ"ל שעל ידי זה זוכין לתקון המשפט, ואז נתתקן הכל בשלמות כמו שיהיה בימי משיח שיבא במהרה בימינו אמן:

לק"ה הפקר ונכסי הגר הלכה ד אות ו' – ולזה צריכין בחינת קשר המרפכה בחינת מרפכו ארגמן וכו' עין שם. וזה בחינת שני התפלין שהם תפלין של יד ותפלין של ראש, תפלין של יד זה בחינת תקון החותם הנ"ל שמעלין מהחתיים בשרו לבחינת פתוחי חותם קדש לח' שזהו בחינת תפלין של יד בחינת ביד כל אדם וחתם תפלין של ראש זה בחינת קשר המרפכה כי של ראש הוא בחינת מרפכה בחינת רכב שמים (כמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו וזרוננו לברכה בהתורה מרפכת פרעה בסימן לח) כי המרפכה כלולה מארבע חיות שהם בחינת המלאכים הנ"ל שסימנם ארגמן שהם בחינת ארבע מחנות השכינה שכל זה הוא בחינת השל ראש שהם בארבע בתיים כנגד ארבעת מלאכי המרפכה שמתקשרים על ידי הנחת השל ראש שעל ידי זה נתתקן תקון המשפט שאז נתתקן המוח בשלמות ונצולין מפגם הברית ממקרה לילה בכל הבחינות ואז הוא גמר תקון האמונה בשלמות כמובן בהתורה הנ"ל:

ט עמוס פרק ג (ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אם תהיה רעה בעיר וידוד לא עשה:

פרש"י – (ו) אם יתקע שופר – שהצופה רוא' גייסות באים בעיר ותוקע בשופר להזהיר את העם אין אלו אלא דברי משל ודמיון. אם יתקע שופר בעיר – כך היה לכם להיות חרדים אל דברי הנביאים שהם צופים לכם למלט אתכם מן הרעה שלא תבא וכשתבא לכם הרעה הלא תדעו כי הקב"ה עושה לכם על שלא נזהרתם בנביאיו:

אע"פ שהפסוק הוא תוכחה לעם שלא נחרדו כשמעו הזהרת הנביאים שהיא כמו תקיעה בשופר המזהיר מפני מלחמה המתקרבת. אבל מכאן ראינו שתקיעת שופר גורם ליראה ושם על זה מוכח אותם על שלא הבינו שדברי הנביאים אמיתיים כמו תקיעת שופר המזהיר ממלחמה.

^כ יע' ללאורה להפך קר רוח אינו חסר ועיין בפסוק, כתיב קר רוח וקרי יקר רוח והוא כפל לשון של חושך אמריו ואלו קר רוח הפך חמימות התאוות והיינו לבו חלל בקרבו ועי"ז מאלה גשמה כלל רוח איש תבונות.

לתאוה אזי האדם מופקע מיראת שמים/כ"ו. **בחי' (משלי יז/כ"ג) וקר רוח איש תבונה** פשט הפסוק הוא עפ"י הכתיב יקר רוח והוא כפל לשון של תחילתו חושך אמריו יודע דעת, ורבנו דורש עפ"י הכתיב וקר/כ"ו רוח איש תבונה דהיינו שרק כשהלב קר מתבערת התאוה, בחי' לבי חלל בקרבי, אזי יש בו מקום להארת הנשמה שע"י הוא איש תבונות כנ"ל, **שעי"ז הוא תיקון האמונה ע"י איש תבונה כנ"ל** שדולה עצות עמוקות מיני חושך ע"י צעקת הלב בלא קול וע"י העצות גדלה האמונה:

תרועה רומז לתיקון המוחין, כי זה בחי' ומשה הי' רועה [כ"ה] פשט הפסוק מספר שהיה רועה את צאן יתרו והגיע להר חורב שם ביקש ממנו הקב"ה להיות רועה ישראל ולגאול אותם משיעבוד מצרים. ורבנו מביא מכאן רמז שהיה רועה את ישראל, כנ"ל באות ז' בחי' שבעה רועים בחי' תפילין שיש בהם שין של ד' ושין של ג', ושבעה רועים הם בחי' מוחין **היפך רועה זונות כנ"ל** [כ"ו] כי ניאוף פוגם בדעת כי פוגם בשמנונית העולה למח להדליק את נר השכל והנשמה, וכן בוהר סלוקא דיטודא עד אבא ואמא כמבואר בתורה כט שעל כן שמירת הברית שומר את החכמה בינה שבמח:

שברים, זה בחי' חלומות צודקים ואמתיים. שברים בחי' פתרון חלום כי החלום חתום וסתום והפתרון שובר החותם ומגלה הפתרון בחי' הכתוב **(שופטים ז/כ"ו)** ויהי כשמוע גדעון את מספר החלום ואת שברו, דהיינו כששמע את החלום שחלם איש ממחנה מדין ואת הפתרון שפתר לו חברו הבין שינצח במלחמה. נמצא שהשברים רומז לפתרון חלום דהיינו רמז על **חלומות צודקים ואמתיים:** **גם שברים הוא בחי' תיקון המשפט** דהיינו תיקון הפגם שגורם עיוות המשפט הנ"ל, כי המשפט בלב, ושברים בחי' [כ"ז] **לב נשבר {ע' תיקון כא דף מט.}/כ"ט** שהוא בחי' מים/ל, והשברים שוברים

^{כב} **ברכות דף כב.** דתניא והודעתם לבניך ולבני בניך וכתוב בתריה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן באימה וביראה וברתת ובויע אף כאן באימה וביראה וברתת ובויע מכאן אמרו הזבים והמצרעים ובאין על נדות מותרים לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים לשנות במשנה וגמרא ובהלכות ובאגדות אבל בעלי קריין אסורים.

פרש"י – מכאן אמרו – כל הטמאים מותרים בתורה, שאף הם יכולים להיות באימה וברתת, אבל בעל קרי אינו אלא מתוך קלות ראש וזחות הדעת:

^{כג} **משלי פרק יז (כו)** חושף אַמְרֵיו יודע דַּעַת וְקַר וְקַר (קרי) רוח איש תבונה:

רש"י – חושך אמריו – מי שהוא יודע דעת אינו מרבה בדברים. יקר רוח – מונע דברים איש תבונה: פסוק זה הוא כפל לשון כמבואר במצודות שם.

^{כד} **נראה לומר** שגם קר רוח הוא יקר רוח כידוע שהדבור מגבורות בחי' חמימות הלב, נמצא שחושך אמריו הוא קר רוח והוא יקר רוח דהיינו שיקר וחשוב אצלו רוח פיו.

^{כה} שמות ג'

^{כו} לעיל אות ז' [דף ה:]

^{כז} **שופטים פרק ז (טו)** ויהי כששמע גדעון את מספר החלום ואת שברו וישתחו וישב אל מחנה ישראל ויאמר קומו פי נתן ידוד בידכם את מחנה מדין:

רש"י – (טו) את מספר החלום – את סיפור החלום, תי' יונתן ית שועית חלמא וית פשריה. ואת שברו – ואת ממכרו, כלומר: ואת פתרונו:

רד"ק – ואת שברו – פתרונו כי החלום כמו הדבר החתום והסתום והפתרון שובר אותו ומגלה אותו:

^{כח} * תהלים נא

^{כט} **תיקון כא דף מט.** – ומפסע עור תקיעה מן מוחא שורש התקיעה הוא מן מוח החכמה, ומפסע מתפשטת בחדר, שְׁבָרִים מְלֻבָּא שורש השברים הוא מן הבניה הנקראת לבא וכמ"ש בפסח חליוה בינה לבא, כְּמָה דְאֵת אָמַר כמו שנאמר לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָה וְגוֹמֵר הרי שורש השברים הוא בבניה שבלב, ומפסע מתפשט בגבורה, דָּא אֵיהוּ זכו שכתוב וְבָחִי אֱלֹהִים רֹחַ נִשְׁבָּרָה פי' לזכות ולבטל את הדינים, הוא על ידי שמשבך את לבו בתשובה שבו הרות. וה"ג אג"ל קְלָא תְרוּעָה קול התרועה שנתפארת הוא מִכְנָפֵי רִיָּאָה שמשם יואל הקול, וְכִלְהוּ אֶתְכִלְיָלוּ בְקִנְיָה וְרִיָּאָה וכל הקולות נכללים בקנה וריאה שבבניה, וְאֶתְעִבִידוּ קוֹל ועל ידה נעשים קול, ור"ל על ידי הבניה נתקן ז"א הנקרא קול, וְכִפְוּמָא דְבוּר וצפה נעשה הדבור, ור"ל על ידי קול ודבור של תורה ותפלה של בני ישראל מכניעים את החיצונים ועל ידי זה נתקנה המלכות הנקראת דבור, וגורמים ליחוד ז' ו"ן. (הגרי"א ח"מ ומפסע)

וְעוֹד יש לדקו, כי נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְבַר נִשׁ הגשמה והרוח ונפש של האדם, אֵינֻן הם סוד תְּקִיעָה תְּרוּעָה שְׁבָרִים שאמרו ששורשם בחי"ג, והיינו נִפְשָׁא בְּלָבָא הנפש שורשה הוא בבניה שבלב, כי בסוד הקטנות יש בלב, ל"ב אלהים שם בחינת נפש, אבל בגלות הם ל"ב הוי"ו"ת שם סוד רוח שבלב, ולכן מנאר בשאר מקומות שמסן הרוח הוא בלב. וְדָא שְׁבָרִים ונפש היא בסוד שברים דהיינו בבחינת גבורה, כְּמָה דְאֵת אָמַר כמו שנאמר לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָה הרי הנפש היא בסוד שברים היא בלב. נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא שורש הגשמה היא במוח החכמה, והטעם שמיחסים את הגשמה לבניה, כי היא מקבלת אותה מן החכמה כלתמו, וְדָא תְּקִיעָה וזו היא סוד התקיעה שחכמה. רֹחַא בְּכִנְפֵי רִיָּאָה שורש הרוח הוא בכנפי ריאה, ומפסע היא נמשכת, דְּנִשְׁיֵב עַל לְבָבָא שהיא מנשבת על הלב לתר את חומו, דָּאֵיהוּ נִדְר דְּלִיק כי הלב הוא חס כאש שורפת, וְאֵם לָאוּ ואם כנפי הריאה לא היו מנשבות על הלב, הָיָה דְּלִיק כָּל גּוּפָא היה אש הלב שורף את כל הגוף, וְרִזָּא דְּמִלְּהָ וסוד הדבר נרמז במה שכתוב כִּנְפֵי יוֹנָה נִחְפָּה בְּכֶסֶף וְגוֹמֵר ר"ל מלד החסד שהוא בחינת כסף, מקריות כנפי הריאה את חוס הלב. וְרוּחָא בְּלִיל מְאֻשָּׁא וּמִיָּא ורוח כלול מאש שנגבורה וממים שחכמה, דהיינו מחו"ג שנתפארת, וְבִגְיִן דָּא אֵיהוּ תְּרוּעָה ובצביל זה הרוח הוא בסוד התרועה שנתפארת, וְעִלְיָה אֶתְמַר ועל התרועה נאמר אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה כי יודעי הוא בחינת דעת שבה שורש התרועה, ומפסע אל התפארת.

את תבערת הלב הבורע לתאוות, בבחי' לב נשבר שהוא כמו מים המכבים את הצמאון לתאוה, **דהיינו מה שהלב נשקה לכבות חימום הלב, שהוא כמו נור דליקלא [לב], בחי' (תהלים קד)/לג' ישברו פראים צמאם** רוצה לומר שמצאנו ביטול צמאון בלשון שבירה, וצמאון הפראים רומז לתאוה לעבירה, נמצא ששברים רומז לביטול חמימות הלב לתאוה הבאה ע"י קלקול המשפט. **כי ע"י קלקול המשפט שמזה נופלין אהבות נפולות** מהמרכבה כנ"ל, ועי"ז האהבות הנפולות כיון שהן בחי' חסד דקליפה **הם מחממין הלב** לתאוות ניאוף שהוא חסד דקליפה **ומטמאין ח"ו** טומאת לילה כנ"ל. וטעם שעיוות המשפט פוגם בלב **כי הלב הוא מקום המשפט/לה, כ"ש (שמות כח) ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו** פשט הפסוק מדבר בחושן המשפט שהיה על לב אהרן הכהן, והוא רמז שהמשפט הוא בלב. **וכשיש קילקול המשפט, הם מחממין הלב ע"י האהבות הנפולות. וע"כ צריך להשקות את הלב לכבות חימום הנ"ל. וזה בחי' שברים, בחי' לב נשבר בחי' מים, בחי' ישברו פראים צמאם, דהיינו שהלב נשקה, ונכבה חימום הנ"ל, שזה בחי' תיקון המשפט :**

אות יד

וזוה בחי' ראש השנה יום כיפור סוכות שמיני עצרת. כי תיקון המח בר"ה והחותם ביוה"כ והמלאך בסוכות והמשפט בשמיני עצרת.

כי ר"ה הוא בחי' תיקון האמונה, בבחי' אף אמונתך בקהל קדושים (תהלים פט)/ל"ו פשט הפסוק מדבר מהבטחת הקב"ה לדוד המלך שמורעו יצא המשיח ואז יודו כולם שהקב"ה נאמן בהבטחתו, ורבנו מצא בלשון הפסוק רמז לחיזוק האמונה בקיבוץ קהל ישראל **כי אז נתקבצין כל הקהילות הקדושות** אצל הצדיק שלהם, **ועי"ז נתלקטין ונתקבצין כל ליקוטי האמונה** כי כל אחד עוזב ביתו ועסקיו ומטלטל בדרכים רק מכח האמונה בצדיק **בבחי' אף אמונתך בקהל קדושים כנ"ל, ועי"ז נעשה תיקון המוחין כנ"ל** נראה לבאר עפ"י לק"ה ערובי תחומין ה' שתיקון המוחין הוא ע"י ק"ש דהיינו אמונה שעולה בבחי' מיין נוקבין ומעוררת יחוד הפנימי של ישראל סבא ותבונה ועי"ז נשפע שפע מוחין של הארת האמת **וזוה ראש השנה** כי השנה היא קומה שלימה ותחילת השנה הוא ראש הקומה, **ראש דייקא, כי נעשה ונתתקן בחי' מוחין כנ"ל :**

וזוה בחי' הה' חושים של המוח שכולם נמצאים בבחי' ר"ה. כי יש ה' חושים בהמוח [ל"ו], שהם ראייה שמיעה ריח טעם משוש שהם חמישה כלים שעל ידם יש לאדם קשר עם גשמיות עוה"ז

ועתה מפרש מה שאמר לעיל שהגרון נמשכים מחז"ל, ואמר בגין דנשמתא איהי נשמת חיים לפי שהגשמה היא נשמת חיים מן החכמה, שעליה נאמר (קהלת ז יב) החכמה תחיה בעליה, בינה דנטלה מחכמה ואחר כך בינה מקבלת את הגשמה ואת החיים מן החכמה ולכן היא נקראת נשמת חיים. נפש, מלכות תבונה הנפש שורשה ממלכות תבונה, ור"ל עיקר נפש שבפנימיות המלכות היא נמשכת ממלכות תבונה. רוח תפארת הרוח שבתפארת ואיהו דצת שורשו הוא נדעת, כי עיקר הרוח הוא שבפנימיות התפארת הוא נמשך מן הדעת, כלייל תרין יהו והדעת כוללת שתיים, דהיינו את חכמה ובינה שהם סוד הגשמה והנפש, עליה אתמר על הדעת נאמר ונדעת תדרים ימלאו כי הדעת היא נשמת ה"ק ומתפשטת וממללה את כל ה"ק. (הג"ח ח"ט)

^ל **כי לב נשבר** בחי' שפכי כמים לבך נוכח פני ה' הפך העצבות שהיא בחי' עפר וכבודות ואבק הכעס.

^א גם בדפ"ר ותולד - דליק, ותולדו - דלוק

^ב תיקון בא דף מט. תיקון בה דף ע סוף ע"א.

^ג **תהילים פרק קד** (י) המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון: (יא) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם:

רד"ק - (יא) ישקו כל חיתו שדי, ישקו המים חיות השדה והפראים ישברו צמאם. וזכר בפרט הפראים, כי הם נהוגים במדבר, לא יבואו בישוב, כמו שכתוב (ירמיה ב, כד), פרא למוד מדבר:

^ד מתוצו - קילקול

^ה **כי הלב** באמצע הגוף שהוא התפארת מדת המשפט שעומד בין זרוע ימין שהיא חסד לזרוע שמאל שהוא גבורה, כך המשפט הוא הכרעה בין הסגור שבימין לקטגור שבשמאל. ומטבעו נוטה הלב קצת לשמאל כי טבעו התפעלות דהיינו חמימות שמעצמה היא לתאוות ואזי המשפט מעוקל, ורק ע"י שברים ששובר את תבערת הלב לתאוה אזי הוא בחי' אמצע דהיינו משפט אמיתי.

^ו **תהילים פרק פט** (ו) יודו שמים פלאך ידוד אף אמונתך בקהל קדושים:

^ז שבילי אמונה נתיב שיש (ד"ה ואולם פעולת הנפש) תורת המנחה לרבי יעקב סקילי דרשה יג ודרשה כב. מנן אבות לרשב"ן על אבות פ"ה מ"ט.

דהיינו מחוץ לעצמו שהיא ההנשמה והשכל. **וכולם נמשכין מהמוח [לח], כי מהמוח נמשכין גידין לכל אלו החושים [לט]** כי עצם האדם הוא הנשמה דהיינו השכל שבמת, ולשכל אין תפיסה כלל בגשמיות אלא באמצעות החושים הנ"ל והמדמה שעומד ביניהם ומתרגם שפת החושים לשפת השכל. **וכל אלו החושים נמצאים בבחי' ר"ה, שהוא בחי' ראש ומוחין כנ"ל** וכמו שבקומת האדם יש למח חמישה כלים שבהם יש לו תפיסה בגשמיות כך בקומת הזמנים יש לראש חמישה כלים לתפיסת עוה"ז. והחמישה חושים של קומת הזמן מבאר רבינו שהם עיני ה' ואזני ה' וכו' כי בר"ה דן הקב"ה כיצד תיהיה הנהגת כל קומת השנה הבאה ובחוש הראיה מסתכל על כל הקומה, ובחוש השמיעה שומע תפילות ישראל שעל פיהן דן כיצד ינהג עמהם בכל קומת השנה הבאה. ובחוש הריח מריח את היראת שמים של ישראל ולפ"ז דן את קומת הזמן של השנה הבאה. וכן בחוש הטעם טועם את המעשים טובים של ישראל ובחוש המישוש מקבל את תשובתם. נמצא שישראל בקומת הזמן הם בחי' גשמיות שתחת הזמן ובראש השנה כשצריך לדון את הנהגת השנה הבאה יש לו חמישה כלים שבהם יש לו תפיסה במעשי בני ישראל שתחת הזמן.

חוש הראי' בר"ה, הוא בבחי' (דברי' יא/מ) תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית [מא] השנה ועד אחרית שנה, הפסוק מדבר בשבח ארץ ישראל שהקב"ה משגיח עליה בר"ה נידון מה יהא בסופה {כמובא בפירש"י שם שאע"פ שכתוב מרשית הכוונה ברשית}, **שבר"ה רואה ומשגיח על כל השנה מה יהא בסופה וזהו בחי' חוש הראי'** דהיינו אע"פ שלא שייך אצלו ית' ראייה גשמית אלא בחי' של ראייה שכלית, הראייה הגשמית היא כמו משל לראייה השכלית, כי ענייני עוה"ז רחוקים ממנו ית' כדמיון היחס בין השכל לגשמיות עוה"ז אצלינו :

שמיעה, הוא בחי' מה שהש"י שומע קול צעקות ותפילות ותרועת עמו ישראל ברחמים [מב]:

ריח, זה בחי' מה שכתוב על המשיח (ישעי' יא/מג) והריחו ביראת ה' פשט הפסוק שהמשיח יהיה כל כך זך הלב עד שבהרגשת הלב בלבד יבחין בין ירא שמים למי שאינו ירא שמים, ורבנו מצא בלשון הפסוק רמו שחוש הריח הוא בחי' יראה בחי' מה שישראל מבקשים בתפילות ר"ה **ובכן תן פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת [מד] כי בר"ה כל התפילות הן להחזיר את המלוכה עלינו להקב"ה, ואנו מבקשים שיעשה שתיהיה לנו יראת שמים/מ"ה, וידון את השנה הבאה לפי היראה של עכשיו :**

^{לח} עץ חיים שער נ' פ"י, ספר הברית מאמר טו פ"א.

^{לט} ספר הברית מאמר יז פ"ט.

^מ **דברים פרק יא (יב) אַרְץ אֲשֶׁר יְדוּד אֱלֹהֶיךָ דִרְשׁ אֹתָהּ תְּמִיד עֵינֵי יְדוּד אֱלֹהֶיךָ בַּה מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה:**

רש"י – (יב) אשר ה' אלהיך דרש אותה – והלא כל הארצות הוא דורש שנאמר להמטיר על ארץ לא איש אלא כביכול אינו דורש אלא אותה וע"י אותה דרישה שדורשה דורש את כל הארצות עמה (2): תמיד עיני ה' אלהיך בה – לראות מה היא צריכה ולחדש בה גזירות עתים לטובה ועתים לרעה וכו' כדאיתא בר"ה: מרשית השנה – מר"ה נדון מה יהא בסופה (2):

שפתי חכמים – (2) דאל"כ מאי עד אחרית השנה הרי כל שנפסק בראש השנה נוהג כל השנה, ועוד בעיני ה' אלהיך סגי, אלא לשנות גזירות הגזירות בראש השנה כפי הראוי לאנשים, (גור אריה). ולי נראה דממלת תמיד קא דייק לה דמשמע שתמיד בכל עת הוא משגיח עליה לחדש לה מה היא צריכה וכן משמע במסכת ראש השנה:

(2) אם ישראל רשעים הם בראש השנה הוא גזור שיבואו גשמים מועטים באותה שנה, וכשחוזרין בתשובה בתוך אותה שנה אז לא יוכל להוסיף שהרי כבר נגזר, מה עושה הקב"ה מביא אותן גשמים מועטים על השדות וקרקות ולא למקום מדבר או לישוב שאינו צריך לגשמים וגם מביא אותם בעתם, וכן להיפך אם הם טובים בראש השנה וכו':

^{מב} בפסוק מרשית בלי א ועיין גם לקמן תורה ח תנינא [דף יח.]: ובתורה מ [דף כו.] שרבינו כתב מראשית עם א'

^{מג} לשון מוסף של ראש השנה חתימת ברכה שלישיית מהאמצעיות. ובסיום תפלת התוקע לפני התקיעות.

^{מד} **ישעיה פרק יא (ג) וְהִרְיָחוּ בְיָרְיָתָּהּ יְדוּד וְלֹא לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ:**

מצודות דוד – (ג) והריחו – לפי שהריח היא הרגשה קלה מאד לכן קורא להרגשה קלה בשם ריח ור"ל במעט הבנה והתבוננות ירגיש ויבחין בבני אדם הטובים המה אם רעים. ביראת ה' – ההרגשה הזאת תהיה לו בעבור היראה מה'. ולא למראה וכו' – בהשפטו בני אדם לא יצטרך לראות הדברים בעיניו ולשמוע באזניו כי בלבבו יבין מדעתו:

^{מז} לשון, תפילת עמידה של ראש השנה ויוהכ"פ, הוספה שמוסיפים לברכת אתה קדוש

^{מח} **אע"פ שאחז"ל הכל בידי שמים חוץ מיר"ש עיין הקדמה להשתפכות נפש שהתפילה על זה שמבקשים שיעורר בלבנו אימה ופחד ממנו נחשבת איתערותא דלתתא,**

טעם, זה בחי' מה שאמר יצחק לעשו (בראש' כז) וְעָשָׂה לִי מִטַּעֲמִים כְּאִשֶּׁר אֶהְבֵּתִי כדי שתחול עליו הברכה שרצה לברכו, ופירשו בתיקוני הזוהר/מ"ו שרמוז בפסוק זה מה שמבקש הקב"ה מישראל בזמן שהעוונות גוברים (דהיינו שהם בבחי' עשו הרשע) שימתיקו את הדין ע"י מטעמים שיעשו לו **מפיקודין דעשה** ממצוות עשה ובעיקר ע"י תפלה, וכך מבקש הקב"ה מישראל גם בר"ה שהוא יום הדין הגדול כדי להמתיקו כשדן אותם על כל השנה הבאה [מ"ח], נמצא שחוש הטעם **היינו** רמוז על **מה שהש"י טועם בר"ה כל המעשים טובים של ישראל** דהיינו את התפילות של יום ראש השנה. **וזהו בחי' חוש הטעם :**

מט' משוש הוא בידים כ"ש בע"ז בגמרא עבודה זרה על הפסוק (תהלי' קטו) **ידיהם ולא ימישון** דהיינו שהידים של הפסילים דהיינו העבודה זרה אין להם חוש המישוש, **כי המשוש הוא בידים. וזהו בחי' רמוז על שידו של הקב"ה פשוטה לקבל שבים [נ"א] מר"ה עד יוה"כ [נ"ב] ולפ"ז דן את הנהגתו עמנו בשנה הבאה, וזה בחי' חוש המשוש** שהוא החוש הגס ביותר שבגוף לכן הוא בחי' מקבל שבים דהיינו הרחוקים ומגושמים במעשים רעים :

נמצא שבר"ה הוא תיקון המוחין כנ"ל שעל כן אז הם מאירים בחושים, **וע"י תיקון המוחין נעשין בחי' תפילין דמכסיין על מוחא/נ"ג, כי תפילין הם התנוצצות המוחין [נ"ד] שמתבטא בדביקות בו ית' (כמבואר בתור הלח). נ"ל שהסדר הוא שע"י תיקון המוחין נתתקנים החושים וע"י נעשים תפילין, כי תפילין הם הארת השכל בלב, כי יש בהם ד' בתים של ראש כנגד ד' חושים שבראש ראיה שמיעה ריח טעם ובית אחד על היד כנגד חוש המישוש (כמובא בספרים) וע"י התפילין זוכים לדביקות כמבואר בתורה לח והיא בלב דייקא דהיינו מכח תיקון המוחין נתתקנים החושים להיות זכים יותר וע"י זוכה להרגשת הדביקות מתוך השגת אלוקות זכה יותר.**

וזהו בחי' עשרת ימי תשובה עשרה ימים דייקא לתקן קומת התשובה חכמה בינה בראש השנה ודעת בצום גדליה עד יום כיפור שהוא תיקון המלכות, וכשכל הקומה שלימה אזי עולים לבחי' עוה"ב עולם התשובה בינה עילאה/נ"ו שהוא יום הכיפור, ואזי המוחין בשלימות/נ"ו, **כי תשובה היא בחי' אם**

^{מ"ו} **בראשית פרק כז** (ד) וְעָשָׂה לִי מִטַּעֲמִים כְּאִשֶּׁר אֶהְבֵּתִי וְהִבִּיאָה לִי וְאֶכְלָה בְּעֶבֶר תְּבָרְכֶךָ נֶפְשִׁי בְּטָרֶם אָמוֹת:

ספורנו – (ד) ועשה לי מטעמים. רצה במטעמים כדי שיתעסק בכבוד אב ובוה תחול עליו הברכה כי גם שלא הכיר בגודל רשעו של עשו מכל מקום לא חשב אותו לראוי שתחול עליו אותה הברכה שהיה בלבו לברכו ולכן כשברך יעקב אחר כך שידע בו שהוא ראוי לברכה לא שאל מטעמים ולא בקש דבר וברכו תכף באמרו ואל שדי יברך אותך:

^{מ"ז} **תיקוני זהר תיקון כא** דף נא. – אחרי שנזכר שם שאין לחלוטין אחיה נפנים של המלכות כי כשע"י עוון היא פונה מהם ועומדת עם ז"ל אחור צאחור ואזי לא יכולים לנשט אליה כי אחריה מנוסים ע"י ז"ל, ובגין דא אמר בלעם הרשע לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, עמל ואון הס סמאל"ל ונחש, ומנאל ש'עפ"י ובזמנא דדחקין לה לאסתכלא בה כ'ש' ג'נרס העונות אזי יש להם מה לדחוק וללחץ בה, ואז היא אתכסיא מכל וכל כי חוזרת להיות נקודה אחת קטנה ויורדת לעולם הבחימה ומסתמרת שם נהיכל קה"ק (כמו שנעשה בכל יולי החול), ואימתי עוד נעשה כך שהמלכות מסתמרת כך בירחא שביעאדה נחושק תש"י נלאש השנה אזי עולם האלילות חוזר להיות כמו נשעת הבחימה, אזי מלכות חוזרת להיות נקודה (נחי' אלע), הדא הוא דכתיב (תהלים פ"א) תקעו בחדש שופר בבסה ליום חגנו, מאי בבסה בירחא דאתכסיא ביה סיהרא, בההוא זמנא דאתכסיאת מניה ז'היינו נלאש השנה שהשכינה מתכסית מ"ז"ל, אידיה השכינה אמרת לישראל דיתקנון צלותין במאכלין טבין, מפוקודין דעשה, ונעיקר נתפלה נטוה דצלותא שקילא ככל פקודין התפילה שקולה נגד כל המלות, כי היא עיקר קוים המלות. [דף נא:]: בההוא זמנא שהשכינה אומרת כ"ל אזי גם יימא קודשא בריך הוא לישראל, ועשה לי מטעמים ברעותא דשכינתא תעשה לפני נחת רוח נלטון השכינה, כאשר אהבתי מפוקודין דעשה כי ע"י מלות עשה עיקר הנלוים אלל הללוין רק שמינה שלל יקלטו החלוטין, ואל ותקנת שכינתא עם ישראל מאכלין דצלותין ז'היינו נמוך הנלוות ע"י התפלות דאינון קרבנין, ובזמנא דאידיה תקינת מזונא למלכא, יהיבת לון עיטא לאתערא בשופר, דביה תניד קודשא בריך הוא לאכנשא ביה לישראל מן גלותא מארבע סטרין, הדא הוא דכתיב תקע בשופר גדול לחירותינו ושא נס לקבץ גלותינו, ואיהו חשיב דאיהו יומא דדינא דיליה וברח:

^{מ"ח} * תקו"ז תיקון כא [דף נא: נב].

^{מ"ט} בתקפא תרלו ותרצו אות רגיל ובתרלד אות גדול וכן בתשכס מודגש

^{נ'} **תהילים פרק קטו** (ד) עֲצִיבֵיהֶם כְּסֶף וְזָהָב מִעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: (ה) פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ עֵינֵיהֶם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: (ו) אֲזִינִים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶף לָהֶם וְלֹא יִרְחֹנוּ: (ז) יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְשֹׁנוּ רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְיוּ בְּגָרוֹנָם:

^{מ"א} עין תנחומא בשלה טו פרקי דר"א (היגר) פרק מב ילקוט שמעוני תורה רמו תתכג ועוד

^{מ"ב} * ר"ה יח. [שם מבואר שבעשרת ימי תשובה גור דין של יחיד אפילו נחתם יכול להקדע]

^{מ"ג} **בסוף התורה** מבאר שבכסא ליום חגיגו רומז לתפילין דמכסיין על רישא

^{מ"ד} ע"ח שער הכללים סוף פ"ה

^{מ"ה} **עין תורה ו'** שזוכה לתשובה שלימה אזי חוזר שם אהי-ה מבינה עילאה להאיר לו ביושר.

^{מ"ו} **עין תורה לה** שתשובה היא להחזיר את המלכות למקום שממנה היא התרחקה דהיינו לחכמה עילאה. וחכמה עילאה מתגלית רק בבינה עילאה.

תוציא יקר מזולל (ירמיה טו) דהיינו שמוציא את נשמתו היקרה משליטת הזולל, כי תשובה היא שעוזב מעשיו הרעים שגרמו לו להיות מזולל ולהיות נאכל ליצרו הרע הזולל אותו, ויוצא מרוח שטות אל הדעת והחכמה דהיינו תיקון המוחין. כי הנשמה היא השכל (תורה לה ב') ויציאת הנשמה מזולתא היא יציאת המוחין מבחי' תפילין רעים לתפילין קדושים, **וזהו בחי' תפילין שנקראו יקר, כמ"ש** במגילת אסתר **י"ג** ודרשו בגמ' מגילה טו: **ויקר אלו תפילין כנ"ל** [יט].^ט (ומבאר מוהרנ"ת **כי התפילין נעשין ע"י תיקון המוחין, שהם נעשין ע"י שמתקנין ומעלין**^{טא} מבחי' החתים בשרו דהיינו פגם הברית **לבחי' חותם דקדושה** בחי' תיקון הברית **בחי' מוחין תפילין כנ"ל** וכל זה נעשה בעשרת ימי תשובה מ"ה עד יוה"כ שהוא חותם דקדושה. **וזהו בחי' אם תוציא יקר מזולל שהוא בחי' תשובה, והבן. נ"ל**):

בר"ה נברא האדם דהיינו נשמות ישראל, דהיינו בחי' בריאת העזר כנגדו של הקב"ה, וקודם הבריאה היו למעלה אחד, ובבריאה ירדו להעלם והסתרה עד שנדמה שהם שנים דבוקים אחר באחור. (ואולי ע"כ ר"ה שני ימים, כי בו תחילת הבריאה שנדמה החלק אלוק והאלוק לשנים הפונים זה מזה אחר באחור)

אבל אז המלכות עדיין קטנה בתכלית הקטנות בחי' צלע (בחי' פסיעה לבר). ועל כן בר"ה עיקר התפילות הם שצועקים על תיקון המלכות.

ובעשרת ימי תשובה מגדלים את המלכות קודם הנסירה דהיינו כשהיא עדיין בבחי' אחר באחור, דהיינו להתחזק בהמלכת הקב"ה, ולהתגבר על ניסיונות וביזיונות, עד יום כיפור שהוא חותם ראשון של גידול המלכות, בחי' וביום צום כיפור יחתמו. שאז נחתם דינו של כל אחד כפי שהמליך את הקב"ה על עצמו. וביום כפור היתה הנסירה. וממחרת יוה"כ עד הושענא רבה (אחד עשר יום, ד' ועוד ז' ימי סוכות) צריך לבנות את הצלע את המלכות עד לקומה שלימה שתהיה ראויה לבוא לפני המלך (פע"ח סוכות) ובשבעה אחרונים שהם ז' ימי החג צריך שמירה ואזי נכנסים לסוכה ואמא מסככת על בניה לשמרם כמו בתיבת נח/י.^{טב} ואזי אנו מחזקים את המלכת הקב"ה מכח הארת הבינה עלינו. עד שנשלמת התחזקות ההמלכה ונעשית המלכות גדולה.

וכשהיא ראויה לבוא לפני המלך זה חותם הגידול השני של המלכת הקב"ה על עצמינו, וזהו שהו"ר הוא סוף החיתום.

ובשמיני עצרת נעשה היחוד.

וזה בחי' תשובה שצריך להחזיר דהיינו לזרוק את המלכות למקום שממנו היא ניטלה דהיינו לחכמה עליונה (ריש תורה לה) דהיינו ללמוד להמליך את הקב"ה בדעת וחכמה (כמו בשעת הבריאה) ועד סוכות נכנסים המקיפים דהיינו הרגשת הלב תשובה בלב ובז' ימי סוכות צריך להכניס המקיפין פנימה לקדש ז' נרות שיהיו ז' ענני כבוד (תורה כא אות ג') המקיפים את האדם, כדי להעלותו לאמא עילאה שהיא בחי' תיבת נח, שתשמור אותו מהחיצונים בבחי' אמא דמסככת על בניה עד שיזכה לקדש אותם כראוי. (עפ"י כוונות האריו"ל)

^ט בתפאק השאיר כאן ריוח כנראה לציין מ"מ לפסוק ולא ציין

^{טא} אסתר ח' טו

^{טב} לעיל אות ז [דף ח:]

^{טג} ביאור זה של מוהרנ"ת בסוגרים נמצא כבר בדפוס

^{טד} בתולד - ומעלות

^{טו} **תיבת נח** - דהיינו מציאות של עליה לעוה"ב עולם התשובה שהיא בינה עילאה וכמו בזמן המבול אע"פ שנגזר על העולם להיות כלה מי שנמלט לתיבת נח יצא למציאות אחרת שעליה לא נגזר הגזרה. וכן היו דור המדבר בתוך ז' ענני כבוד בהנהגה ניסית מים מלמטה ולחם מלמעלה ואור הגנוז מאיר להם לראות בטפוח כמבואר בתוס' כי היו דור של בעלי תשובה שהיה צריך להפוך דור של בני נח עבדים לישראל בני חורין ונעשה באור גדול בליל הסדר ומט ימי הספירה הכינו כלים ומתן תורה שוב היה בחי' ליל הסדר ושוב ארבעים שנה בחי' ימי ספירה (ועיין ציץ אליעזר (חט"ו סד) אם וכיצד קיימו מצוות סוכה במדבר ודן בחידושו של הבנין שלמה שז' ימים ישבו דרך קבע תחת ענני הכבוד וקיימו בזה מצוות סוכה ועי"ש אם גם שבת דן קלטו אותם הענים בו' ימים אלה וכן לגבי הערב רב בבחי' כל האזרח בישראל ישבו בסוכה) וכן כל בעל תשובה יוצא למציאות אחרת להנצל מהסט"א הרודפת אחריו כיון שעד עכשיו היה שייך לה וכן סוכה שומרת עלינו מהחיצונים כי הם כנ"ל ימי תשובה לקדש הז' נרות. וכהגר"א שיה"ש א' ד' שפירש טעם שמצות סוכה בתשרי ולא בניסן שיצאו ממצרים והקיפום ענני כבוד כי ראשונים נסתלקו בחטא העגל וזכר לעננים שאנו עושים בסוכות הם לשניים שחזרו בטו תשרי ונשארו כל הארבעים שנה, ושואלים הרי מוכח בנחמיה ט' יט ובמדרש שבחטא העגל לא נסתלקו הענני כבוד א"כ למה כיוון הגר"א וראיתי תירוץ (א' דיסקין) שבחטא העגל נתבטל מהם תכונת התיבת נח ונשארו סתם עננים פשוטים להנחותם הדרך ובסוכות חמישה ימים אחר שנמחל חטא העגל ביום כפור חזר לעננים תכונת השמירה מהארת בינה עילאה בחי' עולם התשובה בחי' תיבת נח וזכר לזה אנו עושים וזכות בתשרי דייקא. ובוה תירץ **המשך חכמה** משפטים כג יב מדוע נקרא בכי תשא חג האסיף ובשאר מקומות חג סוכות כי בכי תשא היה חטא העגל שאו העננים אין להם תכונת מציאות אחרת אבל אח"כ חזר להם תכונת תיבת נח אזי נקרא סוכת בחי' אמא דמסככת על בניה לשמרם מהחיצונים עד שיגדלו ויכלו לשמור עצמם. (אריכות בביאור דברי הגר"א עיין זמן שמחתינו מאמר א')

וביום כפור שאין בו אכילה ושתייה עולים ישראל לבחי' עוה"ב (עולם התשובה עולם החירות בחי' יובל), אז הוא גמר תיקון חותם דקדושה, שהוא בחי' תפילין בחי' תיקון המוחין בבחי' עוה"ב בחי' מלאה הארץ דעה), היפך חותם דס"א פגם הברית כנ"ל, כי יום כפור הוא בחי' חותם בבחי' מה שאנו אומרים בפיט שבתפילות יום הכפור וביום צום כפור יחתמון [ס]. היינו שבעשי"ת מר"ה עד יוה"כ נעשה בחי' תיקון התפילין תיקון המוחין כנ"ל, וביזה"כ אז הוא גמר תיקונם. כי אז נגמר גמר תיקון חותם דקדושה שהוא בחי' תפילין כנ"ל:

סוכה היא בחי' ענני הכבוד בחי' אמה המגדלת את בניה השומרת עליהם בגופה, בחי' אמה שמסכת על בניה וכשאנו בסוכה אנו כמו דור המדבר שע"י הסוכה אנו עולים לכמו תיבת נח בחי' עיבור במלכות העליונה, דהיינו להנהגה שמעל הטבע בחי' עוה"ב בחי' בינה עילאה, ע"כ בסוכה הכל כגון אכילה ושינה נהפך מרשות למצווה מחול לקדש, זה בחי' תיקון המלאך כי זוכים למוחין נפלאים של עוה"ב בחי' תיקון התפילין שע"ז גם בהסתלקות המוחין בבחי' שינה אזי הרשימו הוא בחי' מלאך, כי סוכה בגי'

מלאך כי בסוכה מאירה הבינה עילאה דרך נקבי הסכך/סו מוחין נפלאים שע"ז השינה היא מצווה כי היא בחי' חלום ע"י מלאך. בחי' חלום ע"י מלאך, שנעשה ע"י תיקון המוחין והתפילין כנ"ל. וע"כ סוכות הוא נקרא זמן שמחתינו [ס], כי הוא בחי' שמחה של תפילין, ליתן חיזוק להמלאך, כדי שלא יזיקו המאכלים לקלקל את החלום כנ"ל. כי סוכות הוא נקרא בתורה חג האסיף [סו/ס] דהיינו שאוסף כל מיני מאכל [סח] כמו שפירש רש"י שם שהוא זמן אסיפת התבואה מהשדה (אע"פ שהקצירה מתחילה בעומר ובשבועות כבר מקריבין מנחה מתבואה חדשה דהיינו חצי שנה קודם אבל בסוכות מוכרח לאסוף לפני שירד הגשם ויקלקל את התבואה, ועוד שאז כבר מתחיל להכין את השדה לזריעה של שנה הבאה). וע"כ אז צריכין שמחה לחזק את המלאך, שזהו תיקון המאכלים כנ"ל, וע"כ סוכות הוא זמן שמחתינו שאנו שמחים בו כדי לחזק את כח המלאך שבמאכלים שאספנו כדי שיתגבר כח המלאך שבמאכל על כל השד ואזי לא יהיה כח לשד לגרום לטומאת הלילה. כנ"ל:

שמיני עצרת, זה בחי' מלכות. וזהו לשון עצרת בחי' זה יעצור בעמי הנאמר במלך (שמואל א ט) /סס שתפקידו לשפוט את העם ולכוונם לכבוד שמים שזה בחי' תיקון המשפט, בבחי' (תהלים עב) /ע משפטיך למלך תן דהיינו שתיקון המשפט ע"י המלך העוצר בעמו שעוצר אותם ממרוצתם אחרי הבלי עוה"ז ואוספם ומכוונתם לכבוד שמים, היינו בחי' תיקון המשפט המבואר

^{סד} מלשון הפיוט נתנה תוקף בתפלת ר"ה ויוה"כ.

^{סד} עיין פרי עץ חיים סוכה פ"ד מה שמצטט שם בסוגרים מכוונות שבת ספי"ג.

^{סד} לשון התפילה וקידוש חג סוכות ועיין תי"ט ר"ה א' ב' כי יש בו שמחה יתירה שמחת בית השואבה

^{סד} עיין שמות לד כב וחגיגה יח.

^{סו} שמות פרק לד (כב) וְחַג שְׁבַע־תַּעֲשָׂה לָךְ בַּכּוֹרֵי קֶצֶיר חֲטִיִּים וְחַג הָאֲסִיף תִּקְוֶפֶת הַשָּׂנֵה:

רש"י – וחג האסיף – בזמן שאתה אוסף תבואתך מן השדה לבית. אסיפה זו לשון הכנסה לבית כמו (דברים כב) ואספתו אל תוך ביתך:

תקופת הגנה פרש"י תחילת הגנה ו"ע ממספטים כג טז כתיב חג האסיף זלאת הגנה ועיין זזה פרס יוסף פס.

חגיגה יח. – וריש לקיש אמר (שמות כג-טז) וחג הקציר איזהו חג שאתה חוגג וקוצר בו הוי אומר זה עצרת אימת אילימא ביו"ט קצירה ביו"ט מי שרי אלא לאו לתשלומין א"ר יוחנן אלא מעתה חג האסיף אי זהו חג שיש בו אסיפה הוי אומר זה חג הסוכות אימת אילימא ביו"ט מלאכה ביו"ט מי שרי אלא בחולו של מועד חולו של מועד מי שרי אלא חג הבא בזמן אסיפה הכא נמי חג הבא בזמן קצירה

^{סז} פרש"י שם

^{סט} שמואל א פרק ט (יז) וְשִׁמּוֹאֵל רָאָה אֶת שְׂאוֹל וַיִּדְוֹד עָנְהוּ הַגָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלַיךְ זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי:

פרש"י – (יז) יעצר בעמי – ימשול, (ספרים אחרים אינו) כמו (דברים לב לו): עוצר ועוזב. כך דרך המושל, לעצור העם במלחמה, שלא יתפזרו ולא יתפשטו זה מזה, ולעצור בכל אחד מעשות רעה. בלשוננו קורין 'מעצור', קירשטינ"ר בלע"ז:

^ט תהילים פרק עב (א) לְשִׁלְמָה אֱלֹהִים מְשַׁפְּטֶיךָ לְמַלְךְ תֵּן וְצַדִּיקְךָ לְבֵן מְלָךְ:

פרש"י – (א) לשלמה – על שלמה בנו התפלל תפלה זו שצפה ברה"ק שהוא עתיד לשאול מאת הקב"ה לב להבין לשמוע משפט. משפטיך – חכמת דינך שצוית בתורה. וצדקתך – לצדק את הדין, מלך ובן מלך שניהם בשלמה אמורים, דבר אחר משפטיך למלך תן היסורין יהו כלים בי והצדקה עשה לבני שיהיה שלום בימיו:

למעלה דהיינו לחבר את ישראל לאביהם שבשמים, **שעי"ז נתבטל טומאה הנ"ל** שהיא פגם הברית ובחיבור בין ישראל והקב"ה **כנ"ל**. וזהו **בחי' מ"ש בכתבים** [ע"א], **שבש"ע הנוקבא עוצרת הטיפה** דהיינו יחוד קב"ה ושכינתיה דהיינו השפעת מוחין. **היינו בחי' תיקון טומאה הנ"ל**, **שנתתקן** פגם הברית טומאת הקרי שהוא **בחי' החתים בשרו ע"י בחינות הנ"ל**, ונעצרת הטיפה בקדושה בחי' יחוד שהוא להולדת כבוד שמים **ואינה נשחתת בבחי' החתים בשרו ח"ו** בחי' חימום ע"י שד, שהוא פגם הברית בין ישראל להקב"ה :

אות טו

וזה בחי' רבי עם תלמידים. שכשיש רבי אמיתי עם תלמידים, על ידי זה נעשה ונתתקן גם כן כל הבחינות הנ"ל חיזוק האמונה ותיקון הברית ותיקון המוחין. כי על ידי קיבוץ התלמידים **אצל הרב** דהיינו שמאמינים בו ובאים אליו להתחזק באמונה בהקב"ה, **עי"ז נתקבץ ונתלקט חלקי האמונה** כי האמונה בצדיק ובהקב"ה תלויים זה בזה/ע"ב.

^{עב} כתבי האריז"ל פ"ח לולב פ"ח. משנת חסידים מסכת ימי מצוה וסוכה פי"ב

^{עב} **ילקוט שמעוני** שמות – פרק יד – רמז רמ – ויאמינו בה' ובמשה עבדו אם במשה האמינו קל וחומר בה' ומה תלמוד לומר [בי"י] (ובמשה) ללמדך שכל המאמין ברועה ישראל כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם. כיוצא בו אתה אומר וידבר העם באלהים ובמשה אם באלהים דברו קל וחומר במשה ללמדך שכל המדבר ברועה ישראל כאלו מדבר במי שאמר והיה העולם:

וע"כ נקרא לימוד הרב עם התלמידים ישיבה, על שם קיבוץ חלקי האמונה, שהוא בחי' ארץ נושבת (שמות יו) א' פשט הכתוב הוא שבני ישראל באו לארץ מיושבת, כך נקראת ארץ ישראל ביחס למדבר שהיו בו ישראל עד כניסתם לארץ, כי במדבר אין ישוב ועל כן גם אין בו ישוב הדעת, ורבנו מבאר שרומז לאמונה מתוקנת כי ארץ היא בחי' מלכות בחי' אמונה ונושבת לשון ישוב הדעת שאז האמונה על תיקונה בחי' שכן ארץ ורעה אמונה (תהלים לו) ב' פשט הפסוק שע"י מדת הבטחון והאמונה אזי יזכה להאריך ימים בארץ דהיינו בעוה"ז ויתפרנס משכר האמונה, ורבנו לומד מכאן שארץ היא בחי' אמונה, ולומד את הפסוק ככפל לשון, ש"שכון ארץ" היינו "רעה אמונה", שאם תשכון במדת האמונה המכונה ארץ, אזי תיהיה ניוון מהאמונה. וזה היפך מהמדבר הנקרא ארץ לא זרועה כמו שכתוב (ירמי' ב) א' זכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי למדבר ארץ לא זרועה, דהיינו מדבר שאין בה ישוב ועי"ז אין בה ישוב הדעת ועי"ז אין בה אמונה כראוי ד' שהיא בחי' פגם אמונה כנ"ל, וזהו ארץ לא זרועה דהיינו אמונה בלא זרע אמת/י'.

ומבאר כצד זה נעשה ע"י קיבוץ התלמידים אצל הרב כי הרב הוא משגיח על חלקי האמונה של כ"א וא' מהתלמידים לקבצם ולהעלותם/א', בבחי' הכתוב (תהלים קא) ו' עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי פשט הפסוק מדבר מעיני ה' שהם אל אנשי אמונה שע"י אמונתם הם כמו יושבים עמו כי היכן שהשכל שם האדם נמצא, ורבנו לומד ממנו גם על עיני הצדיק, שע"י שהתלמידים מאמינים בו הוא משגיח על האמונה שלהם ומביא אותם לאמונה חזקה בהקב"ה/י'. בחי' לשבת עמדי, בחי' ישיבה, בחי' ארץ נושבת בחי' ישוב הדעת וכנ"ל.

וע"כ הגרים שנעשין ע"י קיבוצי האמונה כמבואר לעיל באות ד', ע"כ הם נקראים על שם ישיבה, כ"ש שבלעם אמר (במדבר כד) וירא את הקיני ויאמר איתן מושבך הקיני הוא יתרו שהיה כהן גדול לע"ז והתגייר כמ"ש (שופטים א' טז) ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים, ורבנו מבאר

^א שמות פרק טז (לה) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד באם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד באם אל קצה ארץ פנען: רש"י - (לה) ארבעים שנה - והלא חסר ל' יום שהרי בט"ו באייר ירד להם המן תחלה ובט"ו בניסן פסק שנא' (יהושע ה) וישבות המן ממחרת אלא מגיד שהעוגות שהוציאו ישראל ממצרים טעמו בהם טעם מן: אל ארץ נושבת - לאחר שעברו את הירדן (קידושין לח) (ס"א שאותה שבעבר הירדן מיושבת וטובה שנאמר (דברים ג) אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ותרגום של נושבת יתבתא ר"ל מיושבת רש"י ישן): אל קצה ארץ כנען - בתחלת הגבול קודם שעברו את הירדן והוא ערבות מואב. נמצאו מכחישינן ז' אלא בערבות מואב כשמת משה בו' באדר פסק המן מלירד ונסתפקו מהמן שלקטו בו ביום עד שהקריבו העומר בששה עשר בניסן שנא' (יהושע ה) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסוק:

^ב תהילים פרק לו (ג) בטח בידוד ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה:

רש"י - (ג) בטח בה' - ואל תאמר אם לא אגזול ואגנוב או אתן לעני צדקה במה אתפרנס. ועשה טוב - ואז תשכון ארץ לאורך ימים. ורעה אמונה - תאכל ותתפרנס משכר האמונה שהאמנת בהקדוש ברוך הוא לסמוך עליו ולעשות טוב:

^ג ירמיה פרק ב (ב) ה' וקראת באזני ירושלים לאמר פה אמר ידוד וזכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלילתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה:

רש"י - (ב) זכרתי לך - אם הייתם שבים אלי תאוותי לרחם עליכם כי זכרת חסד נעורייך ואהבת כלילת חופתך שהכללתיך לחופה ולי הכנסה הוא, כלולותיך נוצי"ש בלעז, ומה הוא חסד נעורייך לכתך אחר שלוחי משה ואהרן מארץ נושבת יצאתם למדבר ואין צדה לדרך כי האמנתם בי:

^ד ועל כן בני ישראל במדבר היו צריכים לעניי כבוד בחי' סוכה בחי' אמה דמסככא על בניה לשמרם מנינת הקליפות שהם כל בלבולי האמונה, ועל כן היו במדבר כמו בתיבת נח, בהנהגת מעל הטבע, וכנ"ל באות יד.

^ה כמבואר בתורה ז' אות ב' עפ"י זהר (בלק קצב) שצדק ואמונה עניין אחד אלא שצדק היא אמונה חלשה, וכאשר מחברים לה אמת אזי היא אמונה שלימה. ואמת נקרא זרע אמת כמבואר שם, כי הוא נזרע בקרקע הצדק ועי"ז מתגדלת האמונה ומתחזקת כמבואר שם.

^ו לקבצם ולהעלותם נראה מבאר בזה כיצד מחזק את אמונתם ע"י שמקבץ את האמונה ואזי מעלה אותם בבחי' מיין נוקבין לעורר יחוד הפנימי הנ"ל של ישראל סבא ותבונה שע"ז נשפע שפע אמת המחזק את האמונה כמבואר בלק"ה ערובי תחומין ה'. ואזי זוכה על ידם לדבורי אמת בבחי' כולו זרע אמת ואזי אמונתם בבחי' ארץ זרועה הפך הארץ לא זרועה הנ"ל ואזי הוא נעשה רועה אמונה שמחזק ומיין ומפרנס את האמונה של התלמידים. במרעה האמונה של הצדיק.

^ז תהילים פרק קא (ו) עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי ה' בדרך תמים הוא ישרתני:

רד"ק - (ו) עיני בנאמני ארץ. אמר כי הרשעים ירחיק מביתו ומישיבתו, אבל נאמני ארץ עיני בהם להביאם אל מקומי שיהיו עמי מאיזה המקום שיהיו שם, לפיכך אמר בנאמני ארץ, ואושיבם אצלי, גם לשרותי ולעבודתי איני לוקח אלא הטובים:

^ח הצדיק בחי' בינה עילאה ביחס לתלמידים ועי"ז מעלה את אמונתם מיין נוקבין לבינה עילאה ועי"ז חוזר ונשפע להם הארת אמת חזקה שעל ידה מתחזקת האמונה, כי הוא איש תבונה הנ"ל שמגלה עצות מני חושך שעל ידם גדלה האמונה כנ"ל.

בעניין החמישה חושים שיש ברב ותלמידים צ"ע. כי כאמור חוש הוא שליח השכל להשיג גשמיות, דהיינו שהחושים עומדים בגבול החיצוני של הגוף קולטים כל אחד לפי תכונתו את החוץ הגשמי, ומחזיר לשכל ע"י המדמה תרגום של המציאות הגשמית לפי שפת השכל.

לכן צ"ע דברי רבנו כאן שלכאורה מבאר הפך הכלל הזה כי לא מבאר כיצד הרב רואה ושומע וכו' בחושי את התלמידים אלא להפך מבאר כיצד התלמידים רואים ושומעים וכו' את רבם. דהיינו כיצד הם אצל התלמיד לצורך קליטת הרב, כגון בראיה לראות את הרב ובשמיעה לשמוע מהרב, וריח הוא הקושי להתקרב אל הרב, והטעם הרגשת נעימות תורתו.

ונראה שהמכוון הוא לחזק את מח התלמידים, וזה ע"י מח הרב, אבל כאמור הכלי לקלוט מה שחוץ לאדם הוא החושים והתלמידים מקבלים תיקון המוחין מהרב שהוא מחוץ להם ע"י החושים, וע"י תיקון המוחין שלהם נתתקן החושים שלהם, כנ"ל שהחוש הוא בחי' הסתלקות המוחין. ועי"ז יש להם השגה יותר שכלית ודקה בהרב, וזוכים לקבל ממנו יותר מוחין, ועי"ז נתתקנים יותר החושים שלהם וכו'.

כי התלמידים השכל שלהם הוא גשמיות ביחס לשכל של הרב, לכן צריכים הכנה כדי לקבל מהשכל של הרב, וזה ע"י איזה השראה שמקבלים מהרב ע"י חוש הראיה שמסתכלים בו ובחוש השמיעה מכינים לבם לשמוע מוסר ממנו ובחוש הריח טורחים לנסוע אליו והמניעה מגביר החשק (תורה סו), ובחוש הטעם מרגישים נעימות תורתו שע"ז נמשך ליבם אליו, וחוש המישוש הוא התגברות על תאוות ממון שמוציא הוצאות על הנסיעה לרב.

נמצא שחמשת החושים הכלים לקבל מהרב, כי החושים שהם השער בין פנימיות האדם לכל מה שחוצה לו והרב הוא בחוץ.

חוש הראי' על ידו התלמיד קולט את דמות הרב וזוכה להתנוצצות המוחין (כמבואר בתורה עב תנינא) זה בחי' מה שרואין את הרב נט"ז/י"א, בבחי' מה שכתוב (ישעי' ל')/י"ח והיו עיניך רואות את מוריך דהיינו שלעתיד לבא לא יהיה הקב"ה מסתתר כמו היום אלא יהיו רואים להדיא בכל פעולותיו שהוא הפועל אותן, ורבנו דורש זאת לענין ראיית הצדיק שהוא דבר גדול וכבר הפליג רבנו בכמה תורות בענין זה כגון תורה ד' ח"א ושם תורה יט ותורה סו תנינא ותורה עב תנינא ועוד :

שמיעה על ידו התלמיד קולט את דברי הרב וזוכה לתיקון המוחין, הוא בחינות (איוב לו')/י"ט ויגל אזנם למוסר, דהיינו מה שכ"א וא' שומע/כ"ב המוסר של הרב:

ריח זה בחי' האף והקושי להתקרב אל הרב שע"ז נעשה כלי לקבל תיקון המוחין/כ"א, זה בחי' הטירחות והיגיעות שיש לכ"א וא' בשביל לנסוע ולילך ולבא אל הרב. וזה בחי' ריח, בחי' (ש"ה ז')/כ"ב וריח אפך, פשט הפסוק (עפ"י זרע יעקב) שאם יהיו שדיך כאשכולות דהיינו תלמידי חכמים יהיו אנשי אשכולות אזי יתקבלו התוכחות שלהם ואזי אפילו הרשעים הגורמים חרון אף ישוב ויהיה ריחם

ע"י שיש"ק ח"ה סימן כה

¹ עיין פל"ח אות כו - אף גם חוש הראיה והשמיעה והטעם נתתקן גם עכשיו על ידי שמסתכלין על ציונו הקדוש ועל כלל הקיבוץ הקדוש המתאספין ומתקבצין אליו והכל בכחו וזכותו הקדושה ז"ל, ובכל אחד מהקיבוץ בוודאי יש איזה בחינת הארה ונקודה הקדושה מה שקיבל על ידי התקרבותו אליו ז"ל, ועל ידי שנכלל גם כן בהקיבוץ הקדוש הזה נמצא שזה גם כן בכלל (ישעיה ל) והיו עיניך רואות את מוריך, בפרט שכבר מבואר בדבריו ז"ל בליקוטי הראשון בסימן קצ"ב ובסימן ר"ל שעל ידי שמקבל חכמת רבו ודברי אמת שלו על ידי זה הוא מקבל בחינת פניו ועיין גם בסימן קנ"ג מענין קבלת פני תלמיד חכם, שתלמיד הגון כראוי זוכה לקבל פני הרב דהיינו שיתראה בתוכו פני הרב וכו', וכבר מבואר מזה במקום אחר. עיין פל"ח על תורה ד' חלק א' אות כד.

¹¹ ישעיה פרק ל (יט) כי עם בציון ישב בירושלם בכו לא תבכה חנון יחנך לקול זעקת פשעם ענף: (כ) ונתן לכם אדני לכם צר ומים לחץ ולא יפגן עוד מוריך והיו עיניך ראות את מוריך:

מצודות דוד - (יט) כי עם בציון - עוד ימים באים אשר העם הנשאר בציון והעם אשר ישב בירושלים לא יצטרכו לשאול בקשה מה בבכיה כי יחון אותם לשמוע קול זעקתם ואם תהיה בזולת הבכי. כשמעתו - מיד כשישמע את קול יענה לך: (כ) ונתן וכו' - רצה לומר המקום יתן בלבבכם להסתפק בלחם צר ומים לחץ כאלו דחוק לכם והמים ולא תהיו שטופים אחר התענוגים כמו עתה. ולא יכנף עוד מוריך - הקב"ה המלמדך להועיל לא יסתיר פנים ממך ואחו במשל כאדם המכסה פניו בכנף בגדו שלא יראוהו. והיו עיניך - כשלא יסתיר פניו אם כן יהיו עיניך רואות אותו ר"ל תוכל לשאול כל צרכיך כי ימלא משאלותיך:

¹² איוב פרק לו (י) ויגל אונם למוסר ויאמר כי ישבון מאן:

עפרש"י מוסר מלשון יסורין והמצודות פירש מלשון דברי מוסר. ובאמת הם מאותו שרש, כי דברי מוסר מיסרין את הנפש כמו יסורי הגוף את הגוף.

³ צ"ע לכאורה המוסר שייך לעינים כמבואר בתורה סו תנינא ותורה יט ועוד. גם עיין שיחות הר"ן אות קכד שאמר האם שמעת ממני פעם מוסר. ונראה כי סתם מוסר הכוונה למצוות תוכחה והיא מפה לאוזן. אמנם אדם לעצמו שמחפש תוכחה רואה בכל אדם מוצא איזה נקודה שיש לו ללמוד ממנה. וגם שומע אותה מדבורים כל אדם גם כשלא מתכוונים אליו בדווקא.

¹³ עיין תורה סו המניעות מגבירות את החשק. ועיין תורה טו תנינא ותורה מו תנינא שהאלקים נמצא בתוך המניעה בבחי' ומשה נגש אל הערפל כי שם האלקים דהיינו שהכלי למוחין הוא שבירת המניעות.

¹⁴ שיר השירים פרק ז (ט) אמתתי אעלה בתמר אחזה בסנסניו ויהיו נא שדיך באשכולות הגפן וריח אפך כפתופים:

טוב כתפוחים. ורבנו מצא בלשון הפסוק רמו כיון שחוש הריח הוא בחוטם שנקרא אף ומצינו שטרחה וקושי גם נקרא אף **בחי'** מה שדרשו חז"ל על הפסוק **(קהלת ב) אף חכמתי עמדה לי חכמתי שבאף עמדה לי** {מ"ר קהלת סדר בבי ע"ש במ"כ [כ]} דהיינו החכמה שלמדתי מתוך הדחק והקושי היא התקיימה אצלי ביותר, כי אף הכוונה לבחי' כעס בחי' חרון אף ויש כעס דקדושה שעל ידו מתגבר ונלחם במניעות, שזה כמו כעס אבל דקדושה, **דהיינו ע"י טירחות ויגיעות כי אי אפשר לקבל מהרב כי אם על ידי טירחות ויגיעות [כ]**, וזהו **בחי' חוש הריח** כי ריח להבדיל מטעם שאוכל את עצם הדבר אבל בריח רק מרגיש את החיצוניות הדקה הסובבת את הדבר וזה משל להשגת הרב בבחי' דקה מאד שבשביל זה צריך שבירת מניעות:

טעם זה בחי' הנעימות ששולח הרב לתלמיד בדבוריו, ועי"ז מזדכות השגותיו של התלמיד ומרגיש נעימות גם בתורה זכה וגבוהה יותר, **זה בחי' מה שכ"א טועם ומרגיש טעם^כ מתיקות אמרי נועם של הרב :**

משוש זה בחי' ידים כנ"ל באות יד כמ"ש ידיהם ולא ימישון. **זה בחי' ההוצאות שיש לכ"א, מה שכ"א מוציא יגיע כפו** טרחת פרנסתו **על הוצאות לבא להרב**. ואע"פ שבנפשו יביא לחמו, הוא מוציא ממון זה להוצאות הנסיעה לרב וזה **בחי' משוש בחי' ידים, בחי' יגיע כפו כנ"ל** אע"פ שטרחת הפרנסה היא לא רק בידים נקרא יגיע כפיים כי עפ"ר נעשית בידים שהם עסקניות (תורה נו), ועי"ז מזכך את החלק המעשי והגשמי ביותר שלו לכווננו רק למטרה רוחנית והצלחת הנפש.

נמצא שגם כאן נתתקן בחי' הה' חושים כמו בר"ה. והם מאירין ומחזקין זה את זה, **שלפעמים נחלש בחי' הה' חושים של ר"ה, ונתחזקין ע"י אלו הה' חושים של הרב עם התלמידים, וכן להיפך**. נ"ל כנ"ל שהמוחין מחזקים את החושים ומזככים אותם, ומה שמחזקים זה את זה, הכונה שהמוחין של ר"ה מחזקים את החושים של ר"ה ושל הרב ותלמידים וכן המוחין של רב ותלמידים מחזקים את החושים של ר"ה ושל רב ותלמידים.

גם בחי' תפילין שהוא חותם דקדושה דהיינו מה שע"י האמת המאיר בלב האדם מכח התפילין נחתם ברית האמונה שלו עם הקב"ה **נתתקן על ידם** ע"י לימוד הרב עם התלמידים, **בבחי' (ישעי' ח) חתום תורה בלימודי** דהיינו שע"י הלימוד עם הרב נקשרת התורה היטב בלב התלמידים כמבואר בפרש"י שם ומאיר אור האמת לתלמידים ולרב בחזק ועי"ז נחתם ברית האמונה אצלם כראוי:

וזה בחי' משארז"לכח {כתובות קו ע"ש} כט/ל מבואר שם שלרב הונא היו תלמידים רבים עד שגם אחרי השיעור שרובם הלכו לבתיהם נשארו בבית המדרש שמונה מאות תלמידים שאכלו על שלחנו, ובזמן השיעור היה צריך שלש עשרה מתרגמים שישמעו ממנו וישמיעו בקול גדול לצבור. וכיון שהיו תלמידים רבים היה מלמדם ברחובה של עיר והיו יושבים על הקרקע. **כד הוה קמו רבנן ממתיתבא דרב הונא** כאשר קמו התלמידים מלימודם בישיבת רב הונא בבבל **הוה נפצי גלימיהו** היו מנערים את בגדיהם

²² בתרלו כתוב סדר א' כי יש ספרים בקהלת רבה שכתוב א' (ועדין נמצא גם בספרים שלנו) ובתשכט תיקן סדר ב'

²³ פרשה ב פסוק ט אות יג ובביאור המתנות כהונה שם. ובמדרש זוטא קהלת פרשה ב אות ט וילקוט שמעוני קהלת פ"ב רמז תתקסח

²⁴ עיין תורה מו תנינא

²⁵ גם בדפ"ר ותירלו- טעם מתיקות, ומתולו- מתיקות (תיבת טעם נמחק)

²⁶ ישעיה פרק ח (טז) צור תעודה תתום תורה תלמידי:

פרש"י - (טז) צור תעודה - כל זה מן הנבואה שנאמרה למעלה כי כה אמר ה' אלי ועוד זאת אמר לי צור תעודה לשון העדותי בכם היום לשון התראה קשור התראתי וחתום התורה על לב לימודי תלמידיך ויראי שמים הנקראים לימודי ה' ואם תאמר אין לשון קשירה נופל בלימוד תורה נופל הוא בו שנאמר קשרם על לבך תמיד (משלי ו):

²⁷ בדפ"ר- מה שאמרו רז"ל בגמרא, ובתקפא נמחק תיבת גמרא, ובתרלו ציין לכתובות.

²⁸ בתרלו- (כתובות קל) ואין דף כזה שם) ובתשכט תוקן

^ל **כתובות קו**. - רב הונא הוה דריש בתליסר אמוראי כי הוה קיימי רבנן ממתיתבא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיתבא דרב הונא בבלאה.

פרש"י - בתליסר אמוראי. השומעין מפיו ומשמיעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלאחר ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: וכסי ליה ליומא. מאפיל את החמה והיה ניכר בא"י:

מהאבק, **וסליק ענני** והיה עולה ענן של אבק (לא) **וכסי ליומא** לב(דהיינו **שמשא** [ג]) היה מאפיל על השמש עד שהיה ניכר אפילו בארץ ישראל:

ומבאר רבנו עפ"י הנ"ל **היינו כשהיו קמים התלמידים מהישיבה של רבם רב הונא, הונו נפצי גלימייהו דהיינו** מנערים את **הלבושין**, שהם **בחי' גדלות, כ"ש (תהלים צג) ה' מלך גאות לבש** כי גאוה היא התנשאות ואינה ראויה אלא להקב"ה, כי היא לבושו שעל ידו מתגלה לנו בדמות הגורמת לנו לכבד אותו כראוי, וכל המתגאה בעצמו הוא מתלבש בלבושו של הקב"ה, ונעשית אצלו גסות הרוח. **היינו שהיו תלמידי רב הונא ע"י לימוד התורה בשיבה שלו מנפצין ומסלקין מעליהם את בחי' הגאווה, כי ע"י הישיבה של הרב עם התלמידים נתתקן חותם דקדושה** שהוא סגירת וקשירת ברית האמונה עם הקב"ה **שהוא היפך הגאווה כנ"ל** באות ו' שע"י גאוה שמביאים הגרים מתגאים מנהיגי דור של שקר ומגבירים ניאוף בעולם בבחי' החתים בשרו ובאות ז' ע"י מגיני ארץ נתקן חותם דקדושה.

וזוהו שנקטה הגמ' בלשון **גלימייהו** כי **גלמי** [לד] **ר"ת י"י מלך גאות לבש, בחי' הגאווה כנ"ל, שהם הכניעו וסלקו אותה.**

וזוהו שנקט לשון **וסליק ענני**, כי סליק ענני זהו **בחי' תיקון הברית**. לשון **שמסלקין ומעלין בחי' החתים בשרו לבחי' מוחין תפילין כנ"ל.**

וזוהו שנקטה הגמ' בלשון **וסליק ענני**, כי ענן זה **בחי' מה שאמר הקב"ה אחרי המבול (בראשית ט)/ל"ה והיתה הקשת בענן** וראייתה לזכור ברית עולם, דהיינו שהקשת בענן מזכירה להקב"ה שכרת ברית עם כל בריות עולם שלא יביא עוד מבול. נמצא שקשת היא **בחי' כריתת ברית, וקשת היא גם בחי' תיקון הברית כנ"ל** כי הברית נקרא קשת/ל"ו כמבואר בפרש"י על ברכת יעקב ליוסף (בראשית מט כו) "ותשב באיתן קשתו", ששבח אותו על שמירת הברית ששמר ולא פגם בה עם אשת פוטיפר. וקשת הברית ושמירת הברית הם עניין אחד כי שמירת הברית בכל מקום גם היא הברית שכרתנו עם הקב"ה להיות מולידים בכל איזה אופן של השפעה וקבלה רק לכבוד שמים.

וזוהו **ענן ר"ת נדיבי עמים לאספו (תהלים מז)/ל"ו** כי נדיבי עמים **בחי' גרים** [לח] כמבואר בפרש"י שם שנקראים על שם אברהם אבינו שהיה נדיב לב ראשון להתיגיר, כי גרות היא שנותן ומנדב את לבו לה. וזה רמז **כי ע"י תיקון הגרים** דהיינו ע"י תיקון הגאווה שהביאו הגרים **נעשה תיקון הברית** וזהו שמסיים הפסוק הנ"ל "מגיני ארץ מאד נעלה" כי תיקון הגאווה של הגרים ע"י תיקון הברית נעשה ע"י המגיני ארץ **כנ"ל** באות ז'.

ואזי כשנעשה תיקון הברית, דהיינו שמעלין בחי' החתים בשרו, דהיינו שמעלים חותם דס"א לבחי' חותם דקדושה דהיינו **לבחי' מוחין, אזי נעשה בחי' תפילין דמכסיין לט על מוחא/מ' ע'}**

^א בגמ' איתא וסליק אבקא אך המכוון שהאבק כסה על אור החמה כמו ענן וע' בחידושי מהר"ט כתובות שכתב שם וז"ל ונראה דה"ק דכי מיכסי יומא במערבא מחמת עננים וכו' הוה אמרי קמו ממתבתא דר"ה, כלומר דמו כמאן דקמו ומזכירין אותו לשבח לומר שהיה לו תלמידים הרבה (ואפשר שהוא על דרך כמו וענן אבק רגליו נחום א)

^ב הערה זו בסוגרים נמצאת כבר בדפוס ר. ושם מתחילת הקטע עד תיבת והיינו באות גדולה

^ג ע"ש פרש"י מאפיל על החמה והיה ניכר בא"י

^ד תהלים קלט טו

^ה **בראשית פרק ט (טו) וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בְּעָנָן וְרָאִיתֶיהָ לְזִכָּר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה כָּכֵל בְּשָׁר אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ:**
פרש"י – בין אלהים ובין כל נפש חיה – בין מדת הדין של מעלה וביניכם שהיה לו לכתוב ביני ובין כל נפש חיה. אלא זהו מדרשו כשתבא מדת הדין לקטרג עליכם (לחייב אתכם) אני רואה את האות ונוכר:

^ו **טעם שברית** נקרא קשת עיין סנהדרין צב. המסתכל בערוה קשתו ננערת שנאמר עריה תעור קשתך. ושם הכוונה לכח גברא עפרש"י ויש מפרשים שאינו יורה כחץ. ואולי אפ"ל שמירת הברית נקרא קשת כי עיקר היא השמירה שלא להשפיע במקום שלא מוליד כבוד שמים נמצא הוא כמו המושך בקשת שפעולתו כביכול הפך המטרה הכי נמי שומר הברית שומר ומתאפק וע"ז כשמשפיע יורה כחץ מכוון לכבוד שמים באמת.

^ז **תהילים פרק מז (ז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אֲבֹתָם כִּי לֹאֱלֹהִים מְגִינֵי אָרֶץ מְאֹד נֶעְלָה:** (פ)

פרש"י – נדיבי עמים. שהתנדבו עצמם לטבח ולהרוג על קדושת שמו: עם אלהי אברהם. שהיה נדיב לב הראשון תחלה לגרים עתה נודע כי לאלהים מגיני ארץ היכולת בידו להיות למגן על כל הבוטחים בו:

^ח ע"ש פרש"י על המשך הפסוק עם אלקי אברהם – שהיה נדיב לב ראשון תחלה לגרים. והמקור בסוכה מט: וחגיגה ג.

^ט בתשכט - דמכסין

תיקון סט דף קטו:מא הארת אמת שהיא בחי' חותם דקדושה הסוגר ומכסה את המוח מדעות רעות של שקר.

וזהו הרמוז בלשון הגמ' וכסי ליומא דהיינו שמשא. היינו רמוז על בחי' תפילין דמכסיין על מוחא שהוא בחי' שמשא, דהיינו שמכסים על המח שהוא בחי' שמש **בחי' משה, בחי' פני משה כפני חמה (ב"ב עה.)/מ"ב** אע"פ שפשט הגמ' שם שמש חמה ביחס ליהושע אעפ"כ לומד רבנו גם כפשוטו שמש בחי' שמש כי שמש כינוי לשכל (וכן מצינו בתורה א' ח"א שיעקב בחי' שכל בחי' שמש), **כי משה הוא הדעת, וכנ"ל [מ"ג]:**

וכשנתתקן המוח בבחי' משה בחי' תפילין כנ"ל, אזי גם בבחי' הסתלקות משה, דהיינו כשנסתלקין המוחין, אזי גם הרשימה שנשאר שהיא בחי' שינה, היא טובה ג"כ מאד, בבחי' (קהלת ה)/מ"ד **מתוקה שנת העובד ר"ת משה** [מ"ה] דכתיב בו בפ' בהעלותך (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא דהיינו שע"י שמש הוא הדעת כנ"ל, אזי יכול לסלק השכל ועם הרשימו לבד נקרא עבד ה', וגם בהסתלקותו ממש כמ"ש (דברים לד ה') וימת שם משה עבד ה'. **כי לפעמים נסתלקין המוחין אצל הרב, וכן אצל התלמידים, כי אין המוחין קבועים תמיד [מ"ו]/מ"ז. ובשעת ההסתלקות, אזי הוא בחי' הסתלקות משה שהוא הדעת, בחי' שינה. וע"י**

^מ **לעיל באות ו'** נתבאר שחותם דקדושה הוא בח' שימי כחותם על לבך כחותם על זרועך דהיינו תפילין של יד וכאן הם מכסיין על מוחא, משמע תפילין של ראש. ונראה שבכלליות לפי המבואר כאן שתפילין הם תיקון המוחין בהארת האמת הכוונה לשל יד ושל ראש, וכן בתקיני הוזהר שצ"ח כאן הטרינר תיקון סט לא חילק אלא מדבר בכלליות על תפילין שהם הארת החכמה המתלבש בבינה.

^{מא} **תיקון סט דף קטו:** – הגה אמר לעיל שחטאו על אדם הראשון גרם הסתלקות החכמה לח"ק מלהאיר לחכמה דלר"ה, והחכמה דלר"ה נסתלקה מלהאיר לחכמה דלר"ה, ואמר **בְּתַר דְּהִרְהַר תְּשׁוּבָה אָדָם לְתַתָּא** אחר שאלם הראשון הכרה בתשובה בהיותו למטה (בשבע אלעות), על ידי זה **הִדְרָא לְבוּשָׁא לְגַבֵּי מוֹחָא** חזר הלבוש שהוא אצל הלבוש את המוח סתומה של אר"ה, **דְּאִיְהוּ אַבְרָא קְרַקְפְּתָא דְתַפְלִין** ש"א אצל הוא כעין הבחיס של התפילין המלבישים את הפרשיות שנתוכס, שהם סוד המוח סתומה, וכל שכן שחזר החכמה לח"ק שבו מלבוש אור הא"ס ז"ה להאיר במוח סתומה דלר"ה, **וְאִתְחַבַּר מוֹחָא דְאִיְהוּ חַכְמָה בְּאִימָא** ולו נחבצר המוח שהוא חכמה דהיינו אצל באימא בסוד היחוד, כי כאשר גרם אדם הראשון להפיש את הקרקפתא דהיינו את אצל ממוח סתומה, זה גרם פרוד גם בין אצל לאימא, לכן כאשר נתקן למעלה, חזרו גם אצל ואימא להתחבר, והיינו שנתלבש אצל באימא. **מִיָּד כְּחוּב וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיִּלְבִּישֵׁם,** ומפרש **וַיִּלְבִּישׁ תַּפְלִין דְּאִינּוֹן מְעוֹר** והם כעין הבחיס של התפילין שהם מעור, ור"ל כמו שאלם הלבוש את אצל באימא, שהיא גם כן בחינת הבחיס של התפילין לאצל, כמו כן הלבוש אצל ואימא את אדם וחוה ככתנות עור, שהיו גם כן בחינת עור התפילין, ומפרש (ה"ג הרמ"ק) **בְּהוּא זְמַנָּא קַמַּת תְּשׁוּבָה דְאִיְהוּ אִימָא קְרַקְפְּתָא דְתַפְלִין עִם אָדָם** באורו הזמן עמדה אימא הנקראת תשובה עם אדם, שהיא בחינת הקרקפתא דתפילין המלבישה על אצל, **לְאִנְנָא עֲלִיָּה וּלְכִסְיָא עֲלִיָּה** להגן עליו ולכסות אותו ככתנות עור, שעל ידי זה נחכסה מעיני החיצונים שצאו לאימא, **דְּהוּהוּ עָרוֹם** כי היה ערום בלי לבוש של קדושה, **בְּגוֹנָא דְאִיְהוּ פְּסִי עַל מוֹחָא עֲלָאָה** כמו שהוא כיסה על מוח העליון שהוא אצל, כך כיסתה אימא על אדם.

ואמר עוד רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, **וּבְרִי וְנִי חֲבִיבִי, כָּל מָאן דְּאִנְחַת תַּפְלִין** כל מי שמניח תפילין, **כָּאֵלוּ פְּסִי עַל מוֹחָא עֲלָאָה** נחשב לו כאילו כיסה והלביש את מוח העליון שהוא אצל באימא, כעין שגרם אדם הראשון בתשובתו, **וּבְגִין דָּא שְׂכִינְתָא עֲלָאָה לָא זָהָ מְנִיָּה** ובגביל זה שכינה העליונה שהיא אימא לא זה מן המניח התפילין כמו מאלם הראשון.

^{מב} **בבא בתרא דף עה.** – ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק שנאמר וברא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונוגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חופה מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו עשן בחופה למה אמר רבי חנינא שכל מי שעשניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הוה מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא ואש בחופה למה אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו אוי לה לאותה בוששה אוי לה לאותה בלימה כיוצא בדבר אתה אמר ונתתה מהודוך עליו ולא כל הודוך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בוששה אוי לה לאותה בלימה.

רשב"ם – אוי לה לאותה בוששה – שבזמן מועט נתמעט הכבוד כל כך שהרי יהושע היה נביא ומלך כמשה ולא יכול להגיע לכבודו:

^{מג} **באות ו' דף ח:**

^{מד} **קהלת פרק ה (יא)** מתוקה שנת העבד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון:

פרש"י – (יא) מתוקה שנת העובד – עובד האדמה ישן וערבה שנתו עליו בין שהוא אוכל מעט ובין שהוא אוכל הרבה כי כבר הורגל בכך. והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון – ושובע נכסים של עשיר בעל פרקמטיאות הרבה אינו מניח לו לישון כל הלילה מהרהר בהן, דבר אחר מתוקה שנת העובד את האלהים, אם מעט ימי שניו ואם הרבה ימי שניו יאכל שכרו המועט כמרובה, **משה פירנס את ישראל מ' שנה** ושמואל הנביא פירנסם עשר שנים ושקלן הכתוב זה כזה שנאמר (תהלים צט) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו וגו' כך נדרש בתנחומא. והשבע לעשיר – בעל שמועות. איננו מניח לו לישון – בקבר שנאמר (שיר השירים ז) דובב שפתי ישנים כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר:

^{מז} ע"ש בפרש"י משה פרנס את ישראל

^{מח} עיין שער הפסוקים ויצא ד"ה והנה גם יעקב היו בו ב' בחינות, ועיין לק"ה ערובי תחומין ו' יז ששמע מרבנו שבשעת הנסיון לוקחים מהאדם את דעת ועיין בזה בעש"ט וירא אות ג. ועיין תורה סה אות ג' כשרוצים לתת לאדם יסורים לוקחים ממנו הדעת.

תיקון המוחין ע"י הישיבה כנ"ל, אזי גם בשעת ההסתלקות הדעת שהוא בחי' הסתלקות משה, בחי' שינה, אזי גם בחי' השינה מתוקה וטובה, מבבחי' מתוקה שנת העובד כנ"ל. כי ע"י תיקון המוחין בבחי' משה הוא הדעת כנ"ל, ע"ז הוא תיקון השינה דהיינו הסתלקות המוחין, שנשאר רשימו לבד בבחי' חלום ע"י מלאך כנ"ל.

וזהו מתוקה שנת העובד. מתוקה דייקא, דהיינו אפילו בשעת הסתלקות המוחין דהיינו אמונה תפלה אזי מרגיש מתיקות רק מעצם החיבור עם הקב"ה בלא השגות כלל רק תפילה באמונה תמימה בחי' מיין מתיקין, בחי' תיקון הברית כי זוכים לזה ע"י תיקון הברית שהוא תיקון הקשר והחיבור עם הקב"ה שהוא בחי' מיין מתיקין מט' (כמובא במ"א בליקוטי הראשון בסי' נ')/נ"א. היפך פגם הברית שהוא בחי' מיין מרירין כי כשפוגם בברית עם הקב"ה אזי מר לו התפילה והחיבור עם הקב"ה ומחפש חכמות כמבואר בתורה יט תנינא עניינו של עמלק שהוא בחי' פגם טומאה הנ"ל ח"ו. אבל ע"י תיקון המוחין כנ"ל, ע"ז השינה מתוקה בבחי' מיין מתיקין, בבחי' תיקון הברית כנ"ל. וזהו גם כוונת המשך הפסוק שם [נ"ג] אם מעט ואם הרבה יאכל, היינו שאין מזיק לו האכילה שעל ידה בא ח"ו טומאה הנ"ל בחלום בשינה כנ"ל [נ"ד] זה חידוש שלא נתבאר לעיל דלעיל נתבאר שלהתגבר על טומאת הלילה שע"י מאכלים לזה צריך שמחה וכאן מחדש שכשהמוחין מתוקנים אזי לא יכולים המאכלים להזיק (ואולי כי מוחין מתוקנים הם בעצמם בחי' שמחה): כי נתתקן בחי' השינה ע"י תיקון המוחין כנ"ל. כי ע"י תיקון המוחין, גם השינה שהיא בחי' הסתלקות הדעת, היא ג"כ טובה ומתוקה מאד כנ"ל:

עד כאן דיבר מהסתלקות המוחין שאינה בכוונה כגון שלוקחים לאדם את המוחין לפעמים כדי להעמידו בנסיון¹¹⁷ או כשהוא עייף או ישן, או מצד הזמן או המקום ועוד סיבות. וכאן מבאר עניין חדש שהוא סילוק השכל בכוונה תחילה שזה עניין התמימות והשלמות בעבודה כי אע"פ שמצווה גדולה לחדד השכל ולהשתדל תמיד לצאת ממוחין דקטנות למוחין גדלות ואזי נקרא בן, אבל בעבודת ה' עצמה כשבא לקיים רצונו ית', צריך לסלק את השכל ולעשות כמו עבד, בלא שום חקירה ושאלה כלל. וזה עניין התמימות שהיא חכמה עצומה ומעט זוכים לזה בשלימות.

עניין זה מדבר עליו רבנו בכמה תורות עד שאמר (סוף תורה עח תנינא)¹¹⁸ חכמות אין צריך כלל. אבל שם נראה שכוונתו לחכמות חיצוניות.

ועיין תורה קכג/119 ביאור רבנו לפסוק (דברים לב) "עם נבל ולא חכם" והתרגום "דקבילו אורייתא ולא חכימו", ומבאר רבנו שאם לא היו ישראל משליכים כל השכל והחכמות שהיו להם לא היו יכולים לקבל את התורה. שם בפ"י הכוונה לחכמות חיצוניות וע"ז.

¹¹⁷ וכן מצינו אפילו אצל צדיקים, עיין שער הפסוקים ויצא ד"ה והנה גם יעקב היו בו ב' בחינות. ועי"ש החילוק בים אברהם שנעקר שמו אברהם לגמרי ואילו יעקב לא נעקר אלא ישראל עיקר. כי יעקב או ישראל, הם בחי' פרצופים משונים זה מזה, כי לפעמים הו"א יש לו פרצוף דקטנות, ונקרא יעקב. לפעמים יש לו דגדלות, ונקרא ישראל, והוא משתנה כפי הזמנים כנודע. ולכן יצדקו בו ב' השמות, יעקב, או ישראל, כל אחד כפי זמנו. ובוזה נתבאר טעם, היותו נקרא בחיר שבאבות, כי אברהם ויצחק, הם חלק פרטי מן הדעת דו"א, או חסדים, או גבורות. אבל יעקב וישראל, הוא כללות פרצוף ז"א בקטנותו או בגדלותו וכנזכר. ולכן נקרא בחיר שבאבות:

¹¹⁸ בתולד - בבבחי'

¹¹⁹ בדפ"ר (כמובא במ"א) ובתקפא ציין היכן

² בתשכס עשה סוגרים (במ"א) [כי אחרי שציין היכן לא מובן מדוע השאיר תיבות במ"א]

¹¹⁷ תורה נ - ... אבל מי שפגם בבריתו, הוא בבחינת מיין מרירין, בבחינת (שמות ט"ו): "ולא יכלו לשותות מים ממרה. מיין מסאבין, ורע טמא. אזי אין יכול להתפלל בבחינת: "כל עצמותי תאמרנה". ואז כלבא נחת, שהוא בבחינת מיין מרירין, שצווח הב הב. והוא בבחינת מרה דאית לה תרי פיות, והוא בבחינת: "חרב פיות" (משלי ה'), בבחינת גיהנם דאית לה תרי בנות, שצווחין הב הב (כמו שכתוב בתקונים שם). וזה בבחינת חולאת שקורין ברעבניש, רחמנא לצלן, ששובר עצמות של אדם. וזה מקמת קלקול המח' שבעצמות, בבחינת מיין מסאבין, מיין מרירין, שפא החולאת הזאת מקמת תאנת נאוף:

¹¹⁸ גם בדפ"ר ותולד - מרירין ומתולד - מרירין

¹¹⁹ המשך הפסוק הנ"ל מתוקה שנת העובד

¹²⁰ באות י' [דף ט.]

¹²¹ ל"ק תחומין ו' יז ששמע בן בפירוש מרבנו.

¹²² תורה עח תנינא - כי חכמות אין צריכין כלל, רק אמונה ותמימות ופשיטות בלי שום חכמה כלל. כי חכמות מייקנים מאד להאדם, והחכמים נלפדים בחכמתן של עצמם, כי החכמה מתעה אותו מחכמה לחכמה, ומאותה החכמה לחכמה אחרת, וכן מחכמה לחכמה יותר ויותר, עד שנגלד ונתעה בחכמות עצמו, בבחינת (איוב ה'): "לכד חכמים בערמם" בערמם דיקא, הינו בערמימות וחכמות שלחם בעצמם הוא לוכד אותם. אשרי ההולך בתמימות:

ועיין בתורה מד תנינא/י"ח שאחר כל החכמות צריך להשליך כל החכמות וזו החכמה הכי גדולה. משמע שמדבר גם מחכמות דקדושה, דהיינו שאחר שלומד כל החכמות, אעפ"כ יש זמן שצריך להשליך את כל החכמות, וצ"ע.

וכאן נ"ל פשוט שמדבר מחכמות דקדושה, שגם אותם צריך לסלק באיזה אופן בשעת עשיית המצווה, שלא לעשותה מחמת החכמה וההבנה אלא כעבד שעושה מה שמצווים אותו אפילו בלא הבנה כלל. ואפילו נגד שכלו.

ונראה שהכוונה כאן היא המשך ועל פי מה שנתבאר לעיל כיצד צריך לחזק את המוחין ולהמשיך הארת אמת גדולה וחוקה, ורק מכח זה אזי בשעת העבודה יכול לסלק את החכמה ואעפ"כ ישאר לו רשימו חזק של אמת לקיים רצון ה' ית' כראוי, בלי ליפול מהאמונה ובלי להתקרר כלל. וזהו שאמר רבנו בתורה רנה שאמונה בלא דעת בקל נופלים ממנה.

כך נראה פשוט דברי רבנו, מלשונו. אבל מוהר"ן נראה שהבין קצת אחרת, עיין לק"ה יום כפור ב' ג' שסילוק המוחין הכוונה שלא להחשיב אותם כתכלית אלא בכל פעם יבדוק עצמו האם מעשיו עולים כפי ידיעתו, דהיינו האם יש לו עדיין איזה ידיעה שלא הביא אותה לעשייה דקדושה. וצ"ע אם כוונתו לפשוט כאן או רק כדי לבאר הקשר לעניין אתרוג ונער בוכה הנזכר בשיחה שאמר בסמוך לאמירת תורה זו. כי צ"ע לשון רבנו כאן **שצריך שיהיו מעשיו מרובים מחכמתו**, משמע כפי שביארתי דהיינו סילוק חכמתו בשעת המעשה ועשייה כעבד, אבל אם הכוונה שיבדוק חכמתו שאינה מרובה ממעשיו, קשה לשון רבנו הוזה, כי לא יתכן שיהיו מעשיו יותר מחכמתו שהרי איך יעשה מה שלא יודע הרי אפילו מה שיודע צריך רחמים עצומים שהכל יביא לעשייה אבל מה שלא יודע לא יתכן שיעשה. ואולי בבחי' נעשה ונשמע, שהכוונה שמוכן לעשות הכל אפילו שעדיין לא יודע, אלא שלכאורה היה צריך לבאר דבריו.

כי באמת צריכין דייקא לסלק את המוח, לסלק דייקא ולא להיות חסר שכל מעיקרא (עיין תורה סב מצוה גדולה לחדד את השכל) כי כנ"ל רק מכח שמחזק את מוחו בהארת אמת מציאותו ת', אזי כשמסלקן הוא נשאר עם רשימו חזק של אמת ולא נופל לרוח שטות שהיא סיבת כל העבירות. **כי צריכין להשליך כל החכמות ולעבוד את ה' בפשיטות. כי צריך שיהיו מעשיו מרובין מחכמתו** [נט/ס] במשנה באבות מבואר שקיום החכמה הוא רק כשאינה מרובה מהמעשים, ומבואר שם שהמעשים

¹² **תורה כג** - ... ולהשליך מאתו כל החכמות, ולסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבודר. וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו, אינו בשלמות, ואינו מקשר להצדיק: **וישראל** בעת קבלת התורה היו להם חכמות גדולות כי אז היו עובדי עבודה ורה שבימיהם, שהיה טעותם על פי חכמות וחקירות גדולות כידוע. ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן החכמות, לא היו מקבלין התורה. כי היו יכולים לכפר בכל, חס ושלום, ולא היה מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו עמהם. ואפילו כל האותות והמופתים הנוראים שעשה לעיניהם, לא היה מועיל להם, כי גם עתה נמצאים אפיקורסים הכופרים על ידי שטות וטעות חכמתם. אך ישראל עם קדוש ראו האמת, והשליכו החכמות, והאמינו בה' ובמשה עבדו, ועל ידי זה קבלו התורה. והינו שתרגם אוגולוס (דכריס ל"ב): "עם נבל ולא חכם", עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו. כי עקר קבלת התורה היה על ידי ולא חכימו, הינו על ידי שהשליכו מאתם כל החכמות כנ"ל:

¹³ **תורה מד תנינא** ... (עי"ש אחרי שמדבר שם מעניין האמונה ועד כמה החקירות פוגמות באמונה) ... גם מחכמות שיש בעבודת השם בעצמו צריך להרחיק מאד. כי כל אלו החכמות של העולם, שיש להנכנסין ומתחילין קצת בעבודת השם, אינם חכמות כלל, והם רק דמיונות ושטויות ובלבולים גדולים. ואלו החכמות מפילין מאד את האדם מעבודת השם, דהיינו מה שחושב וחוקר ומדקדק ביותר, אם הוא יוצא פראוי במה שעושה. כי בשר ודם אי אפשר לו שיצא ידי חובתו בשלמות, ואין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא וכו' (עבודה ורה ג.). ולא נתנה תורה למלאכי השרת' (קדושין נד.). ועל אלו המדקדקים ומחמירים בחמרות ותרות, עליהם נאמר (ויקרא י"ח): "וחי בהם", ואלא שימות בהם, (יומא פה:) כי אין להם שום חיות כלל, ותמיד הם במרה שחרה, מחמת שנדמה להם שאינם יוצאים ידי חובתם בהמצוות שעשו, ואין להם שום חיות משום מצוה מחמת הדקדוקים והמרה שחרות שלהם (והוא בעצמו אינו מחמיר שום חמרא כלל): **ובאמת**, אחר כל החכמות, אפילו מי שיודע חכמות באמת, אחר כל החכמות צריך להשליך כל החכמות ולעבד את ה' בתמימות בפשיטות גמור בלי שום חכמות. וזה היא החכמה הגדולה שבכל החכמות, לבלי להיות חכם כלל. כי באמת אין חכם בעולם כלל, ואין חכמה ואין תבונה נגדו ותברך' (א), והעקר הוא, כי רחמנא לבא בעי' (סנהדרין קו: זתר תצא דף רפא:):

¹⁴ * אבות פ"ג

¹⁵ **אבות פ"ג** (ט) רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקיימת. הוא היה אומר, כל שמעשיו מרובין מחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שחכמתו מרובה ממעשיו, אין חכמתו מתקיימת:

רע"ב - (ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו - אני שמעתי שמקדים במחשבתו יראת חטאו לחכמתו. שהוא חושב בלבו אלמוד בשביל שאהיה יראה חטא. וזה ע"ד שאמרו תחלת המחשבה סוף המעשה: חכמתו מתקיימת - שהחכמה מביאתו למה שלבו חפץ והוא נהנה בה: **וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו** - שאינו לומד ע"מ לעשות. הואיל ואין לבבו פונה להיות יראה חטא אין חכמתו מתקיימת. שמתוך שהיא מונעת אותו מללכת אחרי שרירות לבו הוא קץ בה ומואסה ומניחה: כל שמעשיו מרובים מחכמתו - הכא מיירי שוריו במצות עשה ולעיל בכל שיראת חטאו קודמת לחכמתו איירי שנוהר במצות לא תעשה:

תוי"ט - כל שמעשיו מרובין מחכמתו - כתב הר"ב הכא מיירי שוריו במצות עשה. וא"ת קודמין מיבעי ליה כמו ביראת חטאו. ובמד"ש כתב **בשם רבינו יונה דקשה איך אפשר שיהיו מעשיו מרובין מחכמתו שמה שאינו יודע איך יעשה אלא במה שמקבל על עצמו לעשות כל הדברים אשר יגידו לו החכמים ולא יסור ימין ושמאל**. הרי זה מעשיו מרובין מחכמתו. כי מעתה מעלה עליו כאילו

משל לשרשי אילן והחכמה משל לנופו, וכשבאה רוח חזקה אזי רק אם יש שרשים מרובים אזי לא נעקר ממקומו, ועל כן אמרו חז"ל **ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה** [סא/כ] דהיינו שאע"פ שחשוב ללמוד מה צריך לעשות וכיצד ומדוע/ג אבל זה טפל/טו לעשיית הדבר/טז, וכאן רבנו מבאר הטעם עוד פשט בזה, שנוסף לפשט הפשוט שתכלית הלימוד היא המעשה אבל לימוד שלא עמ"נ לעשות מוזיק, עוד מבאר כאן שהכוונה כיצד לגשת לעשיית המצווה שאין הכוונה שלא ירבה ללמוד טעמי המצוות/טז ודקדוק המצות/טז, אלא אומר שבשעת המעשה יסלק את הבנתו ויבטל שכלו למצוות ה' כפשוטו. **וע"כ צריכין לסלק כל החכמות, ולעבוד את ה' בפשיטות בלי שום חכמות. לא מבעיא/טז חכמות של שטות של סתם בני אדם. אלא אפי' חכמות גמורות, אפי' מי שיש לו מוח גדול באמת**

קיים כל התורה כולה. כיון שבדעתו לקיים מה שיאמר לו החכם. **וכן מפורש באבות דר' נתן [פכ"ב] דתנן התם כל שמעשיו מרובים מחכמתו שנאמר נעשה ונשמע שהקדימו נעשה לנשמע וקבלו שכר כאילו עשו הכל קודם ששמעו** וכל שחכמתו מרובה ממעשיו שלא יאמר אשנה הלכה ואקיימנה. ע"כ. והשתא מתורץ שפיר דמרובין היינו קודמין כענין נעשה ונשמע והא דלא נקיט קודמין. לפי שא"א שיקדמו המעשים בעצמם. שהרי אינו יודעם אלא הקבלה שיקבל עליו לעשות היא שתקדם. וכשמקבל הרי מקבל הכל יותר ממה שילמד לעולם. ולפיכך תנן מרובין שכיון להשמיענו זאת שהקדימה היא הקבלה. והקבלה היא במרובה מהחכמה.

ובהכי נמי אין מקום לשואלים שנמצאו חכמים הרבה באומות שחכמתם מרובה ממעשיהם וחכמתם מתקיימת כמו שנזכרה השאלה בדרך חיים. ותירץ דמשנתנו בסתם בני אדם וכו'. ועוד תירץ דהכא בחכמת התורה בלבד וכו'. ולדין מעיקרא אינה שאלה דכיון שהמרוכים הוא בקבלה. אפשר שחכמיהם קיימו וקבלו עליהם להתנהג ע"פ החכמה ההיא שילמדוה. ולפיכך חכמתם מתקיימת בהם:

שם משנה יז – הוא (כזי אלעזר בן עזריה) היה אומר, כל שחכמתו מרבה ממעשיו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מעטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז). והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב וישכן חררים במדבר ארך מלחה ולא תשב. אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מעטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מוזיזין אותו ממקומו, שנאמר (שם). והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חם, והיה עלהו רענן, ובשנת בצרת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי:

ס * שם פ"א

כז משנה אבות פרק א (יז) שמעון בנו אומר, כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה. ולא המדרש הוא העקר, אלא המעשה. וכל המרבה דברים, מביא חטא (יח)

רע"ב – ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה – ותדע לך שהשתיקה טובה. שאפילו המדרש והדרש והדבור בתורה שאין לך מדה טובה הימנה אין עיקר קבול השכר אלא בשביל המעשה. והדרש ואינו מקיים נוח לו אם היה שותק ולא היה דורש:

יט עיין אור החיים במדבר פרק יט פסוק ב' – העושה מצוה בלא ידיעת טעמה וסודה נחשבת המצוה כגוף בלא נשמה, לזה גמר אומר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה וגו', פירוש יקחו למה שאתה יודע ומכוין בדבר להיותך יודע טוד הענין ופלאיו, ובוה תהיה המצוה נעשית שלימה במעשה ובמחשבה הצריכה:

טז טעמי וכוונת המצוות ביחס למעשה המצווה המשילו חז"ל ביחס נשמה לגוף, שא"א לומר שהנשמה טפל לגוף אבל הכוונה שהחכמה תיהיה על מנת לעשות, ואע"פ שיש גם עניין של דרוש וקבל שכל, דהיינו שיש שכר על לימוד שאינו למעשה נראה שהכוונה ללימוד שמועיל גם למעשה אלא שלא באופן ישיר, כגון לפתח את השכל וללמוד להעמיק על מנת שיוכל לכווין יותר במעשה המצוות וכיו"ב. ועיקר הוהרת חז"ל שלא תיהיה חכמתו מרובה מעשיו הכוונה לחכמות שאינה לשום תועלת למעשה.

צ"ע דאיתא בחז"ל כמה פעמים (עיין סנהדרין עא.) על דברים שאינם להלכה דרוש ותקבל שכר, הרי שיש עניין בלימוד גם שלא עמ"נ לקיים וצ"ע. גם איתא בספר המדות ערך לימוד את לג. הרגל הלמוד הוא עולה למעלה על קיום כל המצוות: ועיין שם אות י. כל ידיעה במשפטי התורה, הן מצוות שבין אדם לחברו הן מצוות שבין אדם לקונו, הידיעה הזאת בעצמה היא הצלחת הנפש: ומצינו בגמ' שהאר"ך התנא בדברים יתירים כדי להגדיל תורה להאדיר (חולין סו: ונדה נא:). ועיין הקדמת הזוהר שע"י חדושי תורה אמיתיים נבראים ארץ ושמים חדשים והוא תיקון נפלא וגורם השגחה. כמבואר בתורה זו ועוד. נמצא שלפעמים גם עצם הלימוד הוא בחי' עשייה כשטורח לברר איזה עניין היטב היטב, אע"פ שאין בוה עשייה גשמית יש בוה עשיית בריאה רוחנית. וענין הרגל הלימוד נראה הכוונה כיון שבעוה"ב זה יהיה כל עסקינו ומי שלא הורגל לזה יהיה לו קשה מאד.

יט אין צריך לומר שמדובר רק בחכמה דקדושה ולא כהמפרשים שמדובר בחכמות חיצוניות כי זה לדעת רבינו מוזיק תמיד. וצ"ע כי כל הליקוטי הלכות של מוהר"ן שרבנו כל כך שיבח זה מה לכווין בעשיית המצווה, ואיך אפ"ל שצריך לסלק כל זה בשעת עשית המצווה הרי מוהר"ן בפירוש כתב שצריך לכווין כל כונתו וטעמי המצווה בשעת העשייה. וכן מבואר באור החיים ריש פרשת פרה אדומה שבפרשת חקת. שמצווה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה, וכוונתו שם על הבנת טעמי המצווה, כמבואר שם בפירוש. ונ"ל כוונת רבינו שאע"פ שצריך לכווין לעשות עשייה שתידיה כפי טעמי המצווה אבל כיון שבוודאי א"א לו להשיג כל טעמי המצווה על בוריים צריך בעשיית המצווה לסלק עצם הבנתו שלא לעשות על פיה אלא על דעת הקב"ה המצווה אותו ועל דעת מבחר הברואים שמשגיח באמת עומק כוונת כל מצווה, וזה ענין ההתקשרות בעשיית המצוות וכמבואר גם באור החיים הנ"ל, נמצא שאת עצם המצווה אני עושה עפ"י הרושם הנשאר בלב מידיעת טעמי המצווה ולא עפ"י עצם ההבנה שלי בטעמי המצווה, וזה בחי' אמונה שהיא סילוק ידיעת מהותו ואעפ"כ יש בה שכל עצום של ידיעת מציאותו, כך בכל מצווה, לכן המצוות נקראים אמונה כמ"ש (תהלים קיט פו) כל מצוותיך אמונה, וכל המצוות שרשן אמונה כמבואר בגמ' בא חכוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחיה.

יט דקדוק המצווה היא כיצד לקיימה למעשה, וגם בוה הוהיר רבנו וחי בהם דהיינו שלא יבוא לעשיית המצווה בעצבנות שמא לא יצא חובתו ולא דקדק כראוי אלא בשמחה של מצווה, דרחמנא ליבא בעי, אלא שלא עם הארץ חסיד, ובוודאי רק לב לא יועיל אבל אחר שלמד היטב ההלכה אזי יעשה המצווה בשמחה של מצווה רק עם הרושם שנשאר ממה שלמד ולא בכל עצבנות הדקדוק, וכנ"ל שזה יסוד התורה כאן.

ע[ס]ן/ע, כשמגיע לאיזה עבודה, הוא צריך להשליך כל החכמות, ולעסוק בעבודתו ית' בפשיטות נראה כוונתו שאפילו היכן שלפי שכלו והבנתו בטעמי המצווה צריך לשנות קצת מפשיטות מעשה המצווה המבואר בחו"ל, אעפ"כ יסלק שכלו ויקיים אותה בפשיטות כעבד, ואולי כוונת רבנו לאפוקי מאותם שע"י שלמדו טעמי המצוות טעו לבטל איזה מהן לפי הבנתם כגון בתורה יב תנינא שהיה צדיק שטעה שמותר לגלח את הזקן בחו"ל, וכן בימינו יש חסידות שלימה שלא אוכלים בסעודה שלישית ולא ישנים בסוכה, כי לא מסלקים שכלם כשבאים לקיים את המצוה אלא רוצים לקיים אותה לפי השגתם בה.

וצריך אפי' להתנהג ולעשות

ע"י עיין לק"ה יום כפור הלכה ב אות ג'

ע ליקוטי הלכות יום הכפורים הלכה ב אות ג' - כי כל אחד בשו"ק לאיזה שכל אפילו לשכל וחקמה דקדושה, ועקר השכל על ידי שמעלה לחות ושמנונית הגוף אל המוח שבראש, שזה בחינת מה שנאמר שם קדם במאמר הנ"ל. שצריכין להעלות מבחינת החתים בשרו לבחינת חותם דקדושה, בחינת תפלין מחין, עין שם. וכשמעלה לחות ושמנונית הגוף אל הדעת ונתרבה מחו ודעתו, אוי צריך שלא לעמוד. ולסמוך על דעתו לבד, כי על ידי הדעת והחכמות של אדם יכול לפל בטעותים גדולים חס ושלום, ויוכל על ידי חכמתו להטות לגמרי חס ושלום, מדרך כי ה', כי אסור לסמוך על דעתו וחכמתו לבד, (כמבאר בדברי רבנו זכרוננו לברכה כמה פעמים. רק עקר השלמות הוא כל מה שנתרבה ונתוסף דעתו ומכיר ביותר בגדלת ה' יתברך שיראה להמשיך הדעת אל הלב בבחינת וידעת היום והשבות אל לבבך שצריכין להמשיך הדעת אל הלב כמו ששמעתי מרבנו זכרוננו לברכה שאמר, כי הלא גם אמות העולם יש להם דעת וחכמות, אף שהדעת שלהם הוא בלא לב והעקר להמשיך הדעת אל הלב בבחינת וידעת היום והשבות וכו' כנ"ל, הינו בשו"ק לאיזה דעת ימשיך הדעת אל הלב ויסתכל היטב בעצמו אם מעשיו עולים יפה כפי חכמתו ואם לבו שלם עם ה' שיתבטלו כל תאוות וחקמת הגוף כל מה שלב האדם חומד כלם יתבטלו נגדו יתברך. ולא יהיה לו שום תאוה וחקמה כלל רק להשם יתברך, כי כך יפה לו כפי הדעת שזכה עכשיו להכיר בגדלתו יתברך וישתדל עכשיו לעבד את ה' במצות מעשיות ועבודות דקדושה באופן שיהיו מעשיו מרבין מחכמתו, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, וכמבאר לעיל במאמר הנ"ל שצריכין להשליך את כל החכמות ולעבד השם יתברך בפשיטות גמור. נמצא, שכל מה שזוכה לדעת יותר ולהכיר יותר בגדלתו יתברך הוא ממשיך בכל פעם הדעת אל הלב והגוף להשתדל לעשות מעשים טובים ועבודות דקדושה כפי הדעת שזכה עכשיו וכל מה שיש לו דעת יותר עובד ביותר ועושה מעשים טובים ביותר בשביל השם יתברך בפשיטות גמור בלי שום חכמות ואינו נמשך אחר חכמתו להיות נשאר עם החכמות לבד חס ושלום, בלי עבדות חס ושלום, רק עקר חכמתו הוא להשליך החכמות, דהינו כל מה שזוכה ליותר חכמות ומכיר ביותר אותו יתברך הוא משתדל בכל פעם יותר לעבד אותו יתברך בפשיטות בעבודות בלי חכמות, כי זה עקר עבודתו יתברך ועל כן הוא משליך בכל פעם את החכמות בשביל עבודתו יתברך. נמצא, שממשיך את כל חכמתו אל הלב והגוף, דהינו אל עבדות ועשיות דקדושה, שזה העקר כנ"ל ומשם נמשך עקר יפי הדור האתרוג שהוא בחינת מלכות כידוע, כי עקר התגלות מלכותו יתברך הוא רק על ידי מעשים טובים, על ידי מצוות מעשיות, כי מלכות הוא בחינת עשיה כידוע, כמוכא בזהר שמלכות מקנן בעשיה. וזה עקר עבודתנו בראש השנה וביום כפור. שאז ישראל הם בבחינת נער בכה, דהינו שמסלקין ומשליכין כל החכמות רק ממשיכין הדעת אל הלב ומסתכל כל אחד בעצמו אם לבו קשור לדעתו, דהינו אם מתנהג בתאוות לבו וגופו כפי הדעת שלו, כי כל אחד ואחד יודע מהשם יתברך בכלל שמלא כל הארץ כבודו. וצריך להסתכל בעצמו אם הוא מתנהג כך עם גופו כפי דעתו. ואם מעשיו עולים יפה כפי דעתו וחכמתו על כל פנים. ואז בראש השנה ויום כפור שכל ישראל מתעוררים בתשובה ואז נתעורר לבכייה על ידי זה, כי כל אחד ואחד בעצמו איך מעשיו אינם עולים יפה כפי חכמתו שידוע שהשם יתברך מלא כל הארץ כבודו ואף על פי כן נטה מרצונו יתברך ומכל שכן מי שפגם חס ושלום, או חטא חס ושלום, וזה בחינת נער בכה, דהינו שמסלקים כל החכמות ומסתכלים רק על המעשים אם עבודתו היתה כראוי בשנה זו כפי חכמתו ודעתו על כל פנים. ועל ידי זה נתעורר לבו לבכייה גדולה, כי רואה כמה רחוקים מעשיו אפילו מחכמתו ודעתו הקטנה. וזה שכתב רבנו זכרוננו לברכה שעל ידי בחינת נער בכה זוכה לאתרוג נאה כנ"ל, כי על ידי נער בכה, שזה בחינת שממשיך הדעת אל הלב והגוף להשתדל שיהיו מעשיו מרבין מחכמתו כנ"ל, על ידי זה עקר התגלות מלכותו יתברך כנ"ל, שזהו בחינת הדור האתרוג, שהוא בחינת מלכות כנ"ל. וזה בחינת שממשיכין שרשי הדעת אל הששה קצוות, דהינו אל הגוף ומשם נמשך הדור האתרוג, הינו כנ"ל שממשיכין עקר הדעת אל הגוף להשתדל לעשות מעשים טובים בלי חכמות כנ"ל ועל ידי זה עקר התגלות מלכותו יתברך שהוא בחינת הדור האתרוג כנ"ל:

דברים שנראה כמושג דהיינו חסר דעת **בשביל עבודת ה', בבחי' (משלי ה')^א באהבתה תשגה תמיד**. פשט הפסוק פרש"י לשון שגגה שתעסוק בה כל כך עד שכל שאר עסקיך יהיה כמו שוגג, ורבנו דורש שמדבור בתורה עצמה **שבשביל אהבת ה' צריכין לעשות דברים הנראין כשגעון** [ב], **כדי לעשות מצוותיו ורצונו ית'** רק נראין כשגעון ולא שגעון ממש, וכנ"ל שמכח חזוק האמת שמאירה לו אזי אפילו שמסלק שכלו ועושה כמו שגעון נשאר בדביקות. **כי צריכין להתגלגל בכל מיני רפש וטיט [ד/ו]^ה בשביל עבודת ה' ומצוותיו ית' [ו] כגון לפייס חברו אע"פ שמתבוזה עי"ז ויסלק שכלו המסית דגדול כבוד הבריות. וכגון בדיקת חמץ אפילו במקומות המטונפים אם יש שם חשש חמץ, כגון לזחול תחת המטה וכגון באשפה שברשותו ולא עומדת להתפנות עד החג, ויסלק שכלו המסית שצריך לשמור על בגדים נקיים ושלא יהיה רבב על בגדו, ועיין פרש"י ישעיה נז כ' שרפש וטיט הם דבורי הכפירה של הרשע נמשל לים נגרש שבשפתו רפש וטיט, ועפ"ז אולי רומז רבנו גם לעניין שלפעמים צריך לדבר לשם שמים עם רשע אע"פ שעל פיו אפיקורוסות, ואפילו מי שלא ראוי לזה, עכ"פ לדבר עם תינוק שנשבה דברי הבל שלו שהם דברים בטלים שלגבי בן תורה הם רפש וטיט וגם יש בזה איסור דיבור דברים בטלים כמ"ש ודברת בם, דהיינו בתורה ולא דברים בטלים, וכדי לקרב רחוקים לכבודו ית' מפיל עצמו לרפש וטיט כזה, ועיין לק"ה נזיקים ה' ט' ו"ח שעיקר הכוונה לגלגל עצמו ברפש וטיט זה שבשביל שרואה**

^א **משלי פרק ה** (יח) יהי מקורך ברוך ושמח מאשת נעורך: (יט) אילת אֶהְבִּים וְיַעֲלֶת חֵן דְּדִיָּה יִרְוֶךָ בְּכָל עַת פְּאֶהְבֶּתָה תִּשְׁגָּה תְּמִיד:

פרש"י – (יט) תשגה תמיד – ... ורבתינו פירשו (עירוני נד), לשון משגה כמשמעו בעבור אהבת' תהיה שוגג בשאר עסקיך כי היא משמרת על שלך אמרו עליו על ר"א בן פדת שהיה דורש בשוק התחתון וסדינו מוטל בשוק העליון פעם אחת בא אדם אחד ומצא נחש כרוך עליו:

^ב כאלו מפגש תשנה לשון שגעון ועיין לעיל סוף תורה יט וריש דף כז: פירש שגינות לשון שוגג מעשה רע וכוונה טובה והכל אחד דהיינו כלא דעת. (משוגע מאכזר דעמו ככוונה וסוג כטעות)

^ג בתרלז - מצוותיו

^ד לשה"כ ישעיה נז כ', עי"ש מצוותיו ציון ופרש"י ב"ק ל. שרפש הוא טיט (בוץ עפר עם מים). ועי"ש פרש"י הרשעים סריותם בפיהם, ולפ"ז אולי רומז לנינו לקיבוץ חוקים אע"פ שזכרנו רפש וטיט ועיין לק"ה נזיקין ה' ט' עיקר רפש וטיט הוא שבשביל צער השכינה משליך עצמו לתהומות להעלות נפשות נפולות מלוכלכות ברפש התאות ועוונות.

^ה **ישעיה פרק נז** (כ) וְהָרְשָׁעִים פָּיִם נִגְרָשׁ כִּי הִשְׁקֵט לֹא יוֹכֵל וְיִגְרָשׁוּ מִיָּמָיו רָפֵשׁ וְטִיט:

רש"י – (כ) והרשעים – שאין נותנין לב לשוב. כים נגרש – הים הזה גליו מתגאים לרום למעלה ולצאת חוץ לגבול החול אשר שמת גבול לים וכשמגיע שם הוא נשבר על כורחו וכל זה גל חבירו רואה ואינו חוזר בו כך הרשע רואה את חברו לוקה ברשעו ואינו חוזר בו ומה הים רפשו וסריותו על פיו כך הרשעים סריותם בפיהם כגון פרעה אמר מי ה' (שמות ה) שנחרב אמר מי בכל אלהי הארצות (ישעיה לו) נבוכדנצר אמר (ישעיהו יד) אדמה לעליון. כים נגרש – כים אשר נגרש שגורש כל היום רפש וטיט:

מצוות ציון – (כ) נגרש – מלשון גרושין ותנודה. השקט – ענין מנוחה ומרגוע. יוכל – מלשון יכולת. רפש – הוא עפר לח כעין הטיט ואין לו דמיון במקרא ובדרו"ל לא יהיה אלא כרפשו (בבא קמא ל:):

^ו בתרלז ומתוצו - עבודות

^ז עיין פסחים סה: שבת הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם. ועי"ש מנחת בכורים וחזון יחזקאל על התוספתא ד' ז' – שמראים בכך שעוסקים באמונה בעבודתו של מקום ואינה נמאסת בעיניהם בגלל הדם.

^ח **לקוטי הלבנות** נזיקין הלכה ה אות ט – והנה מבאר שם שגם הצדיק הגדול והנורא והנשגב מאד גם הוא אינו זוכה לביחית תקון המשפט כי אם על ידי תמימות ופשיטות שמשליך כל חכמתו ומשליך עצמו לתוך רפש וטיט בשביל ה' יתברך ועל ידי זה ה' יתברך חומל עליו ומגלה לו סוד דרכי ה' בחינת צדיק וטוב לו צדיק ורע לו וכו', שזהו בחינת תקון המשפט. ומבאר שם שזה הצדיק יכול להעלות את המשפט מעמקי תהומות שגם לישם בבחינת משפט זהו רבה ומשם הוא מעלה אותו וכו', עיין שם בסוף התורה היטב. נמצא שעקר תקון המשפט הוא על ידי תמימות וזה אנו צריכין להמשיך עלינו כל אהד ואהד לילך בזה כל ימיו להמשיך על עצמו דרכי התמימות והפשיטות כאשר הנהיגו הוא זכרוננו לברכה כמה פעמים. ועל ידי זה גם אנו זוכים בכח הצדיק הנ"ל לביחית תקון המשפט, כי הצדיק הנ"ל בתקף קדשתו וחכמתו הנשגבה הוא מסלק הכל ומתנהג עצמו בתמימות ומשליך את עצמו לתוך כל מיני רפש וטיט בשביל ה' יתברך. ועקר הרפש והטיט שמשליך עצמו לשם בשביל ה' יתברך הוא מה שמוריד את עצמו ומשליך את עצמו בעמקי תהומות שהם מקומות הנמוכים והמלכלכים מאד של אלו שגם לשם בעונותיהם ותאותיהם הרעות שזהו עקר בחינת נפילת המשפט עד התהום. והצדיק בגדל רחמנותו על צער השכינה וישראל הוא משליך עצמו לשם כדי להעלות הנפשות הנפולות משם מעמקי תהומות תחתיות, שזהו עקר בחינת רפש וטיט שמשליך הצדיק עצמו לשם בשביל ה' יתברך. כי ה' יתברך חפץ חסד ורועה בתשובתו של רשעים ואינו חפץ במיתתו וחושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. והצדיק שהוא יודע גדל תשוקת ה' יתברך לזה להחזיר אליו נדחיו על כן הוא מוסר נפשו בשבילו ומשליך עצמו למקומות נמוכים כאלה. כי זה עקר הנחת רוח של ה' יתברך, שזהו בחינת מה שאמר דוד המלך עליו השלום, ואני ידי מלכלכת וכו', כמבאר מזה במקום אחר. ועל פן כל אהד שרועה לרחם על עצמו ורועה לעלות מעמק נפילתו כל תקונו על ידי תמימות שעל ידי זה הוא יכול לרבע עצמו ולהפיל בהצדיק בכל מקום אשר הוא שם אפילו בעמקי תהומות, כי הצדיק הוא בחינת תם ומתמם עם תמימים שכל מי שממשיך עצמו לדרכי התמימות אף אם נפל בתאותיו לתהומות כמו שגם יכול להפיל בתמימות הצדיק שהוריד את עצמו לשם ויכול לעלות ולשוב לה' יתברך על ידי זה:

(י) כי עקר תקון כל אדם הוא על ידי בחינת תקון המשפט. כי צריך כל אדם לכלכל דבריו במשפט שישפט את עצמו בכל עת על כל דבר וכל הפגמים חס ושלום, הם בחינת קלקול המשפט שאינו מתנהג במשפט התורה. ועקר קלקולו על ידי חכמות רעות של העולם שהם בחינת פגם המשפט. והיגו מה שנדמה לכל אהד כאלו ה' יתברך אינו מתנהג עמו במשפט הישר והצדק כאלו אי אפשר לו לעמוד בנסיון כפי מה שה' יתברך מתנהג עמו. כי רב העולם צועקים שאינם יכולים לעבד את ה' יתברך מחמת חסרון הפרנסה. נמצא לפי דעתם חס ושלום, ה' יתברך מעות המשפט נגדם שרועה שייעשו מה שאין בכחם לעסוק בתורה ועבודה בחסרון פרנסה כזאת. אכל

צער השכינה מוריד עצמו לשאול תחתיות לקרב רחוקים המלוכלכים ברפש וטיט התאוות ומדות רעות ודבורים של הבל.

ולאו דווקא מצוה ממש, אלא כל דבר שיש בו רצון הש"י נקרא מצוה. כי יש תרי"ג מצות, ואלו התרי"ג מצות יש להם ענפים רבים. וכל דבר שיש בו רצון הש"י שעושיין בו נחת לאביו שבשמים הוא בחי' מצוה.

עתה יבאר שיש השגות שהן למעלה מהשגת המוחין ואפשר להשיגן רק ע"י סילוק המוחין כנ"ל דייקא. והדוגמא לזה היא מה שנדמה לעיוות המשפט, כשרואים צדיק ורע לו רשע וטוב לו. וענין זה ביקש משה רבנו להבין בחייו דהיינו בשכלו והשיב לו הקב"ה שאין לזה תירוץ במהלכי שכל אנושי כי תלוי רק ברצונו ית' שחונן ומרחם למי שרוצה אפילו כשאינו הגון, וכדברי רבי מאיר בגמ' ברכות ז.

וכאן מגלה רבינו שיכול אדם בחיים חיותו לסלק את שכלו דהיינו אע"פ שהוא בן חכם אעפ"כ מסלק שכלו ומקיים רצונו ית' כעבד/טו, ואזי אפשר שיתגלו לו השגות שבשכלו לא יכול להשיג. ונראה שבן הכוונה לשכל, דהיינו שלא מועיל להיות רק עבד דהיינו מי שמעיקרא אין לו שכל, רק עושה בתמימות כל דבר, אלא צריך דייקא לחדד השכל ואזי כשווכה להשיג בשכלו עד היכן שיכול להשיג בשכל אנושי, אזי כשמתגבר על שכלו מרוב אהבת ה' ומסלקו כעבד, מגלים לו עוד השגות שא"א להשיג בשכל. וצ"ע אם א"א להשיג בשכל כיצד מגלים זאת לאדם וכ"ש כשמסלק את השכל.

ונראה שיסוד העניין הוא כפי שנתבאר בתחילת התורה, סוד האמונה שהיא היכן שלא משיג בשכל (כמבואר בתורה ח' תנינא) ומאידך היא מוחין עצומים עד כדי שמרגיש וכאילו רואה בעיני שכלו את מציאות הקב"ה. ונתבאר ששכל זה הוא בחי' הרשימו של אור הא"ס שנסתלק מהחלל הפנוי, והוא בחי' השגת מציאותו ית' ולא השגת מהותו.

וזה עניין החילוק בין שכל פנימי לשכל מקיף שבשכל פנימי אנו מנסים להשיג את מהותם של דברים וכיון שא"א להשיג מהותו ית' אנו עוסקים בהשגת מהות פעולותיו, אבל בשכל המקיף לא מנסים להשיג מהותם של דברים אלא את מציאותם, ומכאן זה אנו מתחזקים להשיג גם מהותם במה שאפשר לשכל אנושי להשיג. הדוגמא שמביא רבנו לשכל מקיף שלמעלה משכל אנושי היא קושיית צדיק ורע לו רשע וטוב לו והטעם כיון שאנו עוסקים בעיוות המשפט כנ"ל באות יא, ובכלליות בתיקון האמונה, וקושיה זו היא המרכזית ביותר שנדמית לעיוות המשפט של הקב"ה בהנהגת עולמו ועי"ז מחלישה מהאמונה.

וכאן מבאר רבנו שע"י סילוק השכל אנו עושים בחי' חלל ומתקשרים לבחי' הרשימו שבחלל הפנוי דהיינו לאמת המחוקת את האמונה כנ"ל בהקדמת התורה.

וצריך לגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט כדי לעשות איזה רצון ונחת להש"י. ואזי כשאהבתו חזקה כ"כ להש"י עד שמסלק כל חכמתו ומשליך עצמו לרפש וטיט בשביל עבודתו ית' כדי לעשות לו ית' איזה נחת, אזי הוא טובה להמוחין כי המוחין הם השכל הפנימי של האדם, וטובה למוחין כשווכים להשיג איזה השגה בשכל המקיף, כי המקיף מחייה את הפנימי (כמבואר גם בתורה כא). כי אזי זוכה להשיג אפי' מה שהוא למעלה מהמוחין דהיינו שכל המקיף, כל אחד לפי בחינתו, וזה בחי' מה שגם משה בחייו לא השיג [יא]/יב. היינו, בחי' צדיק ורע לו רשע

האמת בודאי אינו כן. כי צריך כל אחד להאמין כי צדיק ה' וישר משפטיו ובודאי אינו בא בטרוניא עם בריותיו ואינו מבקש מהאדם שייעשה מה שאין ביכולתו.

^ט **צ"ע בזה** כי ידוע שאדרכה קיום מצווה ככוונה כשמבין מה פועלים מעשיו היא באיכות הרבה יותר גבוהה ממי שעושה בלא הבנה. ועל כן חיבר לנו מוהר"ן את כל הליקוטי הלכות כדי שנכווין לטעמן בשעת עשייתן כמבואר בהקדמה ללק"ה. אבל הכוונה שלא ישנה מהמצוה לפי הבנתו כמו שמצינו טועים אפילו צדיקים גדולים כגון שלמה המלך שטעה בריבוי נשים וכן צדיקים שהתירו לגלח את הוקן בחו"ל או לבטל אכילת סעודה שלישית ושינה בסוכה וכו'. דברים מפורשים בהלכה. וצ"ע גדול בזה כי מאידך מצינו צדיקים שהתירו לעצמם אביזרייהו דגילוי עריות לתקן עצמם (עיי' בן יהוידע סוטה לו). אבל לנו הדברים פשוטים כפשוטו ממש שצריך ללמוד טעמי המצוות וכוונתן ופעולתם, כן, ואעפ"כ לקיימן כפשוטן בלא לשנות כהוא זה מאופן עשייתן כפי שביארו חז"ל, כעבד. וזה שאמר רבנו תקמטו את הספר שלי ואל תשנו סעף קטן בש"ע. נראה כוונתו שאפילו כשנראה לי שיש סתירה מדברי רבינו לאיזה הלכה צריך להדחק בכוונת רבינו כדי שלא לשנות מההלכה, ולא להפך להדחק בהלכה כדי לקיים דברי רבנו. עיקר כוונת רבינו כאן שלא רק מחמת הצווי שלא לשנות צריך לסלק ששכלו אלא העיקר מחמת אהבת ה'.

^י **תורה כא אות ד** - שפע אלקי הני"ל, הוא בחינת מקיפין, שהשכל הזה הוא גדול עד למאד, עד שאין המוח יכול לסבלו ואין נכנס במוח, אלא הוא מקיף את הראש. כמו שאנו רואים כמה חכמות עצמות, שאין יכולת במוח האנושי להבין על ברי, כמו כמה וכמה מבוכות שאנו נבוכים בהם, כמו הידיעה והבחירה, שאין מוח של אנושי יכול להבין את הידיעה הזאת, והשכל הזה הוא בחינת מקיף, שאין נכנס בפנימיות המוח כי אם מקיף אותו מבחוץ, והשכל הפנימי מקבל חיותו מהמקיף הזה:

^{כא} ועיין פל"ח איך אפשר להשיג יותר ממה בחייו

^{כב} **ענין פל"ח** אות יג שלכל אחד הבחי' דעת שיש לו היא בחי' משה וכל אחד לפי מדרגתו יש במופלא ממנו דהיינו שהבחי' משה שלו לא משיג אבל ע"י שמסלק חכמתו ומשליך עצמו לרפש וטיט בשביל לעשות רצון הקב"ה אזי זוכה להשיג בבחי' משה שלו מה שלא השיג קודם בבחי' משה שלו ע"ש.

אהבתו ית', אזי זוכה להשיג גם מה שבחי' משה בחייו דהיינו בעת קיום המוחין אין יכולין להשיג, דהיינו צדיק ורע לו רשע וטוב לו.

כי יש בחי' בן, שהוא מחפש בגנזייתא דמלכא [כא] באוצרות המלך הנסתרים, כמו בן {ע' זוהר בהר קיא: [כב]} והפירוש שמרוב הקשר שבין האב והבן זוכה הבן להשגות גבוהות וטעמי המצוות שהם נעלמים ממי שאינו במדרגת הבן. ממילא גם קיום המצוות וכן רצון הקב"ה הוא מקיים מתוך הבנה ועפ"י השגתו/כז.

ויש בחי' עבד, שאין לו רק לעשות עבודתו שנתנו לו, ואסור לו לשאול שום טעם וחקירה על עבודתו, כי הוא מחויב רק לעשות את שלו דהיינו עבודתו שנתנו לו לעשות.

אבל יש בן שהוא אוהב כ"כ את אביו עד שמחמת האהבה הוא עושה מעשה עבד מה שעבד פשוט צריך לעשות ובדרך כלל לא עושה. והמשל בזה לחייל המלך שנלחם בכל כוחו והולך וקופץ בתוך הסוללות [כד] הגדולה כה(שקורין פאסי) דהיינו החפירות ותעלות שעושים במלחמה להסתתר, והוא קופץ לתוכן ומתוכן בתוך קשרי המלחמה [כה], ומגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט דהיינו שנלחם גם ביום גשם והחפירות מלאות מים ובוץ כדי לעשות נחת רוח לאביו, מה שאפי' עבד פשוט לא הי' עושה עבודות כאלו. ואזי כשאביו רואה אהבתו החזקה כ"כ, שכל כך אוהב אותו עד שמשליך עצמו לעבודות גמור בשביל אהבתו, אזי הוא מגלה לו סודות גם מה שאין נמסר אפי' לבן. כי אפי' הבן שהוא מחפש בגנזייתא דמלכא דהיינו שמגלים לו סודות התורה, אעפ"י כ"כ יש מקומות שגם הבן אסור ליכנס לשם, היינו שיש השגות שגם הבן אינו משיג אותם שהן לגביו בבחי' במופלא ממך אל תדרוש. אבל ע"י שהבן מסלק כל חכמתו ומשליך עצמו לעבודות כנ"ל, עי"ז אביו מרחם עליו, ומגלה לו, מה שאינו נמסר אפי' לבן. היינו בחי' שנתגלה לו בחי' צדיק ורע לו רשע וטוב לו שגם משה בחייו לא השיג זאת דהיינו כמו שמשה רבנו לא השיג השגה זו אע"פ שזכה לכל מה שאפשר להשיג בשכל אנושי, כי השגה זו היא למעלה משכל אנושי, כך כל אדם יש השגות שלפי מדרגתו אין לו כלים להשיג והן לגביו בבחי' במופלא ממך אל תחקור, אבל ע"י שמסלק שכלו בבחי' בן שעושה מעשה עבד כנ"ל, אזי זוכה להשיג (וצ"ע אם כיון שאצלנו מדובר במה שכן אפשר להשיג בשכל אנושי, אם ע"י שעושה כנ"ל זוכה להשיג ממש, דהיינו שמעשים כאלה מוסיפים לו כלים להשיג, או שכיון שלגבינו זה במופלא אזי עי"ז משיג רק בבחי' השגת מקיף כמו אצל משה רבנו, דהיינו שכיון שאין למי שהוא בגוף כלים להשגה כזו אזי משיג רק בבחי' מקיף דהיינו בחי' ביטול ועלית נשמה וכשחוזר לעצמו אזי הרושם נשאר מאיר הרגשת הלב (כמבואר בתורה סה) :

עתה יבאר כיצד עניין הנ"ל רמוז בדברי הנביא מלאכי/כז

וזהו בחי' (מלאכי ג/כח) וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו, העובד אותו דייקא, היינו בחי' בן שמשליך עצמו לעבודות. שמסלק כל חכמתו ועושה מעשה עבד. וזהו בנו העובד אותו, היינו בן כהעושה מעשה עבד כנ"ל, עי"ז

^{כא} פי' באוצרות המלך

^{כב} ד"ה בתרין וינין (נ"א שמהן אליו) אקרון ישראל לקב"ה עי"ש גם דף קיב. ועיין תורה ערה ובסוף שיר ייודות של רבינו

^{כג} עיין בזה מחלוקת בגמ' ב"מ קטו בין רבי יהודה ור"ש אי דרשינן טעמא דקרא או לא דרשינן ורשב"י דייקא שזכה לבחי' בן במדרגה גבוהה ביותר סובר דדרשינן טעמא דקרא.

^{כד} ירמיהו לב כז עי"ש רד"ק יונתן תירגם הא מליטא עלו על קרתא למכבשה והוא תל עפר שצוברין סביב החומה לעלות משם על החומה וכן בדרו"ל מליא בנצא: וירמיהו לג ד' עי"ש מצודת ציון

^{כה} נמצא כבר בדפ"ר

^{כז} לשון המשנה בסוטה מד. עה"פ הירא ורך הלבב רע"א שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ועיין לקמן תורה מג

^{כח} עיין מגילה טו. שנחלקו האם מלאכי הוא מרדכי או עזרא הסופר

^{כח} מלאכי פרק ג (יו) והיו לי אָמֵר יְדוּד צְבָאוֹת לְיוֹם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחַמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעוֹבֵד אֹתוֹ: מצודות דוד – (יז) והיו לי – אמריהם יהיו שמורים אצלי על היום אשר אני עושה עליו סגולה הוא יום הגמול שעל היום ההוא יאצור מעשה בני אדם לשלם לכל איש כמפעלו. וחמלתי – אז אחמול על יראי ה' כאשר יחמול איש על בנו הנוהר בעבודתו:

מצודות ציון – (יז) סגלה – ענין אוצר כמו וסגולת מלכים (קהלת ב). וחמלתי – ענין רחמנות:

^{כט} גם בדפ"ר ותירלד - העושה, ומתלדו - שעושה

וחמלתי עליו. כי עי"ז הש"י מרחם עליו, מחמת שרואה אהבתו חזקה כ"כ, ומראה ומגלה לו בחי' צדיק ורע לו רשע וטוב לו כנ"ל. וזהו המשך הפסוק שם (מ"ש שם) **ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע וכו', דהיינו שזוכה להשיג עי"ז צדיק ורע לו רשע וטוב לו כנ"ל:**

וזה בחי' תיקון המשפט [לן/לא] דהיינו מה שמסלק שכלו בעשית המצוות, **כי זוכה עי"ז להשיג צדיק ורע לו רשע וטוב לו, שזה נראה כעוות המשפט, ועכשיו כשזוכה להשיג ולהבין זאת, זה בחי' תיקון המשפט :**

נמצא שע"י רבי אמת עם תלמידים, נעשין ונתתקנין כל הבחינות הנ"ל.

אות טז

השכל נקרא קר ויבש והלב חם ולח, כי חום ולחות שהם יסוד האש והמים מתיחס להתפעלות הלב הנקרא חמימות הלב. אבל מח ושכל נקרא קר ויבש, דהיינו בלא שום התפעלות. והריאה יש בה משניהם קר ולח. קר בחי' שכל כי היא שומרת על השכל ע"י שמקררת את השמנונית העולה מהלב ושומרת שלא יתייבש מחום הלב כמבואר בתורה ס' אות ג'. וזה בחי' קר רוח איש תבונה המבואר לעיל שהוא צדיק הזוכה לאור הצחצחות באכילתו ואזי בצעקתו בלא קול דולה עצות מני חושך עומק הלב שהיא הבינה בחי' יחוד הפנימי של ישראל סבא ותבונה מבואר בלק"ה ע"ת ה'.

והריאה גם רומזת לתורה כמבואר בזוהר הובא בסוף תורה ח' שיש בה חמש אונות כנגד חמישה חומשי תורה.

גם עיין תורה ח' שבכל נשימה מושכת הריאה חיות מא"ס (בגשמיות זה בחי' החמצן שמבררת מהאוויר ששואבת בנשימה, ומכניסה אותו בדם החוזר מהליכתו בגוף/כ"ב) וכתוב החכמה תחייה בעליה וחכמה היא השכל שהוא הארת מציאותו והשגחתו ית' על כל פרט בבריאה ובפרט על ישראל, שמי ששכלו דולק על השמנונית הזו הוא נקרא חי באמת (אבל רשעים בחייהם נקראים מתים) נמצא שבחי' הקר שבריאה הוא מה ששומרת על השמנונית העולה מהלב למח, ע"י שמקררת אותה. ובחי' הלח שבריאה היא השמנונית עצמה, העולה מהלב למח, ומתייחסת לריאה, כיון שמלוכב בה בחי' הארת האמת, שהיא מהנשימה המושכת חיים דהיינו חכמת אמת.

ונתבאר לעיל שיסוד התורה הזו הוא עניין חיזוק המוחין על מנת שבהסתלקותם ישאר רשימו חזק של הארת האמת שעל ידו גם אז נשאר דבוקים בו ית' דהיינו באמונה שלימה.

וגם זה נמצא בריאה כי היא גם בחי' שינה דהיינו סילוק המוחין בחי' מדמה שהוא ממוצע בין השכל למדות ובחי' קר ולח. קר מהשכל ולח מהלב.

וזדהו דהיינו תיקון המוחין הנ"ל הוא **בחי' הריאה, כי כשהריאה בשלימות נעשין ג"כ כל הבחינות הנ"ל. כי הריאה היא קר ולח,**

קר זה בחי' וקר רוח איש תבונה בחי' שכל שהוא בחי' קר דהיינו אין בו התפעלות, בחי' תיקון האמונה ע"י איש תבונה כנ"ל שהאמונה היא מכח הארת האמת שממשיך איש תבונה (איש שכל שהיא הנשמה) ע"י שדולה עצות מעומק הלב.

⁵ דהיינו להשליך כל החכמות ולעיל באות יא ביאר שתיקון המשפט ע"י שמגרש טיפת עשו וישמעאל ועיין לק"ה יח"כ הל' ב אות ד' שכולו חד

^א **עיין לק"ה** יום הכפורים הלכה ב ד' – ועקר פגם טפת עשו וישמעאל בחינת פגם עץ הדעת היא בחינת רבוי החכמות מה שרוצין להטות אחר חכמתו ודעתו כמו אומין דעלמא שהם עשו וישמעאל שהולכים אחר חכמתו ודעתם המשבשת. והם חכמים בעיניהם, ומחמת זה סרו מאחרי השם יתברך, אבל אנחנו עם קדוש מזהירים להשליך את חכמתנו ולבטל דעתנו נגדו יתברך ונגד הצדיקים האמתיים שכל דור ודור ועקר עבודתנו הוא שכל מה שזוכים לחכמה יתרה לראות להשתדל לעבד את השם יתברך ביותר בעבודות יותר בתמימות ובפשיטות. ועקר החכמה הוא להשליך החכמות, דהיינו לבטל דעתו נגדו יתברך ונגד צדיקי אמת וכנ"ל. וזה בחינת תקון המשפט שעקרו על ידי שמסלקין ומשליכין את החכמות ועל ידי זה בעצמן מבטלין ומגרשין טפת עשו וישמעאל שהם רוצים לסבב את המח ברבוי חכמות בטלות. עד שיוכל לטעות על ידי חכמתו חס ושלום, להטות לגמרי מדרכי ה' כמו שמצינו רבים שנטו על ידי חכמתם מהשם יתברך ונפלו לשאול תחיתות על ידי שהעמידו על חכמתם, (כמבאר בדברי רבנו מזה פמה פעמים.

^ב **כידוע שכלב** יש שני מחזורים של דם והם בשני חדרים הלב, שכל אחד הוא כמו משאבה ששואב אליו דם ודוחף אותו ממנו לחוץ. מחזור אחד הוא הדם החוזר עכור מהליכתו בכל הגוף מקבל אותו החדר השמאלי ומוליכין אל הריאה להודרך בחמצן הבא מהנשימה ולהתקרר מחום התאוות, וחדר שני הימיני מקבל מהריאה דם נקי ודוחף אותו חזרה אל המח ואל הגוף.

לח זה בחי' הלחלוּחית והשמנונית העולה אל המוח/לג, ונעשה בחי' מוחין תפילין כנ"ל צ"ע כי השמנונית עולה מהלב ולא מהריאה, אבל הכוונה כנראה כמבואר בתורה ח' שבכל נשימה שע"י הריאה נמשך חיים וחיות מא"ס בבחינת החכמה תחיה וכו' שהיא הארת אמת בחי' תפילין. גם כשהריאה בשלימות, זה בחי' תיקון השינה דהיינו הסתלקות המוחין בחי' אמונה כמ"ש ואמונתך בלילות. כי השינה ע"י הריאה, כי הריאה היא קר ולח, וע"י קר ולח עי"ז עיקר השינה [ל'] כי השכל הוא קר ויבש ובשעת השינה מסתלק ונשאר רשימו בחי' מדמה שהוא קר ולח. וע"כ בשעת גשמים אז הוא זמן שינה, כי אז ערב לאדם השינה מאד. וזה מחמת שהגשמים הם קר ולח קרירות וליחות בבחי' מצא מין את מינו דהיינו הקר ולח של המדמה שבשינה את הקר ולח של הגשמים.

וכן בבוקר השינה עריבה ג"כ, כי אז יורד הטל ואזי ג"כ הוא קר ולח, וע"כ השינה עריבה אז ג"כ. נמצא שע"י הריאה שהיא קר ולח הוא בחי' תיקון השינה.

גם ריאה, נקראת כך ע"ש שהיא מאירת עינים כשארז"ל (חולין מט.)/להי פשט דברי הגמ' שם מתייחס לראייה גשמית שאכילת הריאה (עם סממנים) מועיל לראיה, ונראה שרבינו לומד מכאן לראייה רוחנית בעיני השכל, שבריאות הריאה מועיל לראיה רוחנית. וזהו דהיינו כשרואה היטב בעיני שכלו את האמת זה בחי' שמחה, בחי' מאור עינים ישמח לב (משלי טו.)/לו בבחי' אין שמחה כהתרת הספק (מצודות שם), היינו בחי' תיקון השמחה שהוא חיזוק המלאך שע"י החלום ע"י מלאך כנ"ל.

גם הריאה בשלימות זה בחי' תיקון המשפט הנ"ל באות יא/לו. כי מקום המשפט הוא בלב/לח, ועל כן חושן המשפט שהוא אחד משמונה בגדי הכהן גדול מצוותו שיהיה על הלב כמ"ש [ל'] ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו. ועל ידי קילקול המשפט, שע"י נופלין אהבות נפולות מן המרכבה כנ"ל, על ידי זה בא חימום הלב לתאוה הידועה כנ"ל. נמצא שחימום הלב, זה בחי' קילקול המשפט. והריאה מנשבת על הלב ומקררת את החימום הרע הזה שזהו בחי' תיקון המשפט נמצא שבריאות הריאה שומר מתאוות ניאוף.

וזה בחי' ר"ל שתיקון המשפט ע"י הריאה רמוז בפסוק (תהלים קמז.)/מ' ישב רוחו יזלו מים פשט הפסוק מדבר בקור וקרח שקשה לסבול אותם וא"א לעמוד נגדם, והקב"ה בדיבור שולח רוח וממיס את הקרח, ורבנו דורש היינו ע"י נשיבת הרוח של הריאה שהוא מא' מנשבת על הלב ומקררת

צ"ע לכאורה נמצא שגם הלח שייך לשכל. ונ"ל שאין סתירה כי באמת רבוי השמן מכבה את הנר כידוע אלא שע"י הפתילה מתחלק השמן לרסיסים דקים שע"י אש שלהבת הנר מתגבר על הלח ודולק. נמצא שהשכל דולק דייקא מכח ההתגברות על הלח. אלא שלפ"ז צ"ע נמצא שהשכל הוא חם מיסוד האש. ובאמת לכאורה זו סתירה בחז"ל דאיתא שהשכל קר והוא נר ה' נשמת אדם. והביאור נראה שהוא קר מצד שלא שייך בו התפעלות והוא נר מצד האור שבנר ולא מצד חום השלהבת.

י"י שבילי אמונה נתיב חמישי בתחילת שביל השישי

לה חולין מט. (עם ביאור חברותא) – אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמה של הריאה בשם "ריאה"? משום שהיא מאירה את העינים. איבעיא להו: הא דאמרינן שהריאה עורת לראיה, האם כוונת הדברים היא לאכילה, שהאוכל בשר ריאה ראייתו משתפרת, או על ידי סמנין, שהנוטל סמנין המאירים את העינים ומערבן עם בשר הריאה, הרי אף היא עורת בעירובה עם הסמנין לשיפור הראיה! תא שמע: דאמר רב הונא בר יהודה: אוזא נמכר בזווא, וריאה דידה, המעורבת בסמנין, נמכרת בארבעה זוזים. ואי סלקא דעתך לאכילה של הריאה כשלעצמה אמרינן שהיא מאירה את העינים, אמאי איצטריך לקנות את הריאה בארבעה זוזים? לינקט אוזא שלם בזווא, וליכול! אלא מוכח, שרק על ידי עירובה של הריאה עם סמנין היא מאירה את העינים, ולכן כשהיא מעורבת עם הסמנין שוויה הוא ארבעה זוזים.

י"ז משלי פרק טו (ל) מאור עינים ישמח לב שמועה טובה תדושן עצם:

רש"י – (ל) מאור עינים – בתורה. ישמח לב – ששואלין ממנו דבר ויודע מה להשיב, ולפי פשוטו כמשמעו דבר שהוא תאוה למראות עינים, משמח הלב ומצחצח תוגת הלב כגון גן ירק ונהרות המושכי:

מצודות דוד – (ל) מאור עינים – הארת עינים בדבר המסופק ישמח לב כי אין בעולם שמחה כהתרת הספקות. שמועה טובה בדבר חדושי התורה:

י"ח שם נתבאר שעיוו המשפט גורם לטומאת הלילה. נמצא שבריאות הריאה שומר מזה.

י"ט עיין תורה מט יצה"ר ויצ"ט הם המחשבות טובות ורעות שבלב.

ס"ט שבות כח ל'

י"א תהילים פרק קמז (יז) משליך קרחו כפתים לפני קרחו מי יעמד: (יח) ישלח דברו וימסם ישב רוחו ויזלו מים: רש"י – (יח) ישלח דברו וימסם – לאותם פתים. ישב רוחו – רוח מערבי להשבת הקרח ויזלו מים:

ס"ג גם בדפ"ר ובתנ"ך - שהוא, ומתלו - שהיא

חימום הלב, עי"ז נעשה בחי' תיקון המשפט דהיינו שרוח ה' הממיס את הקרח הנורא הוא משל לתוקף היצירה שבלב ועזות הגוף הנמשל לתקיפות הקרח שקשה כאבן וקר לכל דבר שבקדושה, שע"ז המשפט מעוקל, ונשיבת הריאה היא בחי' רוחו של הקב"ה/מב שמיס את הקרח ונהפך למימי החכמה הממיס תוקף עזות הגוף ונעשה לב בשר קר לתאוות וחם לכל דבר שבקדושה.

וזהו שנקט לשון יזלו מים דהיינו שמים רומז למשפט, כנ"ל שע"י הריאה המנשבת רוח נהפך הקרח למימי החכמה, שעל ידה המשפט כמ"ש בשלמה המלך (מלכים א ג כח) כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט, **בחי' ויגל כמים משפט (עמוס ה)/מג** שהתגלות המשפט האמת הוא כנביעת והתגלות מי המעיין ומימי החכמה **שהיא בחי' תיקון המשפט כנ"ל**.

וזהו שהיא נקראת ריאה, ע"ש שהיא מאירת עינים כנ"ל, זה בחי' (סנהדרין ו' ע"ב)/מיה **אין לדיין אלא מה שעניו ראות,** פשט המאמר שמי שהוא ראוי להיות דיין אין לו למנוע עצמו מלדון שמא יטעה דלא נצטווה לדון אלא לפי ראות עיניו, ומרבנו משמע שרמוז כאן שעיקר המשפט אמת תלוי בעיני הדיין וכשהן בבחי' עיני השכל (בחי' חכמה/מב) אזי הוא משפט אמת **שזהו בחי' תיקון המשפט**.

וזהו מה שנקטו חז"ל לגבי הריאה בלשון מאירת עינים כנ"ל הוא רמז כי מאירת ר"ת מ"תוכו

רצוף אהבה מלבנות ירושלים [מח/מט] פשט הפסוק פרש"י לענין אהל מועד, ורבנו מתייחס לרישא מרכבו ארגמן שרומז לד' מלאכים שהם אופני המרכבה, ששם שורה אהבה הקדושה כנ"ל באות יב, **היינו בחי' תיקון המשפט, שהוא תיקון המרכבה, ששם אהבה דקדושה, בבחי' מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מלבנות ירושלים כנ"ל**.

וזה דהיינו שע"י בריאות הריאה נעשה תיקון המשפט זה בחי' הכתוב (הושע ו') נא ומשפטיך אור יצא פשט הפסוק הוא תוכחה שהנביא אומר לישראל כיון שלא שמעתם לנביאים, איך אוכל לשאת לכם לפניכם במשפט מפני מדת הדין, כדי שיצא משפטכם לאור/מב **וכמו שאנו אומרים** [ג] בתפילת ראש

^{מב} **עיין תורה ח'** שהנשימה ע"י הריאה ובכל נשימה ממשיך חיות ודעת מא"ס מקודם הבריאה ונשלמים כל החסרונות. ע"ש.

^{מג} **עמוס פרק ה** (כד) ויגל כמים משפט ויפסקה כנחל איתן:

מצודות דוד – (כד) ויגל כמים משפט – ר"ל זאת עשו המשפט אשר כבשתם בעמקי המסתור יגולה כמים הנובעים היוצאים מבטן הארץ ממקום מסתור והצדקה שפסקתם ממנה התמידו בה כנחל חזק השוטף והולך ואינו פוסק:

^{מז} גם בתולד שהיא אבל בדפ"ר – שהוא וכן תוקן בתרלו – שהוא (וצ"ע אפשר דקאי הריאה)

^{מח} **סנהדרין דף ו'** ויהוה הדיינין יודעין את מי הן דנין ולפני מי הן דנין ומי עתיד ליפרע מהן שנאמר אלהים נצב בעדת אל וכן ביהושפט הוא אומר ויאמר אל השופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי (אם) לה' שמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה תלמוד לומר עמכם בדבר משפט אין לו לדיין אלא מה שעניו ראות.

פרש"י – תלמוד לומר – ביהושפט עמכם בדבר משפט לפי מה שעם לבבכם, שלבבכם נוטה בדבר, כלומר בטענותיהם עמכם במשפט לפי אותן דברים תשפטו ולא תיענשו: **דאין לו לדיין** – לירא ולמנוע עצמו מן הדין: **אלא לפי מה שעניו ראות** – לידון, ויתכוין להוציאו לצדק ולאמיתו, ושוב לא יענש:

^{מט} **כמ"ש** (בראשית ג' ז') ותפקחנה עיניהם ופרש"י לענין החכמה דיבר הכתוב.

^{מז} ת' דגושה בתקפא ותולד

^{מח} שיר השירים ג' י'

^{מט} **שיר השירים פרק ג** (ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון: (י) עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרְקְבו ארְגָּמן תוכו רצוף אהבה מלבנות ירושלים:

פרש"י – (ט) אפריון עשה לו – זה אהל מועד שנקבע במשכן שילה עשה לו אפריון חופת כתר לכבוד: (י) רפידתו – משכבו ומשכנו על הכפרת שהוא זהב. מרכבו ארגמן – זה הפרכת שהיה תלוי ורוכב על כלונסות מעמוד לעמוד. תוכו רצוף – סדור ברצפת אהבה ארון וכפרת וכרובים ולוחות. מבנות ירושלים – אלו ישראל יריאים ושלמים להקב"ה:

^ז בתקפא נראה שכתוב תיקון

^{כא} **הושע פרק ו** (ד) מה אעשה לך אפרים מה אעשה לך יהודה וחסדכם כענן בוקר – כל טובתכם וצדקתכם אינה כלום: (ה) הרגתים באמרי פי ומשפטיך אור יצא:

פרש"י – (ד) מה אעשה לך – מפני מדת הדין איך אוציא משפטיך לאור. וחסדכם כענן בוקר – כל טובתכם וצדקתכם אינה כלום: (ה) על כן חצבתי בנביאים – על אשר חצבתי עליהם דברי על ידי הנביאים והם לא נזהרו בהם לפיכך הרגתים באמרי פי שבביל אמרי פי כך תירגם יונתן, ע"כ כמו על אשר וכן כי על כן ראיתי פניך (בראשית לג) כי על כן לא נתתיה לשלה בני (בראשית לח). ומשפטיך אור יצא – בתמיה ואיך אוכל לשאת לכם פנים מפני מדת הדין ומוסב על מה אעשה לך:

^{כב} **משמע מפרש"י** שמשפט אמת הוא כשנושא פנים לישראל וצ"ע שהרי היא קושית המלאכים שיש בזה עיוות המשפט כמבואר בברכות כ: – דרש רב עזרא זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי וזמנין אמר לה משמיה דרבי אסי אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך.

השנה/י²¹ ותוציא כאור משפטינו. דהיינו שמשפט אמת הוא התגלות האור היינו כנ"ל שנעשה ע"י הריאה שהיא מאירת עינים, שמאירה את עיני השכל על ידי זה הוא בחי' תיקון המשפט, בחי' ותוציא כאור משפטינו דהיינו משפט אמת שהוא בחי' עינים מאירות בחי' אור. וכשיש משפט אמת למטה אזי גם למעלה יוצא כאור משפטנו :

אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה:

דהיינו שאכילה בקדושה היא סיבה לנשיאות פנים כמבואר בתורה מזו. כך גם כאן כוונת רש"י שאם הייתם שומעים לנביא הייתי יכול לשאת לכם פנים, אפילו אם הייתם חוטאים כי זכות הביטול לצדיק סיבה לנשיאת פנים.

²² לשון הבקשה היום הרת עולם שאומרים בתקיעות ר"ה

²³ ראש השנה דייקא כמבואר לעיל באות יד שהוא תיקון המוחין ואמונה

אִוְזָה פִּירוּשׁ המאמר התמוה שבגמ' (ב"ב עד:) **אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן זימנא חדא הוה יקאזלינין במדברא, והוה אטמא דבשרא בהדן. פתחנא ונקרינא ואנחנא אעישבא. אדמייתינין ציבי חלם אטמא, וטוינן. כי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא, חזינהו להנהו גומרי דהוו קא מלחשי. כי אתאי לקמיה דאמימר, אמר לי, ההוא עישבא סמתרי הוה. הנהו גומרי דריתמא הוו וי:**

תרגום – אמר רב אשי אמר לי רב הונא בר נתן פעם אחת היינו הולכים במדבר והיה ירך של בשר עמנו פתחנו וניקרנו והנחנו אותו על העשב ולפני שהספקנו ללכת להביא עצים לצלותו ראינו שהירך נתחבר כבתחילה, וצלינו אותו. וכשחזרנו לאחר יב חודש ראינו את הגחלים ההם שעדיין מלחשות. וכשבאתי לפני אמימר אמר לי שהעשב שעליו הנחנו את הירך הוא עשב סמתרי (שהוא סם מיוחד שמחבר מה שנוגע בו) והגחלים שצלינו בהם היו של עץ רותם.

והפירוש לפי רבנו – אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן פעם אחת הלכנו לתקן את פגם האמונה המכונה מדבר, וע"י שנתתקנה האמונה נעשו גרים שהביאו עמהם גאוה ופגה"ב המכונה ירך של בשר בחי' גרים ערלי בשר. ולתקן זאת פתחינו לשון פתוחי חותם דהיינו ע"י שמירת הברית חקקנו וחתמנו בחוזק את הברית שלנו עם הקב"ה לבטל פגה"ב של החותם דסט"א. ועוד נקרינן דהיינו שצמצמנו את המוחין בבחי' שדי בחי' ושמתין בנקרת הצור (באות ז'), ואחרי תיקון המוחין שמנו עצמינו לתקן את המאכלים (לחזק בהם את כח המלאך שיתגבר על כח השד המעורב בהם) דהיינו ואנחנא אעישבא. והלכנו להביא עצים לצלותו דהיינו להביא ציבי רמו לרצון כמ"ש בדניאל כמצביה עבד בחיל שמיא דהיינו כרצונו עשה בחיל השמים, דהיינו שהבאנו חידוש רצון לתקן את המאכלים שיתגבר בהם כח המלאך, ואז חלים דהיינו חלמנו חלום שהיה מחובר מכח מלאך עם שד, וטוינן (בארמית צליה ותענית) דהיינו עשינו תענית כדי להגביר את השמחה (כמ"ש שמחנו כימות עניתנו) שהיא חיזוק המלאך, ותיקון המאכלים. וחזרנו אחרי יב חדש דהיינו אחרי שנה מתחילת השנה שהיא ניסן שהוא מסוגל לחיזוק המלאך ותיקון המאכלים. ואעפ"כ ראינו שעדיין קיים החימום שגורם השד בחלום, וכשבאנו לפני אמימר אמר עישבא דסמתרי הוא, דהיינו שהם מאכלים שיש בהם שני כוחות, דהיינו שכבר היה במאכלים מעורב כח השד עם המלאך מסיבה אחרת, דהיינו שמעיוות המשפט נעשה תפלין רעים וע"י נופלות אהבות מן המרכבה ונעשה אהבות נפולות חימום לתאוה כנ"ל באות יא, דהיינו גמרי שהם גחלים וע"כ התיקון הוא ע"י ריתמא דהיינו רותם, בחי' רתום המרכבה דהיינו קישור המרכבה כנ"ל באות יב. וזהו ריתמא ר"ת תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים רמו לאהבות שבמרכבה. וברישא דהאי פסוק כתיב מרכבו ארגמן דהיינו קישור המרכבה שהם הד' מלאכים ארגמן.

נמצא שתחילה סבר שפגם המאכלים תלוי בחיזוק המלאך מצד הטבע שהשפע המגדל את המאכלים עובר דרך השדים ומתערב כוחם בכח המלאך ולזה צריך רק חיזוק המלאך ע"י שמחה וסגולת זמן חדש ניסן, וכשראה שלא הואיל התענית וסגולת הזמן, הבין שבמאכל הזה מתגבר כח השד מסיבה אחרת דהיינו עיוות הדין שגם הוא בגלל הגאוה שהכניסו הגרים בישראל. ולזה צריך תיקון ע"י קישור המרכבה.

היינו שסיפר שפעם אחד/י' הלך במדבר, הליכה במדבר זה רמו על בחי' תיקון האמונה,

כי סתם מדבר רומז לפגם אמונה בבחי' השבח שאומר הנביא למעטים מעם ישראל שיצאו ממצרים (ירמיה ב) זכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. ארץ לא זרועה, זה בחי' פגם האמונה, שע"י נתקלקלו הזרעים כנ"ל [י'] שאמונה הוא סדר זרעים שמאמין וזורע. ולכתך אחרי במדבר, זה בחי' תיקון האמונה, שהאמינו בו ית' והלכו אחריו במדבר, ותיקנו בחי' ארץ לא זרועה, דהיינו נפילת האמונה כנ"ל כי כלל ישראל היו במצרים אפילו אחרי כל הנסים והעשר מכות עדיין באמונה פגומה כמבואר במדרש שמדת הדין קטרגה דהיינו אחרי כל העשר מכות המופלאות אפילו על הים אלו ואלו עובדי ע"ז, כי מצרים או היתה מרכז עולמי לחכמת הכישוף ועם ישראל אע"פ ששמר על יחוס ולשון ולבוש אבל בע"ז כן נכשל דהיינו פגם אמונה, והראיה שרובא דרובא של עם ישראל לא רצו לצאת ממצרים (כ"ש חמושים יצאו בני"י ממצרים ופרש"י אחד

^א בתולד - הוסיף כאן אות יז

^ב גם בתולד - קאזלינין, ובדפ"ר - קא אזלינו, ונתרלו - קאזלינו

^ג תרגום – אמר רב אשי אמר לי רב הונא בר נתן פעם אחת היינו הולכים במדבר והיה ירך של בשר עמנו פתחנו וניקרנו והנחנו אותו על העשב ולפני שהספקנו ללכת להביא עצים לצלותו ראינו שהירך נתחבר כבתחילה, וצלינו אותו. וכשחזרנו לאחר יב חודש ראינו את הגחלים ההם שעדיין מלחשות. וכשבאתי לפני אמימר אמר לי שהעשב שעליו הנחנו את הירך הוא עשב סמתרי (שהוא סם מיוחד שמחבר מה שנוגע בו) והגחלים שצלינו בהם היו של עץ רותם.

^ד נראה שיש כאן טעות דפוס וצ"ל פעם אחת דהיינו חדא זימנא שבגמרא הנ"ל.

^ה באות א [דף ז:]

מחמש ובמדרש יש עוד כמה דעות אחד מחמישים ואחד מחמש מאות ואפילו אחד מס' רבוא) ולא יצאו, בגלל פגם האמונה, ועל זה משבח הקב"ה את עם ישראל דהיינו את אותם שכן יצאו והתגברו לתקן את האמונה ע"י שיצאו במסירות נפש למדבר וסמכו על הקב"ה ומשה.

והוה אטמא דבשרא בהדן פי' והיה עמנו ירך של בשר. **אטמא בשרא**, זה רמו על בחי' גרים שהם **ערלי בשר** [1] אין הכוונה שהם עצמם שהרי גר מל וטבל, אלא שעדיין דבוק בהם מהרע שהיה בהם כשהיו ערלי בשר דהיינו מדות רעות של גאוה פגה"ב וניאוף, **שעל ידם בא בחי' החתים בשרו** שהוא טומאת קרי פגם הברית **כנ"ל**. וזהו שנקט לשון **אטמי בשרא**, אטמי בחי' ערלי בשר כי ערל פירושו אטום כפרש"י שמות ו' יב/ו ובשר בחי' פגם הברית **ובחי' החתים בשרו כנ"ל**. כי ע"י עליות האמונה הנפולה נעשין גרים, **שעל ידם** דהיינו ע"י הרע שעדיין דבוק בהם **מתגבר ח"ו חותם דסט"א**, בחי' החתים בשרו כנ"ל.

ופתחינין, היינו שתקננו בחי' החתים בשרו ע"י שמירת הברית של המגיני ארץ, **ונעשה בחי' חותם דקדושה, שהוא בחי' פיתוחי חותם קודש לה'** (שמות כח)/ט"ו] **היינו** ששמירת הברית מפתח גולף וחוקק בלב הארת האמת **בחי' תיקון המוחין כנ"ל**.

ונקרינן, זה בחי' ושמתיק בנקרת הצור [א], שם שדי בחי' שם שדי בחי' צמצום המוחין שלא לצאת חוץ לגבול כנ"ל סוף אות ז'.

ואנחנא אעישבא. עישבא, זה בחי' כלליות המאכלים, כמ"ש (בראשית ט) יב/י כירק עשב נתתי לכם את כל, הפסוק הוא מברכת הקב"ה לנח ומשפחתו כשיצאו מהתיבה והתיר להם לאכול בשר כמו ירק השדה שכבר היה מותר גם לאדם הראשון **נמצא שכלליות המאכלים הם בחי' עישבא** כי לכאורה היה צריך לומר כירקות ופירות ואילו עשב בדרך כלל הוא מאכל בהמה ולמה הכתוב נקט עשב דייקא.

וזה ואנחנא אעישבא, היינו אחר שהיינו מתקנים את המוחין כנ"ל, הנחנו עצמנו אעישבא, היינו על המאכלים, לתקן את המאכלים שלא יזיקו ויפגמו את החלום ח"ו. ותיקון זה היינו תיקון המאכלים, נעשה ע"י חיזוק המלאך, שנתחזק ע"י התחדשות הרצון ע"י השמחה כנ"ל שהשמחה מחזקת את המלאך כיון שהיא מעוררת את השמחה שנעשה אצלם בחדש ניסן שהוא זמן חידוש ההתמנות שע"י מתגלה חידוש רצונו ית' על כל אחד מהם.

¹ * יחזקאל מד ד' [הלשון שם בני נכר ערלי לב וערלי בשר והכוונה שם לכהנים שלבם אטום מדעת את ה' ושלא מלו מחמת אונס כמבואר שם במצודות דוד ועיין זבחים כב: וכאן ערלי בשר רובו למה שנתבאר הגאווה שמביאים הגרים לעיל באות ד' ה' [דף ח:]: וערל פי' אטום עיין פרש"י שמות ו' יב.

² **רש"י על שמות פרק ו פסוק יב** – ערל שפתים – אטום שפתים. וכן כל לשון ערלה אני אומר שהוא אטום (שם ו) ערלה אונס אטומה משמוע (שם ט) ערלי לב אטומים מהבין. (חבקוק ב) שתה גם אתה והערל והאטם משכרות כוס הקללה. ערלת בשר שהגיד אטום ומכוסה בה. (ויקרא יט) וערלתם ערלתו עשו לו אטום וכיסוי איסור שיבדיל בפני אכילתו. (שם) שלש שנים יהיה לכם ערלים אטום ומכוסה ומובדל מלאכלו:

³ גם בדפוס ותולד – עליות, ותולדו - עליית

⁴ **שמות פרק כח (יא) מעשה חרש אבן** – מעשה אומן של אבנים. חרש זה דבוק הוא לתיבה שלאחריו ולפיכך הוא נקוד פתח בסופו וכן

(ישעיה מד) חרש עצים נטה קו חרש של עצים וכן (שם יב) חרש ברזל מעצד כל אלה דבוקים ופתוחים: **פתוחי חותם** – כתר גומו כתב מפרש בגלף דעזקא חרוצות האותיות בתוכן כמו שחורצין חותמי טבעות שהם לחתום אגרות כתב ניכר ומפורש: **על שמות** – כמו בשמות: **מסבת משבצות** – מוקפות האבנים במשבצות זהב שעושה מושב האבן בזהב כמין גומא למדת האבן ומשקעה במשבצות נמצאת המשבצת טובבת את האבן סביב ומחבר המשבצות בכתפות האפוד:

⁵ ושמות לט ל'

⁶ שמות לג כב הג"ל בסוף אות ז [דף ט.]

⁷ **בראשית פרק ט (א) ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ:** (ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל דגי הים בידכם נתנו: (ג) כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה בירק עשב נתתי לכם את כל:

רש"י – (ג) לכם יהיה לאכלה – (סנהדרין קט) שלא הרשיתי לאדם הראשון בשר אלא ירק עשב ולכם בירק עשב שהפקרתי לאדם הראשון נתתי לכם את כל: (הטעם לזה שהמיו להם יותר מלאכה"ר מזואר יפה נשפתי חממים נשם המזוחים)

וזהו אדמייטינן ציבי, זה בחי' וכמצביה עביד בחיל שמיא [יג] פי' כרצונו עושה בצבא השמים, בחי' התחדשות הרצון כמתגלה לכל מלאך ע"י ההתמנות החדשה שלו. היינו שהיינו רוצים להביא הרצון, בחי' התחדשות הרצון שע"י מתגברת השמחה כנ"ל באות י' שיעקר התחדשות הרצון הוא בניסן מצד שהוא זמן חידוש ההתמנות של המלאכים שע"י מתגלה רצונו ית' על כל אחד מהם וע"י נעשה אצלם שמחה ונתבאר שם שגם בכל השנה אפשר לעורר שמחה זו ע"י שאדם מתעורר לשמחה של מצווה, שזהו חיזוק המלאך, שע"י הוא תיקון המאכלים כנ"ל.

וזהו אדמייטינן ציבי חלים היינו שבתוך שהיינו עוסקים בתיקון המאכלים ע"י התחדשות הרצון, חלם לנו חלום, וזהו חלים לשון חלום. גם חלים הוא לשון התקשרות והתחברות. כי החלום היה מחובר משני כחות מכח המלאך וכח השד, מחמת שעדיין לא נתקנו המאכלים כנ"ל

וזהו וטוינן, לשון תענית בארמית {ע' דניאל ו [י] פסחים קז. טו}, היינו שהיינו מתענים. כי התענית מביא שמחה כמ"ש שמחנו כימות עיניתנו, שהיא ט" חזוק המלאך וע"י תיקון החלום כנ"ל [י].

כי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא, היינו כשחזרנו ובאנו לחודש ניסן שהוא אחר י"ב חדשי השנה, כי ניסן תחלת החדשים. והוא ר"ה למלכים, שהוא זמן חידוש התמנות המלאכים כל אחד לתפקידו שע"י מתגלה חידוש הרצון שיש להקב"ה על כל אחד מהם שע"י נעשה שמח ואז הוא חיזוק המלאך כנ"ל [י].

ואעפ"כ חזינהו להני גומרי דקא מלחשי פי' שראינו שעדיין הגחלים בוערות. דהיינו שגם לבתר תריסר ירחי שתא, שהוא ניסן, דהיינו שגם עיקר השמחה שהיא ע"י חידוש הרצון שמתגלה בחדש ניסן לא הועיל לתקן את הפגם שהיה במאכלים אז ג"כ עדיין היו בוערים הגחלים, היינו בחי' חימום הלב, שע"י החמימות בא טומאה הנ"ל ח"ו. ובאמת בניסן הוא חיזוק ט" (צ"ל חיזוק) המלאך כנ"ל, והיה ראוי שיתבטל אז הטומאה הנ"ל לגמרי ולכן תמהים היינו מדוע לא הועיל.

כי אתינא לקמיה דאמימר כשבאתי לשאול את האמורא אממר, אמר לי הנהו עישבא דסמתרי הו, היינו שהמאכלים הנ"ל שהם בחי' עישבא כנ"ל של סם תרי הו פי' סם כפול היו, שהיה כלול בהם שני כחות סם חיים וסם מות, דהיינו כח המלאך וכח השד כנ"ל. כי עוד קודם תיקון המאכלי' אזי כבר נתערב בהן כח השד כנ"ל. ואזי הם בחי' סמתרי, סם תרי. כי הם כלולים משני כחות כח המלאך וכח השד כנ"ל, וזהו הנהו עישבא דסמתרי הו מאכלים שמעורב בהם שני כחות כנ"ל.

הנהו גומרי דריתמא הו. גומרי פי' גחלים רמו לחמימות התאוה ריתמא, היינו עץ ששמו רותם כשפרש"י שם בגמרא ב"ב עד, ורותם זה רמו על בחי' תיקון המרכבה^כ, דהיינו בחי' רתם המרכבה שפירושו לקשור את הסוס אל המרכבה. היינו שהודיע לו אממר, שהחמימות בא

^{יג} דניאל ד לב הנ"ל אות י [דף ט:]

^{יד} דניאל ו יט ובת טות פרש"י לן בתענית

^{טו} פסחים קז. – זימנא חדא איקלע אממר לאתרין ולא הוה לן חמרא אייתנא ליה שיכרא ולא אבדיל ובת טוות למחר טרחנא ואייתנא ליה חמרא ואבדיל וטעים מידי.

^{טז} פרש"ב – ובת טוות. לן מעונה שלא אכל, וקרא הוא בדניאל:

^{טז} גם בתרלד ותלדו שהיא, בדפויר ומתלדו - שהוא

^{יז} באות י' [דף ט:]

^{יח} שם

^{יט} בתקפא – חיזק, ובדפויר ותלדו ומתלדו - חיזוק

^כ בתרלד - רסתתרי

^{כא} בתרלד - המאכלי'

^{כב} בתרלד - המרבה

מפגם המרכבה העליונה שמנהגת את העולם, שנפגמה **ע"י עוות המשפט כנ"ל, שלזה אין תיקון כ"א ע"י קישור המרכבה, בחי' רתם המרכבה (מיכה א/ב) כנ"ל** באות יב שעל זה תיקנו חז"ל לומר לפני השינה מימיני מיכאל ומשמאלי גבריאל מלפני אוריאל ומאחרי רפאל וכו' דהיינו קישור ד' מלאכי המרכבה.

וזהו שנקט לשון **ריתמא** כי הוא **ר"ת תוכו רצוף אהבה מלבנות ירושלים**, רמז לאהבות שיש במרכבה **שמנפילת האהבה הזאת בא החמימות הנ"ל, ואין תיקון כ"א ע"י בחי' רתם המרכבה, היינו קישור המרכבה, בחי' מרכבו ארגמן שהם ד' מלאכים הנ"ל שבמרכבה שבה נמצאות האהבות הקדושות כמ"ש מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מלבנות ירושלים כנ"ל [ב']:**

עתה יבאר כיצד רמוזה התורה הזו בפסוק שבו פתח רבנו את התורה, שהוא פסוק המדבר מתקיעת שופר בראש השנה שבה נאמרה התורה הזו.

היזהו תקעו בחודש שופר. תקעו, זה בחי' היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו [ב'] כמו שנתבאר לעיל באות יג' בביאור התקיעה שברים תרועה. **בחי' חרדת הגוף, בחי' וקר רוח איש תבונה.** כי תקיעת שופר היא צעקה בקול, אלא שהקול לא נשמע כי חסר עדיין באמונה שתגלה אותו, לכן אינה צעקת הלב הנ"ל אלא שעל ידה נעשה הצדיק איש תבונות שבכוחו לצעוק צעקת הלב. כי ע"י חרדה ויראה שגורם הקול שופר הוא נעשה קר רוח איש תבונה דהינו קר רוח מכל חמימות התאוות עד שנעשה ליבו חלל בקרבו להיות כלי להארת הנשמה דהיינו איש תבונות. כי קול שופר גורם חרדה כמ"ש היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו? והחרדה מסלקת את הדמים (משנה בנדה לט. אבל פחד היפך כמבואר בסוטה כ:): הכי נמי חרדה שגורם תקיעת שופר מסלקת את הדמים העכורים. וכן מבואר בתורה ה' שקול השופר מיישר את הלב. **היינו בחי' איש תבונות, שעל ידו נתתקן האמונה כנ"ל [ב'].**

בחודש שופר, היינו בהתפארות [ב'] חדש כי שופר רומז לשופרא ויופי ותפארת/כ"ו בחי' התפארות שמתפאר הגאווותן בעצמו, **דהיינו התפארות וגאווה חדשה שנתגלה** רמז לגרים שמביאים עימם גאווה לישראל, כיון שאמונתם חלשה עדיין, כיון שהם מלקיטת נפילת האמונה, וגאווה היא מאמונה נפולה. ועוד שיש בהם גאווה כיון שהם מלקיטת נפילת גאווה ישראל אל העכו"ם. וזהו בחודש לשון חידוש, ושופר רומז לתפארת ושופרא שהוא יופי בארמית. וזהו בחודש שופר **היינו בחי' גרים שהם מכניסין גאווה בישראל שנעשין על ידי שמעלין האמונה הנפולה כנ"ל [א'].**

וזהו [לב]/לג' **בכסא ליום חגיגו. כי בכסא ל', זה רמז על בחי' תפילין דמכסיין על מוחא** דהיינו תפילין שמונח על הראש וזהו בכסא לשון כיסוי המח (וצ"ע כיון שמפרש כסא לשון כיסוי מדוע שינה מלשון הכתוב בכסה). ועוד טעם שנקט לשון כסא **כי מהגאווה הנ"ל נעשה תפילין על ידי**

^כ **מיכה פרק א (יג) רתם המרכבה לרכש יושבת לכיש ראשית חטאת היא לכת ציון כי כך נמצאו פשעי ישראל:**

מצודות דוד (יג) רתום וגו' – אתה עדת לכיש קשור את המרכבה אל הרכש שהם קלי המרוץ לרכוב בה לברוח מפני האויב וגם הוא לשון הנופל על לשון כי רכש ולכיש קרובים בלשון. ראשית חטאת – כי היא ראשית חטאת. לכת ציון – ר"ל היא למדה תחלה העכו"ם לאנשי ציון כי בלכיש נמצאו פסילי עשרת השבטים:

מצודות ציון (יג) רתום – הוא ענין אסור וקשירה והוא לשון ערבי. לרכש – שם מין בהמה הקלה לרוץ כמו רכבי הרכש (אסתר ח). לכת ציון – לעדת ציון. פשעי – כן יקראו הפסילים כי מפשעת אנשים וכן והפשע שומם (מלכים א ט). על – כמו אל. מורשת – מל' ירושה. לאכזב – ענין עזיבה והפסק כמו כי תכזבי (ישעיה נז):

^כ בתחילת אות יא [דף ט:]:

^כ בתולד- הוסיף כאן אות יח

^כ עמוס ג' הנ"ל תחילת אות יג [דף י.]:

^כ אות ג' [דף ח.]: וגם שם כתב איש תבונות ולא איש תבונה כלשה"כ

^כ **פירוש הרקנאטי על התורה – פרשת האזינו – סוד ראש השנה: – תקיעת שופר עצמו רומז לתפארת שהוא הכח הפועל.**

^כ **ענין קהלת יעקב ערך שופר – שופר גם זעיר נקרא שופר, לשון שופרא ויופי שהוא תפארת ישראל, ונקרא שפר בלא ו' זוהר יתרו פ"א ע"ב, ובפרדס כתב דזעיר נקרא שופר סתם, ובינה שופר גדול:**

^ל בתולד- הנפילה

^כ אות ה' [דף ח:]:

^כ תהלים פא הנ"ל בתחילת התורה וגם שם שינה מכסה לכסא

^כ **ע"ש פרש"י – בחדש. בחודש הלבנה: בכסה. יום מועד קבוע לכך וכן (משלי ז) ליום הכסא יבוא ביתו למועד הקבוע:**

^כ משך הנחל תיקן בכסה ליום חגיגו, בכסה (כלשון הפסוק, וכפירוש רבנו כאן שהוא לשון כיסוי) ועפרש"י על פסוק זה שכסה רומז לכסא ע"ש. (ועיין לעיל מה שזרשם בריש תורה יד)

המגיני ארץ לרמוז על המגיני ארץ שעל ידם נעשה התפילין, וזהו בכסא רמוז לכיסוי ומגן שמגינים על האמונה, ע"י שהם מתקנין ומעלין פגם הגאווה שהיא בחי' החתים בשרו ועושיין מזה בחי' חותם דקדושה בחי' תפילין דהיינו דייקא ע"י שנפלה האמונה ונפלו לגאווה שהיא פגם המוחין ע"י נעשה ע"י המגיני ארץ שומרי הברית שמעלים מהחתים בשרו (דהיינו קרי ופגה"ב) לחותם דקדושה (שהוא שמירת הברית) תיקון המוחין גדול יותר ממה שהיה לפני הנפילה. כנ"ל באות ז' [לה].

וזהו ליום חגיגנו, היינו ר"ה הנקרא בכסה ליום חגנו/ל"ו כי הוא במולד שאז הלבנה מכוסה, שהוא בחי' ראש ומוחין, שאז נעשין כל הבחינות הנ"ל כנ"ל באות יד שע"י תיקון המוחין בראש השנה נעשה תפילין דמכסיין על מוחא.

כי חק לישראל הוא, חק לישראל דמזונא לשון חק הוא לשון מזון כמבואר בגמ' [ביצה טז/ז] כמ"ש "הטריפני לחם חקי" דהיינו בחי' תיקון המאכלים שיש להם חלק בחלום כי יש בהם כח מלאך וכח שד, וע"י שמחה מתחזק כח המלאך על כח השד ואזי החלום ע"י מלאך כנ"ל.

משפט לאלקי יעקב, זה בחי' תיקון המשפט, כי ע"י גאווה שהביאו הגרים נעשה עיוות המשפט ונפלו אהבות מן המרכבה וע"י נפלו ישראל לאהבה נפולה פגה"ב תאוה הידועה, ותיקון נפילת האהבות הוא ע"י קישור המרכבה. ותיקון המשפט הוא ע"י שעושה רצונו ית' במסירות נפש וסילוק השכל עד שנדמה למשוגע ואזי מתגלה לו סוד צדיק ורע לו וכו' וע"י מתגלה האמת שבמשפטי ה'. **הכל כנ"ל** שאת פגם הנגרם מעיוות המשפט מתקן ע"י קישור המרכבה, אבל את פגם המשפט עצמו מתקנים ע"י שמסלק החכמה ועובד בתמימות ומשליך עצמו ברפש וטיט לעשות רצונו ית' וע"י מתגלה לו צדיק ורע לו וכו':

שויך לעיל לפסוק וחמלתי עליהן וכו':

ובאמת הוא דבר גדול מאוד להשליך מאתו כל החכמות, ולהתנהג בפשיטות לעשות מעשה

^{לה} אות ז' [נדף ת:]

^{לו} **כמבואר בביצה טז.** – (תהילים פא-ד) תקעו בחדש שופר (בכסא) ליום חגנו איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ראש השנה.

^{לו} **ביצה טז.** – וכתוב (תהילים פא-ה) כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב מאי משמע דהאי חק לישראל דמווני הוא דכתיב (בראשית מז-כב) ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה מר וזטרא אמר מהכא (משלי ל-ח) הטריפני לחם חקי.

כשמנסכין את המים בחג סוכות **תהום אומר לחבירו אבע מימך** ['] דהיינו תהום עליון ותהום תחתון, כמבואר שם שעל כל טיפה היורדת מלמעלה עולה כנגדה התהום מלמטה נמצא שהמטר משקה את הארץ לא רק מלמעלה אלא בבחי' יחוד שמייך נוקבין עולין ומעוררין את המיין הדוכרין שירדו מלמעלה, וזה הפירוש תהום אל תהום קורא היינו תהום עליון כששומע את ניסוך המים על המזבח אזי קורא לתהום תחתון שיהיה נובע מים תחתונים ואזי הוא יוריד מטר ממים עליונים. ורבנו דורש **היינו שהתהומות** דהיינו תהום תחתון שהוא התמיה על המשפט הנדמה למעוקל של צדיק ורע לו וכו' ותהום עליון הוא רצונו ית' התמוה ולא מושג שעושים ע"י סילוק השכל בעבודות הפשוטות **קורין זה לזה שישובו ויחזרו"א המשפט שנפל אליהם, כדי שיחזור ויתתקן המשפט, בבחי' ויגל כמים משפט. וזהו אבע מימך, בחי' ויגל כמים משפט. היינו שיביעו ויחזרו המשפט שנפל אליהם, שיתתקן בבחי' ויגל כמים משפט כנ"ל. נמצא שע"י עשויות ועובדות בפשיטות, נעשה תיקון המשפט :**

עד כאן ביאור חברותא לתורה ה' תנינא

פרש"י - אין לך כל טפח - כשנכנסו הגשמים בעומק הקרקע טפח תהום עולה ומתגבר שלשה טפחים, ואף על גב דסומכא דארעא אלפא גרמידי בפרק החליל (סוכה נג, ב) אפילו הכי רטיבותא מהנייא: והתניא - תהום יוצא לקראתו שני טפחים: הא דקתני טפחים ותו לא בעבודה - דאף על גב דנכנסו טפח בקרקע פורתא הוא דנחית, ואהכי לא נפיק בהו לקבליה שלשה טפחים, אלא פורתא, טפחים: בשאינה עבודה - דכי נכנסו בה טפח טפי הוא דנחית, ונפיק תהום לקיבליה שלשה טפחים: אבע - לשון נחל נובע: קול שני ריעים - ניסוך המים וניסוך היין: תהום אל תהום קורא - מים עליונים ומים תחתונים: צנורין - אותן שני ספלים: האי רידיא - מלאך הממונה על הגשמים כך שמו: דמי לעיגלא - ולא גרסינן תלתא: בין תהומא עילאה לתתאה - בין הרקיע לאוקיינוס, היכא דנשקי ארעא ורקיע: תהומא עלאה - מים העליונים: חשור מימך - ברקיע: אבע מימך - למטה בקרקע: הנצנים נראו בארץ - כלומר, כשמנסכין מים בחג שהניסוכין נראו בארץ, שאין באין אלא משנה לחבירתה כנץ זה שאינו יוצא אלא משנה לשנה, ועת הזמיר הגיע זמירות החג, אז קול התור מלאך דומה לשור, תרגום שור תור, שבשעה שמנסכין מים בחג הוא אומר כן, לשון אחר כמשמעו, הנצנים נראו והזמיר הגיע, בשעה שקול התור נשמע:

⁷ אבע לשון נחל נובע - פרש"י בגמ' שם

⁸ במנוקדים ניקודו יקודו, וצ"ע אולי צ"ל יקודו, ואולי כך לשון מוהר"ת עיין לק"ה דיינים ה' ג' ויחזרו המסון למקומו.

